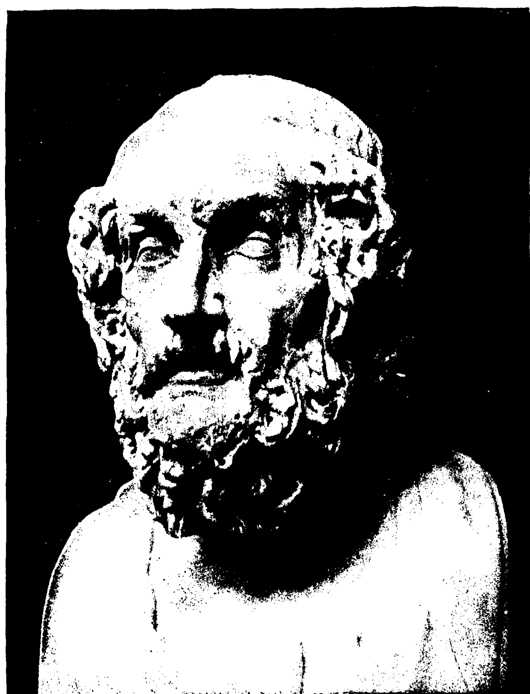
OMER

ILIADA

TRADUCERE
DE
GEORGE MURNU

BUDAPESTA,
INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ „LUCEAFĂRUL"
MDCCCCVI.

BIBLIOTECA SCRIITORILOR STRĂINĬ.

I.

BUDAPESTA,
1906.

OMER

I L I A D A

DOUĂSPREZECE CÎNTURĬ TRADUSE ÎN VERSURĬ

DE

GEORGE MURNU.

CU ILUSTRAŢIĬ.

QUEGLI È OMERO POETA SOVRANO.
Dante.

BUDAPESTA,
INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE ŞI EDITURĂ
„LUCEAFĂRUL“
1906.

Editura Institutuluĭ de arte grafice «Luceafărul».

PREFAȚĂ.

... Că astăzĭ poezia nu se găseşte nicĭ măcar în versurile poeţilor şi că numaĭ un Omer a fost în lume.

M. Cogălniceanu.

Cultura e nobleţă şi tărie, şi cel lipsit de dînsa e neluat în samă saŭ despreţuit ca neputincios şi de rînd. Prin cultură se înalţă şi se împodobeşte nu numaĭ omul sufletesc şi fizic, ci şi tot ce este în preajma luĭ cu viaţă orĭ neînsufleţit. Ce se poate spune despre individ, se aplică şi la o naţiune. Însăşĭ patria poporuluĭ cult poartă răsfrîngerea frumuseţiĭ şi luminiĭ izvorîte din vrednicia şi mărirea fiilor eĭ. Acesta e cuvîntul că aproape de peste două miĭ de anĭ toată aristocraţia spirituluĭ însetoşată de izvorul ştiinţiĭ stă sub farmecul opereĭ luĭ Omer şi-a luĭ Platon şi nu încetează de-a îndrepta inima şi ochiĭ cătră ţara, ale căreĭ monumente culturale hrănesc pînă astăzĭ sufletele noastre şi ne încălzesc pentru idealul eĭ, unul din cele maĭ preţuite bunurĭ moştenite de omenire.

Cultul pentru bătrîna Eladă, „mama înţelepciuniĭ“, a fost viŭ şi înviorător în toate vremile şi ţările, care aŭ făptuit ceva mare, şi el nu se va stinge niciodată pînă cînd fumegă şi stă în picioare altarul frumosuluĭ şi al bineluĭ. Dar dacă soarele civilizaţieĭ europene a răsărit din binecuvîntatul pămînt al Elinilor, strălucitoarele-ĭ zorĭ sînt de bună samă cele două poeme de-o măreţie şi desăvîrşire neîntrecută, care poartă şi împărtăşesc din veac în veac vrăjitul nume şi cu el gloria neperitoare a luĭ Omer.

Negreşit, piramidele şi templele Faraonilor „sînt gîndirĭ arhitectonicĭ de-o grozavă măreţie“, dar ceea ce ele întipăresc inimeĭ noastre nu se va putea semui nicĭ cînd cu acea simţire înălţătoare şi liniştită ce ne insuflă Partenonul, întruparea în marmură pentelică a măsuriĭ şi armonieĭ. Impunătoare şi vrednice de mirare sînt de-asemenea uriaşele epopee sanscrite Mahabharata şi Râmayana, dar prin disproporţia şi ciudăţenia lor ne par respingătoare şi chiar monstruoase alăturĭ de Iliada şi Odisea, care sînt atît de simple, de limpezĭ şi rotunde.

Însă de-o apologie nu are nevoe Omer. Veacurile l-aŭ cunoscut de părinte şi împărat al poeţilor, şi abia e o glorie poetică, aĭ căreĭ laurĭ să fi fost maĭ puţin disputaţĭ ca laurii neveştejiţĭ de pe fruntea luĭ. Astăzĭ încă, cu toate cele vre-o treĭ miĭ de anĭ ce ne despart de lumea în care a vieţuit şi-a făcut să răsune maestoasa, bărbăteasca-ĭ liră, Omer e tot atît de vrednic de cetit, de studiat şi de admirat, şi în multe privinţĭ tot atît de bun povăţuitor ca şi desfătător povestaş al trecutuluĭ şi — cu un cuvînt — tot atît de *clasic* cum a fost şi înaintea ereĭ creştine, cînd tinerimea elină şi romană nu avea maĭ bun şi luminat crescător şi dascăl decît pe bătrînul, pe orbul cîntăreţ al străvechiĭ legende. Studiile asupra luĭ măresc bogata literatură ce s'a născut din iubirea şi admirarea luĭ, traducerile se înmulţesc şi se răspîndesc la toate neamurile, şi nimenĭ nu îndrăzneşte a-ĭ tăgădui sceptrul de suveran pe Olimpul poezieĭ. Însuşĭ marele Goethe a fost mulţumit cu cinstea de-a fi recunoscut ca un urmaş a luĭ Omer ca un „Omerid".

Decĭ a studia şi a tălmăci pe un asemenea poet se poate socoti ca o datorie pentru orice naţiune conştientă şi cinstitoare de sine. Pentru acest cuvînt de maĭ mulţĭ anĭ încoace i-am închinat toată vremea liberă şi am căutat din răsputerĭ să-l îmbrac în graiul atît de cald şi duios al neamuluĭ nostru. Că popularizarea luĭ nu este peste putinţă, ne încredinţează pildele nemuritoare ce ni le dă istoria literatureĭ. Cine n'a auzit de cea dintîĭ vestită traducere a luĭ Omer făcută acum vre-o două sute de anĭ de poetul englez Pope precum şi de traducerea şi maĭ vestită a luĭ I. H. Voss, care s'a bucurat de soarta celor maĭ strălucite opere originale ale literaturiĭ germane?

Un Omer românesc e cu atît maĭ trebuincios, cu cît ca popor tinăr şi abia sănătos îndrumat spre înălţimile arteĭ, noĭ avem nevoie de toate modelele recunoscute ca bune, care ne-ar feri să cădem în păcatele popoarelor îmbătrînite. Ca dreptar a slujit Omer şi altor neamurĭ maĭ marĭ şi maĭ înaintate decît noĭ. Învăţaţiĭ germanĭ nu se sfiesc a mărturisi, că *„poezia omerică a dat nobleţa formeĭ şi adevărul simţiriĭ la a doua epocă de înflorire a literaturiĭ lor naţionale"*. Studiile noĭ arată cît de adîncĭ şi binefăcătoare aŭ fost asupra acesteĭ literaturĭ înrîuririle unuĭ Omer şi în genere ale capodoperilor eline; clasiciĭ germanĭ sînt doar plinĭ de reminiscenţe antice. Lucru puţin de mirat, căcĭ eĭ — geniĭ de mîna întîĭ — urmăreaŭ „cugetările regine", ceea ce-ĭ silea să umble pe culmĭ, iară culmile îşĭ aŭ rădăcinile în clasicĭ păgînĭ. Scriitoriĭ de astăzĭ, inspiraţĭ în mare parte de contimporanĭ, al căror cerc de concepţie e de multeorĭ prea îngust, uită

ţelurile mari şi se perd în labirintul uneĭ lumĭ mărunte. Cum o literatură poate fi înaltă şi totodată *naţională*, o învăţăm îndeobşte dela Elinĭ şi 'ndeosebĭ — pentru poezie — dela Omer. O asemenea temă de discuţie fiind la ordinea zileĭ la noĭ, cred că cunoştinţa de aproape a celuĭ maĭ clasic dintre poeţĭ, nu poate aduce decît folos.

Cît despre principiile ce m'aŭ călăuzit la împămîntenirea acestuia, ele rees din însăşĭ lucrarea mea şi nu găsesc de trebuinţă să stăruĭ asupra lor cu dinadins.

Pentru o maĭ bună-'nţelegere însă ţin ca măcar în treacăt să ating pe unele din ele. În primul rînd a fost întrebarea: ce limbă românească se cuvine la o asemenea traducere? Principiul din fericire, a fost statornicit de mult, de Junimea literară. Odisea dluĭ I. Caragiani e o dovadă: limba poporuluĭ român în toată curăţenia eĭ s'a părut ca singurul organ maĭ nemerit a traduce o poezie, care — cu toate că e fără îndoială de origină literară, căcĭ totul în ea este artă — are unele laturĭ care o apropie de poezia populară. Am căutat dar — şi aceasta mi-a făcut greutăţĭ, pe care nu le-aŭ cunoscut traducătoriĭ în limbile culte — să mă ţin în cadrul celuĭ maĭ curat graĭ românesc. Acesta însă nu se dobîndeşte decît din contactul direct cu poporul şi cu cele maĭ bune scrierĭ ale noastre începînd cu înşişĭ cronicariĭ. Am ales ceea ce mi s'a părut maĭ estetic. Dacă ici-colo m'am pus în primejdia de-a păreà arhaic şi maĭ ales purist, e că, maĭ întîĭ aveam de tradus pe Omer, decĭ pe autorul cel maĭ bătrîn al Europeĭ, şi apoĭ fiindcă nu am găsit un răspuns maĭ bun la feluritele întrebărĭ ce mi s'aŭ pus în decursul lucrăriĭ. De altfel, cu toată bunăvoinţa mea, n'am putut întrebuinţa decît foarte rar cîte un neologizm; am stat pe gîndurĭ chiar faţă de cuvîntul „curaj“, cu toate că e deplin încetăţenit. Nu sînt de vină eŭ, dacă poezia omerică-românească nu l-a putut mistui. Alegerea limbiĭ prin urmare mi-a fost dictată de subiect. O greutate mare sporită din această pricină mi-a dat-o românizarea vestitelor *epitete ornative* ale poetuluĭ, căcĭ trebue să mărturisesc, că în adjective e cea maĭ mare sărăcie a limbeĭ româneştĭ (se înţelege cînd vrem s'o păzim de promiscuitatea eĭ cu vocabularul franţuzesc). Aş fi putut trece uşor peste ele, dar atuncĭ aşĭ fi zmuls din fiinţa luĭ Omer una din cele maĭ caracteristice ale luĭ podoabe.

A căuta în el miezul fiecăruĭ cuvînt, a-l tălmăci vers cu vers redînd cît se poate maĭ multe din nuanţele luĭ şi în genere a-ĭ da poezia în graiul nostru pe înţelesul tuturor fără *parafrazare şi fără pedantizm* — iată în ce am gîndit că mi-ar sta rolul de traducător. Idealul meŭ de-a vedea pe Omer aşa cum mi-a

răsunat auzuluĭ aproape din copilărie, a făcut să țin cu sfințenie la *exametrul* luĭ, ritmul plin și larg, singura matcă încăpătoare, în care poate curge liniștită și îndemînatică Dunărea poezieĭ omerice. Exemplul german m'a sprijinit în această hotărîre cu atît maĭ mult, cu cît prozodia limbeĭ române e de-o mlădiere și felurime care întrece nu numaĭ pe acea a limbeĭ germane, ci și a celor maĭ multe limbĭ culte. Limba germană e în genere *iambică* și decĭ puțin făcută pentru versurĭ *dactilice* — dovadă că metrul acesta a devenit tot maĭ rar la scriitoriĭ germanĭ, deși le-a dat unele din cele maĭ frumoase opere literare. Nu maĭ vorbesc de limba engleză și cu atît maĭ puțin de cea franceză, al căreĭ accent covîrșitor *anapestic* o face neputincioasă de-a reda frumuseța versuluĭ omeric (anapestul fiind opusul dactiluluĭ). Adevărată limbă *dactilică* e cea ungurească. Limba italiană, stingherită de tradiția literară, nu sufere versul lung și e silită să recurgă veșnic la endecasilabul moștenit, a căruĭ monotonie obosește pînă la urmă. De aceste scăderĭ limba noastră e scutită, și libertatea eĭ în metrică ne poate fi un titlu de mîndrie. Ea își poate însuși cu înlesnire maĭ toate formele poezieĭ — martoră e literatura noastră de pînă acum. Din toate numaĭ exametrul se pare a fi cel maĭ rebel. E drept că el, cu caracteru-ĭ pronunțat clasic, anevoe ar putea deveni cu totul popular, dar aceasta nu trebue să ne împedice de-a căuta să-l cîștigăm desăvîrșit, cel puțin pentru traducerĭ; să luăm pildă dela metricianiĭ germanĭ, care țin morțiș la universalitatea limbeĭ lor naționale. Adoptarea exametruluĭ nu poate fi însă îndreptățită decît numaĭ cu condiția ca să nu siluiască legile limbeĭ noastre, ci să-ĭ lase mersul regulat, firesc în rostirea cugetăriĭ, ceea ce totușĭ nu presupune îndepărtarea oricăreĭ meșteșugirĭ, căcĭ meșteșugit e orĭ care vers. Știŭ însă din experiență că aceasta nu e lucru ușor, maĭ ales cînd e vorba de-a interpreta în mod conștiincios autorĭ clasicĭ, la carĭ bogăția lexică, puterea de expresie și condensarea ideiĭ ajunge la o înălțime, în fața căreia toate limbile moderne — exceptînd pînă la un punct limba germană, care și-a păstrat maĭ bine caracterul eĭ sintetic — își perd cumpătul și — ca să mă servesc de vorba luĭ Schopenhauer — par niște „jargoane“.

Redarea formeĭ și fonduluĭ omeric cu mijloacele de care dispune pînă acum limba noastră, e dar de sine înțeles o problemă din cele maĭ grele. Dacă voĭ fi dezlegat-o cît de puțin mulțumitor, aceasta o voĭ datori *bunătățiĭ acesteĭ limbĭ,* după cum cu drept ne spune Costache Conache, întîiul talent de traducător al literaturiĭ noastre, și cu deosebire comorilor poetice ale poporuluĭ român. Cea maĭ bună răsplată pentru silința ce-mĭ

daŭ ca să ajung la un bun capăt, ar fi recunoaşterea *cinsteĭ* cu care am lucrat, căcĭ ea mi-a cerut jertfe de vreme, pe care nu orĭcine e bucuros să le facă.

Cel ce va compara întîia formă, sub care s'a tipărit această traducere în „Convorbirĭ Literare“, cu cea înfăţişată acum, va vedea că ea a fost supusă unor prefacerĭ şi îmbunătăţirĭ, care de multeorĭ a fost o desăvîrşită prelucrare. Mulţumită dragosteĭ pentru artă a generosuluĭ meŭ editor am făcut ca lucrarea de faţă să aibă şi un interes curat artistic dînd cititorilor maĭ multe din vestitele ilustraţiĭ omerice după pictorul german Preller, chipul ideal a luĭ Omer precum şi 12 frize anume reproduse după cele maĭ frumoase originale greceştĭ.

Totodată, pentruca şi ceĭ profanĭ de studiile clasice să poată pricepe Iliada, pe lîngă explicările respective ce am dat la fiecare pagină, am adăugat şi o întroducere privitoare la războiul troian, din care Omer şi-a luat subiectul.

ÎNTRODUCERE

LA FAPTELE POVESTITE ÎN ILIADA.

Iliada (cuvîntul vine dela *Ilios*, al doilea nume al orașuluĭ Troia) cuprinde numaĭ o parte din războiul troian, care a dăinuit zece anĭ și s'a sfîrșit cu dărîmarea acestuĭ oraș. Războiul acesta, precum ne spun ceĭ vechĭ, s'ar fi întîmplat cu vr'o 1200 de anĭ înainte de Hristos și prin urmare cu vr'o 300 de anĭ înainte de vremea cînd se zice c'a trăit Omer. Cu tot vălul legendar sub care ni-l înfățișează poețiĭ, se pare că el nu-ĭ lipsit de un adevăr istoric. Părerea cea maĭ răspîndită este, că într'însul se găsește răsunetul unor lupte îndelungate ce vor fi avut Eliniĭ cu popoarele străine, cînd aŭ descălecat în țara acestora, adică pe coastele apusene ale Asieĭ-micĭ (colonizările aceste aŭ avut loc cam între veacul al 14-lea și 12-lea înainte de era noastră și la ele vor fi luat parte cele maĭ multe triburĭ eline, cu toate că istoria numește numaĭ pe *Eolieni*, populație dela nordul Grecieĭ, și pe *Ionieniĭ* din părțile centrale ale eĭ). Maĭ tîrziŭ, cînd adevăratele fapte războinice s'aŭ întunecat în amintirea oamenilor, *poezia epică* (întîia formă literară elină) dezvoltată între aceștĭ coloniștĭ în apropierea unor popoare cu o cultură maĭ veche (ca Frigiĭ, Misiĭ, Liziĭ), prelucrînd liber bogatul material al tradițiilor locale cași ale celor aduse din țara-mumă, aŭ făcut din povestea acesteĭ descălecărĭ o singură mare expediție a tuturor Elinilor.

Istoria de sigur nu devine poezie decît numaĭ dacă întîmplările povestite de ea izvorăsc din nesecata fîntînă a cînteculuĭ, din patimile ce prin vina-ĭ proprie saŭ mijlocirea ursiteĭ frămîntă inima omenească; în locul intereselor generale și decĭ abstracte, politice saŭ naționale ce vor fi dat prilejul războiuluĭ, poețiĭ aŭ născocit pricinĭ cu totul omeneștĭ din cele maĭ interesante și mișcătoare, punînd astfel povestirilor lor o teme-

lie neclintită de veacurĭ. Războiul troian, după eĭ, n'a fost stîrnit de pricinile obişnuite ale războaielor, ci numaĭ şi numaĭ de răpirea prea frumoaseĭ Elena de către Paris, fiul regeluĭ din Troia. Această întîmplare însă stă în legătură cu alta maĭ veche, pe care de asemenea trebue s'o cunoaştem pentru a înţelege rostul celeĭ dintîĭ. E vorba de mult slăvita nuntă a viteazuluĭ *Peleu* (tatăl luĭ Ahile, cel maĭ mare viteaz cîntat de Omer) cu zeiţa *Tetis*, una din *Nereide*, adică din fiicele bunuluĭ şi cuminteluĭ Nereu, zeŭ al măriĭ. Ca părtaşĭ la această fericită sărbare venit-aŭ zeiĭ şi zeiţele din Olimp[1]) aducînd fel de fel de nepreţuite darurĭ pentru mirĭ. În fruntea lor era atotputernicul *Zeus* (Jupiter, Joe), tatăl zeilor şi al oamenilor, fiul vicleanuluĭ *Cronos* (Saturn), zeul fruntaş, care cu tunetele şi trăsnetele sale zgudue cerul şi pămîntul. Alăturea de eĭ era prea-mărita luĭ soţie *Hera* (Junona), „cea cu ochiĭ marĭ ca de taur", zeiţa care pune la cale şi ocroteşte căsnicia. Urma după dînsa fiica bărbată şi deapururea fecioară a luĭ Zeus, *Palas Atene* (Minerva) cea născută, întreagă şi înarmată, din capul tatăluĭ eĭ ca zeiţa înţelepciuniĭ, a ştiinţiĭ şi a artelor, a lucrărilor femeeştĭ — a torsuluĭ şi ţesutuluĭ — şi totodată a războiuluĭ făcut cu chibzuinţă şi orînduială, şi nu neorînduit şi sălbatic ca acela al frateluĭ eĭ zeul *Ares* (Marte). Aŭ maĭ luat parte la nuntă şi *Febos* („curatul, luminosul,") *Apolon*, fiul frumos de minune a luĭ Zeus şi al zeiţeĭ *Leta* (Latona), zeul soareluĭ, ale căruĭ săgeţĭ caşi arşiţele dătătoare de boliştĭ şi razele curăţătoare de molimĭ, nemerind de departe, insuflă groază şi recunoştinţă omeniriĭ şi o induplecă să se închine neîntrecutuluĭ arcaş din Olimp, ca unuĭ apărător şi mîntuitor de rele. Alăturea de el sora luĭ *Artemis* (Diana), zeiţa neprihănită a vînătoareĭ, ale căreĭ săgeţĭ caşi ale frateluĭ eĭ gemen nu se îndreptează numaĭ asupra fiarelor păduriĭ, ci uneorĭ şi asupra oamenilor şi maĭ ales asupra femeilor. După dînşiĭ venit-a şovîlcăind şi *Efestos* (Vulcan), fiul luĭ Zeus şi al Hereĭ, zeul focului, zidarul şi fierarul Olimpuluĭ, ocrotitorul meşteşugurilor. Alăturea de el strălucea soţia luĭ, zeiţa iubiriĭ şi a frumuseţiĭ, zimbitoarea *Afrodite* (Venus, Venera), fiica luĭ Zeus şi-a zeiţiĭ *Dione* (după altă poveste ea era născută din spumele măriĭ, „Anadyomene", şi avea de bărbat pe Ares). Alăturĭ de ceĭ maĭ marĭ răsăria şi zeul cu plete negre *Poseidon* (Neptun), fratele maĭ tînăr a luĭ Zeus, stăpînitorul măriĭ, care cuprinde şi sprijină saŭ cutremură pămîntul şi

1) Olimpul e cel maĭ înalt munte al Greciei (el se află la hotarele dintre Tesalia şi Macedonia şi are o înălţime de 2973 metri deasupra măriĭ) şi pe vîrful luĭ se credea că locuesc zeiĭ ca 'ntr'o cetate ţinînd în mîna lor cîrma lumiĭ.

străbate apele cu carul, iar cu *furca* luĭ (tridentul), îngrozitoarea-ĭ armă, izbind în mînie valurile răscoală furtunile, care scufundă corăbiile, potopesc țările și îngroapă cetățile în sînul măriĭ. Alaiul zeilor îl întregiaŭ apoĭ sora luĭ *Demetra* (Ceres), zeița roadelor pămîntuluĭ, *Dionisos* (Bachus), zeul *Hermes* (Mercur) și zeița *Iris*, amîndoĭ vestitorĭ aĭ zeilor. Și într'un cuvînt, nimenĭ din zeĭ nu lipsia decît numaĭ *Eris*, zeița certeĭ, discordia, care, firește, în această zi de veselie și înțelegere deplină nu putea să fie poftită la nuntă. Eris atuncĭ, supărată, s'a gîndit să-șĭ răzbune pentru această jignire și luînd un măr de aur, pe care a scris cuvintele „celeĭ maĭ frumoase", s'a apropiat de muntele *Pelion* (în Tesalia), unde eraŭ adunațĭ nuntașiĭ și l-a aruncat în mijlocul lor. Fiecare din cele treĭ zeițe marĭ, Hera, Atene și Afrodite, care eraŭ de față, voiaŭ să aibă mărul, ca așa să li se recunoască întîietatea frumusețiĭ. Niciĭ un zeŭ nu îndrăzni să dea mărul uneia din ele, și la porunca luĭ Zeus, zeițele aŭ fost conduse de către Hermes, zeul călăuz, la tînărul Paris, care era cel maĭ frumos între muritorĭ. El păștea turmele tatăluĭ săŭ Priam pe văile munteluĭ troian Ida, cînd zeițele i s'aŭ înfățișat orbitoare de frumusețe și măreție. Hermes liniști pe voinicul speriat și-ĭ întinse mărul, ca el să-l îmbie celeĭ maĭ frumoase dintr'însele. În vremea asta, ca să-l cîștige în partea eĭ, Hera îĭ făgăduește că-ĭ va da o împărăție, Atene îĭ juruește slavă războinică, iar Afrodite îĭ dă nădejdea că va avea pe cea maĭ frumoasă femee. Tînărul judecător, auzind aceste, n'a stat la gîndurĭ, ci s'a grăbit să dea mărul celeĭ din urmă. Dar femeia făgăduită n'o capătă ca păstor, ci ca fecior de împărat. La o serbare făcută în Troia de către tatăl săŭ Priam, căruia îĭ slujia fără a se cunoaște între dînșiĭ, aduce el însușĭ dela turma luĭ pe cel maĭ frumos taur, pe care împăratul Priam l-a pus ca preț al luptelor de întrecere ce aveaŭ să se dea cu prilejul acesta. La luptele acestea a luat parte și păstorul Paris, care s'a arătat atît de vînjos și vrednic, încît a biruit pe toțĭ frațiĭ săĭ. Și pe cînd aceștia de pizmă și ură pe dînsul voiaŭ să-l omoare, căcĭ îl țineaŭ de străin, mijlocește sora lor, prevestitoarea Casandra, și-ĭ împacă descoperindu-le că Paris li-e frate. Priam și nevasta luĭ *Ecabe* (Ecuba), bucuroșĭ că-șĭ regăsesc fiul perdut, îl primesc cu drag în cetate, cu toată împotrivirea Casandreĭ, care prevedea că Paris va aduce nefericirea patrieĭ luĭ. Ajuns în palaturĭ și recunoscut ca fecior de împărat, Paris acum, povățuit fiind de Afrodite, îșĭ pregătește o corabie cu care apucă drumul spre Elada (Grecia), unde pe atuncĭ trăia cea maĭ frumoasă femee Elena, soția luĭ Menelau, craiul din Laconia și fiica luĭ Tin-

dar şi al Ledeĭ, dar născută din legătura acesteia cu Zeus. Menelau îl primeşte prieteneşte pe Paris la curtea luĭ din Amicle (lîngă Sparta) şi fără măcar a bănui gîndul oaspeluĭ săŭ, el porneşte în vremea asta războĭ cu Creta, insula învecinată. Dar frumosul străin, pe care Afrodita îl dăruise cu toate farmecile, cîştigă inima slabă a Eleneĭ şi o hotăreşte să-şĭ lase bărbatul şi fiica eĭ Ermiona şi să plece cu dînsul la Troia. Şi astfel părechea iubită, purtată de corabie cu o minunată repejune, ajunge la cetatea de scaun a împăratuluĭ Priam. Dar călcarea dreptuluĭ de ospeţie şi ruşinea adusă familieĭ luĭ Menelau aŭ umplut de înverşunare pe toţĭ domnitoriĭ din Grecia, şi dorinţa lor de-a se răzbuna i-aŭ unit sub acelaş steag. După poveştile de maĭ tîrziŭ eĭ eraŭ îndatoraţĭ să ia parte la războĭ după legătura ce făcuseră ca peţitorĭ aĭ Eleneĭ înainte ca aceasta să dea mîna luĭ Menelau. Domniĭ saŭ craiĭ Grecieĭ, care acum purtaŭ numele de Argos şi Ahaia, se întruniră sub zidurile portuluĭ *Aulis* saŭ Aulida, din faţa insuleĭ Eubea, avînd sub porunca lor 100,000 de oştenĭ şi 1186 corăbiĭ. Cap al tuturora a fost ales cel maĭ mare craĭ al Grecieĭ, *Agamemnon*, fratele luĭ Menelau şi fiul luĭ Atreu (de-aicĭ şi numirea lor de *Atrizĭ*, adică fiĭ aĭ luĭ Atreu). El ţinea pe *Clitemnestra*, sora Eleneĭ, şi-avea domnia în Pelopones, iar scaunul luĭ era în cetatea Miçena. Întîiul intre vitejĭ era *Ahile Peleiades* saŭ fiul luĭ *Peleu*, domnitorul în *Ftia* (un ţinut în sudul Tesalieĭ); eĭ ducea pe oşteniĭ săĭ numiţĭ Mirmidonĭ. Pe lîngă el era vicleanul *Odiseu* (Ulise, Ulixes) bărbatul credincios al Penelopeĭ şi tatăl luĭ Telemahos; acest viteaz aducea pe Kefalenĭ şi domnia în insula Itaca. Pe lîngă dînşiĭ era bătrînul *Nestor*, fiul luĭ Neleu, craiul din cetatea Pilos (în Mesena), oratorul cel maĭ bun şi sfetnicul cel maĭ înţelept al oştiriĭ. Apoĭ veneaŭ ceĭ doĭ *Aias* (Aiaciĭ, latin. Ajax), unul fiul luĭ Oileu (Oilidul) din ţara Locrida, maĭ mic de statură, dar cel maĭ iute de picior după Ahile şi un destoinic azvîrlitor de lance; iar al doilea Aias cel mare, fiul luĭ Telamon, care era fratele luĭ Peleu, craiul Salamineĭ; acesta era cel maĭ viteaz după Ahile. Viteaz a fost şi fratele acestuia *Teucros*, cel maĭ bun arcaş între eroĭ. Unul dintre ceĭ maĭ vitejĭ a fost şi *Diomede* fiul luĭ Tideu, (Tidide), care nu se temea să-şĭ îndrepte lancea şi 'n zeiĭ ce-aŭ luat parte la războĭ. Şi 'nsfîrşit venea şi craiul insuleĭ Creta *Idomeneu* ce avea de tată pe Deucalion, fiul vestituluĭ craĭ al Creteĭ *Minos*, care se trăgea dela Zeus (despre căpeteniile şi corăbiile Aheilor v. maĭ amănunţit cîntul al II-lea; vers. 494—760).

În Aulida eĭ sînt siliţĭ să stea maĭ multă vreme, căcĭ vînturile încetaseră să bată şi flota nu putea merge pe mare. Calhas, prorocul şi preotul oştiriĭ, descopere la urmă pricina răuluĭ, care

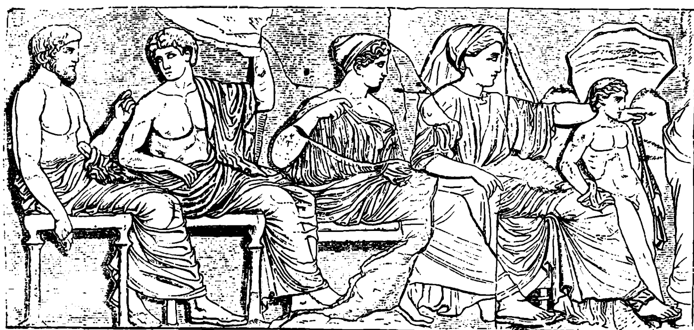
venia din supărarea zeiţeĭ Artemis jignită de craiul Agamemnon. Acesta hotăreşte să împace pe zeiţă, jertfind pe iubita-i fiică Ifigenia. Insă Artemis avu milă de nevinovata copilă şi de aceia o înlocui pe jertfelnic cu o căprioară, iar pe ea o duse departe în Taurida, unde ca preoteasă îşĭ î. hină viaţa la templul zeiţiĭ. Acum ne maĭ fiind vr'o pedecă, corăbiile pornesc pe mare şi 'n curînd ajung la ţărmurile ţăreĭ troene, unde îşĭ aşază tabăra în chip statornic. Cetatea Troia saŭ Ilios (maĭ tîrziŭ Ilion) se afla în peninsula Troada, o ţară de la nord-vestul Asieĭ-micĭ, care spre miază-noapte se mărginia cu Elespontul (strîmtoarea Dardanelelor) şi spre sud cu golful Adramition, deasupra insuleĭ Lesbos. Ea era depărtată abia cu vr'o doĭ km. de la mare şi era aşezată pe o culme care stăpîneşte cîmpia troiană, udată de Scamandru şi Simois, cele două rîurĭ coborîte din muntele Ida, care apără despre miază-zi această cîmpie, ridicîndu-şĭ vîrfurile (între care unul e Gargaron) pînă la o înălţime de 1170 m. Pe colina cetăţueĭ oraşuluĭ, numită Pergamos, se afla templul Ateneĭ şi al altor zeităţĭ, precum şi palatele luĭ Priam şi ale fiilor săĭ Ector şi Paris. Cetatea era încunjurată cu puternice zidurĭ întărite cu turnurĭ înalte şi străbătute de maĭ multe porţĭ, dintre care Omer numeşte numaĭ *porţile Skee.* Troia, precum am pomenit, era stăpînită de craiul Priam, dar acesta era prea bătrîn ca să fi putut lua parte la războiŭ. Decĭ el stetea în oraş şi privia de la turnurĭ desfăşurările oştilor pe care nu putea să le ajute decît numaĭ cu sfatul. In capul oştilor luĭ era fiul săŭ Ector, bărbatul Andromaheĭ, cel maĭ viteaz Troian. Pe el îl ajuta în luptă fraţiĭ săĭ Deifobos, Elenos şi Paris, precum şi ruda luĭ de aproape Enea, fiul luĭ Anhise şi al Afroditeĭ, căpetenia Dardanilor, tot un neam de Troenĭ, locuitorĭ la poalele munteluĭ Ida. La aceştia se adăuagă maĭ multe oştirĭ aliate; bună-oară *Liciĭ* (din ţara Licia, la sudul Asieĭ-micĭ), conduşĭ de *Glaucos* şi de *Sarpedon,* fiul luĭ Zeus; *Liciĭ troenĭ* cu căpetenia lor *Pandaros,* foarte îndemănatic arcaş; *Traciĭ* conduşĭ de *Acamas* şi 'nsfîrşit *Paflagoniĭ* şi neamul lor Frigiĭ din Asia-mică şi *Peoniĭ* din Macedonia. (v. cîntul al II-lea, vers. 816—877).

La început *Aheiĭ* (saŭ *Argiiĭ* saŭ *Danaiĭ* cum se numesc la Omer Eliniĭ), vrînd a se înţelege cu Troeniĭ, pe cale paşnică, aŭ trimis la aceştia ca sol pe Menelau şi pe Odiseu şi aŭ cerut să le dea înapoĭ pe Elena; dar Troeniĭ, maĭ ales la stăruinţa luĭ Paris, aŭ respins propunerea lor şi războiul nu s'a putut încunjura. Aheiĭ aŭ împresurat cetatea şi aŭ început s'o bată din toate laturile. Norocul Troenilor a fost că la împresurare n'a putut lua parte întreagă oştirea luĭ Agamemnon; din lipsă de

hrană ea era silită să se împrăştie prin împrejurimĭ, unde se deda la prădarea şi pustiirea cetăţilor troene. Aŭ trecut nouă anĭ în acest chip fără ca Aheiĭ să poată ajunge la ţintă. Greutatea cuceririĭ venia maĭ puţin de la Troenĭ, care abia eraŭ a zeçea parte din duşmaniĭ lor, cît maĭ cu samă de la mulţimea oştilor aliate. Troia nu cade decît în al zecelea an. O parte din epizoadele acestuĭ an sînt cîntate în Iliada. Ele se mărginesc în 51 de zile. Subiectul Iliadeĭ este mînia luĭ Ahile pricinuită de cearta ce avu cu Agamemnon şi retragerea luĭ din tabăra Aheilor; luptele ce urmează cu Troeniĭ din îndemnul luĭ Agamemnon, înşelat de Zeus, care voia rodobîndirea cinsteĭ luĭ Ahile; înfrîngerea repeţită a Aheilor, cu tot ajutorul ce avaeŭ de la zeiţele interesate Hera şi Atene — ca înciudate pe Troenĭ din pricina luĭ Paris — precum şi de la Poseidon (pe Troienĭ îĭ ajutaŭ Apolon şi Ares şi çhiar Afrodite); participarea luĭ Patroclu la războiŭ şi omorul acestuia de cătră Ector; împăcarea luĭ Ahile cu Agamemnon şi răzbunarea de cătră Ahile a prietenuluĭ săŭ Patroclu prin omorul luĭ Ector. Poema sfîrşeşte povestind bocirea şi înmormîntarea acestuĭ din urmă.

CÎNTUL ÎNTÎĬ.

Cuprinsul. Preotul Hrise, venind să-şĭ răscumpere fiica robită Hriseis, e respins cu ocară de stăpînul eĭ Agamemnon. Apolon, la ruga preotuluĭ săŭ, îl răzbună trimiţînd ciuma în tabăra Aheilor. Aflîndu-se pricina răului prin Calhas, Agamemnon se învoieşte să înapoieze pe Hriseis, darul de cinste ce-ĭ făcuse oştirea, în schimb însă ia luĭ Ahile pe Briseis şi stîrneşte cearta cu el. Mînia şi retragerea luĭ Ahile din tabără. Tetis, mama luĭ, îl mîngăe şi-ĭ făgădueşte ajutor. Înapoiarea fiiceĭ luĭ Hrise şi 'mpăcarea luĭ Apolon. Tetis mijloceşte pe lîngă Zeus şi-l înduplecă să dea Troenilor biruinţa pînă cînd Aheiĭ vor mulţumi pe Ahile. Hera, care ţine la Ahei, supărată de-aceasta, se ceartă cu soţul eĭ Zeus. Fiul lor Hefest îĭ împacă pe amîndoĭ.

Poseidon. Apolon. Artemis. Afrodite. Eros.
ZEITĂŢI ELINE. (După friza despre răsărit a Partenonului.

I.

Muză, tu cîntă-mi a luĭ Peleiades Ahile mînie
Nenorocită ce-Aheilor miĭ de amarurĭ aduse;
Suflete multe şi tarĭ de vitejĭ azvîrlit-a luĭ Hades
Pradă făcîndu-le trupul la cînĭ şi la felurĭ de paserĭ,
Şi 'ndeplinită fu voia luĭ Zeus, de cînd Agamemnon,
Craiul născut din Atreu, şi dumnezeescul Ahile
S'aŭ despărţit după sfada 'nvrăjbită ce-a fost între dînşiĭ.
Care fu zeul ce-ĭ puse pe eĭ să s'apuce de sfadă?
Fiul luĭ Zeus şi-al Leteĭ, Apolon. În ciuda-ĭ pe craiul,
Bolişte amarnică dete şi oastea 'ncepuse să-ĭ piară,
Căcĭ cutezat-a pe preotul Hrise să 'nfrunte Agamemnon,
Cînd cuviosul venit-a la repezĭ corăbiĭ ahee

3. *Hades* e un alt nume a luĭ Pluton, zeul iaduluĭ.

6. *Atreu,* dela care Agamemnon are şi numele de Atride ca şi fratele săŭ Menelau, a fost rege în Micena, capitala Argosuluĭ; el era fiul luĭ Pelops (dela care se trage numele de Peloponez), iar acesta era fiul luĭ Tantal, a căruĭ pedeapsă în iad a rămas proverbială. *Dumnezeescul* iĭ zice luĭ Ahile ca şi tuturor crailor saŭ domnitorilor ca uniĭ ce se credeaŭ de origină divină.

12. *La corăbiĭ* înseamnă la tabăra Aheilor, căcĭ eĭ îşĭ aveaŭ tabăra lîngă corăbiĭ, pe ţărmul măriĭ.

Vrînd să răscumpere fata-ĭ cu mare mulţime de darurĭ.
Cîrja-aurită purtînd şi semnele zeuluĭ Febos,
Vajnicul săgetător, el tot se ruga de-aheime
Dar maĭ cu samă de Atrizĭ, ceĭ doĭ căpitanĭ aĭ oştiriĭ;
„Voĭ căpitanĭ şi ceilalţĭ Aheĭ cu frumoase pulpare,
Dare-ar puterniciĭ zeĭ, care şed pe-a Olimpuluĭ culme,
Troia uşor să luaţĭ şi cu bine s'ajungeţĭ acasă!
Dar dezrobiţĭ pe iubita-mĭ copilă primind aste darurĭ,
Dacă vă temeţĭ de fiul luĭ Zeus, de-arcaşul Apolon."
  Asta vorbi, şi cu toţiĭ strigaŭ învoindu-se Aheiĭ
S'aibă ruşine de preot primindu-ĭ măreţele darurĭ.
Nu i-a plăcut luĭ Atrid Agamemnon îndemnul acesta
Şi 'njositor îl respinse pe preot dînd aspră poruncă:
„Vezĭ, o moşnege, să nu te găsesc la scobite corăbiĭ
Orĭ zăbovindu-te acum orĭ calea făcîndu-ţĭ întoarsă;
Mi-ĭ că-ţĭ va fi de prisos toiagul şi-a zeuluĭ semne.
Nu voĭ pe ea s'o slobod: ba chiar cărunţi-va 'n robie
Tocmaĭ în Argos acasă la mine, de ţară-ĭ departe,
Pînza ţesînd la războĭ şi la patu-mĭ slujind ca părtaşă.
Du-te dar, nu mă 'ndîrji, dacă teafăr doreştĭ să poţĭ merge!"
  Astfel a zis; şi bătrînul de teamă-ĭ ascultă porunca.
Merse 'n tăcere pe prund spre marea cea mult vuetoare,
Unde deoparte el stînd, zicea rugător către Domnul,
Zeul Apolon, născutul din Leta, pletoasa zeiţă:
„Tu cel cu arcul de-argint, tu paznic al Hriseĭ, Sminteus,
Care vîrtos ocroteştĭ Tenedos şi Kila preasfîntă,
Dacă voind să te bucurĭ, cînd-va ridicat-am vr'un templu,
Orĭ iţĭ am ars îngrăşatele coapse de capre şi taurĭ,

13. Fata luĭ Hrises, numită Hriseis, era luată ca roabă de către Aheĭ în urma cuceririlor ce făcuseră în Troada şi dăruită de eĭ luĭ Agamemnon.

14. *Semnele* eraŭ o cunună de laur împletită cu panglicĭ albe de lînă; ea era purtată de Hrise ca unul care cerea ajutor şi stetea sub apărarea zeuluĭ Apolon.

37. *Hrisa* era un vechĭ oraş troian cu un templu închinat luĭ Apolon, unde Hrise slujia ca preot. — *Sminteus* îl numeşte pe zeŭ orĭ dela oraşul troian Sminte, unde el avea un templu, orĭ dela cuvîntul *sminthos*, şoarece de cîmp care, ca şi alte animale ce trăesc sub pămînt, era un simbol al proroicieĭ. După alţiĭ Sminteus înseamnă ucigător de şoarecĭ, fie pentrucă Apolon a scăpat odinioară pe preoţĭ de şoarecĭ, saŭ fiindcă apăra pe oamenĭ de plaga şoarecilor de cîmp.

Ruga-mĭ ascultă și-o singură numaĭ dorință 'mplinește-mĭ:
Stropiĭ de lacrimĭ cu-a tale săgețĭ să-mĭ plătiască Danaiĭ."
 Astfel în rug' a vorbit; auzitu-l-a Febos Apolon,
Și mînios s'a grăbit să coboare-a Olimpuluĭ vîrfurĭ,
Arcul pe umerĭ avînd și tolba cea bine 'nvălită.
Lung zingăniră pe umăr săgețile, cînd supăratul
Zeu a pornit, arătîndu-se 'n mersu-ĭ asemenea nopțiĭ.
Stete departe de vase și 'ndat' azvîrli o săgeată:
Vuetul arculuĭ cel de argint așa groaznic răsună!
El maĭ întîĭ a lovit în catîriĭ și cîniĭ ceĭ sprintenĭ,
Dar maĭ pe urmă și 'n oaste lăsat-a săgețĭ ascuțite,
Și-astfel în șir îndesite ardeaŭ ale morților ugurĭ.
Nouă marĭ zile zburaŭ săgețile luĭ prin oștire,
Dar într'a zecea la sfat Ahile poftit-a poporul:
Gîndul acesta-ĭ dăduse zeița cu brațele albe,
Hera, 'ngrijată fiind că pier de urgie Danaiĭ.
Dacă s'aŭ strîns laolaltă și-a fost întocmit' adunarea,
Scoală-se Ahile cel bun de picior și vorbește întîiul:
„Fără ispravă socot, o Atride, că noĭ ne-om întoarce
Calea luînd înapoĭ, de putea-vom scăpa de peire,
Căcĭ deopotrivă și ciuma ne bîntue acum, și războiul.
Haĭ să 'ntrebăm un proroc, un preot orĭ chiar și pe unul
Meșter de vise tălmacĭ — doar și visele vin dela Zeus —
Care să spună de unde-ĭ atîta necaz pe Apolon?
Ceartă-ne oare dorind juruite prinoase și jertfe,
Aŭ doar mireazma de fripte miĭoare și capre alese
El dobîndind, ar voi dela noĭ să-șĭ întoarcă urgia."
 Zise și 'ndată șezu; dar iată se scoală 'ntre dînșiĭ
Fiul luĭ Testor, întîiul fruntaș al prorocilor, Calhas,
Cel ce știa cîte aŭ fost maĭ demult, cîte sînt, cîte fi-vor,
Care și vasele ahee spre Troia pe mărĭ îndreptase
Numaĭ cu darul ghiciriĭ, cu care-l cinstise Apolon.
Bine priindu-le dînsul, așa cuvîntează și zice:
„Tu-mĭ porunceștĭ, o iubite a luĭ Zeus, Ahile, să-țĭ tălcuiŭ
Care-ĭ năcazul luĭ Febos, departe din arc țintitorul?
Eŭ îțĭ voĭ spune; ia seama la vorbă și jură-mĭ tu mie,

38. *Tenedos* e o insulă mică în fața Troeĭ. *Kila* era un oraș asiatic.

Că 'ntr'adevăr o să saĭ pentru mine cu fapta şi graiul,
Căcĭ supăra-voĭ, socot, pe cel care 'n oastea din Argos
Domn e maĭ mare ca toţĭ, şi de care cu toţiĭ ascultă.
Birue craiu 'n mînie pe omul ce-ĭ stă sub poruncă;
Ciuda-ĭ, măcar că vremelnic înfrînă şi-o 'năduşă 'n sîn,
Colcăe totuşĭ în piept şi, cît de tîrziŭ, izbucneşte
Crud răzbunîndu-şĭ. Dar tu te socoate, de vreĭ să mă mîntuĭ."
Numaĭ decît îĭ răspunde şi-ĭ zice şoimanul Ahile:
„Haĭde, cutează şi spune ce ştiĭ din a zeilor gîndurĭ,
Căcĭ pe Apolon mă jur, pe fiul iubit a luĭ Zeus,
Căruĭ rugîndu-te, Calhas, Danailor taine dezvăluĭ:
Pînă ce eŭ maĭ trăiesc şi văd pe pămînt, lîng' aceste
Vase-adîncate, nicĭ unul din toat' aheimea de faţă
Nu va putea să te-atingă cu braţul, nicĭ chiar Agamemnon;
Care 'ntre domniĭ Aheĭ se făleşte că-ĭ cel maĭ de frunte".
Şi 'nsufleţit a răspuns prorocul cel fără prihană:
„Nicĭ nu ne ceartă dorind juruite prinoase şi jertfe,
Ci supăratu-ĭ de preot, că 'n cinste-l lovi Agamemnon,
Nu dezrobi pe copilă, nicĭ darurĭ primi dela dînsul.
De-asta cumplitul arcaş necazurĭ ne-a dat şi-o să dee,
Nicĭ o să 'ntoarcă din tabăr' argie blăstemul peiriĭ,
Pînăce tatăluĭ nu vom trimite pe mîndra copilă
Făr' de răscumpăr şi darurĭ, şi nu-ĭ vom aduce la Hrisa
Jertfa spăşiriĭ; aşa 'ndupleca-vom pe zeŭ îmbunîndu-l."
Zise şi 'ndată şezu; dar iată se scoală 'ntre dînşiĭ
Plin de mîhnire şi ciudă viteazul Atrid Agamemnon;
Mintea-ĭ cu totuluĭ tot cuprinsă de negrele gîndurĭ
Şi de mînie aprinşĭ ca focul îĭ scîntee ochiĭ.
Aspru dintîĭ către Calhas privind, se răsti domnitorul:
„Calhas, tu cobe, nicĭ cînd nu-mĭ spuĭ o prielnică vorbă;
Răul plăcutu-ţi-a pururĭ, şi pururĭ menit-aĭ a rele,
Nicĭ aĭ rostit oarecînd şi nicĭ săvîrşit-aĭ vr'un bine;
Chiar şi acuma ghicind, Danailor spuĭ tuturora
Cumcă de-aceea necazurĭ ne dete cumplit-ţintitorul,
Numaĭ căcĭ eŭ am respins bogatul răscumpăr al fetiĭ.
Drept e că-mĭ place maĭ mult să stee cu mine 'mpreună
Fata luĭ Hrise, fiindu-mĭ maĭ dragă decît Clitemnestra,
Dreapta-mĭ soţie din Argos; doar nu-ĭ maĭ pe jos ca femee
De pricepută, de harnică ce-ĭ şi de 'naltă şi mîndră.

Totuşĭ voĭ da-o 'napoĭ la părinţĭ, dacă-ĭ asta maĭ bine.
Vreaŭ mîntuirea poporuluĭ meŭ şi mă tem să nu peară.
Iute gătiţi-mĭ o altă răsplată, ca nu cumva singur
Eŭ între Aheĭ fără dar să rămîn — care nicĭ se cuvine.
Bine cu toţiĭ vedeţĭ, ce scumpă răsplată voĭ perde."
Dar îl întîmpin' atuncĭ şi-ĭ zice şoimanul Ahile:
„Craĭ prea-slăvite Agamemnon, tu peste măsură de lacom,
De-unde şi cum inimoşiĭ Aheĭ să maĭ dee răsplată?
Multe de-a obştiĭ comorĭ nicăirĭ nu cunoaştem ascunse;
Cîte-am prădat în surpate cetăţĭ împărţitu-le-am toate,
Nicĭ nu se cade pe-aceste 'napoĭ să le ceară poporul.
Dă pe femee de-acum şi 'mpacă pe zeŭ, iar Aheiĭ
Te-or dărui întreit şi 'mpătrit, dacă bun va fi Zeus
Să pustiim a luĭ Priam cetate cu trainice ziduri."
Dar ridicîndu-se a zis puternicul craĭ Agamemnon:
„Nu-mĭ fiĭ atît de viclean cît eştĭ de voinic, o Ahile,
Tu cel cu chipul de zeŭ, căcĭ n'o să mă biruĭ cu vorba,
Nicĭ veĭ putea să mă 'nşelĭ. Vreĭ tu s'aĭ răsplată, şi singur
Eŭ să fiŭ numaĭ lipsit, de stăruĭ să daŭ pe femee?
Doar dac' Aheiĭ ceĭ prea inimoşĭ mi-or alege pe alta
După dorinţă-mĭ făcînd, pe una de-o samă cu dînsa.
Însu-mĭ, de nu mi-or da eĭ, mă voĭ duce să iaŭ dela tine
Darul cu sila! de nu, dela Aias orĭ chiar şi din cortul
Luĭ Odiseŭ, şi las' să se mînie de-asta oricine.
Însă de-acestea las grija pe urmă, cînd iar chibzui-vom.
Haĭ dar acuma să 'mpingem în mare-o corabie neagră,
Punem într'însa vîslaşiĭ degrabă şi jertfa spăşiriĭ,
Şi să pornim pe Hriseis, pe fata cea mîndră la faţă;
Iară ca sfetnic un singur bărbat rînduiala păziască,
Aias orĭ Idomeneŭ orĭ craiul mărit Odiseus,
Orĭ Peleiade, tu cel maĭ grozav de cît toţĭ căpitaniĭ
Jertfe s'aducĭ îmbunînd pe izbăvitorul Apolon."
Crunt pe sub gene privind, răspunse şoimanul Ahile:
„Vaĭ, tu făţarnice craiŭ, tu cel dezbrăcat de ruşine,
Cum să se 'nduplece Aheiĭ plecaţĭ la poruncile tale
Drumurĭ să bată saŭ zdravăn la luptă să stea cu duşmaniĭ?
N'am venit eŭ supărat pe Troeniĭ ceĭ vrednicĭ în arme,
Vrînd a mă bate pe-aicĭ; doar nu mi-s Troeniĭ de vină,
Nicĭ hergheliĭ mi-aŭ răpit cîndva, nicĭ cirezĭ de-ale mele,

Nicĭ în al Ftieĭ pămînt roditor, a bărbaţilor ţară,
Nu mi-aŭ stricat vr'un ogor, căcĭ multe sînt stavilĭ la mijloc
Munţiĭ cu umbre pe văĭ şi marea cu clocot de valurĭ.
Dară pe tine-am urmat, obraznice, ca să te bucurĭ
Că-l răzbunăm de Troenĭ pe Menelaŭ precum şi pe tine,
Cel necinstit! Ci de asta nu-ţĭ pasă şi n'aĭ nicĭ o grijă,
Ba mă şi-ameninţĭ acum să ieĭ dela mine răsplata,
Rodul atîtor sudorĭ şi darul de cinste al oştirii.
Eŭ nici-odată la fel cu tine n'am parte de darurĭ,
Cînd e surpată de-Aheĭ vr'o tare cetate din Troia.
Ba din potrivă, de greul cel mult în năvalnica luptă
Ştiŭ numaĭ braţele mele; pe cînd la 'mpărţire tu capeţĭ
Cea maĭ bogată din prăzĭ, iar eŭ, mulţumit cu puţinul,
Către corăbiĭ mă 'ntorc sfîrşit de bătăĭ şi de trudă.
Plec dar în Ftia, căcĭ maĭ de folos îmĭ e 'ntorsul acasă
Pe 'ncovoiate corăbiĭ. Nu cred că jignindu-mă 'n cinste
Lesne tu singur aicĭ grămădi-veĭ cîştigurĭ şi-avere."
Dar îl întîmpin' atuncĭ al oştilor domn Agamemnon:
„Cară-te dar, dac' atît eştĭ grăbit. Eŭ nicĭ cînd cu rugĭ
Nu-ţĭ voĭ cădea să rămîĭ; maĭ sînt lîngă mine şi alţiĭ
Cinstea să-mĭ dee, şi 'ntîiul e Zeus a-tot-înţeleptul.
Nu mi-e nicĭ unul din Craiĭ măriţĭ maĭ urît decît tine;
Pofta te mînă mereŭ spre sfezĭ şi războaie şi lupte.
Iară de eştĭ un viteaz, vr'un zeŭ vitejia ţi-a dat-o.
Ia-ţĭ pe tovarăşĭ cu-a tale corăbiĭ şi 'ntoarnă-te acasă
Şi Mirmidonilor tăĭ porunceşte. Habar n'am de tine
Şi de-a ta furie oarbă; dar am să te-ameninţ eŭ astfel:
Pentrucă Febos Apolon îmĭ cere pe fata luĭ Hrise,
Eŭ în corabie acum cu tovarăşiĭ meĭ voĭ trimite-o;
Singur apoĭ mă voĭ duce la tine, din cort să-ţĭ iaŭ darul,
Pe 'mbujorata luĭ Brise copilă, să ştiĭ cu 'nadinsul
Cît covîrşesc pe ceilalţĭ, şi să tremure cel ce cu mine
Una s'ar crede 'n puterĭ şi cutează 'mpotrivă să-mĭ stee."
Astfel a zis, iar Ahile, de ciudă răzbit, îşĭ simţeşte
Inima 'n pieptul păros clătinată 'n părere 'ndoită:
Saŭ dela coapsă pe loc cuţitul tăios să şi-l zmulgă
Să 'ndepărteze pe ceĭ dimprejur şi să 'njunghe pe-Atride,
Orĭ supărarea să-şĭ curme şi capăt să pue porniriĭ.
Tocmaĭ cînd aste gîndirĭ frămîntă şi mintea-ĭ şi pieptul,

Sabia-ĭ mare cînd scoate din teacă, năpraznic Atene
Vine din cer ca trimisă de Hera cea albă la braţe,
Care purta pentru eĭ aceiaşĭ iubire şi grijă.
Stete la spate-ĭ şi prinse de părul bălan pe Ahile,
Luĭ arătîndu-se numaĭ şi-ascunsă fiind tuturora.
El se întoarse uimit şi de-odată văzu pe zeiţa
Palas Atene: din ochĭ ea groaznic îĭ fulgeră 'n faţă.
Vorbe ce zboară rostind, viteazul acest-fel îĭ zice:
„Ce mi-aĭ venit, o născuto din Zeus, de scut purtătorul?
Oare să vezĭ cum obraznic Atrid Agamemnon mă 'nfruntă?
Una ţi-oiŭ spune, şi-mĭ pare că vorba mea fi-va 'mplinită:
Capu-şĭ va pierde curînd cu neînfrînata-ĭ trufie!"
Dar luĭ Ahile a grăit Atena cu ochĭ de văpae:
„Eŭ am venit din Olimp voind să-ţĭ alin supărarea,
Dacă m'ascultĭ; trimisu-m'a Hera cea albă la braţe,
Care de voĭ amîndoĭ îngrijeşte cu-aceiaşĭ iubire.
Pune gîlcevii sfîrşit şi sabia lasă-ţĭ în teacă;
Numaĭ cu vorba, cum poţĭ, tu ceartă-l pe el şi-ocăreşte-l,
Căcĭ jurui-voiŭ acum şi 'mplinită va fi juruinţa:
Cinste primi-veĭ odată de treiorĭ atîta cît darul
Pentru ocara de azĭ; decĭ rabdă şi dă-ne ascultare."
Zise la rîndu-ĭ atuncĭ Ahile cel iute ca şoimul:
„Cade-se a voastre poruncĭ cu drept a păzi, o zeiţă,
Oricît de mare mi-ar fi supărarea, căcĭ asta maĭ bine-ĭ:
Zeiĭ ascultă maĭ mult pe omul ce lor se supune."
Zise. Mînerul de-argint cu mîna cea grea îl apasă,
Marele paloş în teacă şi-l pune şi-ascultă cuvîntul
Zîneĭ Atene; iar dînsa se duce 'napoĭ între zeiĭ
Ceĭ din Olimp, la palatul luĭ Zeus, de scut purtătorul.
Dar Peleiade din noŭ amarnic începe să-l mustre
Şi-l ocăreşte pe-Atrid şi nu-şĭ potoleşte necazul:
„Tu beţivan, tu obraz de dulăŭ, sperios caşi cerbul!
Nicĭ cu oştirea făţiş la luptă să ieşĭ cutezat-aĭ,
Nicĭ să te-aţiĭ pînditor alăturĭ de ceĭ maĭ de frunte

202. *De scut purtătorul* se numeşte Zeus ca purtător al *egideĭ* care era un scut meşteşugit de Efestos; el era împodobit cu ciucurĭ şi acoperit cu chipurĭ îngrozitoare.

227. A se pune la pîndă pentru a lovi pe duşman era lucru de mare cinste la ceĭ vechĭ; această părere nu s'a schimbat decît pe timpul cavalerilor medievalĭ.

Între Danaĭ; tu socoțĭ că 'n asta-ĭ primejdia morțiĭ.
Doar îțĭ prieşte maĭ bine să staĭ tu în tabăra largă
Şi să despoĭ de-a luĭ dar pe cine-țĭ grăeşte 'mpotrivă.
Craiŭ mîncător de norod, căcĭ tu eştĭ stăpîn pe netrebnicĭ!
Astfel ocara-țĭ de-acum, ți-ar fi cea din urmă în viață.
Iată-țĭ aduc la ştiință şi-țĭ jur cu sfințenie mare,
Jur pe toiagul acesta ce n'o să maĭ dee vr'odată
Frunze şi ramurĭ, de cînd la munte se rupse din trunchiu-ĭ;
Nicĭ înflori-va, căcĭ barda ciuntitu-i-a coajă şi frunze;
Care toiag în sobor e purtat de bărbațĭ în Ahaia
La 'ndeplinirea dreptățiĭ şi-a legilor date de Zeus;
Şi jurămîntul amar o să-țĭ fie: veni-va o vreme
Cînd dup' Ahile Danaiĭ cu toțĭ vor jeli şi vor plînge,
Însă, cu toată mîhnirea, tu nu veĭ putea 'n bătălie
Lor să le-ajuțĭ, cînd pica-va mulțimea strivită de brațu'
Ucigător a luĭ Ector; ba chiar te va roade necazul,
Căcĭ ruşinat-aĭ acum pe cel maĭ viteaz din Ahaia."
Zice şi-apoĭ la pămînt de ciudă trînteşte toiagul,
Care-ĭ cu ținte de aur bătut, şi s'aşază pe scaun.
Stă 'nvierşunat deopotrivă şi-Atrid. Dar atuncĭ se ridică
Nestor cu farmec în graiŭ, vorbitorul cel meşter din Pilos
Căruĭ din rost îĭ curgea maĭ dulce ca mierea cuvîntul.
Domn el în Pilos fiind, văzuse stingîndu-se două
Neamurĭ de oamenĭ ce aŭ fost născute, crescute sub dînsul
Iară bătrînul acuma domnia peste neamul al treilea;
Bine priindu-le dînsul aşa cuvîntează şi zice:
„Vaĭ ce durere şi jale cuprinde pămîntul ahaic!
Cum veseli-se-va Priam acum şi feciorii luĭ Priam!
Şi-o să tresalte voios tot neamul duşmanilor noştri,
Cînd o să afle că voĭ începurățĭ asemenea sfadă,
Voĭ ce sîntețĭ între Aheĭ maĭ marĭ şi la sfat şi 'n bătae!
Dar ascultațĭ amîndoĭ: maĭ tinerĭ sîntețĭ decît mine:
Căcĭ maĭ de mult ca tovarăş fuseĭ cu bărbațĭ maĭ de samă
Chiar decît voĭ, şi niciunul n'a fost cu dispreț către mine.

231. *Craiŭ mîncător de norod,* fiindcă răpeşte bunurile poporuluĭ; aicĭ Ahile se socoteşte ca supus a luĭ Agamemnon.

234. *Toiagul acesta,* se înțelege cîrja purtată de crainicĭ, pe care Ahile o ia în acest minut din mîna unuia din eĭ pentru a face jurămîntul.

N'am maĭ văzut, nicĭ vedea-voiŭ pe lume bărbaţĭ deopotrivă
Cu Piritoos de pildă, cu Drias, păstor de popoare,
Orĭ cu Keneu, cu Exadiu, cu cel cît un zeŭ Polifemos,
Orĭ cu Egide Teseu, un nemuritor în făptură.
N'aŭ vieţuit pe pămînt vitejĭ maĭ puternicĭ ca dînşiĭ,
Foarte puternicĭ aŭ fost şi luptat-aŭ cu ceĭ maĭ puternicĭ;
Chiar şi cu fiare din munţĭ, pe care cumplit le stîrpiră.
Eŭ ca tovarăş a lor plecat-am la luptă din Pilos,
Din depărtata mea ţară, căcĭ eĭ m'aŭ chemat dela sine.
M'am războit singuratic şi eŭ; dar cu eĭ, ortomaniĭ,
N'ar fi fost azĭ pe pămînt niciunul în stare să lupte.
Totuşĭ deapururĭ păziaŭ a mele poveţe şi sfaturĭ.
Haide şi voĭ ascultaţĭ, căcĭ este maĭ bun' ascultarea.
Tu Agmemnon, oricît eştĭ de tare, să nu-ĭ ieĭ femeia;
Lasă-i-o; din început Danaiĭ cu ea-l dăruiră.
Nu maĭ căta, o Ahile, şi tu să te hărţuĭ cu craiul.
N'a fost vr'odată de-asemenea cinste părtaş un al doilea
Craiŭ de toiag purtător, dăruit cu mărire de Zeus.
Dacă tu eştĭ un viteaz şi de aĭ pe-o zeiţă de mamă,
El e maĭ mare, fiind domnitor pe maĭ multă oştire,
Haĭ potoleşte-ţĭ necazul, Atride; eŭ rogu-te însumĭ,
Lasă-ţĭ mînia de-acum şi cruţă pe-Ahile viteazul
Care 'n grozavul războiŭ tuturora e turn de-apărare!"
Zise luĭ Nestor la rîndu-ĭ al oştilor domn Agamemnon:
„Sfîntă dreptate grăit-aĭ în totul, cinstite bătrîne;
Dară de toţĭ maĭ pe sus vrea omul acesta să fie,
Vrea să 'nfrîneze pe toţĭ şi la toţĭ să-şĭ întindă domnia,
Dînd tuturora poruncĭ, dar n'o să-l asculte niciunul.
Dacă războinic pe el făcutu-l-aŭ zeiĭ ceĭ veşnicĭ,
Datu-i-aŭ oare şi voia să 'ncarce pe alţiĭ de-ocară?"
Vorba curmîndu-ĭ atuncĭ slăvitul Ahile-ĭ răspunde:
„S'ar cuveni 'ntr'adevăr să-mĭ zică mişel şi netrebnic,
Dacă pleca-m'aş zmerit şi-orbeşte la tot ce mi-aĭ spune.

263. *Piritoos, Drias, Keneu, Exadiu* sînt domnĭ şi eroĭ de aĭ Lapiţilor, o populaţie din Tesalia vestită pentru lupta de nimicire ce a dus-o cu Centauriĭ.

265. *Teseu Egide,* fiul luĭ Egeŭ, regele Ateneĭ, a fost unul din ceĭ maĭ vestiţĭ eroĭ miticĭ aĭ Greciei, şi a luptat de asemenea împreună cu Centauriĭ.

Altora tu rîndueşte, dar mie să nu-mî daî poruncă;
Nu m'oiŭ pleca nicidecum, vezî bine, poruncilor tale.
Iată-ţî adaog o vorbă, şi-aceasta tu pune-ţi-o 'n minte:
Braţele nu maî ridic să mă 'ncaer cu tine saŭ altul
Pentru femee, căcî dată-î de voî şi de voî e răpită.
Însă din tot ce maî am la corabia neagră şi iute
Nu veî putea să-mî răpeştî nimic cu putere şi silă.
Haide, pofteşte şi cearcă, de vreî ca să vadă cu toţiî:
Sîngele-ţî negru curînd ţişni-va din laturea lănciî."
Astfel cu grele cuvinte eî doî se sfădiră 'ntre dînşiî
Şi ridicîndu-se aŭ spart adunarea pe lîngă corăbiî.
Merse Ahile spre corturî şi vase tot una de nalte
Oastea-î cu sine luînd şi pe Menetiade Patroclu.
Iar Agamemnon împinse spre larg o corabie iute,
Puse vîslaşî douăzecî înăuntru şi jertfa spăşiriî
Pentru Apolon, si-aduse pe fata chipoas'a luî Hrise;
Iar căpitanul corăbiî a fost Odiseu iscusitul.
Dînşiî în urmă porniră pe umeda măriî cărare,
Oştile 'ndeamn' Agamemnon atuncî să se curăţe 'n bae;
Trupul îşî spală cu toţiî şi zoile 'n mare le-aruncă.
Şi luî Apolon închină jertfirî, ecatombe depline
Numaî din capre şi boî lîngă marea în vecî mişcătoare;
Iară prinosul la cer ajungea 'n rotocoale de fumurî.
Asta prin tabără atuncî lucraŭ. Iar Atrid Agmemnon
Nu vrea sfădirea să curme, ci duşmănind pe Ahile,
Iute se 'ntoarse zicînd luî Taltibiu şi luî Euribate,
Crainiciî luî amîndoî, ca slugî deopotrivă de harnicî:

268. *Fiare de munţi.* Uniî înţeleg centauriî; că Omer cunoştea forma lor jumătate cal, jumătate om, aşa cum apare în poezia de maî tîrziŭ, nu reese din aceste cuvinte.

307. *Patroclu Menetiade* („fiul luî Menetin"), soţul luî Ahile, crescuse împreună cu acesta şi ca prietenul luî cel maî iubit venise cu el la Troia ca al doilea căpitan al Mirmidonilor.

313. *Baia* servia pentru a se spăla de prihănirea lor pricinuită de vina luî Agamemnon, care vină a fost pedepsită cu ciumă din partea zeuluî.

315. *Ecatomba* era la început o jertfă de o sută de boî; maî pe urmă însă cuvîntul însemna orice jertfire maî mare sărbătorească. Vorba „deplin" se înţelege cu privire la însuşirea animalelor jertfite, care trebuiaŭ să nu fie cu metehne, ci sănătoase şi depline la trup.

Hrise pe țărmul mării (Cîntul I, 33—35).

„Mergeţĭ la cortul pe unde-ĭ viteazul născut din Peleus;
Vreaŭ să-mĭ aduceţĭ de mînă luînd pe copila lu Brise
Cea cu obrajiĭ frumoşĭ. De nu vrea cumva să vi-o dee,
Eŭ cu maĭ mulţĭ mă voiŭ duce s'o zmulg şi maĭ răŭ o să-ĭ fie!"
Asta zicînd iĭ trimise şi straşnic le dete poruncă.
Eĭ fără voe păşind lîngă marea în vecĭ tulburată
La Mirmidonĭ aŭ sosit, la sălaşul de vase şi corturĭ,
Unde-l aflară pe el lîngă cort şi corabia-ĭ neagră.
N'a fost de fel bucuros văzîndu-ĭ Ahile pe dînşiĭ;
Steteră crainiciĭ dar stăpîniţĭ de ruşine şi teamă
Faţă de el, şi nimic nu ziseră nicĭ întrebară.
Dar înţelese viteazul şi-acestea vorbi către dînşiĭ:
„Bine-aţĭ venit, voĭ crainicĭ soliţĭ de bărbaţĭ şi de Zeus!
Haideţĭ aproape; nu voĭ, ci Atrid Agmemnon de vină-ĭ;
El doar la mine pe voĭ v'a trimis după fata luĭ Brise.
Scoate-o tu dară din cort, mărite Patrocle, şi dă-o
Celor doĭ crainicĭ s'o ducă. Dar martorĭ să-mĭ fie naintea
Prea-fericiţilor zeĭ, tuturor muritorilor oamenĭ
Şi-a nemilosuluĭ craiŭ, dac'ar fi oarecînd să maĭ fie
Iarăşĭ nevoe de mine să apăr de crîncena moarte
Oştile luĭ! Negreşit, el turbă 'n pornirea-ĭ nebună;
Mintea-ĭ orbită nu poate să vadă 'napoĭ şi 'nainte
Ce fel la vase, feriţĭ de primejdiĭ, lupta-vor Aheiĭ."
Astfel a zis; şi pe soţul iubit îl ascultă Patroclu.
Pe 'mbujorata Briseis el scoase din cort şi o dete
Celor doĭ crainicĭ s'o ducă; decĭ eĭ s'aŭ întors la corăbiĭ.
Dînsa cu silă-ĭ urma; iar Ahile, lăsînd pe tovarăşĭ,
Merse deoparte şi stete cu ochiĭ în lacrimĭ, pe ţărmul
Măriĭ cărunte, privind pustiul întinselor ape.
Braţele apoĭ ridicînd, ferbinte se roagă de Tetis:

323. *Copila luĭ Brise* saŭ Briseis era femeia roabă a luĭ Ahile, primită de el ca dar dela oştire, caşi Hriseis de Agamemnon.

334. *Crainicul* saŭ heroldul care sta în slujba stăpînitorilor fie ca slujitor al lor, fie ca mijlocitor pentru feluritele trebĭ publice, avea un caracter sacru (era nu numaĭ vestitor al bărbaţilor, ci şi a luĭ Zeus ca trimis al regilor, care eraŭ *viţă din Zeus*); pentru aceasta el era inviolabil.

350. *Căruntă* se numeşte marea pentru spuma ce albeşte creştetele valurilor.

„Mamă, de vreme ce zile puţine-mî dăduşî, din născare,
Cinste măcar să-mî fi dat deajuns împăratul olimpic,
Carele tună 'n văzduh; dar astăzî el nu mă cinsteşte
Cît de puţin, ci mă 'nfruntă prin marele domn Agmemnon,
Care răpitu-mi-a darul şi-l are 'ntr'a luî stăpînire.
Asta vorbit-a plîngînd; şi-aude cinstita luî mamă
Stînd în al mărilor fund, pe lîngă bătrînul eî tată.
Iute ca negura iese zeiţa din undele albe,
Vine şi şade naintea feciorului eî care plînge
Şi-l netezeşte cu mîna şi zice cu drag luî Ahile:
„Ce plîngî, tu fătul meŭ scump? Ce jale te-ajunse pe tine?
Spune-mî şi nu-mî tăinui, căcî vreaŭ să 'mpărţim supărarea.
Zise, din greŭ suspinînd, viteazul cel bun de picioare:
„Ştiî tu, şi ce să-ţî maî spun în zadar cunoscuta poveste?
Fost-am la Teba, cetatea cea sfîntă a luî Aetion;
Noî am prădat-o şi-adus-am în tabără prăzile toate,
Care feciorii Aheilor bine 'ntre eî le 'mpărţiră,
Dînd luî Atrid Agamemnon pe mîndra la faţă Hriseis.
Tatăl eî Hrise slujind arcaşuluî meşter Apolon,
Singur venit-a spre tabăra noastră, la repezî corăbiî,
Vrînd să răscumpere fata-î cu mare mulţime de darurî.
Preotu 'n mînă purtînd pe toiagul de aur cununa
Zeuluî Febos Apolon, de-Aheî se ruga deopotrivă,
Dar maî cu samă de-Atrizî, ceî doî căpitanî aî oştiriî.
Rug' auzindu-î cu toţiî strigaŭ învoindu-se Aheiî
S'aibă ruşine de preot primindu-î măreţele darurî.
Nu i-a plăcut luî Atrid Agamemnon îndemnul acesta,
Şi 'njositor îl respinge pe preot cu aspră poruncă.
Plin de mînie se 'ntoarse bătrînul, şi ruga-î rostită
Zeul Apolon ascultă, căcî drag îî era slujitorul.
El în Aheî îşî îndreaptă lovirile grele, şi pururî

352. *Tetis* zeiţa, mama luî Ahile, părăsise pe tatăl acestuia Peleu, chiar dela începutul războiuluî troian, şi acum şedea tot în palatul din adîncul măriî, pe lîngă tatăl eî Nereŭ („batrînul măriî") cu cele 50 de surorî ale eî. Ahile ştia dela mama luî că-î era scris o viaţă glorioasă, dar scurtă, orî una lipsită de glorie, dar îndelungată. (V. Cîntul X, 410 şi urm.)

366. Nu e vorba de cunoscutul oraş din Beoţia (Grecia), ci de Teba care se află în Azia-mică, nu departe de Troia sub muntele Placos, o ramură a munteluî Ida, şi era locuită de Cilici, al căror craiŭ era Aetion, tatăl Andromaheî, soţia luî Ector.

Moartea sporia în popor şi săgeţile 'n tabăr'ahee
Tot vîjîiaŭ pretutindenĭ. Dar Calhas prorocul,
Bine ştiind, ne-a vestit ce cugetă arcaşul olimpic.
Eŭ sfătuit-am întîĭ pe zeŭ să 'mbunăm cu grăbire;
Ins' Agamemnon se supăr' atuncĭ şi sculîndu-se iute
Ca un tiran m'ameninţă cu vorba ce-acum împlinită-ĭ:
Pus-aŭ Aheĭ ceĭ agerĭ pe fată 'n corabia neagră
Şi-[illegible] petrecut-o la Hrisa şi jertfe i-aŭ dus luĭ Apolon.
Iară pe fata luĭ Brise, pe care mi-o deteră Aheiĭ,
Crainicĭ de Atride trimişĭ acuma din cort mi-o luară.
Insă, tu mamă, de poţĭ, ajută şi apără-ţĭ fiul;
Repede dute 'n Olimp şi-acolo te roagă de Zeus,
Dacă-ĭ făcuşĭ oarecînd vr'un bine cu fapta orĭ graiul.
Doar în palat părintesc auzitu-te-am însumĭ adese
Cum te mîndriaĭ povestind că pe Zeus cel negru de nourĭ
Singură tu între zeĭ îl ferişĭ de năpastă şi-ocară,
Cînd năzuiră cu lanţurĭ odată să-l ferece zeiĭ
Hera, Poseidon şi Palas Atene. Dar tu, o zeiţă,
Grabnică 'naltul Olimp aĭ suit, şi pe Zeus din fiare
Desferecat-aĭ chemînd pe cel cu o sută de braţe,
Căruia zeiĭ îĭ zic Briareŭ şi Egeon bărbaţiĭ,
Şi covîrşeşte 'n puterĭ, uriaşul, pe tată-săŭ însuşĭ.
El de vîrtute fălos, se puse pe lîngă Cronion.
Zeiĭ văzîndu-l, de spaimă 'ngroziţĭ, părăsiră-a lor planurĭ.
Aste-aminteşte-ĭ căzînd în genunchĭ şi te roagă de dînsul,
Dacă voeşte cumva pe Troenĭ să-ĭ ajute 'n bătae
Şi să înfrîngă pe-Aheĭ la corăbiĭ pe marginea măriĭ
Măcelărindu-ĭ, ca toţĭ de-a lor craiŭ să se bucure Aheiĭ,
Şi rătăcirea să-şĭ vadă puternicul domn Agamemnon,
C'a ruşinat la corăbiĭ pe cel maĭ viteaz din Ahaia."
Tetis, cu ochiĭ în lacrimĭ, duios îĭ grăi luĭ Ahile:
„Vaĭ, o copile, de ce te născuĭ şi crescuĭ pentru rele?
Bine-ar fi fost să rămîĭ neatins şi neplîns la corăbiĭ,
Căcĭ numărate sînt zilele tale şi scurt îţĭ e veacul:

402—3. *Ecatonhiriĭ,* centimaniĭ, ceĭ cu o sută de braţe şi cu cinzecĭ de capete eraŭ treĭ, Egeon-Briareŭ, Cotos şi Gies; fiind împotriva tatăluĭ lor Uranos aŭ fost înlănţuiţĭ şi aruncaţĭ de acesta în fundul pămîntuluĭ.

405. *Cronion* îĭ zice luĭ Zeus ca fiŭ a luĭ Cronos.

Scris e să morĭ fără vreme şi cel maĭ de plîns între oamenĭ,
Căcĭ într'o zodie rea te născuĭ în palatele noastre.
Iată pe 'naltul, în vecĭ troenitul Olimp mă voiŭ duce
Fulgerătoruluĭ Zeus să-ĭ spun, dacă vrea să m'asculte.
Tu maĭ rămîĭ lîngă repezĭ corăbiĭ, şi ţine mînia
Şi supărarea pe-Aheĭ, şi lupta 'ncetează cu totul.
Zeus purcese de ierĭ şi se duse 'n ospeţe cu zeiĭ
Peste Okeanos la bunul şi-alesul popor etiopic.
Iarăşĭ veni-va 'n Olimp în ziua de-a douăspreze[illegible]
Cînd mă voiŭ duce în casa cu pragul de-aram'a [illegible]us
Şi-o să mă rog în genunchĭ căzîndu-ĭ, şi cred să-l în[illegible]
Asta i-a zis şi s'a dus părăsind pe Ahile
Mult supărat de Briseis cea mîndru cu brîul încinsă,
Care cu sila luată i-a fost. — Odiseŭ într'aceia
S'apropiase de Hrisa ducînd spăşitoarele jertfe.
Dacă 'n limanul adînc alaiul soseşte la urmă,
Oameniĭ pînzele strîng şi le aşează 'n corabia neagră,
Razemă iute catargul de furcă dînd drumul la funiĭ
Şi 'naintează vîslind spre mal la popasul corăbiĭ,
Lasă cătuşa 'n afund şi leagă frînghiĭ de pripoane.
Dînşiĭ apoĭ se coboară cu toţiĭ la marginea măriĭ,
Scot spăşitoarele jertfe a luĭ Febos Apolon arcaşul,
Scot şi pe dalba Hriseis din vasul, pe mărĭ plutitorul;
Iar pe copilă spre-altar ducînd Odiseu, înţeleptul,
Tătăluĭ eĭ cel iubit o încrede şi astfel îĭ zice:
„Hrises, aicĭ mă trimise al oştilor craiŭ Agamemnon,
Fiica-ţĭ iubită s'aduc şi să 'nchin spăşitoare jertfire
Pentru Danaĭ, domolind mînia luĭ Febos Apolon,
Care prin oaste ne-aduse necazurĭ şi gemete multe.“
Asta zicînd Odiseu i-o dete, şi vesel bătrînul
Fata-ĭ primit-a cu drag. Şi 'ndată, pe rînd, dup'olaltă,
Lîngă frumosul altar aşaz' ale zeuluĭ jertfe;

424. *Okeanos,* Oceanul la Omer e marele rîŭ al lumeĭ, care cuprinde de jur împrejur pămîntul şi marea, şi din care se credea că izvoraŭ toate apele măriĭ, rîurilor şi izvoarelor. Din el răsăriaŭ şi în el se scufundaŭ soarele, luna şi stelele.

Cucernicul popor al Etiopilor (oamenĭ cu faţa arsă), pentru care zeiĭ aveaŭ o deosebită dragoste, locuia în vecinătatea acestuĭ rîŭ.

Mînile-şĭ spală pe urmă şi orzul cu toţiĭ ridică;
Preotul Hrise se roagă şi strigă cu braţele 'ntinse:
„Tu cel cu arcul de-argint, m'ascultă, tu paznic al Hriseĭ,
Care vîrtos ocroteştĭ Tenedos şi Kila cea sfîntă,
Cum şi 'nainte cînd ruga rostit-am mi-aĭ dat ascultare,
Căcĭ şi pe mine-aĭ cinstit şi aspru pe-Aheĭ pedepsit-aĭ,
Iată şi-acuma te rog, împlineşte-mĭ această dorinţă;
Mîntue 'ndată pe-Ahei şi păzeşte-ĭ de neagra urgie."
Zise, şi ruga voios auzitu-i-a Febos Apolon.
Dupăce dînşiĭ se roagă şi orzul presară 'ntre coarne,
Vitele 'njunghe, grumazul sucindu-le, şi le jupoaie,
Coapsele 'ndată desprind şi le 'nfăşură apoĭ în grăsime
Păturĭ în două făcînd, deasupra pun carnea cea crudă.
Despicăturĭ cuviosul aprinde şi toarnă vin negru;
Tinerĭ alăturĭ de el staŭ gata cu furcile 'n mînă.
Dupăce coapsele-aŭ ars şi toţĭ aŭ gustat măruntae,
Carnea rămasă tăindu-o feliĭ şi 'n frigărĭ petrecînd-o,
Dînşiĭ cu grije o frig şi 'n urmă o scot din jăratec.
Cînd isprăviră cu toate deplin şi ospăţul fu gata,
Benchetuiaŭ, şi-ospăta din belşug fiecare dintr'înşiĭ.
Cînd maĭ pe urmă cu toţĭ potoliră şi sete şi foame,
Cănile pînă la vîrf cu vin le umplură flăcăiĭ
Şi tuturor în pahare turnaŭ ca să 'nceapă 'nchinarea.
Astfel Aheiĭ pe zeu îmblînzind, cîtu-ĭ ziua de mare,
Cîntec măreţ îĭ cîntaŭ şi de-apururĭ slăviaŭ pe Apolon,
Izbăvitorul de răŭ; el sta cu plăcere-auzindu-ĭ.
Soarele apoĭ asfinţind şi lăsîndu-se amurgul de seară,
Dînşiĭ cu toţĭ adormiră pe lîng' a corăbiĭ otgoane.
Cînd Aurora cu degete trandafiriĭ răsărit-a,
Calea pe mare apucaŭ să se 'ntoarcă spre tabăr' ahee,
Mîntuitorul Apolon un vînt priitor le trimise,
Şi ridicară catargul şi 'ntinseră pînzele albe,

449. Fiecare din ceĭ ce luaŭ parte la jertfire, lua din coşul aşezat pe pămînt cîte un pumn de orz şi-l presăra între coarnele viteĭ ce era de înjunghiat, în timpul rugăciuniĭ.

460. Bucăţile de carne tăiate dela coapsă şi acoperite cu grăsime eraŭ arse în onoarea zeuluĭ; în vremea aceasta preotul turna vin pe bucăţile ce ardeaŭ şi care eraŭ ţinute de tinerĭ în furcĭ cu cîte cincĭ dinţĭ ca să nu cadă de pe jertfelnic. Măruntaiele eraŭ fripte şi mîncate numaĭ decît după jerfire.

Care bătute de vînt se umflaŭ; iar sub talpa corăbiĭ
Străbătătoare 'n adînc, vuiaŭ răscolitele valurĭ.
Vasul uşor lunecînd pe ape făcutu-şi-a drumul.
Cînd aŭ sosit pe la tabăra larg' a oştiriĭ danae,
Dînşiĭ corabia neagră 'mpingînd-o spre mal o dădură
Peste grămada de prund şi lungiră sub dînsa proptele.
Merseră 'n urmă şi eĭ răzleţĭ pe la vase şi corturĭ.
Dar, stăpînit de necaz, tot sta lîngă repezĭ corăbiĭ
Dumnezeescul Ahile cel neîntrecut la picioare.
Nu maĭ urma nicĭ-de-cum la sfatul ce 'nalţă bărbaţiĭ,
Nicĭ la războĭ, ci pe loc stătea mistuindu-se 'n sine,
Dornic în suflet fiind de valma şi larma bătăiĭ.
Cînd s'a ivit Aurora în ora de-a douăsprezecea,
Veşniciĭ zeĭ spre Olimp laolaltă cu toţiĭ porniră,
Zeus fiindu-le 'n frunte. Dar Tetis nu-şĭ uită de ruga
Fiuluĭ, ci răsărind din afundurĭ pe undele măriĭ,
Mînecă 'ndată spre-a ceruluĭ boltă şi sue Olimpul.
Singur îl află pe Zeus ce bubue adînc în văzduhurĭ
Stînd pe-a Olimpuluĭ culme, pe cea maĭ înaltă din toate.
Cade 'nainte-ĭ zmerit şi cu stînga luîndu-ĭ genunchiĭ,
Iară cu dreapta pe el sub bărbie apucîndu-l, zeiţa
Astfel se roagă şi zice 'mpăratuluĭ Zeus Cronion:
„Dacă 'ntre zeĭ oare-cînd slujitu-ţi-am, Zeus părinte,
Fie cu vorba orĭ fapta, 'mplineşte-mĭ această dorinţă:
Cinste dă fiuluĭ meŭ care-ĭ scris între oamenĭ să fie
Cel maĭ puţin trăitor şi pe care 'mpăratul Atride
L-a ruşinat maĭ acum, căcĭ silnic luatu-i-a darul.
Tu dar înalţă-l, olimpice zeus a-tot-înţelepte!
Fă ca Troeniĭ pe-Aheĭ să birue pînă ce-Aheiĭ
Cinste arăta-vor feciorului meŭ şi spori-i-vor mărirea."
Zise; dar Zeus, stăpînul pe nourĭ, nimic nu răspunse.
Stete 'n tăcere 'ndelung, iar Tetis precum s'apucase,
Astfel a stat încleştată şi iară vorbi rugătoare:
„Spune-mĭ cuvînt cu temeĭ şi-arată-mĭ un semn de 'nvoire
Orĭ mă respinge, tu n'aĭ doar vr'o teamă, căcĭ vreaŭ să ştiŭ bine
Cît de lipsită de cinste sînt eŭ între zeĭ şi zeiţe."
Foarte mîhnindu-se Zeus, al norilor domn, iĭ răspunse:
„Groaznic va fi, de veĭ face să intru în vrajbă cu Hera,
Cînd mă va scoate din fire rostindu-mĭ cuvinte de-ocară.

Doar şi aşa între zeiĭ ceĭ nemuritorĭ mă tot ceartă
Şi mă defaimă mereŭ, că-ĭ ajut pe Troenĭ la bătae.
Dar depărtează-te-acum, căcĭ poate să prindă de veste;
Eŭ îngriji-voĭ curînd să fac după cum ţi-ĭ dorinţa.
Iată, ca tu să mă crezĭ, eŭ capul pleca-voĭ nainte:
Cea maĭ puternică-ĭ asta 'ntre mine şi zeĭ chezăşie;
Ne 'nşelător şi cu totul statornic şi-urmat de 'mplinire-ĭ
Tot ce voĭ spune cînd-va şi 'ntări-voĭ cu semnul acesta."
Zise, şi semn a făcut din negre sprîncene Cronion;
Dumnezeeştile-ĭ plete din creştetul cel fără moarte
S'aŭ revărsat ca un val, şi-a vuit de cutremur Olimpul.
După-ce eĭ s'aŭ vorbit, s'aŭ dus despărţindu-se: Tetis
Din luminosul Olimp sărit-a de-adreptul în mare;
Zeus intrat-a 'n palatu-ĭ, iar zeiĭ cu toţĭ împreună
S'aŭ ridicat înaintea părinteluĭ lor de pe tronurĭ
Spre 'ntîmpinare, căcĭ n'aŭ îndrăznit să-ĭ aştepte sosirea.
El s'a grăbit să se-aşeze pe scaun. Dar Hera, zărindu-l,
Bine ştiut-a de sfatul ce fuse 'ntre dînsul şi Tetis
Cea cu picioare argintiĭ, copila bătrînuluĭ măriĭ.
Dînsa pe loc s'a răstit şi-a prins să se certe cu Zeus:
„Spune-mĭ, cu care din zeĭ, chibzuit-aĭ tu iarăşĭ, viclene?
Pururĭ plăcere-aĭ avut cînd tu eştĭ departe de mine
Planurĭ ascunse la cale să puĭ; dar din tainele tale
Tu niciodată nimic n'aĭ vrut să-mĭ descoperĭ şi mie."
Dar îĭ întoarse cuvîntul al lumiĭ şi-al zeilor tată:
„Hero, nu trage nădejde ca toate gîndirile mele
Tu să le ştiĭ; îţĭ va fi cu-anevoe, deşi-mĭ eştĭ soţie.
Ce se cuvine s'auzĭ, tu singură 'ntîĭ veĭ cunoaşte,
Fără ca altul orĭ-care din zeĭ şi din oamenĭ s'o ştie.
Ceia ce însă voiŭ eŭ să fac făr' a zeilor ştire,
Cată să nu prea mă 'ntrebĭ şi să nu cercetezĭ cu-amănuntul."
Hera ochioasa, slăvita zeiţă, răspunse luĭ Zeus:
„Ce fel de vorbă mi-aĭ spus, tu foarte haine Cronion?
Nicĭ întrebatu-te-am eŭ şi nicĭ iscoditu-te-am tare;
Ba din potrivă, tu cugeţĭ în tihnă şi facĭ după voe.
Inima-mĭ tremură însă grozav, că 'nşela-te-va Tetis
Cea cu picioare argintiĭ, copila bătrînuluĭ măriĭ,
Care venit-a din zorĭ, şi-a căzut la picioarele tale.
Pare că chiar într'adins te-aĭ legat să cinsteştĭ pe Ahile

Şi o mulţime de-Aheĭ să perzĭ pentru el la corăbiĭ.“
Vorba-ĭ întîmpin'atuncĭ zicînd furtunatecul Zeus:
„Tu ticăloaso, mereŭ cu prepusurĭ îmĭ staĭ pînditoare,
Însă la nicĭ o ispravă n'ajungĭ; ba chiar şi maĭ tare
Fi-veĭ urîtă de mine, şi-aceasta maĭ răŭ o să-ţĭ fie.
Dacă-ĭ aşa precum zicĭ, să ştiĭ că aşa mi-ĭ plăcerea.
Haĭ dară molcom aşază-te 'n scaun şi-ascultă-mĭ porunca.
Nu ţi-ar maĭ fi de-ajutor toţĭ zeiĭ ce-ĭ poartă Olimpul,
Cînd oĭ veni şi-oĭ întinde la tine ne 'nfrîntele-mĭ braţe.“
Zise. Fiorĭ aŭ cuprins pe Hera, ochioasa zeiţă,
Molcom în scaun şezu, dar cu inima frîntă de ciudă.
Jalnic oftară toţĭ zeiĭ cereştĭ în palatul luĭ Zeus,
Numaĭ Efestos vestitu 'ntre meşterĭ, luat-a cuvîntul
Vrînd pe-a sa mamă să 'mbune, pe Hera cu braţele albe:
„Lucru cu totul de plîns şi nesuferit o să fie
Dac'amîndoĭ pentru oamenĭ aşa veţĭ urma sfădălia
Zarvă 'ntre zeĭ aducînd; şi 'n urmă se duce şi gustul
Pentru bogatul ospăţ, de 'ndată ce birue răul.
Dar sfătuiesc eŭ pe mama, deşi e destul de cuminte,
Blînd să se poarte pe voia luĭ Zeus, iubitul meŭ tată,
Cheful să nu ne maĭ strice cu zgomotul certelor sale.
Dac'ar voi să se prindă cu noĭ trîznitorul olimpic,
Ne-ar şi zvîrli de pe tronurĭ, căcĭ el e cu mult maĭ puternic.
Insă tu ia-l cu frumosul şi spune-ĭ cuvinte blajine:
Numaĭ decît ne va fi 'ndurător împăratul olimpic.“
Asta vorbi şi pe loc, repezindu-se, mameĭ întinse
Cupa cu torţĭ îndoite, şi-adaose apoĭ către dînsa:
„Fiĭ cu răbdare şi 'ndură, o mamă, deşi necăjită,
Inima-mĭ plînge de dragă ce-mĭ eştĭ, de te văd toropită.
Nu voiŭ putea să-ţĭ ajut, cu toată nespusa-mĭ durere,
Căcĭ e amar, cînd te puĭ în potrivă-ĭ, stăpînul olimpic.
Doar încercat-am odată şi-am vrut să te apăr de dînsul:
El m'a luat de picior şi-azvîrlit de pe pragul din cerurĭ,
Fost-am purtat cît e ziua de mare, şi numaĭ spre seară
Bietul, căzut-am în Lemnos, şi-abia era suflet în mine;

590—4. După o legendă de maĭ tîrziŭ Efestos (Vulcan) schiopăta din pricina acesteĭ căderĭ în Lemnos. Mitul acesta stă în legătură cu natura vulcanică a insuleĭ. Sintieniĭ eraŭ ceĭ dintîĭ locuitorĭ din Lemnos.

Cum am picat la pămînt, de jos m'aŭ luat Sintienii."
Zise, şi ast' auzind zimbi cea cu braţele albe
Şi din a fiuluĭ mînă primi zimbitoare paharul.
Dînsul apoĭ începu dela dreapta pe rînd în pahare
Zeilor dulce nectar să toarne din cana cea plină.
Prinseră 'n hohote lungĭ a rîde toţĭ zeiĭ ferice
Cum îl văzură pe el şovăind şi trudindu-se 'n sală.
Astfel cu toţiĭ din zorile zileĭ şi pînă 'nspre sară
Benchetuiaŭ, şi-ospăta din belşug fiecare dintr'înşiĭ.
Cîntec frumos le cînta şi Apolon din lira-ĭ măiastră;
Muzele-asemenĭ cu farmec în viers le cîntaŭ dup'olaltă.
Cînd maĭ tîrziŭ asfinţi strălucita lumină de soare,
Zeiĭ s'aŭ dus fiecare grăbit să se culce 'n iatacurĭ,
Pe-unde vestitu 'ntre meşterĭ Efest cel cu braţe vîrtoase
Case zidi fiecăruĭ cu mult iscusita luĭ minte.
Merse şi fulgerătorul, olimpicul Zeus în patu-ĭ,
Unde, cînd este cuprins de dulcele somn, odihneşte;
Colo suind adormi lîngă Hera cu tronul de aur.

603—4. Apolon era şi zeu al cîntăriĭ şi conducea corul muzelor.

CÎNTUL AL DOILEA.

Cuprinsul: Zeus, dorind să răzbune pe Ahile, hotăreşte, printr'un vis amăgitor, pe Agamemnon să înceapă lupta. Acesta se sfătueşte cu căpeteniile şi vrea să pună oştirea la încercare. Decì în adunarea ce urmează spune tuturor părerea luĭ că e maĭ bine să se întoarcă cu toţiĭ în ţară. Oştirea se împrăştie cu chiote de bucurie şi se pregăteşte de plecare. Odiseu, îndemnat de zeiţa Atene, se împotriveşte şi chiamă din noŭ poporul la adunare. Tersit stărue pentru întoarcere şi ocăreşte pe Agamemnon. Odiseu pedepseşte pe Tersit şi înduplecă oastea spre luptă. Sfatul luĭ Nestor şi răspunsul luĭ Agamemnon. După ospătare şi închinare de jertfe oastea s'aşază la rînd şi porneşte la bătae. Catalogul oştilor şi corăbiilor ahee. Iris vesteşte pe Troenĭ de apropierea Aheilor. Numirea oştilor troene şi-a tovarăşilor lor de luptă.

Luptătorii întorcîndu-se. (După o pictură antică.)

II.

Toţĭ peste noapte dormiaŭ şi zeiĭ ceilalţĭ şi bărbaţiĭ,
Războitoriĭ din car; doar Zeus, lipsit de plăcerea
Somnuluĭ, sta gînditor, căcĭ el plănuia în tot chipul
Cum ar cinsti pe Ahile şi-ar perde pe-Aheĭ la corăbiĭ.
Cel maĭ cu cale din toate la urmă părutu-i-a gîndul,
Vis momitor să trimită din cer luĭ Atrid Agamemnon.
Visul la sine chemînd, îĭ zise cuvinte ce zboară:
„Du-te, tu Vis momitor, la repezĭ corăbiĭ ahee
Şi furişîndu-te 'n cortul, în care-ĭ Atrid Agamemnon,
Spune-ĭ întocmaĭ şi toate pe rînd după cum mi-e porunca;
Iute să 'ntrarme pe toţĭ oşteniĭ pletoşĭ din Ahaia,
Vreme-ĭ să darme-a luĭ Priam cetate cu largile uliţĭ.
Zeiĭ ce şed în Olimp de-acum împăcaţĭ între dînşiĭ
Cugetă toţĭ la un fel, căcĭ lesne-ĭ făcu s'o asculte
Hera cu rug le eĭ, şi perduţi-s acuma Troeniĭ."
Asta-ĭ vorbi, iară Visul s'a dus auzindu-ĭ porunca.
El într'o clip'a sosit la repezĭ corăbiĭ ahee,
Unde găsit-a sub cort dormind pe-Agamemnon Atride:
Somnul cu farmecu-ĭ sfînt în juru-ĭ plutia ca un nour.
Stete la capu-ĭ asemenea celuĭ născut din Neleus,
Nestor, pe care 'ntre sfetnicĭ maĭ tare cinstia Agamemnon
Şi 'mprumutîndu-ĭ făptura zeescul trimis îĭ vorbeşte:

„Dormĭ, tu fecior luĭ Atreu, viteazul de caĭ strunitorul?
Nu-ĭ dat să doarmă 'ndelung bărbatuluĭ cel ce domneşte,
Căruĭ se 'ncrede norodul cu grijile luĭ de tot felul.
Seamă ia repede acum, sînt solul trimisul de Zeus
Care, măcar că-ĭ departe, cu milă 'ngrijeşte de tine.
El poruncit-a să 'ntrarmĭ pletoşiĭ Aheĭ pîn' la unul,
Vreme-ĭ să ieĭ a luĭ Priam cetate cu largile ulițĭ.
Zeiĭ ce şed în Olimp de-acuma 'nțeleşĭ între dînşiĭ
Cugetă toțĭ la un fel, căcĭ lesne-ĭ făcu s'o asculte
Hera cu rugile eĭ, şi-acum pe Troenĭ amenință
Zeus, dar bine păstrează-țĭ în minte ferind de uitare
Vorbele-aceste, cînd tu părăsi-veĭ odihna cea dulce."
Asta zicîndu-ĭ s'a dus şi 'n cort a lăsat pe-Agamemnon
Singur în sine gîndind la fapte ce n'aveaŭ să fie.
Ce maĭ copil! a crezut că el într'o zi cuceri-va
Mîndrul oraş, neştiind de planul ascuns a luĭ Zeus.
Căcĭ maĭ eraŭ de adaos şi vaete multe şi-amarurĭ
Pentru Aheĭ şi Troenĭ prin luptele grele şi crunte.
El se deşteaptă din somn şi glasul ceresc îĭ răsună;
Decĭ se ridică pe loc şi-şĭ pune cămaşa cea moale,
Nouă şi mîndră, şi mantia mare şi-aruncă pe dînsul
Şi-o frumuseţe de-opincĭ înoadă pe albe picioare,
Pala cu ţinte de-argint îşĭ prinde pe urmă de umăr
Şi apucînd părintescu-ĭ toiag cel deapururea trainic
Merge spre vase, la oastea de-Aheĭ cea cu zale de-aramă.
Tocmaĭ suia şi-Auror'a Olimpuluĭ piscurĭ înalte,
Nemuritorilor zeĭ şi luĭ Zeus lumina vestindu-şĭ.
Craiul atuncĭ a zorit pe crainicĭ cu glasul puternic
Iute să cheme la sfat pe oşteniĭ pletoşĭ din Ahaia;
Crainiciĭ dar aŭ crăinit şi 'n pripă se strînseră-Aheiĭ.
Sfatul întîĭ a ţinut Agamemnon cu ceĭ maĭ de frunte
Lîngă corabia neagr' a luĭ Nestor, voivodul din Pilos.
Decĭ adunîndu-ĭ la sfat rostit-a 'nțeleapta-ĭ părere:
„Vorb' auzițĭ-mĭ, prietinĭ! Venit-a în noaptea cea sfîntă
Visul din cer, cînd dormiam: în totul aidoma Nestor;
Dînsul era şi la stat şi la chip şi la 'ntreaga-ĭ făptură.
Dupăce-mĭ stete la creştet îmĭ zise cuvintele-aceste:
Dormĭ, tu fecior luĭ Atreu viteazul, de caĭ strunitorul?
Nu-ĭ dat să doarmă 'ndelung bărbatuluĭ cel cel ce domneşte,

Căruĭ se 'ncrede norodul cu grijile luĭ de tot felul.
Seamă ia repede acum: sînt solul trimisul de Zeus
Care, măcar că-ĭ departe, cu milă 'ngrijeşte de tine.
El poruncit-a să 'ntrarmĭ pletoşiĭ Aheĭ pîn' la unul,
Vreme-ĭ să ieĭ a luĭ Priam cetate cu largile ulițĭ.
Zeiĭ ce şed în Olimp de-acuma 'nţeleşĭ între dînşiĭ
Cugetă toţĭ la un fel, căcĭ lesne-ĭ făcu s'o asculte
Hera cu rugile eĭ şi-acum pe Troenĭ i-amenință
Zeus; tu asta păstrează-ţĭ în minte. La vorbele-aceste
El mistuitu-s'a 'n zbor, şi dulcele somn mi se duse.
Haĭ să vedem de se poate pe-Aheĭ să-ĭ gătim de bătae;
Eŭ maĭ întîĭ, ca 'mpărat, îĭ voiŭ pune pe eĭ la cercare,
Şi porunci-voiŭ să plece cu vasele bine vîslite,
Însă voĭ toţĭ pretutindenĭ cătaţĭ să le-aţineţĭ cărarea."
  Zise şi 'n urmă şezu. Din scaun sculîndu-se Nestor
Cel din Neleus născut, stăpînul prundosuluĭ Pilos
Bine priindu-le, a zis cuvintele aceste-adunăriĭ:
„Dragĭ căpeteniĭ şi sfetnicĭ înalţĭ aĭ oştiriĭ din Argos,
Dacă vr'un altul ar fi povestit despre visul acesta,
Noĭ am fi zis că-ĭ minciună şi faţ' am fi 'ntors dela dînsul;
Dar e visat de-un viteaz care-ĭ capul puteriĭ ahee.
Haĭ să vedem de se poate pe-Aheĭ să-ĭ pornim la bătae."
  Asta bătrînul a zis şi din sfat ridicatu-s'a 'ntîiul.
Craiĭ cu toţĭ, purtătoriĭ de schiptru, urmînd pe păstorul
Gloatelor s'aŭ ridicat, şi venia cu grăbire poporul.
Tocmaĭ cum roiurĭ de-albine ce zboară 'mbulzite cu vuet
Preînoindu-se furnică 'ntr'una din stînca scobită
Şi ca ciorchine de strugurĭ s'aşază pe florĭ primăvara,
Unele flutur'-aicĭ cu grămada şi altele colo;
Astfel oşteniĭ atuncĭ roind din corăbiĭ şi corturĭ
Se 'nghesuiaŭ şi glotiş curgeaŭ pe-adîncitele ţărmurĭ
Către sobor; iară Vestea, de Zeus trimisă, grăbindu-ĭ
Se 'nflăcăra între eĭ, şi la urmă se strînse poporul.
Dar se mişcaŭ ne'ncetat şi pămîntul gemea sub povara
Gloatelor, cînd s'aşezaŭ, căcĭ era 'nvălmăşală, iar nouă
Crainicĭ oprindu-ĭ la dînşiĭ strigaŭ şi cătaŭ să aline
Zgomotul lor ca s'asculte pe craiĭ, purceşiĭ din Zeus.
Însă cu greŭ domolindu-se oştile 'n şir s'aşezară
Vuetul lor potolind, şi-atuncĭ s'a sculat Agamemnon,

Schiptrul în mînă ţinînd — un schiptru lucrat de Efestos
Care 'mpăratuluĭ Zeus, feciorul luĭ Cronos, îl dete;
Zeus îl dete luĭ Hermes, al zeilor sol, călăuzul;
Hermes, olimpicul domn, călăreţuluĭ Pelops îl dete:
Pelops apoĭ luĭ Atreŭ, vestitul păstor de popoare,
Care murind îl lăsă luĭ Tieste, bogatul în turme,
Iară Tieste la rîndu-ĭ îl dete să-l poarte-Agamemnon,
Domn ca să fie mulţimiĭ de-ostroave şi 'ntreguluĭ Argos.
El dar cu schiptrul în mînă vorbi către oastea din faţă:
„Dragiĭ meĭ tinerĭ voinicĭ Danaĭ, slujitorĭ aĭ luĭ Ares,
Prea 'ncătuşatu-m'a 'n lanţul osîndeĭ născutul din Cronos,
Crudul! Întîĭ juruit-a prin semne că nu m'oiŭ întoarce
Fără să spulber cetatea cea bine zidit' a luĭ Priam.
Însă acum hotărî să mă 'nşele cumplit, şi mă 'ndeamnă
Plin de ruşine spre Argos să plec după perdere multă.
Astfel e vrerea şi pofta luĭ Zeus a-tot-ţiitorul,
Care 'ntăritele culmĭ a multor cetăţĭ prăbuşit-a
Şi prăbuşi-va mereŭ, căcĭ nebiruit e 'n putere.
Vaĭ, ce ruşine s'ajungă 'n auzul urmaşilor noştri
Cumcă zadarnic Aheiĭ, popor aşa mult, aşa tare,
Anĭ îndelungĭ aŭ luptat şi dat-aŭ războiŭ cu protivnicĭ
Mult maĭ puţinĭ decît eĭ, dacă n'aŭ izbîndit pîn' la urmă.
Căcĭ bunăoară de-ar vrea după pace Troeniĭ şi-Aheiĭ
Numărul lor ca să ştim şi numărul nostru să ştie,
Şi la un loc de s'ar strînge Troeniĭ cîţĭ s'află 'n cetate,
Noĭ de ne-am pune cu toţiĭ în cete 'mpărţiţĭ cîte zece,
Iar fiecare Troian s'ar face paharnicul nostru,
Multe de-a noastre zecimĭ vor fi de-un paharnic lipsite —
Iată cît eŭ socotesc că 'ntrecem la număr duşmaniĭ
Ceĭ din cetate, din Troia; dar dînşiĭ maĭ aŭ de-ajutoare
Oaste din multe oraşe, bărbaţĭ care luptă cu lancea
Şi dela ţel cu putere m'abat şi mă 'mpedecă 'ntr'una
Troia să pot cuceri şi să surp a eĭ falnice zidurĭ.
Nouă sînt aniĭ trecuţĭ cu voia prea 'naltuluĭ Zeus,
Putrede-s vasele-acum şi-otgoanele toate slăbite

106. Tieste era fratele luĭ Atreŭ.

110. „Slujitorĭ aĭ luĭ Ares“ în înţeles de războinicĭ. Asemenea „iubit de Ares“ arată însuşirea de viteaz al aceluĭ ce poartă această calificare.

Filoctet pe insula Lemnos. (Cìntul II. 716 şi urm.)

Şi 'ndepărtare tînjind tot staŭ aşteptîndu-ne-acasă
Dragiĭ copiĭ şi nevestele noastre dorite, iar lucrul
Care ne-aduse pe-aicĭ tot neisprăvit ne rămîne.
Decĭ vă supunețĭ cu toțiĭ la vorba ce eŭ vă voiŭ spune:
Haĭ să fugim cu corăbiĭ cu tot spre iubita-ne țară,
Nu maĭ e chip să luăm întinsa cetate-a luĭ Priam."
Zise, şi 'n inimă dorul de ducă trezi tuturora
Celor ce parte făceaŭ din gloată şi nu-ĭ ştiaŭ planul.
Pusu-s'aŭ dar în mişcare ca nişte puternice valurĭ
Cînd pe noianul Icaric le tulbură austrul şi vîntul
Din răsărit, slobozindu-se repezĭ din noriĭ luĭ Zeus;
Orĭ caşi vîntul de-apus cînd iute s'aruncă 'n vîrtejurĭ
Peste bogatele țarinĭ şi toat' arătura răstoarnă;
Astfel atuncĭ s'a mişcat soborul, şi repezĭ cu chiot
Toțĭ spre corăbiĭ fugiaŭ; ca un nour plutia peste dînşiĭ
Praful sculat de sub tălpĭ, şi 'ndemn îşĭ dedeaŭ în de sine
Vase s'apuce, cu zor să le 'mpingă spre marea cea sfîntă.
Şanțurĭ aŭ prins să desfunde, proptele trăgeaŭ de sub vase
Şi bucuroşĭ că se 'ntorc, umpleaŭ cu-a lor strigăt văzduhul.
Şi 'ndeplinit ar fi fost întorsul în ciuda ursiteĭ,
Îns'a luĭ Zeus soție grăi către Palas Atene:
„Fiic'a 'nzelatuluĭ Zeus, ne 'nfrîntă zeiță, vaĭ mie!
Oare pleca-vor Aheiĭ acasă 'n iubita lor țară
Fug' apucînd în corăbiĭ pe latele spete-ale măriĭ,
Şi 'ntru mărirea luĭ Priam şi-a neamuluĭ săŭ părăsi-vor
Eĭ pe Elena din Argos, din pricina căreĭ periră
Mulțĭ dintre dînşiĭ la Troia, departe de scumpa lor țară?
Dar te repede la oastea de-Aheĭ cea cu zale de-aramă
Şi mi-ĭ opreşte pe loc fiecăruĭ vorbind cu blîndețe,
Nu 'ngădui să împingă spre mare 'ncujbate corăbiĭ."
Zise, şi-Atene din ochĭ scînteind iĭ ascultă cuvîntul.
Decĭ repezindu-se-atuncĭ porni din olimpice vîrfurĭ
Şi 'ntr'o clipită sosi la repezĭ corăbiĭ ahee,
Unde găsi pe-Odiseŭ, potriva luĭ Zeus la minte;
Sta 'n nemişcare nevrînd să s'atingă de bine-podita-ĭ

146. *Noianul Icaric* adecă *marea icariană,* aşa numită după *Icaria,* o insulă de lîngă Samos; ea era adeseorĭ cercetată de furtunĭ.

Neagră corabie, peptu-i fiind stăpînit de mîhnire;
Zîna din ochi fulgerînd s'apropie 'ndată şi-ĭ zice:
„Tu iscusite Odiseu, tu sînge zeesc din Laerte,
Oare pleca-veţĭ aşa înapoĭ spre iubita-vă ţară
Fuga pe mare-apucînd în vasele bine vîslite,
Şi 'ntru mărirea luĭ Priam şi-a neamuluĭ săŭ părăsi-veţĭ
Voĭ pe Elena din Argos, din pricina căreĭ periră
Mulţĭ din aĭ voştri la Troia, departe de scumpa-vă ţară?
Du-te dar repede-acum prin oaste, şi fără de preget
Ţine-o pe loc şi la toţĭ vorbeşte cuvinte blajine;
Nu 'ngădui să se 'mpingă pe mare 'ncujbate corăbiĭ."
Zise, iar el pricepu după glas că e graiul zeiţiĭ,
Repede-aleargă zvîrlind veşmîntu-ĭ, pe care-l ridică
Crainicul itacian Evribate ce 'n urmă-ĭ păşeşte.
El înainte eşind luĭ Atride, luă dela dînsul
Schiptrul deapururea trainic, şi 'n mînă cu dînsul purcese
Către corăbiĭ la oastea de-Aheĭ cea cu zale de-aramă.
Cînd înainte-ĭ vedea căpeteniĭ şi oamenĭ de frunte,
Numaĭ decît îĭ opria şi zicea tuturor cu blîndeţe:
„Nu stă, sărmane, frumos să fugĭ tremurînd ca mişeiĭ,
Haĭ dar tu însuţĭ rămîĭ şi pe alţiĭ opreşte din fugă.
Nu ştiĭ tu bine ce gîndurĭ avut-a vorbind Agamemnon:
El îĭ încearcă pe-Aheĭ, dar curînd o să-ĭ certe pe dînşiĭ.
Nicĭ n'auziră cu toţiĭ ce vorbă rosti 'n adunare;
Mi-ĭ să nu-şĭ verse mînia pe voĭ, o bărbaţĭ din Ahaia.
Gîndurĭ înalte doar cugetă craiul, a zeilor viţă,
Cinstea-ĭ purcede din Zeus şi-ĭ drag înţeleptuluĭ Zeus."
Iar pe oşteanul de rînd ce 'n faţă-ĭ da fuga cu ţipăt,
El îl lovia cu toiagul şi-aşa cuvînta către dînsul:
„Stăĭ, tu neroade, pe loc şi ascultă maĭ bine cuvîntul
Celor maĭ marĭ decît tine; oştean tu mişel şi nevolnic,
Care nimic nu plăteştĭ la sfat şi nimic în războaie.
Nu deopotrivă pe-aicĭ cu toţiĭ domni-vor Aheiĭ,
Mulţĭ să domniască 'ntr'o ţară e răŭ; numaĭ unul să fie
Domnul, şi numaĭ acel ce fiul vicleanuluĭ Cronos
L-a dăruit cu toiag şi cu legĭ ca să-şĭ cîrmuie neamul."
Asta grăi Odiseu ca un craiŭ, şi din noŭ spre-adunare
Toţĭ înapoĭ năzuiaŭ; răsunaŭ şi corăbiĭ şi corturĭ,
Cum văluroasele volburĭ a măriĭ cea mult vuitoare

Urlă izbindu-se 'n țărm, cînd ferbe 'n adîncurĭ noianul.
Locuļuĭ stete la urmă poporul întreg în tăcere;
Numaĭ un singur, Tersit, răcnia fără cumpăt la vorbă.
Dînsul era priceput la multe bîrfelĭ ruşinoase,
Gata de zarvă deşartă şi necuvenită cu craiĭ,
Cînd socotia că la rîs prin asta pe-Aheĭ o să 'ntarte.
Cel maĭ pocit era el în oastea venită sub Troia:
Încrucişat la privirĭ, beteag de-un picior şi cu umerĭ
Strîmbĭ şi la peptu-ĭ aduşĭ; țuguiŭ răsăria peste umerĭ
Creştetul luĭ, şi abia nişte fire de păr pe-a luĭ creştet.
Mult urîcios luĭ Ahile şi luĭ Odiseu era dînsul —
Doar cu aceştia se tot hărțuia, — dar acum pe-Agamemnon
El tăbăra cu batjocurĭ puternic țipînd; iar Aheiĭ
Staŭ împrejur supărațĭ şi cu straşnică ciudă pe dînsul.
Însă cu strigăte marĭ el tot îl mustra pe-Agamemnon:
„Ce te maĭ jăluĭ şi ce vreĭ, tu cel din Atreus născute?
Corturĭ aĭ pline de-aramă şi aĭ tu aşişderea 'n corturĭ
Multe şi-alese femeĭ dăruite de noĭ luptătoriĭ
Ție 'nainte de toțĭ, cînd luăm vr'o cetate duşmană.
Orĭ îțĭ lipseşte comoara de aur cu care Troeniĭ,
Domolitoriĭ de caĭ, s'ar grăbi să-şĭ răscumpere fiiĭ,
Care-s în lanțurĭ aduşĭ de mine saŭ chiar şi de altul?
Orĭ îțĭ lipseşte-o femee cu ea să petrecĭ îndrăgind-o
Şi osebit pentru tine s'o țiĭ? Dar nu se cuvine
Tu, căpitanul, să ducĭ pe bărbațiĭ Aheĭ la peire.
Voĭ moleşițĭ şi netrebnicĭ! muerĭ, nu bărbațĭ din Ahaia!
Haide 'n corăbiĭ să mergem în țară lăsînd pe acesta
Singur în Troia, de-a sale dobînzĭ să se bucure 'n tihnă,
Numaĭ să vadă de-ĭ sîntem orĭ nu de-ajutor în bătae;
El care-acuma pe-Ahile, viteaz maĭ de seamă ca dînsul,
L-a ruşinat, căcĭ în cort el ține răsplata-ĭ răpită.
Dar lăsător şi de fiere lipsit e cu totul Ahile,
Altfel acum ți-ar fi fost, Atride, ocara din urmă."
Asta zicea dojenind pe-al oasteĭ păstor Agamemnon;
Dar îl ajunse grăbit Odiseŭ cel cu neamul din Zeus,
Crunt pe sub gene privind aşa-l străşnicia cu mustrarea:
„Nesocotite flecar, oricît eştĭ la vorbă de meşter,
Mîntue! Nu te maĭ prinde, Tersite, tu singur cu craiĭ;
Nu e, vezĭ-bine, nicĭ unul maĭ negru la suflet ca tine

Intre oştenii veniţi împreună cu-Atrizii la Troia.
Deci se cuvine să nu porţi prin gură-ţi al crailor nume,
Nici să-i defaimi şi 'nadins să te pui pentru 'ntorsul în ţară.
Nu ştim aevea deplin cum trebile-aceste urma-vor —
Oare cu bine ori fără noroc înapoi ne-om întoarce.
De-asta tu azi pe-Agamemnon Atride, pe domnul oştirii
Stai ponosind că viteji Danai îl încarcă cu daruri
Şi supărîndu-l în faţ' adunării cu-a tale batjocuri.
Dar te-ameninţ cu o vorbă ce fi-va pe loc împlinită:
Dacă te-oiŭ prinde, Tersite, tot astfel eşindu-ţi din minte,
Capul să nu şi-l mai poarte pe umeri atunci Odiseus,
Nici să mă cheme mai mult părintele lui Telemahos,
Dacă eŭ nu te despoiŭ de haine-apucîndu-te 'ndată
Şi dezbrăcîndu-te chiar de cămaşa ce-ascunde ruşinea,
Nu te-oiŭ goni dela sfatul oştirii la repezi corăbii,
Unde tu jalnic vei plînge lovit şi stîlcit în bătae."
Zise şi-apoi l-a pocnit pe umăr şi 'n spate cu schiptrul.
El s'a plecat şi din ochi plînsori îi curgeaŭ ca pîrae,
Gheb sîngeros i-a crescut pe spate, pe unde-l lovise
Schiptrul de aur; atunci şezut-a 'ngheţat de cutremur
Şi buimăcit de durere îşi şterse obrazul de lacrimi.
Rîseră-Aheii cu haz de dînsul, cu toată mîhnirea,
Şi-unul spre altul privind ziceaŭ între ei despre asta:
„Doamne, că mii de frumoase isprăvi a făcut Odiseus,
Ori înţelepte poveţe ne-a dat ori aprinse războiul;
Dar o minune e fapta ce-acum între-Ahei săvîrşit-a
Gura 'nchizîndu-i acestui bărbat bîrfitor şi obraznic.
N'o să-l mai mîne, ce-i drept, de-acum îndrăzneaţa lui fire
Să cicăliască pe crai jignindu-i cu vorbe de-ocară."
Astfel a zis şi cu schiptrul în mînă se scoal' Odiseus
Cel prădător de cetăţi, şi-alături la fel cu un crainic
Fulger' Atene din ochi şi 'ndeamnă să tacă poporul,
Pentruca 'ntîiele rînduri de-Ahei caşi cele din urmă
Graiul s'audă şi seamă să-şi dee de-a craiului vorbă.
El sănătos cugetînd din graiŭ cumpăneşte şi zice:
„Tu împărate Atrid Agamemnon, Aheii vor astăzi
Cel mai de hulă s'ajungi între toţi muritorii din lume,
Nici nu se ţin de tocmeala ce singuri făcură cu tine
Cum că pe-aicea venind din Argos, de cai păşunatul,

Nu s'or întoarce făr' numaĭ de surpă cetatea luĭ Priam.
Tocmaĭ ca pruncii plăpînzĭ orĭ tocmaĭ ca nişte vădane
Eĭ se jelesc şi se plîng dorindu-şĭ întorsul în ţară.
Drept e că 'n urmă scîrbit să caţĭ înapoĭ a te 'ntoarce;
Omul de-o lună lipsind de-acasă, de lîngă femee,
Sufere 'n vasul cel bine vîslit, dacă-l bat în cărare
Ernĭ cu viforniţe grele şi mărĭ vînzolite de vînturĭ,
Dar-mi-te noĭ ce pe-aicĭ zăbavnicĭ stăm vreme de nouă
Anĭ rotitorĭ. Decĭ nu bănuesc că se chinue-Aheiĭ
Lîngă boltitele vase; dar totuşĭ ar fi cu ruşine
Dînşiĭ atîta s'adaste şi-apoĭ cu deşert să se 'ntoarne.
Ia 'ngăduiţĭ şi maĭ staţĭ, prietenĭ, puţin să cunoaştem
Dac' adevărul cumva prevestitu-ne-a Calhas prorocul.
Bine v'aduceţĭ aminte de-o pildă, căcĭ fuseră-ţĭ martorĭ
Toţĭ ceĭ de faţă cîţĭ nu v'aŭ răpit perzătoarele iezme.
Par'că-ĭ deunăzĭ, cînd vasele-ahee s'aŭ strîns în Aulida,
Pacoste 'n ele ducînd luĭ Priam şi celor din Troia.
Jur-împrejur la un şipot jertfiam pe altarele sfinte
Nemuritorilor jertfe depline de boĭ, sub platanul
Mîndru, de unde curgea din izvor aşa limpede apă.
Groaznic atuncĭ o minune, balaur cu spetele roşiĭ,
Ochilor noştri s'arată trimis de olimpicul Zeus.
El din altar dedesupt eşind s'a suit în platanul,
Unde pe cea maĭ înaltă din crengĭ, zgribulite sub frunze,
Staŭ împreună 'ntr'un cuib piscuind vrăbiuţe plăpînde
Opt eraŭ toate la număr şi nouă cu vrabia mumă.
El înghiţi puişoriĭ ce jalnic ţipaŭ la vedere-ĭ;
Muma rotindu-se 'n jur plîngea dup' odraslele sale,
Dar învîrtindu-se el de arip' a prins şi pe dînsa.
Dupăce fiar'a 'nghiţit şi puiĭ şi vrabia mumă,
Zeul ce 'n faţă ne-o scoase printr'însa făcu o minune,
Căcĭ prefăcută fu 'n stană de fiul vicleanuluĭ Cronos.
Noĭ am rămas înlemniţĭ la faptă privind cu mirare.
Astfel de straşnice semne curmat-aŭ jertfirile noastre.
Calhas atuncea ne-a zis tîlcuind ale zeilor gîndurĭ:
Ce 'nmărmurirăţĭ aşa, o războinicĭ pletoşĭ din Ahaia?
Zeus a-tot-înţeleptul ne-a dat o năpraznică veste
Despre-o tîrzie 'ntîmplare urmată de-o veşnică slavă.
Tocmaĭ cum fiar' a 'nghiţit o vrabie şi puişoriĭ —

Opt păsărele golaşe 'mpreună cu vrabia mamă —
Astfel în vremurĭ şi noĭ tot atîtea vom duce războiul,
Iar în al zecelea an lua-vom întinsa cetate.
Asta fu vorba luĭ Calhas şi iată 'mplinitu-s'aŭ toate.
Haĭ dar rămîneţĭ aicĭ cu toţiĭ, feciorĭ din Ahaia,
Pînă ce noĭ cuceri-vom măreaţ'a luĭ Priam cetate."
Zise, iar eĭ chiotiră vîrtos, şi grozav răsunară !
Vasele lor împrejur de strigătul gloateĭ ahee.
Toţĭ lăudară cuvîntul măritului domn Odiseus.
Nestor atuncĭ, călăreţul destoinic, luat-a cuvîntul:
„Doamne, că tare sînteţĭ de-o seamă cu pruncii la sfaturĭ,
Fragezii prunci care n'aŭ vr'o grijă de trebile lupteĭ.
Unde-s a noastre 'nvoelĭ? Jurămintele unde ni-s oare?
Arză-le focul atuncĭ hotărîrĭ şi 'nţelegerĭ făcute,
Strînsul de mînĭ şi 'nchinatele vinurĭ, chezaşiĭ credinţiĭ!
Căcĭ ne tot batem cu vorbe de clacă şi n'avem putinţă
Să iscodim un tertip, cu toată 'ndelunga zăbavă.
Haĭ Agamemnon, tu iar ca 'nainte, cu vrerea ne'nfrîntă,
Pune-te 'n frunte şi du pe Aheĭ la bătaia cea cruntă.
Lasă pe unul, pe doĭ ca să piară, pe ceĭ ce deoparte
Staŭ osebiţĭ de Danaĭ plănuind — fără spor le-a fi planul —
Calea s'apuce spre Argos nainte de-a şti dacă Zeus,
Împlătoşatul, minţit-a cumva 'n juruinţele sale,
Însă 'nvoirea ne-a dat prea-tarele fiŭ a luĭ Cronos
Tocmaĭ în ziua cînd oştile noastre-aŭ intrat în corăbiĭ
Moarte şi spulber ducînd cu sine 'n poporul din Troia,
Căcĭ fulgerat-a la dreapta vădind o prielnică piază.
Nu maĭ grăbiască din voĭ nici-unul întorsul acasă,
Pînă ce 'n dragoste nu se va da cu-o femee din Troia
Drept răzbunare de lungul necaz şi de plînsul Eleniĭ.
Însă de-ĭ unul ce moare de dor înapoĭ să se 'ntoarne,
Pas dar, atingă-şĭ corabia neagră şi bine-vîslită,
Dacă voeşte să-şĭ vadă curînd nenorocul şi moartea.
Bine şi tu chibzueşte, 'mpărate, şi pe-altul ascultă;
Nu-ĭ nicidecum de prisos cuvîntul ce eŭ îţĭ voiŭ spune:
Tu pe oştenĭ rîndueşte-ĭ acum după neam şi 'nrudire,
Neamul pe neam să s'ajute la luptă şi ruda pe rudă.
Asta făcînd, Agamemnon, şi dac' asculta-vor Aheiĭ,
Şti-veĭ tu cine 'ntre domnĭ şi cine-ĭ prin gloate nevrednic,

Cum şi pe cel ce-ĭ viteaz, căcĭ eĭ osebit se vor bate;
Şti-veĭ şi dacă din cer menit e să nu ieĭ cetatea,
Orĭ că bărbaţiĭ ni-s slabĭ şi nepricepuţĭ în războaie.“
Zise luĭ Nestor atuncĭ puternicul domn Agamemnon:
„Tu negreşit că la sfat îĭ birui pe-Aheĭ, o bătrîne.
Zeus părinte, tu Palas Atene şi tu, o Apolon,
De-aşĭ fi avut între-Aheĭ doar zece asemenea sfetnicĭ!
Cît de uşor ar fi fost răpusă cetatea luĭ Priam,
Lesne luată fiind şi prădată de-a noastră putere.
Însă necazurĭ ne-a dat furtunosul fecior a luĭ Cronos
Zeus, căcĭ el m'a împins la zadarnică sfadă şi vrajbă.
Doar pentr'o fată şi eŭ şi-Ahile cu grele cuvinte
Ne 'nduşmănirăm şi chiar dela mine porni supărarea.
Însă de fi-voiŭ unit în cuget vr'odată cu dînsul,
N'o să 'ntîrzie peirea Troenilor nicĭ o minută.
Haideţĭ acum să gustăm, ca 'n urmă să 'ncepem războiul.
Suliţa bine s'ascută şi pavăza dreagă-şĭ cu toţiĭ,
Hrană să dea din belşug la caiĭ ceĭ iuţĭ de picioare,
Bine să-şĭ vadă de care şi grija de luptă să poarte,
Pentruca 'n ziua de azĭ să gătim cu izbîndă războiul.
N'o să 'nceteze bătaia nicĭ chiar pe-o clipită de vreme
Pînăce noaptea veni-va s'opriască din harţă oşteniĭ.
Spatele, peptul ori-cuĭ asuda-va de greul cureliĭ
Străjuitoruluĭ scut şi cu lancea trudi-se-va braţul,
Şi 'năduşi-vor şi caiĭ de trasul măestrelor care.
Dacă pe vr'unul voiŭ prinde răznit de pe cîmpul de luptă
Şi năzuind să rămîe pe-aicĭ la boltite corăbiĭ,
Jur că nimica nu-l scapă ca pradă la cînĭ şi la vulturĭ.“
Zise şi-Aheiĭ vîrtos daŭ strigăt urlînd caşi valurĭ,
Care de vînt răscolite se sfarmă pe 'naltele ţărmurĭ,
Pe-unde răsar nişte stîncĭ bătute pe vecĭ de talazurĭ,
Cînd dimpotrivă venind se 'nviforă felurĭ de vînturĭ.
Grabnic oşteniĭ atuncĭ s'aŭ dus risipiţĭ la corăbiĭ.
Focurĭ aprins-aŭ în corturĭ şi toţĭ aŭ gustat din merinde.
Nemuritorilor zeĭ fiecare jertfi pentru sine
Şi i-a rugat să-ĭ ferească de moarte la 'ncleştetul crîncen.
Craiul Atrid Agamemnon aduse ca jertfă un taur,
Boŭ încălat de cincĭ anĭ, luĭ Zeus a-tot-ţiitorul.
El a poftit la ospăţ pe 'ntîiĭ la sfat şi la luptă,

Cel maĭ în frunte pe Nestor, pe Idomeneŭ dup' aceia,
Pe-Aias ceĭ doĭ şi pe cel din Tideus născut Diomede,
Şase cu cel deopotrivă cu zeiĭ la minte-Odiseus.
Numaĭ Menelaŭ, războinicul craiŭ, a venit dela sine,
Cînd a ştiut de jertfirea 'nchinată de fratele-ĭ, craiul.
Jertfa cu toţĭ ocoliră şi orzul din coş ridicară,
Craiul Atride a 'nceput să se roage cu vorbele-aceste:
„Zeus prea-'nalte, slăvite, stăpîn peste norĭ şi văzduhurĭ,
Soarele nu-l asfinţi şi nu maĭ trimite amurgul
Fără ca 'ntîĭ să dobor la pămînt a luĭ Priam palaturĭ
Negre 'năuntru de fum şi-a luĭ porţĭ să se mistue 'n flacărĭ,
Fără ca 'ntîĭ zdrenţuind cu lancea peptarul luĭ Ector
Peptu-ĭ de moarte să 'mpung şi 'mpreajmă-ĭ un pîlc de tovarăşĭ
Colea prin colb tăvăliţĭ să muşte din ţărnă cu dinţiĭ."
Zise, dar nu i-a 'mplinit dorinţa născutul din Cronos;
El a primit a lor jertfe, dar cazna măritu-le-a foarte.
După rostitele rugĭ şi-a orzuluĭ sfînt presărare,
Vitele 'njunghe, grumazul sucindu-le, şi le jupoaie
Coapsele 'n grabă desprind şi le 'nfăşur apoĭ în grăsime
Păturĭ în două făcînd, deasupra pun carnea cea crudă.
Focurĭ aprind şi le ard pe trunchiurĭ ciuntite de frunze
Şi pe jăratec prăjesc măruntaele 'nfipte 'n frigare.
Dupăce coapsele-aŭ ars şi toţĭ aŭ gustat măruntae,
Carnea rămasă tăind-o feliĭ şi 'n frigărĭ petrecînd-o
Dînşiĭ cu grijă o frig şi la urmă o scot din jăratec.
Cînd isprăviră cu toate deplin şi ospăţul fu gata,
Benchetuiaŭ, şi-ospăta din belşug fiecare dintr'înşiĭ.
Cînd maĭ pe urmă cu toţĭ potoliră şi sete şi foame,
Vorba deschise 'ntre eĭ călăreţul cumintele Nestor:
„Tu prea măritule domn al oştiriĭ, Atrid Agamemnon,
Vremea să nu ne maĭ perdem cu vorba şi nicĭ să maĭ punem
Pedecă lucruluĭ nostru, la care ne 'ndeamnă şi zeul.
Strige dar crainiciĭ toţĭ degrabă prin tabăr' ahee
Şi 'n adunare să cheme poporul pe lîngă corăbiĭ.
Haĭ împreună şi noĭ prin tabăra mare să mergem
Numaĭ decît să 'nteţim maĭ iute bătaia cea cruntă."
Zise, şi vorb'ascultînd al oştilor craiŭ Agamemnon
Dete poruncă pe loc vîrtos strigătorilor crainicĭ
Iute să strige chemînd pletoşiĭ Aheĭ la bătae.

Crainicii dară strigaŭ, și 'n pripă se strînser' Aheii.
Craii măriți pe Atride 'nsoțind năvăliră să 'mpartă
Armia 'n cete. Din ochi fulgerînd între dînșii Atene
Scutul își poartă, odor ce cruță și moarte și vreme,
Căruia-i flutură 'n jur o sută de ciucuri de aur,
Bine 'mpletit fiecare cu prețul de-o sută de tauri.
Grabnică, scutul mișcînd, ca fulgerul trece prin oaste
Și-o 'mbărbătează la mers și 'n peptu-i mărește vîrtutea
Neîncetat să dea zor și să nu mai slăbiască din luptă.
Deci le era mai plăcut războiul decît a se 'ntoarce
Pe 'ncovoiate corăbii în drag' a părinților țară.
Tocmai cum lacomul foc pe 'naltele plaiuri aprinde
Codrul întins și-aruncă departe-a vîlvorilor zare,
Falnicul luciŭ din haina de-aram' a purceselor armii
Strălucitor în văzduh se 'nalță și-ajunge la ceruri.
Tocmai precum uneori mulțimea de paseri ce zboară —
Desele cîrduri de gîștĭ, cocoare ori lebezi gîtoase —
Pe-ambele maluri la rîul Caistru, în lunci asiene
Unde și unde zburînd și voios, fîlfîind din aripe,
Lărmuitoare s'așază, și cîmpul de zgomot răsună;
Astfel și multele gloate eșind din corăbii și corturi
Lîngă Scamandru se 'ntind, și greŭ frămîntat de picioare
Și de copite izbit tot durdue groaznic pămîntul.
Lîngă Scamandru pe cîmpul cu flori și pe verzile-i maluri,
Stat-aŭ puzderii ca frunza și floarea ce dă 'n primăvară.
Tocmai ca roiuri nespuse de muștĭ îmbulzite cu vuet,
Care pe 'mpreajmă la stîna cu turme foiesc rătăcite
În primăvară zburînd prin vasele pline cu lapte;
Tot așa mulți pe cîmpie pletoșii voinici din Ahaia
Staŭ în șiraguri acum și ard pe Troeni să doboare.
Cum cîteodată căprarii din turme ce pasc răzlețite
Lesne-a lor capre aleg cînd s'aŭ mestecat la pășune;
Astfel la dreapta, la stîng' așezaŭ pe oșteni căpitanii
Și-i pregătiaŭ de războiŭ. La mijloc Atrid Agamemnon
Sta cu privirea și capul ca fulgerătorul Cronion,
Tocmai ca Ares la șold și la pept cași zeul Poseidon.
Cum în cireadă pe cîmp cu mult covîrșește un taur
Fruntea măreț ridicînd din mijlocul vacilor strînse —
Tocmai așa l-a făcut și Zeus atunci pe-Agamemnon

Mare să pară 'ntre mulţi şi să fie-a vitejilor frunte.

Spuneţi, o muze, voi care şedeţi pe-a Olimpului culme,
Voi doar zeiţe sînteţi şi ca martore totul cunoaşteţi —
Veştile noi auzim, dar faptele nu le cunoaştem —
Spuneţi-mi, care 'ntre-Ahei eraŭ căpitanii şi craii?
N'aşi fi putut povesti şi numi pe bărbaţi cîte unul,
Date fiindu-mi acum chiar rosturi şi limbi înzecite,
Glas oţelit de puternic precum şi plămînî de aramă
Dac' a lui Zeus copiie de sus, de pe vîrful olimpic,
Muzele n'ar pomeni de mulţimea oştită sub Troia.
Spune-voiŭ dar de corăbii precum şi de-a lor căpetenii.
Peste Beoţi pe deoparte domnia Penelaos şi Leitos,
Argesilaos, apoi Protoenor alăturĭ de Claniu.
Unii eraŭ din Hiria, iar alţii din Aulis stîncoasa,
Din Eteonos cu multe ponoare, din Shoinos şi Scolos,
Din Micalesos cu locuri de joc, din Tespeia şi Graia,
Alţii din Harma eraŭ, din Eilesiŭ, apoi din Eritre,
Şi din Eleon eraŭ, din Peteon precum şi din Hile,
Din Ocalea, din mîndru zidituI oraş Medeona,
Caşi din Tisbe bogata 'n porumbi, din Eutresis, din Cope,
Din Coroneia, din cel cu erbosul ţinut Haliartos;
Alţii apoi din Platea şi alţii eraŭ şi din Glisa,
Din Hipotebe, din mîndra cetate eraŭ deopotrivă
Şi din Onhestos cel sfînt cu-a zeului dalbă dumbravă.
Şi din Mideia precum şi din Arne cea rodnică 'n struguri
Şi din oraşul hotarnic Antedon şi Nisa cea sfîntă.
Dînşii vîslit-aŭ cinzeci de corăbii, şi 'n fieşte-care
Tineri Beoţi aŭ venit de douăori zece şi-o sută.
Cei cu sălaşu 'n Aspledon şi 'n Orhomenos Minianul
Domni pe Ialmeu şi-Ascalafos aveaŭ, pe feciorii lui Ares,
Din Astiohe născuţi la curtea lui Actor Azide:
Ea, ruşinoasă copilă, suită 'n iatac să se culce
Fost-a cuprinsă pe-ascuns de braţele tari a lui Ares.
Dînşii veniră vîslind cinzeci de scobite corăbii.
Capii oştirii din Fokis eraŭ Epistrofos şi Shediŭ

494—761: Aceste versuri alcătuesc „catalogul" corăbiilor, al oştilor şi căpeteniilor ahee.

Ceĭ odrăsliţĭ din Ifitos, viteazul născut din Naubolos.
Din Kiparisos o parte eraŭ şi din Piton stîncosul,
Alţiĭ din Daulis, din Crisa cea sfîntă şi din Panopea.
Din Iampolis, din Anemoreia, şi-alăturĭ de dînşiĭ
Alţiĭ eraŭ dela malul Kefisuluĭ sfînt, şi în urmă
Locuitorĭ din Lilea, de unde-obîrşeşte Kefisul;
Negre corăbiĭ cu toate de patru-orĭ zece vîsliră.
Capiĭ lor harnicĭ la rînd aşezaŭ a Foceilor cete,
Care la stînga steteaŭ pe lîngă Beoţĭ în bătae.
Iară al Locrilor craiŭ fu Aias cel iute, Oilidul,
Care de stat era mic, nu mare ca Aias Telamon,
Mult maĭ mărunt decît el şi 'n zale de in era dînsul,
Dară 'ntre-Aheĭ şi Elinĭ întîiu 'n zvîrlire cu lancea.
Locriĭ veniră din Kinos, din Opus şi din Caliaros,
Parte din Bisa, din Scorfe precum şi din mîndra Augeia,
Parte eraŭ dela rîul Boagriu, din Troniu, din Tarfe.
Aias aduse de patru-orĭ zece 'negrite corăbiĭ
Pline de Locriĭ din faţa ostrovuluĭ sfînt Eubea.
Ceĭ din ostrovul Eubea cu furia 'n suflet Abanţiĭ
Din Eretria, din Halkis, din rodnica 'n strugurĭ Istia,
Din ţărmureanul Kerintos, din Dios cu 'naltele ziduri
Şi din cetatea Caristos şi ceĭ cu sălaşul în Stira —
Dînşiĭ în frunte-aŭ avut pe-a luĭ Ares urmaş Elefenor
Cel din Halcodon născut, maĭ-marele Abanţilor aprigĭ.
Iuţĭ şi cu pletele 'n spate-i urmară pe dînsul Abanţiĭ
Plinĭ de războinic avînt şi pururĭ cu suliţĭ întinse,
Gat' a străpunge prin zale de-aram' a vrăjmaşilor pepturĭ;
Eĭ aŭ venit cu de patru-orĭ zece 'negrite corăbiĭ.
Fost-aŭ pe urmă bărbaţĭ din Atena, frumoasa cetate,
Unde domni Erehteu, viteazul crescut de Atene,
Fiica luĭ Zeus, şi care născut din mînoasa ţărînă
Fuse de-Atene aşezat ca zeŭ în bogatul eĭ templu,
Unde jertfire de boĭ şi berbecĭ, încheindu-se anul,
Luĭ ca prinos îĭ aduc feciorii cetăţiĭ Atena.
Craiul acestor era Menesteŭ, din Peteos născutul;
N'a fost ca el pe pămînt nici-unul atîta de vrednic
Caiĭ să pue la rînd şi oastea 'narmată cu scuturĭ,
Poate doar Nestor, căcĭ el era maĭ în vrîstă ca dînsul;
Negre corăbiĭ cinzecĭ aduse şi-acesta la Troia.

Douăsprezece corăbiĭ asemenĭ veniră cu Aias
Din Salamina; el stete cu-aĭ luĭ lîngă oştile-Ateneĭ.
Iară oşteniĭ din Argos, din Tirins cea tare prin zidurĭ,
Din Ermione şi-Asine, aşezata pe-a ţărmuluĭ sinurĭ,
Din Eiona, Trizena şi rodnica 'n viĭ Epidauros
Caşi Aheiĭ din Mases şi ceĭ din ostrovul Egina
Sub Diomede cel bun la războaie veniră la Troia,
Alţiĭ sub fiul vestituluĭ craiŭ Capaneus, Stenelos,
Alţiĭ sub cel ca un zeu, al treilea fruntaş, Evrialos
Cel din Mekiste născut, nepot luĭ Talaios voivodul.
Dar ca maĭ mare aveaŭ pe voinicul Tidid Diomede,
Care aduse cu el optzecĭ de zmolite corăbiĭ.
Iară oşteniĭ cîţĭ fură din mîndra cetate Mikene
Şi din bogatul Corint, din bine zidita Cleone
Şi din oraşul Orneia precum şi din dalb' Aretira,
Din Sikiona cea 'ntîĭ stăpînită de craiul Adrastos,
Din Gonoesa zidita pe-o culme din Iperesia,
Ceĭ din Pelene precum şi din buna cetate Egion
Caşi din tot Egialos şi ceĭ de prin larga Elice
Fură 'ntr'o sută de vase aduşĭ de Atrid Agamemnon,
Domnul atîtor popoare nespus de vînjoase şi mîndre;
Dînsul în luciŭ veşmînt de-aramă pornit-a 'nainte,
Plin de mărire şi cel maĭ ales din aleşiĭ războinicĭ,
Însuşĭ viteaz el fiind şi domn peste gloate maĭ multe.
Locuitoriĭ din plaiul rîpos şi-adîncat Lakedemon,
Uniĭ din Faris şi Mese bogata 'n porumbĭ şi din Sparta
Şi din oraşul Briseia precum şi din dalb' Augeia
Şi din Amicle şi Elos, ziditul pe marginea măriĭ,
Şi-alţiĭ alăturĭ de eĭ din cetatea Oitilos şi Laas,
Fură 'n şaizecĭ de corăbiĭ aduşĭ de-a luĭ frate Menelau,
Cutezătoru 'n războiŭ, dar eĭ osebit se 'nglotiră.
Craiul Menelau atuncĭ bizuindu-se 'n marea-ĭ vîrtute
Tot înteţindu-ĭ la harţă păşia 'nflăcărat între dînşiĭ
Foarte dorit să răzbune amarul şi plînsul Eleneĭ.
Locuitoriĭ din Pilos şi ceĭ din frumoasa Arena
Şi-alţiĭ din Trion, oraş lîng' Alfeios; din falnicul Aipi,
Din Kiparises, din Amfigeneia şi ceĭ din Pteleos
Şi din Dorios, şi Elos – pe unde în cale-l opriră
Muzele darul cîntăriĭ luînd luĭ Tamiris Tracul

Din Oihalia venind, dela Oihalianul Evritos;
El s'a fălit că le-a 'ntrece prin cînt de s'ar prinde cu dînsul
Muzele, fiice-a luĭ Zeus Cronion, de scut purtătorul;
Zinele atuncĭ l-aŭ orbit de necaz şi răpitu-i-aŭ darul
Cîntuluĭ dumnezeesc făcîndu-l să-şĭ uite de liră —;
Dînşiĭ cu toţiĭ eraŭ sub porunca luĭ Nestor bătrînul,
Care le-aduse de nouă-orĭ zece scobite corăbiĭ.
  Locuitoriĭ Arcazĭ de sub plaiul înalt al Kileneĭ —
Despre mormîntul Epitic, — oşteniĭ ce luptă deaproape
Din Orhomenos cu turme de oĭ, din cetatea Feneos
Şi din Stratia, din Ripe şi-Enispe bătuta de vînturĭ
Şi din Tegeia precum şi din mîndrul oraş Mantinea,
Din Parasia şi ceĭ din cetatea Stimfelos — cu toţiĭ
Fură 'n şaizecĭ de corăbiĭ aduşĭ de-Agapenor viteazul
Cel din Ancaios născut, şi mulţĭ maĭ eraŭ în tot vasul
Oamenĭ puternicĭ Arcazĭ, destoinicĭ în portul de arme;
Craiul Atrid Agamemnon acestora însuşĭ le dete
Vase cu laviţe tarĭ să meargă pe negrele ape
Neştiutorĭ eĭ fiind, munteniĭ, de mersul pe mare.
  Ceĭ din Buprasiu apoĭ şi din ţara cea sfîntă Elida,
Care se 'ntinde 'ncepînd cu oraşul hotarnic Mirsinos,
Pîn' la Hirmina şi-Olenica stîncă şi-oraşul Aleisiu —
Patru bărbaţĭ aŭ avut ca domnĭ, fiecare cu zece
Repezĭ corăbiĭ şi mulţĭ maĭ fură Epeiĭ din ele.
Uniĭ din eĭ sub porunca luĭ Talpis şi-a luĭ Amfimahos,
Ceĭ din Evrit şi Cteatos născuţĭ, nepoţiĭ luĭ Actor;
Alţiĭ eraŭ sub Diores, feciorul luĭ Amarinkeus;
Şi Polixenos al patrulea domn, ca un zeŭ în făptură,
Luĭ Agastenos fecior cu neamul din craiul Augia.
  Ceĭ din ostroave apoĭ, din Dulihiŭ şi-Ehinele sfinte
Care se află aşezate pe marea din dreptul Elideĭ,
Domn aŭ avut în războiŭ pe Meges, un fulger în luptă;
El se născu din Fileŭ, călăreţul iubit a luĭ Zeus;
Meges odată 'nciudat pe tată-săŭ merse 'n Dulihiŭ.
Dînsul aduse cu el de patru orĭ zece corăbiĭ.
  Subt Odiseŭ aŭ venit inimoşiĭ bărbaţĭ Kefaleniĭ
Ceĭ din Itake, din muntele cel păduratic Neritos;
Din Crokileia o parte, şi alţiĭ din asprul Egilips,
Ceĭ din ostrovul Zakintos precum şi din Samos de-aproape,

Şi din uscatul din faţă, din ţărmul de-alungul Elideĭ.
Eĭ ascultaŭ de-Odiseŭ, potriva luĭ Zeus la minte,
Care venit-a cu douăsprezece 'nroşite corăbiĭ.
Toas, fecior luĭ Andremon, veni aducînd pe Etoliĭ
Ceĭ din Olenos, din Pleuron, apoĭ din cetatea Pilene
Şi dela mare, din Halkis şi ceĭ din stîncosul Calidon —
Nu maĭ trăiaŭ căpitaniĭ născuţĭ din viteazul Oineus,
Mort de demult, şi murise pe-atuncĭ Meleagru bălanul;
De-asta Etoliĭ ca domn îşĭ aleser' acuma pe Toas,
Carele-aduse de patru orĭ zece zmolite corăbiĭ.
Vrednicul Idomeneŭ mîna pe oşteniĭ din Creta
Ceĭ cu sălaşul în Cnosos şi 'n Gortis temeinicu 'n ziduri,
Ceĭ din Miletos precum şi din Lictos, din albul Licastos,
Şi din oraşele marĭ şi bogate Ritios şi Festos.
Şi-alţiĭ în urmă din Creta, din cea cu o sută oraşe.
Idomeneŭ cel vestit în războaie le-a fost căpitanul,
Şi Merione leit ucigaşul bărbaţilor, Ares;
Dînşiĭ avură cu eĭ optzecĭ de zmolite corăbiĭ.
Iar Eraclidul viteaz Tlepolemos cel aprig şi mare
Nouă corăbiĭ aduse cu oamenĭ războinicĭ din Rodos;
Eĭ locuiaŭ în ostrovul acesta în treĭ împărţindu-l,
În Ielisos, în Lindos şi 'n alba cetate Cameiros.
Domnul acestora, vrednicu 'n lupta de lăncĭ Tlepolemos
Fuse născut luĭ Eracle din Astioheia, pe care
El a răpit din Efir' aşezata la rîul Seleis,
Cînd cucerit-a din mînĭ viteze cetăţĭ o mulţime.
Dacă viteazul maĭ mare crescu în palatul puternic,
Numaĭ decît a ucis pe unchiu-săŭ, fratele mameĭ,
Pe 'mbătrînitul atuncĭ Likimniŭ, sămînţa luĭ Ares;
Iute corăbiĭ făcu şi-aducînd o grămadă de oamenĭ,
Dînsul pe mare cu fug' a scăpat de primejdia morţiĭ,
Căcĭ se temu de nepoţiĭ şi fiiĭ ce-avut-a Eracle;
După necazurĭ şi lungĭ pribegirĭ poposit-a în Rodos
Şi cucerindu-l, il dete la treĭ seminţiĭ osebite,
Care sînt scumpe luĭ Zeus, stăpînul pe zeĭ şi pe oamenĭ;
De-asta nespuse avuţiĭ dăruitu-le-a fiul luĭ Cronos.
Treĭ de-o potrivă corăbiĭ aduse Nireŭ dela Sime,
Carele avu de părinţĭ pe-Aglaia şi craiul Haropos.
Dintre oşteniĭ Danaĭ veniţĭ cu Atriziĭ la Troia

Cel maĭ frumos era el după neîntrecutul Ahile,
Dar de putere lipsit şi urmat de oştire puţină.
Cei din Nisiros apoĭ, din Crapatos, din Casos, din Coos,
Unde domnia Evripilos, şi ceĭ din ostroave Calidne
Staŭ sub porunca vitejilor tinerĭ Feidipos şi Antifos,
Ambiĭ născuţĭ din Tesalos, un domn odrăslit din Eracle;
Dînşiĭ cu vase treizecĭ aŭ venit să se bată la Troia.
Iară bărbaţiĭ oştenĭ veniţĭ din pelazgicul Argos,
Ceĭ din Alipe, din Alos, apoĭ şi din Trahis şi Ftia,
Locuitoriĭ cetăţiĭ femeilor mîndre Elada,
Căror Aheĭ le ziceaŭ, Mirmidonĭ şi Elinĭ deopotrivă —
Fură 'n cinzecĭ de corăbiĭ aduşĭ de Ahile la Troia.
Dînşiĭ lăsaser' acuma războiul cel plin de durere,
Ne maĭ avînd pe nicĭ unul în frunte, să-ĭ ducă 'n şiragurĭ;
Sprintenul, dumnezeescul Ahile şedea la corăbiĭ
Mult supărat, că răpită-ĭ fusese pletoasa Briseis,
Cea priimită de el ca dar pentru marea-ĭ trudire,
Cînd cucerit-a Lirnesos şi Teba cu ziduri înalte,
Şi toropit-a doĭ marĭ voinicĭ Epistrofos şi Mines,
Ambiĭ născuţĭ din Evenos, un craĭ odrăslit din Serepiŭ;
Şade Ahile mîhnit, dar curînd ridica-se-va dînsul.
Ceĭ din Filake pe urmă, din mult înfloritul Pirasos,
Unde-ĭ dumbrava Demetreĭ, din Iton cu oile multe
Şi de la ţărmul din Antron şi ceĭ din erbosul Pteleos,
Fură la luptă mînaţĭ de războinicul Protesilaos,
Cît vieţuit-a; dar el se stinse sub neagră ţărînă,
Şi sfăşiată de-amar nevasta-ĭ rămase 'n Filake,
Casa-ĭ abia 'nfiripată fiind; un Dardan îl ucise
Cînd a sărit din corabie 'ntîiul pe ţărmul din Troia.
Oastea-ĭ avea domnitor, dar tot îşĭ doria căpitanul;
Ea rînduită era de Podarkes, urmaşul luĭ Ares
Os din Ificlos, fecior luĭ Filacos, bogatul în turme,
Frate maĭ tînăr de anĭ al craiuluĭ Protesilaos.
Fost-aŭ războinicul Protesilaos maĭ mare de vrîstă,
Dar şi maĭ vrednic în luptă; drept care oşteniĭ de-apururĭ
Doru-ĭ duceaŭ, deşi eĭ pe altul avut-aŭ în frunte;
Dînşiĭ veniră în negre corăbiĭ de patru orĭ zece.
Locuitoriĭ din Fere, de-aproape de lacul Boibeis,
Ceĭ din Glafire, din Boibe, din bineziditul Iolcos

Fost-aŭ în zece şi una corăbiĭ aduşĭ de Eumelos,
Cel din Admetos născut de Alkeste, a femeilor zină,
Cea maĭ frumoasă din fetele avute de craiul Pelias.
Ceĭ din Metone şi ceĭ din oraşul vecin Taumakia,
Din Meliboia, precum şi oşteniĭ din asprul Olizon
Domn aŭ avut pe dibaciul arcaş Filoctet, care duse
Şapte corăbiĭ la fel, cu cinzecĭ de vîzlaşĭ fiecare,
Meşterĭ cu toţiĭ deprinşĭ vîrtos să se bată cu arcul.
Dar Filoctet a rămas în chinurĭ amarnice 'n Lemnos;
Colo-l lăsar' Aheiĭ muncit de o rană cumplită,
Căcĭ de-un şarpe prea răŭ el fuse muşcat, şi de-aceea
Stete 'ndelung pătimind la Lemnos; dar iată Danaiĭ,
Dela corăbiĭ curînd aminte de el şi-or aduce.
Oastea-ĭ îl jindue-acum, măcar că-ĭ un altul în locu-ĭ;
Ea rînduită-ĭ de Medon, copilul din florĭ a luĭ Oiles
Cel pădător de cetăţĭ; el mamă avut-a pe Rene.
Locuitoriĭ din Trica şi ceĭ din Itome stîncoasa,
Din Oihalia, oraşul ce fu stăpînit de Evritos,
Vrednicĭ stăpînĭ aŭ avut pe vindecătoriĭ oştiriĭ
Ceĭ din Asclepiŭ născuţĭ amîndoĭ, Podalir şi Mahaon;
Dînşiĭ adus-aŭ cu eĭ treizecĭ de scobite corăbiĭ.
Ceĭ din Ormeniŭ şi dinspre Iperia, şipotul mîndru,
Ceĭ din Asteriŭ şi ceĭ din Titanos cu albele zidurĭ,
Sub Evripilos veniră, viteazul născut din Evemon,
Carele aduse de patru orĭ zece zmolite corăbiĭ.
Ceĭ din Argisa pe urmă, şi ceĭ din cetatea Girtone,
Ceĭ din Elone, din Orte, din Oloosona cea albă
Domn aŭ avut pe bărbatul luptaciŭ Polipoite, feciorul
Luĭ Piritou, care a fost sămînţă din veşnicul Zeus;
Iar pe viteaz îl născu Ipodamia mîndra, vestita,
Cînd Piritou a bătut pe Centaurĭ, păroasele fiare,
Şi i-a gonit de pe plaiul Pelion spre neamul eticic;
El de tovarăş avînd pe-a luĭ Ares urmaş Leonteus,
Fiul bărbatuluĭ prea inimos Keneide Koronos;
Doar patruzecĭ de corăbiĭ avu Polipoite cu dînsul.
Vase-a mînat şi Goneŭ de două orĭ zece şi două,
El Enieniĭ din Kifos a dus şi Perebiĭ războinicĭ
Tocmaĭ din preajma Dodoneĭ, din ţara cu ernile grele,
Şi-alţiĭ apoĭ dela malul plăcutuluĭ rîŭ Titaresiŭ,

Care 'n Peneios îşĭ varsă frumos curgătoarele unde;
Însă vîrteju-ĭ de argint nu-şĭ mestecă el cu Peneios,
Ci ca oleiul pluteşte deasupra şi curge cu dînsul;
Doară purcede din Stix, fiorosul şivoiŭ al jurăriĭ.
Domn aŭ avut pe Protoŭ, fecior luĭ Tentredon, Magneţiĭ
Ceĭ dela rîul Peneios precum şi din mult pădurosul
Munte Pelion. Protoŭ viteazul cel bun de picioare
Duse cu sine de patru orĭ zece zmolite corăbiĭ.
Iată cîţĭ fură la vase 'ntre Aheĭ căpitaniĭ şi craiĭ.
Care războinic orĭ cal, acum povesteşte-mĭ, o muză,
Fu maĭ puternic prin oastea cea dusă de-Atrizĭ la bătae?
Feretiades Eumelos avut-a, mînate de dînsul,
Cele maĭ falnice iepe ca paserĭ de repezĭ la fugă,
Toate de-o vrîstă, tot una la păr şi tot una de nalte;
Zeul Apolon, arcaşul păscutu-le-a doar' în Pereia —
Iepe amîndouă eraŭ, dar spaim'aruncaŭ în războaie.
Aias Telamon pe toţĭ căpitaniĭ 'ntrecu 'n vitejie
Cît a mocnit de necaz departe de tabăr'. Ahile,
Carele întîiul a fost caşi roibiĭ ce-ĭ traseră carul;
Însă stetea el acum la corăbiĭ ce umblă pe mare
Ros de mînie pe-a oştilor domn Agememnon Atride.
Cete din armia luĭ petreceaŭ lîngă marginea măriĭ,
Uniĭ cu discul zvîrlind şi alţiĭ cu lancea şi arcul.
Iară la carăle lor acuma steteaŭ telegariĭ
Şi la trifoiŭ tot rodeaŭ şi la ţelinĭ crescute prin zmîrcurĭ.
Carăle bine 'nvălite staŭ trase 'n domneştile corturĭ
Şi doritorĭ de viteazul lor craĭ rătăciaŭ căpitaniĭ
Unde şi unde prin tabără singurĭ, departe de luptă.
Oştile 'n urmă pornesc ca pîrjol ce-ar aprinde pămîntul;
Dudue cîmpul şi geme la fel ca în clipa cînd Zeus,
Plin de mînie răzbubue muntele Arima, în jurul
Luĭ Tifoeŭ, căcĭ pe acolo-ĭ, se zice, culcat uriaşul.
Astfel, de tropot atuncĭ, tot urlă puternic pămîntul,
Cînd luptătoriĭ străbat cu paşiĭ lor repezĭ cîmpia.

783. *Tifoeŭ* saŭ *Tifon* era o straşnică dihanie, întruparea foculuĭ de sub pămînt, care izbucneşte cu prilejul cutremurelor şi erupţiilor vulcanice; se credea că el era domolit de trăznetele luĭ Zeus în ţara Arimilor (Cilicia, Asia mică), unde stătea îngropat sub munte.

Sol a luĭ Zeus, de scut purtătorul, trimisă fu Iris;
Iute ca vîntul sosi la Troenĭ cu o jalnică veste.
Iară Troeniĭ, bătrînĭ şi tinerĭ, la curtea luĭ Priam
Staŭ adunaţĭ în sobor şi ţineaŭ cuvîntărĭ între dînşiĭ.
Stîndu-le aproape a 'nceput a vorbi zburătoarea zeiţă,
Sămănătoare la glas cu fiul luĭ Priam Polite,
Care 'n iuţeală 'ncrezut pîndia ca o strajă pe vîrful
Uneĭ înalte movile, mormîntul luĭ moş Aisiete,
Gata să afle cînd da-vor Aheiĭ năvală spre dînşiĭ.
Chipul acestuĭ luînd grăi zburătoarea zeiţă:
„Drag ţi-ĭ să 'nşirĭ la poveştĭ, o bătrîne, ca 'n vremea de pace
Dusă de mult, dar iată că nu maĭ slăbeşte războiul.
Foarte adese-am intrat prin luptele date de oamenĭ;
N'am maĭ văzut ca acum duşmanĭ aşa mulţĭ şi războinicĭ.
Tocmaĭ ca frunza de mulţĭ, ca nisipul pe marginea măriĭ,
Şesul străbat şi tot vin spre cetate cu setea 'ncleştăriĭ.
Ector, pe tine 'ntradins te mîn şi-ţĭ daŭ astă poruncă:
Sînt în oraşul luĭ Priam atîţia tovarăşĭ de arme,
Oamenĭ cu graĭ felurit din neamurĭ şi ţărĭ osebite;
Tot căpitanul acuma să 'ndemne supusa luĭ oaste,
Pue-şĭ la rînd pămîntenii şi ducă-ĭ degrabă 'n bătae."
Zise, iar Ector pe loc pricepe că zina-ĭ vorbise;
Sfatul închee curînd şi-aleargă cu toţiĭ la arme,
Porţile toate deschid şi-afară s'avîntă poporul
Valmeş, pedeştri, călărĭ, şi groaznic răsună pămîntul.
Este îndreptul cetăţiĭ un deal; răsărit este dînsul
Şi 'n depărtare de cîmp şi bătut de cărărĭ pe costişe,
Dealul Batiea-l numesc bărbaţiĭ din Troia, iar zeiĭ
Nemuritorĭ „Mormîntul Mirineĭ cea repede 'n salturĭ."
Colo pe deal cu tovarăşiĭ lor se 'nglotiră Troeniĭ.
Marele Ector, din coif clătitorul, născutul din Priam,
Oasteĭ troene fu cap, şi-avea sub poruncă popoare
Peste măsură de tarĭ şi de multe, dorite de suliţĭ.
Peste Dardanĭ stăpînit-a pe urmă viteazul Enea
Cel de frumoas' Afrodite născut şi de craiul Anhise,
Zina 'ndrăgită fiind de-acesta prin bungetul Ideĭ.

816. De aicĭ se începe catalogul oştirilor troene şi ajunge pînă la sfîrşitul cîntuluĭ al II-lea.

Antenoriziĭ eraŭ luĭ Enea tovarăşĭ: Acamas
Şi Arhelohos, dibacĭ amîndoĭ în tot felul de lupte.
Ceĭ ce eraŭ din Zeleia, din capătul munteluĭ Ida,
Oamenĭ cu rost şi-adăpaţĭ din apa cea neagră Esepos
De-a luĭ Licaon fecior ascultaŭ, de Pandaros viteazul
Cel arătos, dăruit cu arcul de însuşĭ Apolon.
Ceĭ din ţinutul Apesos şi din Adresteia oraşul,
Ceĭ din Pitia şi ceĭ dela muntele 'nalt al Tereiĭ,
Pe-Amfiu cu zale de in şi pe-Adrastos avut-aŭ în frunte,
Fiiĭ luĭ Merops acel din Percote ce fuse 'n ghicire
Neîntrecut şi-şĭ oprise feciorii să meargă 'n războiul,
Secerătorul de vieţĭ, dar n'aŭ vrut s'audă voinicii,
Duşĭ spre peire fiind de zînele negre-ale morţiĭ.
Ceĭ din Percote precum şi din jurul luĭ Pactiŭ, din Sestos
Şi din oraşul Abidos şi ceĭ de prin falnic' Arisbe
Fură spre Troia mînaţĭ de Asiu, fecior luĭ Irtacos;
Cap de războinicĭ purtat de caiĭ ceĭ marĭ şi sălbatecĭ,
El din oraşul Arisbe veni, dela rîul Seleis.
Iar a Pelasgilor neamurĭ deprinse la lupta cu suliţĭ,
Care eraŭ din mînosul pămînt al cetăţiĭ Larisa,
Le stăpîniaŭ Ipotoŭ şi urmaşul luĭ Ares, Pilaios,
Ambiĭ odrasle a luĭ Letos, fecior luĭ Tentamos Pelasgul.
Peirus viteazul apoĭ şi Acamas mînat-aŭ pe Traciĭ
Cîţĭ cu-a luĭ malurĭ cuprinde puternicu 'n val Elespontul.
Peste Ciconiĭ ceĭ meşterĭ în lupta de suliţĭ, domnit-a
Fiul zeesculuĭ Keas, Eufemos nepot luĭ Trizenos.
Iară pe-arcaşiĭ Peonĭ Pirehmes ĭĭ duse la Troia
Din depărtatul Amidon venind, despre rîul Axios,
Care cu ape nespus de frumoase 'nrodeşte pămîntul.
Iar Pilemene, părosul la pept, din pămîntul enetic,
Unde catîriĭ sălbatecĭ trăesc, a mînat Paflagoniĭ
Ceĭ din Kitoron alăturĭ cu ceĭ din oraşul Sesamos,
Care la rîul Parteniu zidiseră mîndre locaşurĭ;
Din Eritinele 'nalte şi din Egialos şi Cromna.
Iar Alizonilor domnĭ aŭ fost Epistrofiŭ şi Odiŭ;
Eĭ de departe aŭ venit, din Alibe, de unde-ĭ argintul.
Hromis aduse pe Misĭ cu soţu-ĭ Eunom ghicitorul,
Carele n'a maĭ putut cu daru-ĭ se scape de moarte,
Căcĭ de Ahile, nepot luĭ Eacos, zdrobit el se stinse

Bietul în rîŭ, unde-Ahile răpuse şi pe-alţiĭ din Troia.
  Forkis fu domn peste Frigĭ şi Ascaniŭ, un zeŭ în făptură;
Eĭ de departe aŭ venit din Ascania, dornicĭ de luptă.
  Peste Meonĭ stăpîniaŭ Antifos şi Meste, feciorii
Luĭ Talemene născuţĭ de zîna din lacul Gigaia;
Eĭ aŭ adus pe Meonĭ, pe ceĭ de sub muntele Tmolos.
  Nastes la lupt' a mînat pe Cariĭ ceĭ aspri la limbă
Care 'n Milet locuiaŭ şi-a Ftirilor coaste 'nverzite
Şi pe la rîul Meandru şi muntele nalt al Micaleĭ;
Nastes pe eĭ îĭ ducea şi Amfimahos, feciorĭ luĭ Nomion;
Marĭ, strălucițĭ amîndoĭ şi Nastes era şi Amfimahos,
Care ca fată gătit cu aur la luptă purcese,
Prostul! dar nu l-a ferit avuţia de straşnică moarte;
Fost-a în rîu toropit de viteazul năvalnic Ahile,
Dupăce fuse întîĭ prădat de podoaba de aur.
  Glaucos, alesul bărbat, şi Sarpedon adus-aŭ pe Liciĭ
Din depărtare venind, din părţile rîuluĭ Xantos.

CÎNTUL AL TREILEA.

Cuprinsul: Cele două oştirĭ se apropie una de alta. În faţa luĭ Menelaŭ Paris se dă înapoĭ. La mustrarea luĭ Ector el propune un duel cu Menelaŭ pentru Elena. Ector vesteşte tuturor propunerea luĭ Paris şi tocmeala e primită de Menelaŭ. Elena la turn. Descrierea cîtorva din căpeteniile Aheilor. Duelul. Paris e scăpat de Afrodite. Elena şi Paris la curtea lor din Troia. Agamemnon declară biruitor pe Menelaŭ şi cere dela Troenĭ să dea înapoĭ pe Elena.

DUELUL.
(La stînga eroul e ajutat de Palas Atene, după un vas antic pictat.)

III.

Dupăce stat-aŭ la rînd fiecare cu-a lor căpetenii,
Iute aŭ purces înainte cu chiŭ și cu țipăt Troenii;
Țipă sub cerul cel larg tot astfel un stol de cucoare,
Care de iarnă fugind și gonite de ploĭ nesfîrșite
Peste-al oceanuluĭ val cu strigăte zboară departe,
Unde-ame....., al Piticilor neam cu omor și peire,
Și năpădindu-ĭ din zorĭ îĭ hărțue 'n strașnică luptă.
Numaĭ Aheiĭ mocnițĭ veneaŭ răsuflînd vitejie
Gata să-șĭ dee ajutor apărîndu-se uniĭ pe alțiĭ.
Cum de pe munte un vînt lățește o negură deasă,
Rea pentru turme, dar hoților maĭ priitoare ca noaptea;
Beznă-ĭ și-atîta zăreștĭ cît bate o piatr' azvîrlită —
Tocmaĭ așa s'a sculat vîrtejul de colb de pe urma
Celor pornițĭ, cînd aŭ prins năval' a străbate cîmpia.

6. *Piticiĭ* saŭ *Pigmeiĭ* („oamenĭ cît un pumn“) se credea că trăiaŭ spre sudul disculuĭ pămîntesc și anume dincolo de marele rîŭ Okeanos care încinge pămîntul; eĭ, după poveste, eraŭ în tot anul omorîțĭ de cucoare. In fond va fi o știre obscură despre piticele populațiĭ de Negri din Africa, din care așa numițiĭ Akka (1 m. 5 înalțĭ) sînt cunoscuțĭ astăzĭ prin descrierile călătoruluĭ Schweinfurth.

Cînd se apropie uniĭ de alţiĭ apoĭ spre ciocnire,
Iată, frumos ca un zeŭ, la Troenĭ se arată în frunte
Paris c'o piele de pardos în spate, cu pala şi arcul
Cel cîrjoiat, şi 'nvîrtind două suliţĭ cu vîrful de-aramă,
El pe fruntaşiĭ din rîndul Aheilor pare că-ĭ chiamă
Singurĭ să stee peptiş cu dînsul în luptă cumplită.
Cînd îl văzu pe voinic Menelaŭ cel bun de războaie
Cum înaintea oştiriĭ mergea cu paşĭ marĭ de mîndrie,
S'a 'nveselit ca un leŭ ce dă peste-o pradă maĭ mare
Cînd nemereşte un cerb cu coarne, orĭ capre de munte
Şi e flămînd; el o sfîşie hulpav, măcar că pe dînsul
Zdravenĭ flăcăĭ şi năvalnicĭ dulăĭ fără teamă-l alungă;
Tocmaĭ aşa la vederea luĭ Paris viteazul Menelaŭ
S'a bucurat c'ar putea să-şĭ răzbune pe el, vinovatul;
Decĭ înarmat a sărit deodată din caru-ĭ spre dînsul.
  Falnicul Paris atuncĭ, pe-acesta văzîndu-l în şirul
Oasteĭ din frunte ivit, cuprins fără voe de spaimă,
Numaĭ decît, ca să scape de el, a dosit-o prin gloată.
Cum pe pripoare la munţĭ, de 'ntîmpinĭ un şarpe balaur
Pasul înlăturĭ izbeştĭ, căcĭ groaza te-apucă zărindu-l
Şi te întorcĭ înapoĭ cu galbăn obraz de cutremur;
Tocmaĭ aşa se întoarse în gloata Troenilor Paris
Cel ca un zeŭ de frumos, cînd el s'a temut de Atride.
Ector văzîndu-l a prins să-l mustre cu grele cuvinte:
„Mîrşave, chip de viteaz, turbat al muerilor lotru!
Zile de n'aĭ fi avut, orĭ măcar de periaĭ fără nuntă!
Ast'aş fi vrut, şi ce mult ar fi fost tuturor cu dobîndă
Astfel decît de ocară să fiĭ şi batjocura lumiĭ!
Iată, pletoşiĭ Aheĭ cu drept izbucni-vor în hohot,
Căcĭ te crezură viteaz fără seamăn, văzînd frumuseţa
Chipuluĭ tăŭ; dar ţi-ĭ braţul şi sufletul stors de vîrtute.
Totuş mişel cum aĭ fost, luîndu-ţĭ pe buniĭ tovarăşĭ,
Cale-aşa lung'aĭ bătut în corăbiĭ pe mărĭ plutitoare,
Şi pripăşit la străinĭ mi-aduseşĭ din ţărĭ depărtate
Mîndra femee de-aproape 'nrudită cu oamenĭ războinicĭ,
Greŭ osîndindu-ţĭ părinţiĭ şi neamul întreg şi cetatea,
Doar ca duşmaniĭ să rîdă de noĭ şi s'ajungĭ de ruşine!
N'aĭ putea oare cu arma să 'nfrunţĭ pe viteazul Menelaŭ?
Şti-veĭ tu căruĭ voinic răpit-aĭ nevasta în floare.

Geab' ar fi darul cîntăriĭ şi zestrea ce-ţĭ dete Afrodite,
Părul şi chipul frumos, de-aĭ sta răsturnat în ţărînă.
Prea sînt Troeniĭ fricoşĭ; de mult în veşminte de piatră
Eĭ se cădea să te 'mbrace, plătindu-ţĭ păcatele grele."
  Dar de cuvînt la mustrare-ĭ întîmpină falnicul Paris:
„Ector, dojana ţi-a fost cu temeiŭ şi deplină dreptate,
Însă deapururĭ la suflet eştĭ crud ca securea tăioasă,
Care 'n tulpina de lemn răzbate, cînd harnicul meşter
Bîrnele pentru corăbiĭ lucrează sporindu-şĭ avîntul;
Neîmblînzit într'atîta e vajnicul suflet în tine.
Nu 'nvinui drăgostoasele darurĭ ce-mĭ dete Afrodite,
Zîna de aur; nu-s doar de zvîrlit aste darurĭ de cinste
Date de zeĭ, dară volnic de nimenĭ nicicînd dobîndite.
Însă de vreĭ să mă vezĭ cumva încleştat la bătae,
Haide pe loc îmĭ opreşte pe-Aheĭ şi Troenĭ de-a se bate;
Eŭ între armiĭ atuncĭ mă prind cu viteazul Menelaŭ,
Pentru Elena şi-averile-ĭ toate să-mĭ măsur tăria.
Care din doĭ covîrşind în puterĭ noroci-l-va izbînda,
El cu femeia şi-averile eĭ să se 'ntoarne acasă.
Voĭ laolaltă cu jertfe 'ntărind legăturĭ de prietinĭ,
Uniĭ spre rodnica Troe vă 'ntoarceţĭ, iar alţĭ în Argos,
Plinul de caĭ şi 'n Ahaia, pămîntul femeilor mîndre."
  Zise, iar Ector se bucură foarte de spusa luĭ Paris.
Merge 'ntre armiĭ grăbit şi cu suliţa prinsă de mijloc
Cetele 'mpedecă 'n drum, iar ele cu toate stătură.
Numaĭ pletoşiĭ Aheĭ ţintind maĭ departe cu arcul
Nu încetaŭ să-l împroaşte cu ploĭ de săgeţĭ şi de pietre.
Dar glăsuit-a prelung al oştilor domn Agamemnon:
„Staţĭ, o Argiĭ, conteniţĭ din arc, o feciorĭ din Ahaia!
Gata de vorbă stă Ector, viteazul din coif clătitorul."
  Zise şi-Aheiĭ pe loc se opriră şi molcom tăcură.
Ector acest fel atuncĭ vorbi învrăjbitelor armiĭ:
„Daţĭ ascultare, Troenĭ şi Aheĭ cu frumoase pulpare;
Vreaŭ a vă spune tocmeala luĭ Paris, pricina 'nvrăjbiriĭ.
Dînsul îndeamnă pe toţĭ Troeniĭ şi-Aheiĭ cîţĭ luptă
Armele mîndre pe mult roditorul pămînt să aşeze;
El între armiĭ apoĭ cu Menelaŭ cel bun de războae
Pentru Elena şi-averile eĭ să-şĭ încerce tăria.
Care din doĭ covîrşi-va 'n puterĭ şi avea-va izbînda,

El cu femeia şi-averile eĭ să se 'ntoarne acasă;
Noĭ ceialalţĭ cu jertfirĭ încheem legăturĭ de prietenĭ."
Zise, şi steteră toţĭ în tăcere şi 'n linişte adîncă.
Dar a eşit între eĭ şi asta vorbit-a Menelaŭ:
„Daţi-mĭ şi mie ascultare, căcĭ sufletul meŭ maĭ cu seamă
Sufăr' amarul. Socot că s'apropie acum despărţirea
Dintre oştenii Troenĭ şi Danaĭ după multele rele
Ce-aţĭ pătimit pentru mine din sfada pornită de Paris.
Piară din noĭ amîndoĭ acel ce ursit e să piară!
Iară ceilalţĭ ca prietinĭ despartă-se cît maĭ degrabă.
Haĭ dar, aduceţi-mĭ voĭ un miel alb şi o neagră mioară,
Ţărneĭ şi soareluĭ jertfă; noĭ altul jertfi-vom luĭ Zeus.
Vină şi Priam cu jertfe să 'nchee 'ntre noĭ legătura —
El, căcĭ obraznicĭ, semeţĭ şi necredincioşĭ îĭ sînt fiiĭ —
Nimenĭ cumva să nu calce tocmeala-apărată de Zeus.
Flutură mintea cea tînără 'n vecĭ nestatornică 'n gîndurĭ,
Dar mijlocind un bătrîn care vede 'napoĭ şi 'nainte
Lucrul, deoparte şi de-alta, se 'nchează vîrtos maĭ cu cale."
Asta grăi; bucuroşĭ auziră Troeniĭ şi-Aheiĭ
Plinĭ de nădejde să curme războiul, izvorul dureriĭ.
Caiĭ 'şĭ-opriră la rînd, din care săriră vitejiĭ,
Armele scoaser' apoĭ şi 'ndată pe jos le-aşezară
Lîngă olaltă; puţin era cîmpul rămas între armiĭ.
Ector apoĭ a trimis doĭ crainicĭ la Troia 'n cetate
Numaĭ decît să-ĭ aducă şi mieĭ şi pe Priam să cheme.
Şi Agamemnon, puternicul craiŭ, pe Taltibiŭ trimise
Către scobite corăbiĭ un miel poruncindu-ĭ s'aducă;
Iară Taltibiŭ grăbit se duse auzindu-ĭ porunca.
Iris într'asta ca sol veni la frumoasa Elena;
Zîna la chip semăna Laodikeĭ, cumnata Eleneĭ,
Cea maĭ chipoasă din fetele craiuluĭ Priam, soţia
Luĭ Elicaon, un prinţ născut de viteazul Antenor.
Dînsa 'n odae găsi pe Elena ţesînd pînzătura-ĭ
Roşie, mare, 'ndoită, pe care eraŭ înflorite
Chipurĭ din luptele grele ce-Aheiĭ duceaŭ cu Troeniĭ,
Numaĭ de dragul acesteĭ femeĭ la îndemnul luĭ Ares.
Iris cea iute la mers s'apropie astfel cu vorba:
„Haide, nevastă, să vezĭ minunĭ ce făcură Troeniĭ,
Domolitoriĭ de caĭ şi-Aheiĭ cu dalbe pulpare,

Care, de arme doriți, pornit-aŭ războiŭ între dînșiĭ
Și pe cîmpie-aŭ adus potopul de lacrimĭ și sînge.
Luptelor capăt aŭ pus și-acum odihnesc în tăcere:
Lăncile 'nfipt-aŭ în țărnă și staŭ răzemațĭ de-a lor scuturĭ.
Numaĭ Menelaŭ cel vrednic în arme și soțul tăŭ Paris
Singurĭ cu sulițe lungĭ pentru tine 'n curînd se vor bate.
Cine-o să birue-acum numi-te-va scumpă soție."
Zise, și vorbele eĭ ca o vrajă treziră în peptu-ĭ
Dorul să-șĭ vadă întîiul bărbat și părințiĭ și țara.
Și-acoperindu-se 'ndată cu vălul cel alb ca zăpada,
S'a repezit din cămară cu ochiĭ în lacrimĭ duioase.
N'a fost ea singură 'n drum, ci urmată de slujnice două:
Etra, copila luĭ Pites, precum și ochioasa Climene;
Ele sosiră curînd la zidul cu Porțile Skee.
Staŭ împrejurul luĭ Priam bătrîniĭ Timoïtes și Pantus,
Clitiŭ și Lampos, apoĭ Iketaon, sămînța luĭ Ares,
Și 'ncă vr'o doĭ deopotrivă 'nțelepțĭ, Ucalegon și-Antenor;
Sfat între dînșiĭ țineaŭ în turn peste Porțile Skee,
Oamenĭ bătrînĭ și scutițĭ de războiŭ, dar în rostul vorbiriĭ
Meșterĭ ca roiul de greerĭ ce stînd pe copac în pădure
Lărmue blînd, și 'mprejur vrăjită răsună pădurea;
Astfel acolo ședeaŭ și capiĭ din Troia la sfaturĭ.
Eĭ pe Elena văzînd cum vine spre 'naltele turnurĭ,
Numaĭ decît aŭ șoptit și-aŭ zis de uimire 'ntre dînși:
„Nu e păcat că Troeniĭ și-Aheiĭ cu mîndre pulpare
Patimĭ îndură de mult și pier pentru astă femee:
Tare aduce la chip cu zînele nemuritoare.
Însă, deși e frumoasă, întoarne-se acasă 'n corăbiĭ,
Să 'ndepărteze a noastră peire și-a fiilor noștri."
Asta și-aŭ zis, iară Priam în glas a chemat pe Elena:
„Vino, tu dragă copilă, și 'n fațā-mĭ așază-te aproape,
Vezi-țĭ bărbatul întîĭ și prieteniĭ, rudele tale;
Nu-mĭ eștĭ tu doar vinovată, ci singurĭ de vină mi-s zeiĭ,
Dînșiĭ mi-aduseră 'ncoace războiul, izvorul dureriĭ.
Vezĭ tu pe cel ce s'arată întîĭ, uriașul războinic?
Cine e oare 'ntre Aheĭ, un om așa falnic și mare?

145. *Porțile Skee:* singura eșire din cetate amintită de Omer; se maĭ numesc și „porțile dardanice"; cfr. Cîntul al 5-lea, v. 789.

Şi-alţiĭ cu creştetul lor se 'nalţă maĭ tare ca dînsul;
N'am văzut însă bărbat maĭ mîndru şi vrednic de cinste.
El întru toate s'arată măreţ ca un craiŭ în putere."
Zise luĭ Priam atuncĭ Elen', a femeilor zină:
„Mult mi-e ruşine, o dragul meŭ socru, şi tremur 'nainte-ţĭ;
Bine-ar fi fost să fi stins viaţa-mĭ o moarte cumplită,
Cînd m'am luat după fiu-ţĭ lăsîndu-mĭ şi casa şi neamul
Şi pe copila mea crudă şi-a mele tovarăşe scumpe!
N'a fost aceasta să fie, şi 'n plînsurĭ mă mistuĭ de jale.
Dar m'oiŭ grăbi să răspund la toate 'ntrebările tale.
Ăsta-ĭ Atrid Agamemnon, puternicul domn al oştiriĭ,
Ce-ĭ deopotrivă un craiŭ destoinic şi-un mare războinic,
Mie nemerniceĭ fostul cumnat, dacă fost-a vr'odată."
Asta i-a zis, iară Priam strigat-a cuprins de mirare:
„O fericite Agamemnon tu plin de noroc şi de darurĭ,
Cît e de multă oştirea plecată poruncilor tale!
Fost-am pe vremurĭ în Frigia, ţara bogată 'n podgoriĭ;
Mulţĭ Frigienĭ am văzut împreună cu caiĭ lor repezĭ —
A luĭ Otreus popor şi-a luĭ Migdon cel una cu zeiĭ,
Care eraŭ tăbărîţĭ atuncĭ pe Sangarice malurĭ;
Căcĭ socotit ca tovarăş de luptă eram între dînşiĭ
Tocmaĭ pe cînd aŭ venit hordiĭ de bărbate Amazoane.
Totuş eĭ n'aŭ fost atîţia la număr ca astăzĭ Aheiĭ".
Cînd a văzut pe Odiseŭ dup'aceia bătrînul întreabă;
„Cine-ĭ şi-acela prin gloate? Maĭ spune-mĭ, tu fata mea dragă.
Nu e maĭ mare la stat ca însuşĭ Atrid Agamemnon;

184. *Frigia* cuprindea la început întreg interiorul apusean al Asieĭ micĭ şi chiar Misia cu Troada pînă la Elespont — numele părţiĭ din urmă era *Frigia mică*; dar maĭ tîrziŭ prin ea se înţelege numaĭ ţara centrală din Asia mică. Unul din rîurile ce o străbăteaŭ se numia *Sangarios*. Otreus, cumnatul luĭ Priam, şi Migdon eraŭ regiĭ Frigieĭ.

189. *Amazoanele* eraŭ după poveştĭ un popor războinic de femeĭ, care locuia în Capadocia (ţara dintre Marea Neagră, Paflagonia, Frigia, Cilicia şi Armenia). Ele nu suferiaŭ bărbaţĭ în ţara lor şi aveaŭ legătură numaĭ cu Gargareniĭ, veciniĭ lor. Pe băeţiĭ ce năşteaŭ cu eĭ îĭ omoraŭ saŭ îĭ predaŭ la părinţiĭ lor şi nu păstraŭ decît fete, pe care le învăţaŭ meşteşugul războiuluĭ. Ele aŭ întreprins multe expediţiĭ în diferite ţărĭ. Aicĭ e amintită expediţia lor în Frigia, unde Priam a luptat cu ele dînd ajutor neamurilor sale.

Ochilo. ’ntuşĭ s’arată maĭ lat şi la pept şi la spate.
Armele... pe mînosul pămînt părăsit-a viteazul,
Şi ca berbecele acuma colind’ a bărbaţilor rîndurĭ;
Eŭ îl aseamăn pe dînsul la mers cu lănosul berbece,
Care străbate prin turma cea ’ntinsă a oilor albe.“
Zise luĭ Priam din noŭ Elena, copila luĭ Zeus:
„E din Laerte născutul, e craiul isteţ Odiseus,
Cel ce crescu în stîncosul pămînt din ostrovul Itaca,
In viclenii de tot felul ştiut şi bogat în poveţe.“
Repede adaogă atuncĭ cumintele sfetnic Antenor:
„Cu adevărat, nemerită ţi-e vorba ce-aĭ spus, o femeie!
Căcĭ maĭ de mult pe la noĭ veni Odiseus măritul
Sol pentru tine trimis cu Menelaŭ cel vrednic în arme.
Oaspeţĭ îmĭ fur’amîndoĭ şi steteră ’n gazdă la mine;
Decĭ le cunosc şi făptura şi mintea cea plină de sfaturĭ.
Cînd aŭ intrat maĭ pe urmă cu noĭ în soborul din Troia,
Stînd în picioare, Menelaŭ vedeaĭ că-l întrece din umerĭ,
Dacă şedeaŭ, Odiseus părea maĭ măreţ la vedere.
Cînd apucar’ a vorbi amîndoĭ şi părerile a-şĭ spune,
Grabnic la vorbă, Menelaŭ trecea maĭ uşor peste toate;
Scurt cuvînta, dar cu rostul deplin, căcĭ nu e vorbareţ
Şi ’mpletecit la cuvînt, deşi e maĭ tînăr de vrîstă.
Dar ridicîndu-se craiul cel prea iscusit Odiseus,
Drept a stătut şi cu ochiĭ plecaţĭ, cu privirea ţintită;
N’a maĭ mişcat înapoĭ toi... ...i nicĭ înainte,
Ci ’nţepenit în pămînt îl ţinu ca şi omul bezmetic;
Poate-aĭ fi zis că-ĭ nebun saŭ crunt de vr’o mare mînie.
Însă pe urmă cînd prinse puternicu-ĭ glas să răsune,
Vorbele-ĭ line de-aŭ prins a se-aşterne ca fulgĭ de zăpadă,
Nimenea n’ar fi putut să se ’ntreacă la vorbă cu dînsul.
De-asta noĭ nu ne mirarăm atuncea făptura văzîndu-ĭ.“
Priam întreabă din noŭ, cînd vede la urmă pe Aias:
„Cine e oare cellalt, bărbat aşa zdravăn şi mare,

201. Itaca, insula în care domnia Odiseŭ, face parte din insulele măriĭ ioniene, care se află spre apus de Grecia.

235—236. Castor şi Polux (elineşte Polydeukes), *Tindariziĭ* saŭ *Dioscuriĭ*, eraŭ fiiĭ Ledeĭ, Polux născut cu Zeus, iar Castor cu Tindar. După moarte aŭ fost îndumnezeiţĭ şi adoraţĭ atît la Elinĭ cît şi la Romanĭ ca zeităţĭ ocrotitoare. Numele lor designează astăzĭ constelaţia Gemenilor.

Care de 'nalt şi spătos e 'ntîiul în tabăr' ahee?“
Zise-a femeilor zină 'mbrăcată în rochia cea lungă:
„Dînsul e trupeşul Aias, Aheilor turn de tărie;
Idomeneŭ al Cretanilor craiŭ ca un zeŭ stă alăturĭ,
Iar împrejuru-ĭ se 'nşiră şi staŭ căpeteniĭ cretane;
Războitorul Menelaŭ adese primitu-i-a 'n gazdă,
Cînd de departe, din Creta veneaŭ la palatele noastre.
Iată, în faţă-mĭ eŭ văd pe Aheiĭ cu ochĭ de văpae;
Lesne-aş putea să-ĭ cunosc, ba chiar şi pe nume i-aş spune;
Nu maĭ văd însă pe doĭ căpitanĭ aĭ oştiriĭ, pe Castor,
Bun călăreţ, şi pe Polux ce ştie a se bate cu pumniĭ:
Dragiĭ meĭ fraţĭ, amîndoĭ născuţĭ din o mamă cu mine.
N'aŭ părăsit cu ceilalţĭ frumosul pămînt Lakedemon?
Orĭ că pe-aicĭ aŭ venit în vase pe mărĭ plutitoare,
Şi 'n vitejeasca bătae nici-cum nu se 'ndură să intre,
Căcĭ auzi-vor atîtea ocărĭ şi ponoase de mine.“
Zise, iar dînşiĭ zăceaŭ sub ţărna, vistiernicul vieţiĭ,
Stinşĭ maĭ de mult în iubitul pămînt părintesc Lakedemon.
Crainiciĭ 'ntr'asta veniaŭ din cetate cu-a zeilor jertfe:
Mieiĭ şi vinul, al cîmpuluĭ rod, în burdufurĭ de capră.
Unul din crainicĭ, Ideŭ, purta într'o mînă ulciorul
Cel lucitor şi 'n cealaltă ducea nişte cupe de aur.
Dînsul se duse la craiul bătrîn şi 'ncepu să'l îndemne:
„Scoală-te tu, prea-măritule Priam! Te chiamă fruntaşiĭ
Ceĭ dela oştile noastre cu ceĭ dela tabăr' ahee.
Haĭ te coboară la cîmp tocmeala să 'ncheĭ între dînşiĭ:
Paris, feciorul tăŭ drag, şi Menelaŭ cel bun de războae
Pentru Elen' amîndoĭ cu suliţe lungĭ se vor bate.
Biruitorul lua-va femeea şi-averea-ĭ cu dînsul.
Noĭ ceialalţĭ dup'aceea făcînd legăturĭ de prietinĭ
Uniĭ spre rodnica Troia ne 'ntoarcem, iar alţiĭ spre Argos,
Plinul de caĭ şi 'n Ahaia, pămîntul femeilor mîndre.“
Zise, iar craiul bătrîn, pătruns de fiorĭ, porunceşte
Slugilor caiĭ să 'nhame, şi 'ndată 'mplinită-ĭ porunca.
Priam întîĭ s'a urcat şi hăţul a tras către sine;
Dupăce-apoĭ s'a suit şi Antenor în carul cel mîndru,
Dînşiĭ plecară prin Skee dînd zor telegarilor repezĭ.
Cînd maĭ pe urmă sosiră la oastea troiană şi-ahee,
Eĭ pe mînosul pămînt din car amîndoĭ coborîră,

Şi 'naintară pe jos şi-ajunseră 'n mijlocul oasteĭ.
Repede atuncĭ s'a sculat să-ĭ întîmpine Atrid Agamemnon
Şi Odiseus sfătosul; iar crainiciĭ toţĭ laolaltă
Jertfele lor aduceaŭ şi vin mestecaŭ în ulcioare,
Crailor apă turnaŭ pe mînĭ să se spele cu toţiĭ.
Iute Agamemnon atuncĭ îşĭ zmulge din teacă cuţitul
Cel atîrnat pe la şold alăturĭ de pala cea lungă,
Şi din al mieilor creştet rătează şuviţe de lînă,
Care de crainicĭ se 'mpart la Troeniĭ şi-Aheiĭ de frunte.
Prinse-Agamemnon apoĭ să se roage cu braţele 'ntinse:
„Zeus părinte, prea 'nalte, slăvite stăpîn peste Ida!
Soare tu cel care totul cuprinzĭ cu privirea şi-auzul,
Tu, o Pămînte, voĭ Rîurĭ şi voĭ ceĭ puternicĭ în iadurĭ,
Ce pedepsiţĭ pe ceĭ morţĭ, dacă 'n viaţă eĭ strîmb se jurară,
Voĭ ne fiţĭ martorĭ acum şi păziţĭ jurămintele noastre!
Dacă la luptă cumva pe Menelaŭ răpune-va Paris,
El să rămîe stăpînul Eleneĭ şi-averilor scumpe;
Noĭ ceialalţĭ să ne 'ntoarcem pe mare plutind în corăbiĭ.
Însă de-l culcă bălanul Menelaŭ pe falnicul Paris,
Dee Troeniĭ atuncĭ pe Elena şi-averile-ĭ toate,
Dee-ne aşişderea cît se cuvine-a războiuluĭ plată,
Doar ca şi celor de-apoĭ pedeapsa spre pildă să fie.
Despăgubirĭ de războiŭ nevrînd să plătească cu bine
Priam şi fiiĭ luĭ Priam, d[illegible]tă ce mort va fi Paris,
Eŭ maĭ departe cu eĭ mă voiŭ bate spre-a lor pedepsire.
Nu mă voiŭ duce 'napoĭ pînă nu voiŭ sfîrşi cu războiul."
  Zise; apoĭ cu tăişul de-aramă înjunghe el mieiĭ.
Şi-ĭ slobozeşte pe [illegible] iar eĭ se tot zbat din picioare
Pînă ce viaţa îşĭ pi[illegible]d, căcĭ puterea luatu-le-a junghiul.
Vin din ulcioare luînd drept paos îl toarnă pe ţărnă,
Zeilor veşnicĭ înalţă rugărĭ, tuturora se 'nchină.
Şi-unul din mijlocul lor rosteşte cuvintele aceste:
„Zeus prea 'nalte, slăvite, voĭ zeilor ceĭ fără moarte,
Care din noĭ cuteza-va să calce tocmeala făcută,
Peară cu creerul scurs întocmaĭ ca vinul de faţă,
El şi odraslele luĭ, iar nevasta să-ĭ moară 'n robie."
  Zise, dar n'a fost de fel rugarea-ĭ primită de Zeus.
Priam, nepot luĭ Dardan, după asta grăi adunăriĭ:
„Daţĭ ascultare Troenĭ şi Aheĭ cu frumoase pulpare!

Eŭ mă voiŭ duce 'napoĭ la Troia, bătuta de vînturĭ,
Greŭ mi-ĭ în faţă să văd bătaia ce-acum se va 'ncinge
Între feciorul meŭ drag şi Menelaŭ cel bun de războae;
Ştie doar fiul luĭ Cronos şi zeiĭ ceilalţĭ deopotrivă,
Care din doĭ e ursit să-şĭ afle pe-aicea sfîrşitul."
Zise, şi mieiĭ 'njunghiaţĭ şi-ĭ pune 'n teleagă bătrînul
Priam, pe urmă şi hăţul îşĭ trage spre sine;
Numaĭ decît şi Antenor se sue în carul cel mîndru,
Şi amîndoĭ se întoarnă la Troia pe calea bătută.
Ector, feciorul luĭ Priam, atuncĭ şi-Odiseus măritul
Măsur' al lupteĭ hotar, şi repede 'n coiful de-aramă
Sorţul aruncă, şi scutură coiful, voind ca să ştie
Care din ambiĭ voinicĭ va 'ncepe să bată cu lancea.
Zeilor ruga şi 'ndreaptă poporul şi braţele 'ntinde
Şi-unul din mijlocul lor rosteşte cuvintele aceste:
„Zeus părinte, prea 'nalte, slăvite stăpîn peste Ida!
Care-ĭ din eĭ amîndoĭ pricina 'nvrăjbiriĭ grozave
Fă tu să cadă zdrobit şi 'ndată să-l mistue iadul,
Iar legătura 'ntre noĭ şi iubirea pe vecĭ să rămîe."
Zise; iar Ector, din coif clătitorul, cu faţa întoarsă
Clatină coiful, şi sorţul luĭ Paris sărit-a dintr'însul.
Oştile stat-aŭ pe rînd, şi-avea fie-care pe-alăturĭ
Caiĭ ceĭ mîndri la trup şĭ armele cele 'nflorite.
Prinse pe urmă frumoasele-ĭ arme să 'mbrace pe dînsul
Falnicul Paris, zeescul bărbat al pletoaseĭ Elene;
Pulpele 'nfăşură 'ntîĭ cu măestre pulpare de-aramă
Prinse cu sponce de-argint; apoĭ, ca să-şĭ apere pieptul,
El şi-l încinge cu platoşa frateluĭ tînăr Licaon;
Platoşa-ĭ vine turnată pe trup, şi de umăr şi-atîrnă
Pala de-aramă cu ţinte de argint, şi de jos el ridică
Marele-ĭ, ţapănul scut, şi 'n urmă pe capu-ĭ puternic
Luciul coif cel cu creastă din părul de cal şi-l aşază;
Creasta din coif, tremurată de vînt, fîlfăia 'ngrozitoare.
Zdravăna-ĭ suliţ-apucă şi lesne o mînue dînsul.
Tocmaĭ aşa s'a gătit la rîndu-ĭ şi craiul Menelaŭ.
Astfel apoĭ înarmaţĭ în tabăra luĭ fiecare,
Eĭ între-Aheĭ şi Troenĭ împotrivă păşind se iviră,
Şi s'aŭ privit aşa crunt, cît spaima răzbi pe Troeniĭ
Domolitoriĭ de caĭ şi pe-Aheiĭ cu mîndre pulpare.

Dînşiĭ apoĭ în hotaru ’nsemnat lîng’ olaltă stătură
Lăncile marĭ răsucind şi straşnic aprinşĭ de mînie.
Suliţa lungă dintîĭ zburat-a din mîna luĭ Paris,
Şi-a nemerit pe Menelaŭ în scutul, deplin rotunzitul;
N’a fost de dînsa străpuns, căcĭ ea pe la vîrf, de tăria
Scutuluĭ, s’a ’ncovoiat. Menelaŭ cu arma la rîndu-ĭ
Tabăr’ asupra-ĭ atuncĭ şi acest fel se roagă luĭ Zeus:
„Zeus părinte, tu fă să ’mĭ răzbun pe acel care ’ntîul
Răŭ mi-a făcut, doborînd cu mîna-mĭ pe falnicul Paris,
Pentruca ’n vremea de apoĭ orĭ-cine să tremure ’n lume
Cînd va jigni un bărbat ce ’n gazdă cu drag îl primeşte.“
Zise, şi suliţa mare ’nvîrtind, o zvîrli cu putere,
Bine l-ajunse pe el în scutul deplin rotunzitul:
Prin sclipitorul săŭ scut străbate puternica lance,
Trece ascuţişul prin el în platoşa mult măiestrită
Şi-alunecînd spre deşerturĭ, îĭ rupe cămaşa de zale;
Paris se pleacă pe loc şi scapă de neagra urgie.
Pala-ĭ cu ţinte de argint zmulgînd după asta Menelaŭ
Iute-o ridică, şi ’n creastă pe coiful luĭ Paris izbind-o
Sfarmă-se ’n două şi ’n treĭ, şi ţăndurĭ îĭ cade din mînă.
Geme viteazul privind spre cer şi aşa cuvîntează:
„Doamne tu Zeus, nu-ĭ altul maĭ răŭ între zeĭ decît tine!
Geaba gîndiĭ să ’mĭ răzbun plătind mişelia luĭ Paris;
Sabia ’n mînă ’mĭ s’a frînt lovindu-l, şi suliţa lungă
Mi-am repezit-o ’n zadar, căcĭ nu mi-l străpunse de moarte.“
Zise; şi îndată sărind de coif îl înhaţă pe Paris
Şi întorcîndu-l, a prins să-l tragă spre tabăr’ ahee:
Gingaşu-ĭ gît ar fi rupt cureaua cea bine ’nflorită
Care-ĭ sta prinsă de coif şi trecută sub alba bărbie;
Şi-astfel ar fi dobîndit nespusa plăcere-a izbîndeĭ.
Repede însă văzînd Afrodite, copila luĭ Zeus,
Rupse cureaua din pielea puternic ucisuluĭ taur.
Coiful crestat a rămas luĭ Menelaŭ în mîna cea grasă,
Şi cu vîrtej l-a zvîrlit spre Aheiĭ cu mîndre pulpare;
Veselĭ tovarăşiĭ luĭ de jos îl luară la dînşiĭ.
Totuş Atride ’napoĭ s’avîntă şi vrea să-l doboare
Lănciĭ dînd zbor; dar pe loc Afrodite răpeşte pe Paris
Şi ca o zînă ’l ridică uşor, şi ’nvelindu-l în nourĭ
Zboară ’n cetate şi ’l pune ’n iatacul cel plin de mirezme.

Singur' apoi Afrodite s'a dus pe Elena să cheme
Şi-a nemerit-o la turn, între multe femeĭ dela Troia.
Dumnezeescul eĭ văl deodată-ĭ atinse clătindu-l
Zîna schimbată la chip în femeea cea veche de zile,
Care din slugile eĭ era maĭ iubită de dînsa
Lănurĭ frumoase torcînd pe vremea cînd sta 'n Lakedemon.
Chipul acesta luînd îĭ zise slăvit' Afrodite:
„Haide cu mine curînd; acasă te chiamă bărbatul.
Dînsul în patul frumos acuma te-aşteaptă 'n odae
Strălucitor de gătelĭ şi mîndreţe. Nicĭ nu poţĭ cunoaşte
Dacă din luptă e 'ntors orĭ stă să pornească la horă
Orĭ că abia e din horă desprins şi-odihneşte 'n odae."
Asta 'ĭ vorbi, şi Elena se uită la ea tulburată;
Dar după gîtul frumos de minune şi al peptuluĭ farmec
Şi-ochiĭ ceĭ blînd lucitorĭ în urmă ghicind pe zeiţă,
Stă 'nmărmurită privindu-o şi-ĭ zice cuvintele aceste:
„Nemilostivo, ce oare pofteştĭ ispitindu-mă iarăş?
Aŭ maĭ departe gîndeştĭ să mă porţĭ în oraşe bogate,
Colo prin Frigia orĭ în Meonia cea fermecată,
Dacă din neamul de-acolo tot astfel ţi-e drag oarecine?
Oare, căcĭ fostu-mĭ bărbat învinse pe falnicul Paris
Şi 'ĭ doritor păcătoasa 'ĭ femee să-şĭ ducă cu sine —
De-asta 'nainte 'mĭ răsaĭ şi-mĭ umbli cu gîndurĭ viclene?
Du-te dar, staĭ lîngă Paris şi-ţĭ uită cărarea de zînă!
Paşiĭ să nu-ţĭ maĭ îndreptĭ înapoĭ pe-a Olimpuluĭ culme,
Şi necăjindu-te 'n preajmă-ĭ pe vecĭ îl păzeşte de aproape
Pînă ce dînsul va face nevastă saŭ roabă din tine!
Nu maĭ pot eŭ să mă 'ntorn: ar fi şi păcat pentru mine
Patu-ĭ de-acuma să 'mpart; femeile toate din Troia
M'ar defăima pentru asta, şi mult mi-ĭ amarul din suflet."
Dar supărată-ĭ răspunde zicîndu-ĭ zeiţ' Afrodite:
„Nu mă 'ndîrji, ticăloaso, căcĭ pot să te las în mînie,
Multa-mĭ iubire de-acum s'o schimb în urgie maĭ multă
Şi să încaer pe Aheĭ şi Troenĭ la o straşnică sfadă,

401. *Meonia* e numele maĭ vechiŭ al Lidieĭ, ţara mărgenită spre miază noapte de Misia, la răsărit de Frigia, la sud de Caria şi la apus de Marea Egee. Locuitoriĭ eĭ, Meoniĭ, s'aŭ numit maĭ tîrziŭ Lizi.

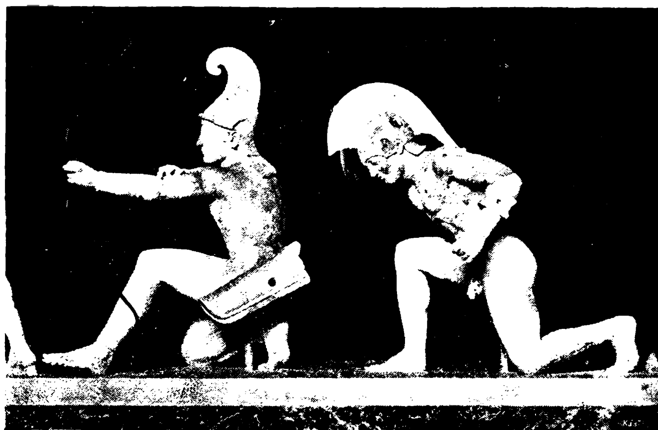
Căreĭ tu jertfă să cazĭ perind de grozavă peire."
  Zise, şi team' a cuprins pe fiica luĭ Zeus Elena;
Strălucitoare sub vălul cel alb se coboară tăcută
Printre femeĭ pe furiş, înainte-ĭ avînd pe-Afrodite.
Cînd maĭ pe urmă sosiră la curtea cea dalb' a luĭ Paris,
Slugile eĭ s'aŭ grăbit să-şĭ cate de trebĭ fiecare,
Iar prea mărita femee s'a dus în odaia cea 'naltă.
Iute un scaun luînd Afrodite cea blînd zîmbitoare
Singură 'l poartă 'n iatac şi-l pune 'naintea luĭ Paris.
Fiica luĭ Zeus Elena pe scaun nevrînd se aşază,
Şi-ochiĭ 'ntorcînd dela el cu vorbe 'l împunge şi-ĭ zice:
„Iată-te 'ntors din războiŭ. Maĭ bine pereaĭ tu acolo,
Cînd cu voinicul, întîiŭ-mĭ bărbat, te-aĭ încins la bătae!
Tu te mîndreaĭ înainte că 'ntrecĭ pe viteazul Menelaŭ
Şi în putere şi 'n braţe precum şi în lupta de suliţĭ.
Du-te şi 'ntartă din noŭ pe înfricoşatul Menelaŭ
Şi te măsoară cu el. Ba maĭ bine povaţa 'mĭ ascultă,
Curmă 'ţĭ tu pofta nebună de harţă şi nu te maĭ prinde
Singur în luptă peptişă de-acum cu bălanul Menalaŭ;
Mi-e să nu cazĭ în curînd străpuns de puternica-ĭ lance."
  Paris la vorbele aceste se scoală 'mpotrivă şi zice:
„Nu m'amărî aşa mult cu aspre dojenĭ, o femee.
Biruitor de 'ĭ Menelaŭ, e doar cu-ajutorul Ateneĭ;
Dar va veni şi-al meŭ rînd, căcı zeiĭ ne-ajută şi nouă.
Haĭ amîndoĭ să gustăm plăcerea iubiriĭ maĭ bine;
Dragostea nu m'a cuprins vr-odată cu-atîta putere,
Nicĭ chiar întîĭ cînd fugind din plaiul frumos Lakedemon
După răpire noĭ duşĭ pe vase ce marea despică
Ne-am drăgostit împreună departe 'n ostrovul Cranae.
Iată maĭ tare eŭ ard... ınă birue dulcea dorinţă."
  Zise, şi 'ndată spre pat se duse urmat de soţie.
Cînd amîndoĭ odihneaŭ în patul frumos făuritul,
Aprig Menelaŭ Atride prin gloate umbla ca o fiară
Şi căuta pretutindenĭ să vadă pe falnicul Paris.
Dar din oşteniĭ Troenĭ şi din soţiĭ de arme nicĭ unul
N'a maĭ putut luĭ Menelaŭ pe dusul duşman să-ĭ arate;

445. *Cranae* e o insulă la sudul Grecieĭ, lîngă Laconia (azĭ Maratonisi). Alţiĭ o identifică cu insula *Elena* lîngă Atica.

Nicĭ nu l-ar fi tăinuit de drag oarecine văzîndu-l,
Căcĭ tuturora scîrbos li era deopotrivă cu moartea.
Decĭ a grăit către eĭ împăratul Atrid Agamemnon:
„Daţĭ ascultare, Troenĭ şi Dardanĭ şi tovarăşĭ de arme!
Biruitorul vădit e craiul războinic Menelaŭ.
Daţi-ne dar pe Elena din Argos şi averea 'ĭ cu dînsa;
Daţĭ pe deasupra şi plata războiuluĭ cît se cuvine,
Doar ca şi celor de-apoĭ pedeapsa spre pildă să fie."
Asta 'mpăratul a zis şi-Aheiĭ ceilalţĭ se 'nvoiră.

CÎNTUL AL PATRULEA.

Cuprinsul: Sfatul zeilor. Zeus se 'nvoeşte cu Hera să strice învoiala dintre Aheĭ şi Troenĭ. Pandaros, la îndemnul Ateneĭ, săgetează şi răneşte pe Menelaŭ. Teama luĭ Agamemnon. Mahaon vindecă pe Menelaŭ. Pregătirea şi reînceperea războiuluĭ. Agamemnon cutreeră oastea sa şi o îndeamnă la luptă. Purcederea armiilor şi împreunata lor ciocnire.

LUPTĂTORI TROENI.
După sculpturi de marmură antice. (La stînga un arcaș cu arcul distins și cu tolba de săgeți atîrnată la șold și cu coiful barbar pe cap, la dreapta un luptător cu pumnalul în mînă).

IV.

Zeiĭ la sfaturĭ cu Zeus ședeaŭ pe podele de aur.
Hebe slăvita la mijloc pășind iĭ cinstia cu nectarul;
Eĭ închinaŭ laolaltă și beaŭ din potire de aur
Ochiĭ la vale ațintind spre cîmpul orașuluĭ Troia.
Zeus îndată s'a pus dup'aceea să 'ntarte pe Hera
Și 'mbolditoare cuvinte rostind, iĭ zicea pe de lăturĭ:
„Zinele, care tot staŭ de [illegible]tor luĭ Menelaŭ, sînt două;
Hera slăvita în Argos și[illegible]rotitoarea Atene.
Dar mulțumite sînt ele să-l vadă pe el de departe;
Doar Afrodite cea blînd-zimbitoare de-al săŭ îngrijește
Veșnic în preajmă-ĭ umblînd și păzindu-l de secerea morțiĭ;
Chiar maĭ acum l-a scăpat cînd fuse pe pragul peiriĭ.
Biruitor este totuș Menelaŭ cel vrednic în arme.
Decĭ chibzuimu-ne toțĭ ce trebue acum să urmeze:
Oare din noŭ vom începe războiul și crîncena luptă

2. *Hebe*, lat. Juventas, personificarea eterneĭ tinereți, e fiica luĭ Zeus și a Hereĭ, slujitoarea zeilor. Aicĭ e amintită de Omer ca paharnică.

Orĭ încheem legăturĭ de iubire 'ntre ambele neamurĭ.
Dacă ne place cumva tuturora părerea din urmă,
Stee temeinică 'n zidurĭ a craiuluĭ Priam cetate,
Iară Menelaŭ să-şĭ ia înapoĭ pe Elena din Argos."
Zise, dar Hera şi-Atene răspuns-aŭ cu murmur de ciudă;
Steteră-aproape, hrănind Troenilor cugete rele.
Palas tăcu şi nu zise nimica, deşi ea pe Zeus
S'a supărat, şi era stăpînită de neagră mînie;
Hera, ea singură 'ndată zbucni de necaz biruită:
„Ce fel de vorbă mi-aĭ spus, Cronion, tu foarte haine?
Vreĭ tu să-mĭ facĭ fără rost şi zadarnică munca să-mĭ fie
Cum şi atîtea trudirĭ cu sudorĭ? Ostenitu-mi-am caiĭ
Armiĭ s'adun împotriva luĭ Priam şi-odraslelor sale;
Fă precum ştiĭ, dar nici-unul din zeĭ n'o să-ţĭ dea învoire."
Mult oţerîndu-se Zeus, de norĭ strîngătorul, îĭ zise:
„Vaĭ îndrăcito! Ce răŭ într'atîta făcutu-ţi-a Priam
Şi a luĭ Priam feciorĭ, că-mĭ eştĭ aşa tare 'ndîrjită,
Troia de vreĭ să doborĭ şi să spulberĭ clădirĭ strălucite?
Chip de-ar fi numaĭ să intri pe porţile 'naltelor zidurĭ
Şi să-l înghiţĭ tu pe Priam de crud şi pe fiiĭ luĭ Priam
Şi pe Troeniĭ ceilalţĭ, c'aşa potoli-ţi-aĭ turbarea!
Fă tu cum vreĭ, numaĭ vezĭ ca pe urmă din astă gîlceavă
Sfada cumva între noĭ amîndoĭ să nu fie maĭ mare.
Eŭ îţĭ voiŭ spune o vorbă şi 'n minte tu 'nseamnă-ţi-o bine:
Dacă vr'odată şi eŭ dori-voiŭ să surp o cetate,
Care va fi locuită de oamenĭ ce dragĭ îţĭ sînt ţie,
Pedecĭ să nu-mĭ puĭ de fel, ci lasă-mă 'n furie slobod;
Iată, deşi fără voe, şi eŭ îţĭ voĭ da învoirea.
Căcĭ din oraşele care-s sub ceru 'nstelat şi sub soare
De muritorĭ pămîntenĭ locuite, maĭ scump decît toate
Inimeĭ mele mi-a fost Ilionul, oraşul puternic,
Priam şi neamul luĭ Priam cel bun în bătaia cu suliţĭ.
Nu mi-aŭ lăsat eĭ nicicînd altarul lipsit de prinoase
Şi de jertfirĭ şi de paos ce nouă ni-s date spre cinste."
Hera, zeiţa cu ochĭ ca de taur, la rîndu-ĭ răspunse:
„Treĭ din cetăţĭ pămîntene mi-s peste măsură de scumpe:

19. *Elena* din Argos saŭ Argiva se numeşte frumoasa Elena ca fiind din Sparta, capitala Laconieĭ, care pe atuncĭ făcea parte din ţara Argos.

Argos şi Sparta, la fel şi Mikene cu largile uliţĭ.
Surpă-le aceste, de fi-vor de toţĭ oropsite de tine;
Nicĭ înainte-le sta-voiŭ şi nicĭ te-oiŭ opri 'n hotărîre.
Chiar de m'aş pune din pizmă cumva înadins să te 'mpedec,
N'oiŭ izbuti la nimic: tu eştĭ decît mine maĭ tare.
Totuş acuma nu-ĭ drept să-mĭ facĭ străduinţa deşartă;
Doară sînt zină şi eŭ, şi neamul cu-al tăŭ mi-e tot unul;
Tată mi-e Cronos vicleanul şi sînt o zeiţă fruntaşă,
Mare prin naştere sînt şi fiindcă mă chiamă soţia
Mareluĭ Zeus; tu zeilor doar porunceştĭ tuturora.
Haĭ ne supunem într'asta-ascultîndu-ne unul pe altul,
Eŭ pe deoparte pe tine, tu iară pe mine, şi-urma-vor
Nemuritoriĭ ceilalţĭ. Curînd porunceşte-ĭ Ateneĭ
Să se coboare la Troia pe cîmp unde-ĭ groaznica luptă,
Şi pe Troenĭ ispitească să calce tocmeala făcută,
Vrajba să 'nceapă lovind pe-Aheiĭ ceĭ beţĭ de izbîndă."
  Vorbele eĭ ascultînd al lumiĭ şi-al zeilor tată
Numaĭ decît s'a întors şi a zis către Palas Atene:
„Repede aleargă şi du-te la oastea troiană şi-ahee
Şi pe Troenĭ ispiteşte să calce tocmeala făcută,
Vrajba să 'nceapă lovind pe-Aheiĭ ceĭ [illegible] de izbîndă."
  Asta zicînd a zorit pe Atene ce atîta dorise.
Zina de sus din Olimp deodată sărit-a la vale.
Caşi o stea luminoasă ce fiul vicleanuluĭ Cronos
Orĭ la vîslaşĭ de corăbiĭ trimite ca semn orĭ la taberĭ
Marĭ de popoare — iar steaua revarsă mulţime de raze; —
Tocmaĭ aşa spre pămînt zvîrlitu-s'a Palas Atene

52. Argos, aicĭ e oraş în[illegible]os, în care era scaunul luĭ Diomede; el era învecinat cu Mikene (Micena), capitala ţăriĭ în care domnia Agamemnon. In urma descoperirilor făcute de arheologul german Schliemann, Micena e astăzĭ celebră şi dela ea se trage numele de *civilizaţia miceniană*, care cuprinde o întreagă epocă preistorică a Elinilor din miia a doua înainte de Hristos.

58. Hera era sora luĭ Zeus (căsătoria frateluĭ cu o soră nu era oprită la Grecĭ). Tatăl lor comun dar era Cronos (Saturn), care ţinea iarăşĭ pe sora luĭ Rea; tatăl acestora a fost Uranos („cerul"), iar mama Gaia („Terra"). Cronos a detronat pe tatăl săŭ, cel dintiĭ stăpînitor al universuluĭ, atacîndu-l în chip viclean, de aicĭ şi calificativul săŭ de *„viclean"*. Pe Cronos îl răstoarnă de pe tronul Olimpuluĭ fiul săŭ Zeus, care întemeiază astfel o domnie statornică.

Şi-a răsărit între armiĭ; de groază 'nlemniră Troeniĭ,
Domolitoriĭ de caĭ şi-Aheiĭ cu dalbe pulpare.
Şi-uniĭ spre alţiĭ ziceaŭ privindu-se atuncĭ cu mirare:
„Iară pe semne va 'ncepe războiul şi crîncena luptă
Saŭ legătura de pace 'ntre ambele armiĭ va pune
Zeus ce cîrmue 'n vecĭ războaele date de oamenĭ."
  Asta ziceaŭ între ei Troeniĭ şi-Aheiĭ; iar zina
Iute prin oastea troiană grăbindu-se asemenea 'n totul
Luĭ Laodocos, voinic luptător odrăslit din Antenor,
Tot căuta pe Pandaros, viteazul de-o seamă cu zeiĭ.
Pe-a luĭ Licaon ales şi puternic fecior îl găseşte
Printre vitezele cete-ale oasteĭ păzite de scuturĭ,
Care-l urmaŭ de departe, venind dela rîul Esepos.
Stîndu-ĭ aproape, cuvinte ce zboară-ĭ vorbeşte zeiţa:
„Oare asculta-veĭ, Pandare, voinice născut din Licaon?
Haide cutează şi 'ndreaptă săgeata cea iute 'n Menelaŭ;
Dela Troenĭ dobîndi-veĭ curînd mulţumire şi slavă
Şi 'ndeosebĭ dela Paris, fecioru 'mpăratuluĭ Priam,
Care cu darurĭ bogate 'mbia-te-va cît maĭ de grabă,
Cînd pe Menelaŭ Atride lipsit de suflare o să-l vază
Pus ca să ardă pe rug în urma săgeţilor tale.
Haĭ dar, ocheşte cu arcul acum pe măritul Menelaŭ
Dupăce 'ntîĭ luĭ Apolon arcaşul, odrasla lumineĭ,
Juruĭ că jertfă măreaţă de mieĭ timpuriĭ veĭ aduce,
Cînd te-ĭ întoarce acasă 'n oraşul temeinic Zeleia."
  Zise zeiţa, şi el se 'nduplecă 'n mintea-ĭ nebună.
Grabnic apuc' a luĭ arc: făcut era neted din coarne
De-un căprior săltăreţ, pe care eşind de sub stîncă,
El îl chiti oare-cînd şi 'n pept cu săgeata-l împunse
De-unde stătea pînditor, şi pe spate-l trînti el pe stîncă.
Coarnele luĭ răsărite din creştet de şaisprece palme
Meşterul lor le-a lucrat şi 'mbinat-a frumos pe-amîndouă

88. *Pandaros,* fiul luĭ Licaon, mare arcaş, avea sub porunca luĭ, ca aliat al Troenilor pe *Liciĭ Troenĭ* ceĭ dela poalele munteluĭ Ida, lîngă Troia. Aicĭ era şi rîul Esepos.

101. „Născut din lumină" îĭ zice luĭ Apolon ca personificare a lumineĭ. Acest înţeles al cuvîntuluĭ tradus de mine e cel primitiv; el ar maĭ putea fi tradus şi „Licianul", adecă Apolon cel adorat în Licia, ceea ce-ar fi o răstălmăcire populară.

Şi netezindu-le 'n totul, le-a strîns în verigă de aur.
Arcul acesta destinde Pandaros şi-l sprijină tare
Jos aplecîndu-l. Prietenii luĭ ţineaŭ scutul în faţă-ĭ,
Căcĭ se temeaŭ să nu sară voinicii feciorĭ din Ahaia
Fără ca el să fi tras din arc în viteazul Menelaŭ.
Tolba-ĭ apoĭ deschizînd el scoate degrabă săgeata
Cea 'ntraripată şi nouă, de negre durerĭ dătătoare.
Numaĭ decît potrivi veninoasa săgeată pe coardă
Şi jurui luĭ Apolon arcaşul, odrasla lumineĭ,
Că strălucită jertfire de mieĭ timpurii va aduce,
Cînd se va 'ntoarce 'napoĭ în cetatea cea tare Zeleia.
Trage deodat' apucînd crestătura şi vîna de taur;
Struna de sînu-ĭ s'apropie, fierul de arc; şi cînd arcul
Mare, rotat se destinde, răsun' atuncĭ cornul, iar struna
Sbîrnăe 'ndată vîrtos şi sare-ascuţita săgeată,
Dornică 'n zboru-ĭ nebun s'ajungă maĭ repede 'n gloată.
Nu te-aŭ uitat, o Menelaŭ, pe tine prea mult-fericiţiĭ
Nemuritorĭ, maĭ întîĭ prădalnica fat' a luĭ Zeus;
Dînsa 'nainte punîndu-se abate ascuţita săgeată.
Şi dela trupu-ĭ aşa fel o 'nlătură, tocmaĭ cum mama
Dela copilul eĭ blînd adormit depărtează o muscă.
Palas împinse săgeata pe unde cu copca de aur
Brîul se 'nchee şi platoşa stă îndoită cu dînsul.
La 'ncheetură în brîŭ alunecă boldul amarnic,
Trece în brîul bogat înflorit şi sub dînsul pătrunde
Platoşa mult măestrită; şi paznicul pieliĭ, colanul
Care maĭ tare-l feria în războiŭ apărîndu-l de suliţĭ,
El şi pe-acela-l străpunse cu vîrful săgeţiĭ amare.

122—123. Săgeata avea două crestăturĭ saŭ tăeturĭ, din care cea de desupt se răzima pe strună („vînă de taur"), iar cea de sus înlesnia apăsarea lunecoaseĭ săgeţĭ cu degetul arătător şi cel mijlociŭ, pe cînd struna era trasă cu partea de dinainte a policaruluĭ. *Fierul* este aicĭ vîrful de fier al săgeţiĭ. *Cornul* se numeşte arcul, pentrucă e făcut din corn.

133—136. *Brîul*: o cingătoare îmbrăcată în metal, care, încătărămată pe partea din afară la marginea de jos a platoşeĭ, apăra părţile slabe ale corpuluĭ şi dedea totodată maĭ mare tărie capătuluĭ plăcilor de metal, din care era alcătuită platoşa. *Colanul*, un brîŭ şĭ maĭ lat, ferecat cu aramă, era purtat sub armatură deasupra *tuniceĭ* (hiton); partea de sus era acoperită de platoşă, iar cea de jos atîrna liberă.

Numaĭ deasupra de tot zdrelind a bărbatuluĭ piele
Repede prinse din rană să-ĭ şirue sîngele negru.
Cum e vopsit de-o femee din neamul meonic saŭ caric
Fildeşu 'n purpur, găteală ce poartă pe fălcĭ telegariĭ —
El e păstrat în cămară, dar mulţĭ călăreţĭ îĭ duc jindul;
Şi de 'mpăraţĭ e doar vrednic odorul ce stă deopotrivă,
Roibuluĭ mîndră podoabă şi fală aceluĭ ce-l mînă;
Astfel cu sînge vopsit aŭ fost, o viteze Menelaŭ,
Bine-crescutele-ţĭ şoldurĭ şi glezne şi pulpele tale.
Stete de spaimă cuprins al oştilor domn Agamemnon,
Sîngele-ĭ negru văzînd cum curge şiroae din rană;
Stete de spaimă cuprins şi vrednicu-ĭ frate Menelaŭ,
Dară şi nodul săgeţiĭ zărind şi cîrligele afară,
Prinse din noŭ bărbăţie şi inimă 'n pieptu-ĭ viteazul.
Insă din greŭ suspinînd cu tovarăşiĭ săĭ împreună,
Mînile-ĭ strînse zicînd puternicul craiŭ Agamemnon:
„Oare spre moarte-ţĭ, iubitul meŭ frate, făcuĭ legătura
Şi te puseĭ cu Troeniĭ să lupţĭ înainte-ne singur?
Iată cum eĭ te loviră şi sfînta credinţă călcară!
Nu e zadarnic juratul cuvînt şi a mieilor sînge,
Strînsul de mînĭ şi 'nchinatele vinurĭ, chezaşiĭ tocmeliĭ.
Dacă de-aceasta pe loc nu-ĭ bate 'mpăratul olimpic,
Dar pedepsi-i-va pe urmă şi scump vor plăti-o Troeniĭ,
Capul eĭ înşiĭ perzînd şi nevestele lor şi feciorii!
Mintea şi inima pururea-mĭ spun şi nimic nu mă 'nşală:
Fi-va o vreme cînd Troia cea sfîntă peri-va din lume,
Priam el însuşĭ şi neamul luĭ Priam în lăncĭ iscusitul.
Zeus, născutul din Cronos, înaltul stăpîn în văzduhurĭ,
Insuşĭ atuncĭ va mişca împotrivă-le pavăza-ĭ neagră
De-astă 'nşelare 'nciudat, şi nu va lipsi să-şĭ răzbune.
Dar dela tine, o Menelaŭ, avea-voiŭ adîncă mîhnire,
Dacă muri-veĭ acum urmîndu-ţĭ ursita vieţiĭ.

141. Meonic din Meonia, iar caric din Caria, ţara despre sud a părţiĭ apusene a Asieĭ-micĭ, în faţa Măriĭ Egee mărgenită despre miază-noapte de Lidia (Meonia), despre răsărit de Frigia şi Licia.

151. *Nodul* prin care era legat ascuţişul metalic al săgeţiĭ cu trestia. Fiecare săgeată avea două cîrlige saŭ căngĭ, cu care se acăţa în chip de ghiară de carnea celor ce eraŭ ochiţĭ.

Plin de ruşine 'n setoasele plaiurĭ din Argos voiŭ merge,
Căcĭ năzui-vor curînd spre ţara iubită Danaiĭ
Şi 'ntru mărirea luĭ Priam şi-a neamuluĭ săŭ o să lase
Vaĭ, pe Elena din Argos, iar oasele tale zăcea-vor
Putrede-aicea pe cîmp, măcar că nimic nu făcurăm.
Iar din semeţiĭ Troenĭ oare-cine sărind pe mormîntul
Fratelui meŭ cel slăvit, cu rîs dup'aceia va zice:
Fie c'aşa pretutindenĭ mînia să-şĭ verse-Agamemnon
Caşi acum cînd zadarnic şi-aduse oştirea la Troia;
El se întoarse 'napoĭ şi 'n ţară cu dînsul îşĭ duse
Goale corăbiĭ, în urmă lăsînd pe voinicul Menelaŭ.
Asta grăi-va şi-atuncĭ maĭ bine mă 'nghită pămîntul."
Insă din graiŭ întărindu-l, îĭ zise bălanul Menelaŭ:
„Te 'mbărbătează şi nu băga frică 'n poporul ahaic;
Nu mă străpunse de moarte săgeat' ascuţită, căcĭ brîul
Cel sclipitor mă păzi maĭ întîĭ, şi 'ndoită sub dînsul
Platoş' apoĭ şi colanul lucratul de meşteriĭ faurĭ."
Ast' auzind a răspunse zicîndu-ĭ Atrid Agamemnon:
„Dare-ar norocul să fie cum zicĭ, o iubite Menelaŭ!
Vindecătoru 'ngriji-va de rană şi-asupra-ĭ va pune
Leacurĭ alese ce-alină pe loc suferinţele-amare."
Zice şi 'ndată pe-un crainic zeesc, pe Taltibiŭ trimite:
„Du-te Taltibie 'n grabă şi cheamă-l încoa pe Mahaon
Cel ce născut e din lecuitorul cel vrednic Asclepiŭ,
Iute să vie să caute-acum de viteazul Menelaŭ,
Care-ĭ rănit de vr'un meşter arcaş din oştirea troiană
Orĭ dela Liciĭ, spre lauda lor şi a noastră durere."
Zise, iar crainicul vorb' auzindu-ĭ voios se supuse.
Merse dar iute prin oastea danae cea bine 'nzelată
Unde căta pe Mahaon. Văzutu-l-a 'n urmă pe dînsul
Printre vitezele cete de oamenĭ cu paveze 'n spate
Care-l urmară din Trica, din ţara-ĭ de caĭ păşunată.

171. *Setos* e numit Argos, pentrucă şesul acesteĭ ţărĭ despre răsărit suferă de secetă; de aicĭ şi legenda despre apeductele meşteşugite ale luĭ Danaos, reprezentantul mitic al Danailor ahaicĭ.

200. *Mahaon* (împreună cu Podalir) era doftorul oştiriĭ Aheilor. El e fiul luĭ Asclepiŭ („Asclepiad"), care maĭ tîrziŭ e adorat de Elinĭ ca zeŭ al medicineĭ (la Romanĭ trece sub numele de Esculap).

Stîndu-ĭ aproape, cuvinte ce zboară-ĭ grăi luĭ Mahaon:
„Asclepiade, tu haĭ! Te chiam' Agamemnon stăpînul,
Tu să 'ngrijeştĭ de Menelaŭ, viteazul născut din Atreus,
Care-ĭ rănit de un meşter arcaş din oştirea troiană
Orĭ dela Liciĭ, spre lauda luĭ şi a noastră durere."
Asta îĭ zise, şi inima 'ndată-ĭ sări luĭ Mahaon;
El cu Taltibiŭ atuncĭ porniră prin tabăr' ahee.
Cum aŭ sosit pe la locul, pe unde s'afla săgetatul
Şi-unde pe 'mpreajmă venind cu toţiĭ oşteniĭ de frunte
Roată s'aŭ strîns — iar în mijlocul lor ca un zeŭ sta Menelaŭ —
Din cheutorĭ dela brîŭ Mahaon îĭ trase săgeata,
Rupse-ascuţitele-ĭ căngĭ cînd o scoase cu mîna din rană;
Brîul măestru apoĭ desfăcu şi degrabă-ĭ desprinse
Platoşa pusă sub el şi colanul, lucratul de faurĭ.
Locul apoĭ nemerind pe unde săgeata-l împunse
Sîngele-ĭ stoarse şi puse, destoinicul, leacurĭ uşoare
Tătăluĭ săŭ hărăzite de Hiron fiindu-ĭ prieten.
Tocmaĭ cînd eĭ se trudiaŭ îngrijind de viteazul Menelaŭ,
Prins-aŭ să vie a-Troenilor cete-apărate de scuturĭ;
Arme-apucară din noŭ Danaiĭ setoşĭ de bătae.
N'aĭ fi văzut pirotind pe craiul mărit Agamemnon,
Nicĭ îndosindu-se acuma şi nicĭ şovăind a se bate,
Ci fără preget zorind spre lupte ce 'nalţă bărbaţiĭ.
Decĭ şi-a lăsat telegariĭ cu caru 'nflorit în aramă;
Eĭ sforăiaŭ de departe pe cînd îĭ strunia Evrimedon,
Vrednicul luĭ Ptolemeos fecior şi nepot luĭ Pireos.
Luĭ porunci într'adins să-ĭ oprească ori unde ar fi dînsul,
Cînd pe mulţimea de-oştenĭ rînduind obosit o să fie.
El dar pedestru 'ncepu să colinde-a bărbaţilor rîndurĭ;
Şi-unde vedea că daŭ zor Aheiĭ cu caiĭ ceĭ repezĭ,
Stîndu-le aproape, 'ncepea să-ĭ îndemne cu vorbele aceste:
„Nu maĭ slăbiţĭ, o Aheĭ, în năvalnica voastră tărie!
N'o să-ĭ ajute părintele Zeus pe ceĭ care 'nşală.
Vulturĭ mînca-vor de-acuma din tînărul trup al acelor
Care greşiră întîĭ şi jurata credinţă călcară,

219. *Hiron*, centaurul înţelept de pe muntele Pelion (în Tesalia) a fost după poveştĭ cel dintîĭ doctor al Elinilor şi un vestit educator al tinerimeĭ din vremea eroică. Leacurile eraŭ buruenĭ uscate presărate pe rănĭ.

Iar pe nevestele lor precum şi pe pruncii lor fragezĭ
Cînd cuceri-vom cetatea-ĭ vom duce cu noĭ în corăbiĭ.“
Iară pe ceice vedea părăsind urgisita bătae,
Tare-ĭ mustra mînios răstindu-se aşa tuturora:
„Nu vi-ĭ ruşine, Argiĭ? Fricoşilor, bunĭ doar de gură!
Ce-mĭ staţĭ acolo ’mpietriţĭ de teamă ca puiĭ de ciute
Care trudindu-se dup’ alergare pe ’ntinsa cîmpie,
Nu maĭ pot merge şi staŭ cu totul sleiţĭ de putere?
Ce ’ncremenirăţĭ întocmaĭ şi voĭ, de nu staţĭ de bătae?
Orĭ aşteptaţĭ maĭ aproape să vie Troeniĭ, pe prundul
Măriĭ cărunte, la dalbele cozĭ ale vaselor noastre,
Poate ca voĭ să vedeţĭ dacă Zeus vă ’ntinde a luĭ mînă?“
   Astfel pe toţĭ rînduind mergea între cete ’mpăratul;
Şi la Cretanĭ a sosit umblînd prin a oasteĭ desime.
Dînşiĭ sub aprigul Idomeneŭ se gătiaŭ să se ’ncleşte.
Idomeneŭ sta în şirul întîĭ ca . ’streţu ’n vîrtute,
Iar Merione da zor la cetele cele din urmă.
Ves?l aruncă privirea la dînşiĭ Atrid Agamemnon
Şi căpetenieĭ lor rostit-a cuvinte blajine:
„Dintre Danaiĭ cu iuţĭ telegarĭ maĭ pe sus doar pe tine,
Idomeneŭ, te cinstesc şi ’n lupte şi ’n trebĭ de tot felul
Cum şi la mese, la care fruntaşiĭ din tabăr’ ahee
Mestecă vin lucitor în ulcioare şi-şĭ toarnă spre cinste.
Insă pe cînd căpitaniĭ ceilalţĭ la ospăţ îşĭ beaŭ partea
După măsură, deapururea plin îţĭ stă ţie păharul
Tot ca şi mie, şi beaĭ dintr’însul oricînd aĭ plăcere.
Haĭ dar la luptă şi-arată-te aşa cum aĭ fost înainte!“
   Capul Cretanilor, [illegible]meneŭ, luĭ Atrid îĭ răspunse:
„Eŭ îţĭ voiŭ fi, Agamemnon, cu totul statornic tovarăş
Cum juruit-am întîĭ şi datu-mi-am ţie cuvîntul;
Tu pe ceilalţĭ din pletoşiĭ Aheĭ înteţeşte-ĭ la harţă
Numaĭ decît să luptăm, căcĭ aŭ rupt legătura Troeniĭ.
Nu le rămîne de-acum fără numaĭ amar şi peire;
Eĭ doar întîĭ aŭ greşit şi eĭ aŭ călcat jurămîntul!“
   Asta i-a zis, iar Atride voios a păşit maĭ departe.

260. Eliniĭ beaŭ de obiceiŭ vinul amestecat cu apă, în deobşte 3 părţĭ apă şi una saŭ două părţĭ vin; după eĭ, numaĭ barbariĭ beaŭ vinul neamestecat.

Merse la Aias ceĭ doĭ umblînd prin a oasteĭ desime;
Dînşiĭ porniaŭ la bătae urmaţĭ de un nor de pedeştri.
Tocmaĭ ca norul văzut de păstor undeva de pe-o culme:
Dus este dînsul de vînt şi 'ntins peste apele măriĭ
Şi 'n depărtare fiind s'arată maĭ negru ca zmoala
Peste noianurĭ plutind şi 'n sînu-ĭ purtînd vijelia,
Tremură 'n faţă-ĭ păstorul şi-şĭ mînă sub peşteră turma;
Tocmaĭ aşa cu părechea făloşilor Aias spre luptă
Negre 'ndesite a voinicilor rîndurĭ, odrasle a luĭ Zeus,
Inaintaŭ nemişcate ţinînd a lor scuturĭ şi suliţĭ.
Vesel acum şi la eĭ s'a uitat Agamemnon Atride
Şi-amînduror a strigat şi-a zis zburătoare cuvinte:
„Aias voinicĭ căpitanĭ în oastea 'nzelată din Argos,
Vouă, socot, nicĭ de cum nu vă trebue 'ndemn şi poruncă;
Voĭ dela sine destul îmĭ siliţĭ să se bată poporul.
Dare-ar şi Zeus şi Palas Atene şi Febos Apolon,
Inimă s'aibă ca voĭ prin tabără toţĭ căpitaniĭ!
Iute ar cădea spulberată cetatea 'mpăratuluĭ Priam
Lesne luată fiind şi stricată de mînile noastre."
Asta zicînd, a plecat dela eĭ şi pornit-a spre alţiĭ.
Dat-a de Nestor în drum, de sfetnicul meşter din Pilos,
Care aşeza pe tovarăşiĭ luĭ şi-ĭ mîna spre bătae.
Staŭ împrejuru-ĭ înaltul Pelagon şi Hromiŭ şi-Alastor,
Emon aşişderea, craiul şi Bias, păstor de popoare.
Nestor întîĭ aşeza călăreţiĭ cu caĭ şi cu care,
Iar după eĭ o grămadă de bunĭ pedestraşĭ, ca să fie
Zid la războiŭ; pe ceĭ slabĭ la urmă i-a împins pe la mijloc,
Silnic măcar să se bată, nevrînd a se bate de voe.
El porunci maĭ întîĭ călărimeĭ şi-ĭ dete povaţă
Caiĭ să 'nfrîne la mers şi să nu dea în gloată de-a valma:
„Orĭ cît ar pune temeiŭ pe sine şi-ar şti călăritul,
Nimenĭ să nu maĭ alerge răzleţ ca să 'nfrîngă duşmaniĭ,
Nicĭ să se dea înapoĭ, căcĭ pururea slab o să fie.
Cine din caru-ĭ pe drum vrăjmaşele care 'ntîlneşte
Lancea să întindă lovind, căcĭ asta-ĭ prieşte maĭ bine,
Numaĭ voinţa şi gîndul acesta punîndu-şĭ în suflet,
Oameniĭ ceĭ de demult surpaŭ şi oraşe şi zidurĭ."
Asta zicea îndemnînd bătrînul călit la războaie.
Vesel privi şi la el împăratul Atrid Agamemnon

Şi minunîndu-se a zis luĭ Nestor cuvinte ce zboară:
„O, de-ar fi fost, o bătrîne, cum eştĭ tu la inimă verde,
Sdravăn să fiĭ şi la trup şi genunchiĭ uşor să te poarte!
Dar, ca pe toţĭ, bătrîneţa te-apasă. Ce bine ar fi totuş
Altul să-ţĭ ducă povara de anĭ, iară tu să fiĭ tînăr!"
Dar călăreţul, cumintele Nestor la rîndu-ĭ răspunse:
„Ce-aş maĭ dori, o Atride, şi eŭ să fiŭ astăzĭ acelaş
Ca maĭ de mult cînd ucis-am pe falnicul Ereftalion!
Insă la oamenĭ nu toate 'mpreună le deteră zeiĭ.
Tînăr eram pe atuncĭ, dar azĭ bătrîneţa m'ajunse.
Totuşĭ voiŭ merge prin oaste şi tot voiŭ mîna-o la luptă
Doar cu poruncĭ şi cu sfaturĭ, căcĭ asta e dat bătrîneţiĭ.
Lăncĭ mînui-vor oşteniĭ maĭ tinerĭ şi toţĭ luptătoriĭ
Ceĭ decît mine maĭ tarĭ şi care se bizue 'ntr'înşiĭ."
Asta vorbi, iar Atride voios a păşit maĭ departe.
Pe-a luĭ Peteos fecior Meneste, de caĭ strunitorul,
El îl găsi cu voiniciĭ oştenĭ aĭ cetăţiĭ Atena.
Craiul sfătos Odiseŭ pe aproape stătea, iar în preajmă-ĭ
Staŭ fără grijă 'nşiraţĭ Kefaleniĭ ceĭ tarĭ de vîrtute,
Nu auziseră eĭ a luptaşilor strigăte 'n faţă,
Căcĭ se porniseră abia îmbulzindu-se 'n gloate Troeniĭ,
Domolitoriĭ de caĭ, şi-Aheiĭ; iar dînşiĭ deoparte
Maĭ aşteptaŭ vre o trîmbă de-aĭ lor să le treacă 'nainte
Cătră duşmanĭ năvălind, ca pe urmă să 'nceapă bătaia.
Cum îĭ văzu nemişcaţĭ împăratul Atrid Agamemnon,
Prinse să-ĭ certe pe eĭ şi aşa se răsti cu mînie:
„Fiŭ al măritului domn Peteos şi tu Odiseus,
Ne'ntrecute în răŭ vicleşug, fără saţ la cîştigurĭ,
Ce staţĭ departe de luptă pitiţĭ şi-adăstaţĭ voĭ pe alţiĭ?
Amînduror vi se cade să mergeţĭ în capul oştiriĭ
La 'ncăerările aprinse amîndoĭ să vă bateţĭ tot una:
Voĭ doar răspundeţĭ întîĭ chemărilor mele la mese
Care sînt date de-Aheĭ în cinstea maĭ marilor, nouă,

330. *Kefaleniĭ,* supuşiĭ luĭ Odiseŭ; în sine eĭ sînt locuitoriĭ celeĭ maĭ marĭ insule din marea ioniană spre apusul Grecieĭ, numită la Omer Same saŭ Samos, pe cînd maĭ tîrziŭ se numeşte Kefalenia (astăzĭ Kefalonia), lat. Cefallenia. Ea era despărţită de Itaca, patria luĭ Odiseŭ, numaĭ de o strîmtoare.

Cînd din alese fripturĭ vă ’mbuibaţĭ şi vă place din cupe
Vin ca şi mierea de dulce să beţĭ amîndoĭ după vrere.
Ce bucuroşĭ aţĭ fi totuş acum, de v’ar trece înainte
Zece şiragurĭ de-Aheĭ spre a ’ncepe bătaia cea cruntă!“
Dar Odiseŭ cel isteţ încreţind din sprîncene răspunde:
„Ce fel de vorbă scăpat-aĭ din gură-ţĭ, Atrid Agamemnon?
Zicĭ că fugim de războiŭ? Dar cînd cu Troeniĭ din care
Noĭ ne vom prinde curînd şi fi-va în toiŭ vălmăşagul,
Dacă pofteştĭ dup’aceea şi-ţĭ pasă ’ntr’atîta, vedea-veĭ
Tu pe părintele luĭ Telemah încleştîndu-se ’n frunte
Cu călăreţiĭ Troenĭ; ci în vînt ţi-ĭ acuma cuvîntul.“
Zise, dar spusa-ĭ cu zimbet întîmpin’ Atrid Agamemnon,
Cum îl văzu necăjit şi astfel întoarce vorbirea:
„Os din Laerte, mărite şi prea iscusite Odiseus,
Nicĭ nu te mustru maĭ mult şi nicĭ te silesc cu porunca;
Ştiŭ doar că nu-mĭ eştĭ duşman; din potrivă, tu aĭ pentru mine
Gîndurĭ prielnice numaĭ şi una sîntem în părere.
Haĭ dar, acum de s’a zis vr’un răŭ, maĭ pe urmă căta-vom
Răul să-l dregem, ci dare-ar în vînt să-l împrăştie zeiĭ!“
Ast’ a vorbit şi lăsîndu-ĭ îndat’a pornit cătră alţiĭ.
Dete pe drum de-oţelitul războinic Tidid Diomede,
Care stătea între caĭ în teleaga cea bine ’ntărită
Lîngă tovarăşul săŭ Stenelos a luĭ Capaneus.
Cum îl văzu Agamemnon, a prins şi pe-acesta să-l certe
Şi-astfel, cu vorbe ce zboară, la el se răsti împăratul:
„Fiŭ al voiniculuĭ domn Tideus, de caĭ strunitorul!
Ce staĭ aşa tupilat şi te uiţĭ pînditor între rîndurĭ?
Nu i-a plăcut luĭ Tideus nicĭ cînd să se pitule în luptă,
Ci să se bată ’naintea oştenilor săĭ cu duşmaniĭ.
Spun doar aceĭ ce-l văzură la lucru; eŭ n’am fost de faţă,
Nicĭ îl văzuĭ, dar poveste-ĭ c’a fost maĭ bărbat decît alţiĭ:
Paşnic odată ca oaspe ’n Mikene s’a dus cu viteazul

354. *Telemah* e fiul luĭ Odiseŭ. El joacă rol numaĭ în Odisea. Numele luĭ a slujit ca titlu al uneĭ vestite cărţĭ a scriitoruluĭ francez Fénélon.

370. *Tideŭ Etolul,* bine cunoscut din legendele eroice, a fost fiul luĭ Oineŭ (Oinide) din Calidon, oraş în Etolia, ţinut în partea despre apus a Grecieĭ. Refugindu-se în Argos, la curtea regeluĭ Adrastos, a luat de soţie pe fiica acestuia şi cu ea a născut pe Diomede.

Cel ca un zeŭ Polinike vrînd oamenĭ de arme s'adune —
Căcĭ se oştiser' atuncĭ în potriva puterniceĭ Tebe.
Mult se rugaŭ să le dee tovarăşĭ aleşĭ de-ajutorare;
Ceĭ din Mikene staŭ gata să dee ascultîndu-le 'ndemnul,
Insă-ĭ întoarse Cronion vădind neprielnice semne.
Dacă plecat-aŭ de-acolo şi-aŭ mers cu oştirea 'nainte
Pînă la rîul Esepos, mănosul în stuhurĭ şi 'n iarbă,
Sol pentru pace-aŭ trimis pe Tideus Aheiĭ la Teba.
Dînsul acolo s'a dus şi-a dat de Cadmeĭ o mulţime,
Cînd ospătaŭ în palatul vînjosuluĭ craiŭ Eteocle.
Singur era şi străin prin mulţiĭ nepoţĭ a luĭ Cadmos,
Totuş a stat inimos călăreţul destoinic Tideus,
Şi i-a chemat să se 'ntreacă la joc şi-a eşit întru toate
Biruitor — într'atîta ĭ-a fost ajutorul Ateneĭ.
De-asta pe el necăjiţĭ Cadmeiĭ, de caĭ bolditoriĭ,
Cînd să se 'ntoarcă Tideus, îĭ puseră 'n cale la pîndă
Cinzecĭ de oamenĭ voinicĭ, cu doĭ căpitanĭ şi anume
Maion feciorul luĭ Emon, bărbat deopotrivă cu zeiĭ
Şi-a luĭ Autofon fecior Polifonte cel dat la războaie;
Straşnică moarte aŭ avut şi eĭ, căcĭ pe toţĭ îĭ ucise.
Numaĭ pe Maion, urmînd ale zeilor semne, Tideus
Viŭ l-a lăsat să se 'ntoarne, ca vestea peiriĭ s'aducă.
Astfel Etolul Tideus a fost, dar feciorul săŭ astăzĭ
Este maĭ slab în războiŭ şi numaĭ de gură maĭ tare."
Zise, dar nu i-a răspuns viteazul Tidid Diomede
Vrînd să cinstească mustrarea 'mpăratuluĭ vrednic de cinste.
Numaĭ Stenelos, a luĭ Capaneus fecior, îĭ răspunse:
„Nu maĭ minţi, Agamemnon, cînd ştiĭ să grăeştĭ adevărul;
Nouă ni-ĭ falā c'am fost cu mult maĭ vitejĭ ca părinţiĭ.
Povăţuiţĭ de-ale zeilor semne, ajutaţĭ şi de Zeus,

377. *Polinike* e fiul luĭ Edip, făcut celebru de poeţiĭ tragicĭ elinĭ. După moartea luĭ Edip, Polinike provoacă războiul în potriva frateluĭ săŭ Eteocle, care ocupase tronul Tebeĭ. La acest războiŭ au luat parte alăturĭ de el alţĭ şase domnitorĭ din Grecia (de aicĭ şi numirea „expediţia celor şapte împotriva Tebeĭ"). Intre aceştĭ şapte eroĭ a fost şi Tideŭ, tatăl luĭ Diomede. Inainte de-a începe lupta, Tideŭ a fost trimis ca sol la Eteocle ca să ceară tronul pentru Polinike; dar el fiind refuzat a provocat la duel pe mulţĭ Tebanĭ, şi i-a învins pe toţĭ. Omer numeşte pe Tebanĭ *Cadmeĭ* (saŭ Cadmeenĭ), ca fiind de origină dela Cadmos Fenicianul, întemeetorul Tebeĭ, capitala Beoţieĭ.

Noĭ cucerirăm al Tebeĭ oraş cel cu porţile şapte,
Chiar de mînarăm popor maĭ puţin sub un zid maĭ puternic.
Hula şi nelegiuirea aduser' a lor prăpădire;
Decĭ pe aĭ noştri părinţĭ nu-ĭ pune 'ntr'asemenea cinste."
Crunt la Stenelos privind a zis oţelitul Tidide:
„Tacĭ, tu fîrtate, şi nu maĭ vorbi, ci ascultă-mĭ cuvîntul:
Nu mă maĭ supăr de fel pe al oştilor domn Agamemnon
Că 'mbărbătează la luptă pe-Aheiĭ cu mîndre pulpare,
Căcĭ doar a luĭ va fi slava la urmă cînd eĭ zdrumeca-vor
Oastea duşmană şi-or sparge-ale Troeĭ temeinice ziduri;
Mare şi jalea-ĭ va fi, dac'aicea peri-vor Aheiĭ;
Haĭ dar şi noĭ să gîndim la năvalnica noastră tărie."
Zice şi sare din car cu armele toate pe dînsul.
Groaznic aram' a 'nceput să zornăe asupra-ĭ cînd craiul
S'a repezit; şi pe cel maĭ bărbat l-ar fi prins un cutremur.
Cum cătră ţărm zgomotos, de vîntul de-apus răscolite,
Repezĭ şi dese pornesc dup'olaltă ale măriĭ talazurĭ;
Ele se 'nalţă pe largurĭ întîĭ, şi venind cu putere
Gem cînd se sfarmă de stîncĭ şi se 'ncovăe 'nalte la malurĭ,
Şi pe uscat risipindu-se 'mproaşcă săratele spume;
Tot aşa des dup' olaltă pornesc a Danailor cete,
Grabnic, întins la războiŭ; şi 'ndeamnă pe-aĭ lor fiecare
Din căpeteniĭ, şi toţĭ 'naintează tăcuţĭ, cît aĭ crede
C'astă nespusă mulţime cu rost amuţit îĭ urmează;
Molcom tăcuţĭ şi cu team' ascultîndu-şĭ a lor căpeteniĭ
Toţĭ se tot mişcă 'nainte cu arme 'nflorite şi luciĭ.
Cum şi în ţarcul durat de oerul, bogatul în turme,
Nenumăratele oĭ, cînd laptele alb li se mulge,
Behăe 'ntrun' auzind din ţarc ale mieilor glasurĭ;
Strigă tot astfel atuncĭ şi Troeniĭ în tabăra 'ntinsă,
Nu deopotrivă cu toţiĭ în graiŭ şi în chipul strigăriĭ,
Ci mestecate sînt felurĭ de limbĭ şi bărbaţĭ de tot neamul.

410. Intre ceĭ şapte eroĭ care aŭ luat parte la expediţia cea dintîĭ în contra Tebeĭ (a doua se numeşte expediţia epigonilor, fiiĭ acelora) afară de Polinike şi Tideŭ maĭ era Capaneŭ, tatăl luĭ Stenelos, şi Adrastos, socrul luĭ Polinike şi a luĭ Tideŭ. Eĭ aŭ perit cu toţiĭ afară de Adrastos din pricina neevlavieĭ lor faţă de zeĭ. Cînd Capaneŭ s'a suit pe zidurile Tebeĭ, a strigat „că nu se teme nicĭ de fulgerul luĭ Zeus"; dar acesta l-a trăsnit şi a făçut să se împrăştie armata aliată.

Ares pe uniĭ stîrneşte şi Palas Atene pe alţiĭ,
Teama şi Groaza şi Vrajba cea pururĭ cu inim' aprinsă
Care-ĭ tovarăşă scumpă şi soră luĭ Ares cel crîncen.
Din început ea răsare puţină, pe urmă tot creşte
Pînă ce capul de cer îşĭ razemă şi-umblă pe ţărnă —
Dînsa se poartă mereŭ prin mijlocul lor şi sădeşte
Sfadă la fel între toţĭ şi măreşte al bărbaţilor vaer.
Dacă şiragurĭ păşind s'apropie uniĭ de alţiĭ,
Iute se 'ncaeră paveze, lăncĭ şi puterĭ şi războinicĭ
Tarĭ în veşminte de aramă. Şi cînd se izbesc între ele,
Sună cu vuet prelung mulţimea de scuturĭ boltite.
Gemete-auzĭ laolaltă şi chiot de fală prin valma
Celor ce mor şi omoară; de sînge scăldat e pămîntul.
Cum şivoesc de pe munte potrivnice rîurĭ la vale
Şi 'n curmătură puhoiul de ape şi-l varsă 'n amestec;
Ele din marĭ obîrşiĭ se răped în rîpoasele-adîncurĭ,
Cît a lor clocot departe pe munţĭ îl aude păstorul —
Astfel era 'n bătălie şi urletul lor şi ciocnirea.
Iată, întîĭ Antiloh a ucis la Troenĭ pe voinicul
Inaintaş Ehepolos, fecior luĭ Talisiŭ. Pe-acesta
El nemeritu-l-a 'ntîiul în coiful păros, şi în frunte
Suliţa luĭ l-a împuns; trecu dar în os ascuţişul
Moartea-ĭ grăbind; iară el cu ochiĭ cuprinşĭ de 'ntunerec
S'a prăbuşit ca un turn în mijlocul crînceniĭ lupte.
Grabnic atuncea de jos îl luă de picior Elefenor
Din Halcodonte născutul, fruntaşul Abanţilor aprigĭ;
El din bătaia de lăncĭ afară 'ncepu să-l tîrască
Vrînd ca să-l prade maĭ iute, [illegible]r scurtă i-a fost străduinţa,
Căcĭ inimosul Agenor văzînd [illegible]eşte pe mortul,
Suliţa 'n coaste i-a 'nfipt cînd el [illegible] plecase lăsîndu-şĭ
Coastele 'n vază sub scut, şi trupul iĭ frînse cu lancea.
Sufletu-ĭ astfel s'a dus, şi 'n juru-ĭ se 'ncinse măcelul
Intre Aheĭ şi Troenĭ; ca haite de lupĭ laolaltă
S'aŭ năpustit şi bărbat cu bărbat se izbiaŭ între dînşiĭ.

440. *Teama şi groaza* (Deimos şi Fobos), sînt odraslele luĭ Ares, zeul războiuluĭ; Vrajba (Eris) e o zeitate a luptelor. Aceste zeităţĭ nu aparţin vre-uneia din cele două tabere luptătoare, ci sînt numaĭ întrupărĭ ale simţirilor şi patimilor ce frămîntaŭ inimele amînduror părţilor.

464. Despre *Abanţĭ* v. Cantul al 3-lea, vers. 536 şi urm.

Aias fecior luĭ Telamon apoĭ a strivit pe-Antemidul
Zis Simoisiŭ, un verde flăcăŭ. Oare-cînd a luĭ mamă
S'a coborît de pe Ida şi lîngă Simois pe malurĭ
Zilele-ĭ dete, cînd fu cu părinţiĭ să vad'a lor turmă.
De-asta 'l chema Simoisiŭ. El n'a maĭ putut să plătească
Grija ce dragiĭ părinţĭ îĭ purtară, căcĭ scurt îĭ fu veacul,
Bietul fiind secerat de arma viteazuluĭ Aias.
El maĭ întîĭ l-a lovit în pept, la gurguiul din dreapta;
Dincolo vîrful de aramă i-ajunse trecîndu-ĭ în umăr.
S'a prăvălit la pămînt flăcăul întocmaĭ ca plopul,
Care cu netedul trunchiŭ şi numaĭ la creştet cu ramurĭ
Mare crescut-a pe umedul şes al live iĭ întinse;
Insă cu fer sclipitor îl tae rotarul şi-l surpă
Vrînd să-l îndoae făcîndu-l obezĭ pentru dalba-ĭ teleagă —
Plopul pe-al rîuluĭ mal căzut vestejindu-se zace;
Pe Simoisiŭ tot astfel cu suliţa-ĭ lucie-l culcă
Aias măritul atuncĭ. Dar mîndru 'narmatul Antifos,
Fiul luĭ Priam, pe acesta-l ochi cu o lance-ascuţită;
Nu-l nemeri şi în locu-ĭ lovi în deşerturĭ pe Leucos,
Tocmaĭ cînd el începuse departe să tîrăe leşul;
Mortul îĭ cade din mînă şi el se răstoarnă pe dînsul.
Tare de moartea viteazuluĭ soţ supărat Odiseus
Merse prin şirul întîĭ strălucind în veştminte de-aramă
Şi-apropiindu-se foarte şi bine chitind, azvîrlit-a
Lucia-ĭ lance; din faţă 'napoĭ se dădură Troeniĭ
Cînd aŭ văzut-o, dar n'a fost în gol a viteazuluĭ ţintă;
Căcĭ nemeri 'n Democoon, copilul din florĭ a luĭ Priam
Cel ce veni din Abidos, din ţara sirepelor epe.
Tocmaĭ în tîmplă pe acesta-l lovi Odiseŭ în mînie,
Şi-l răzbătu pîn' la tîmpla cealalt' ascuţişul de aramă;
Fiul luĭ Priam atuncĭ cu ochiĭ cuprinşĭ de 'ntunerec
Cade bufnind, şi prelung răsun' armătura pe dînsul.
Datu-s'a 'nlăturĭ oştirea din frunte şi falnicul Ector.
Lung chiotiră Danaiĭ şi morţiĭ răpiră spre dînşiĭ
Şi 'naintară vîrtos. Dar ciuda îl prinde pe-Apolon,
Dacă văzu din Pergamos, şi astfel Troenilor strigă·
„Iureş nainte, Troenĭ voĭ ceĭce struniţĭ telegariĭ!
Nu maĭ fugiţĭ de Argiĭ, nicĭ fer nu li-ĭ pielea, nicĭ piatră,
Ca în a voastre lovirĭ să rabde tăioasele arămurĭ.

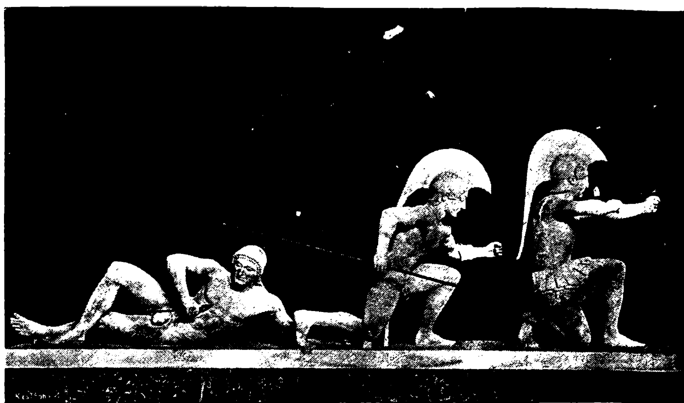
Nicĭ se maĭ bate feciorul zeiţeĭ pletoase, Ahile;
El şi acum la corăbiĭ îşĭ mistue amarul mînieĭ.“
  Zise de sus, din cetate, năpraznicul Febos Apolon.
Insă copila luĭ Zeus, Atene cea foarte slăvită
Merse să ’ndemne pe-Aheĭ orĭ-unde slăbiaŭ în bătae.
Pe-Amarinkide Diores atuncĭ osînditu-l’a soarta,
Căcĭ pe la gleşne, la pulpa cea dreaptă de moarte-l ajunse
C’un bolovan ascuţit feciorul luĭ Imbrasos Pirus
Care în capul oştiriĭ de Tracĭ coborîse din Enos,
Iar nemilosul petroiŭ sfărmatu-i-a ’ndat’ amîndouă
Vinele şi-osul; în colb căzut-a pe spate Diores
Ambele-ĭ braţe ’ntinzînd degeaba spre dragiĭ tovarăşĭ
Cînd îşĭ da duhul; căcĭ cum l-a lovit, alergat-a la dînsul
Pirus, în pîntece lancea i-a ’nfipt, şi din el se vărsară
Jos măruntaele luĭ şi noaptea pe ochĭ i se puse.
  Toas Etolul grăbit se ’ntoarse cu lancea spre Pirus
Şi nemerindu-l în pept, arama-ĭ străpunse plămîniĭ.
Merse pe urmă la el şi dupăce zdravăna-ĭ lance
Zmulse din peptu-ĭ, îşĭ scoase cuţitul tăios şi lovindu-l
Toas îl spintec’ atuncĭ pe Pirus şi-ĭ curmă suflarea.
Armele n’a maĭ putut să-ĭ prade, căcĭ soţiĭ luĭ Pirus
Traciĭ moţaţĭ îl încinseră ’ndată cu lungile suliţĭ.
Cît era Toas de mare şi plin de vîrtute şi falā,
Tot fu de dînşiĭ respins şi silit ca să plece cu teamă.
Astfel în pulbere aŭ stat lungiţĭ lîng’ olaltă Diores,
Capul Epeilor ceĭ îmbrăcaţĭ în aramă şi domnul
Tracilor; iar împrejur o groază de oamenĭ periră.
  N’ar fi putut să se plîngă d[illegible]crul oştenilor nimenĭ,
Dacă venind la războiŭ ar fi st[illegible]tut pîn’ la mijloc
Fără să fie atins cumva de săgeţĭ [illegible] de suliţĭ,
Dus el de Atene fiind cu pază în toiu ’ncleştăriĭ,
Căcĭ o grămadă de Aheĭ şi Troenĭ aŭ căzut pe cîmpie
Doar într’o zi, şi prin colb pe spate zăceaŭ lîng’ olaltă.

517. *Diores,* fiul luĭ Amarinkeŭ, e căpetenia Epeilor, populaţie din Elida, ţinutul din apusul Peloponezuluĭ. El adusese cu dînsul 10 corăbiĭ la Troia.

527. *Toas,* fiul luĭ Andremon, e regele şi conducătorul Etolilor între Aheĭ.

CÎNTUL AL CINCILEA.

Cuprinsul: Diomede, întărit de zeița Atene, înaintează biruitor. Pandaros îl rănește cu arcul, dar el dobîndind puteri nouă reîncepe războiul cu mai multă furie. Pandaros și Enea vin împotriva lui, dar Diomede omoară pe cel dintîi. Afrodite, încercînd a scăpa pe Enea, e rănită de Diomede. Ea pleacă în Olimp. Apolon scapă pe Enea și stărnește pe Ares asupra lui Diomede. Ares și Ector îmbărbătează pe Troeni și resping pe Ahei. Hera și Atene se coboară din Olimp și sprijină pe cei din urmă. Diomede ajutat de Atene rănește pe Ares și îl silește să plece în Olimp. Hera și Atene se întorc la locuințele lor.

LUPTĂTORI AHEI

După sculpturĭ de marmoră antice. (La dreapta un arcaş îngenunchiat, cu arcul în mînă şi cu coiful pe cap. La mijloc un lîncer cu lancea în mînă şi la stînga un oştean căzut, cu vîrful suliţeĭ împlîntat în piept.)

V.

Inimă plină de-avînt şi puterĭ luĭ Tidid Diomede
Datu-i-a Palas Atene prin tabără vrînd să se 'nalţe
El maĭ pe sus de Aheĭ şi să capete 'naltă mărire.
Pară nestinsă pe coif şi pe scut îĭ aprinse zeiţa
Tocmaĭ ca Rariţa 'n cer cînd [illegible] toamna răsare
Maĭ luminos strălucind, dacă e[illegible] 'n Ocean e scăldată;
Astfel ardea şi văpaia pe cap şi pe umăr aprinsă,
Cînd repezit a fost el pe unde f[illegible]ea vălmăşagul.
Fost-a 'n poporul troian ca preot slujind luĭ Efestos
Dares, om tare şi-avut, şi-avea doĭ feciorĭ, pe Ideos
Şi pe Fegeŭ, amîndoĭ dibacĭ în tot felul de luptă.
Ruptu-s'aŭ eĭ din aĭ lor şi fug' aŭ pornit spre Tidide;
Dînşiĭ cu carul mergeaŭ, iar el năvălit-a pedestru.
Cînd maĭ aproape-aŭ sosit şi staŭ să se bată 'ntre dînşiĭ,
Suliţa lungă Fegeŭ întîĭ slobozi 'n Diomede
Dar ferecatul eĭ bold uşor îĭ trecu pe la stîngul
Umăr, şi nu-l nimeri. Dac'apoĭ s'a izbit Diomede,

Cătră Fegeŭ, în deşert nu-ĭ vîjăe lancea din mînă,
Căcĭ pe la mijloc în pept îl ajunse din car prăvălindu-l.
Grabnic Ideos s'a 'ntors lăsîndu-şĭ măiastra teleagă,
Nebizuindu-se fratelui mort să-ĭ străjue trupul.
Nu maĭ scăpa nici-de-cum şi dînsul de neagra urgie,
Insă Efestos milos, păzitu-l-a 'n ceaţă 'nvălindu-l,
Vrînd ca durerea deplin să nu frîngă pe Dares bătrînul.
Caiĭ acestor' apoĭ gonind neînfrîntul Tidide
Datu-i-a soţilor săĭ la vase-adîncate să-ĭ ducă.
Cînd inimoşiĭ Troenĭ văzură pe fiiĭ luĭ Dares
Pe-unul fugind, iar pe altul ucis lîngă dalba-ĭ teleagă,
Tare s'aprinseră toţĭ. Şi-a zis cea cu ochiĭ de fulger,
Palas Atene, de mîn' apucînd pe vifornicul Ares:
„Crîncene Ares, tu biciul oraşelor, pacostea lumiĭ!
N'om părăsi pe Troenĭ şi pe-Aheĭ încleştaţĭ laolaltă,
Darea izbîndeĭ lăsînd-o pe samă părinteluĭ Zeus?
Haide 'napoĭ să pornim, fugind de-a luĭ Zeus mînie."
Asta i-a zis şi din luptă l-a scos pe vifornicul Ares.
Dînsul a stat dup'aceea pe 'nalt-ţărmuitul Scamandru.
Birue-atuncĭ pe Troenĭ Danaiĭ, şi-alor căpeteniĭ
Cîte-un protivnic ucid. Intîĭ împăratul Atride
Pe-Odiŭ cel mare, stăpîn pe-Alizonĭ, îl trînti din teleagă.
Tocmaĭ cînd Odiŭ s'a 'ntors să fugă, el iute-ĭ împlîntă
Suliţa 'n spatele luĭ între umerĭ şi peptu-ĭ străpunge;
Cade viteazul bufnind şi-ĭ zurue-arama pe dînsul.
Idomeneŭ a răpus pe fiul luĭ Boros Meonul,
Festos, la Troia venit din Tarne, din rodnica ţară.
El, luptătorul vestit, îĭ împunse cu suliţa lungă
Umăru 'n dreapta, cînd Festos era să se urce 'n teleagă.
Decĭ a căzut de pe car, cuprins de o jalnică noapte.
Soţiĭ viteazuluĭ craiŭ apoĭ îl prădară pe dînsul.
Fiul luĭ Strofiŭ, acel priceput la vînaturĭ, Scamandriŭ,
Cade de-o lance-ascuţită răzbit de Menelaŭ Atride —
El vînătorul cel bun, învăţat de zeiţa Artemis
Bine s'aţinte tot felul de fiare crescute prin codri:
Nu mi-l ajută de-acum nicĭ meştera 'n arcurĭ Artemis,
Nicĭ săgetatul departe, din care pe toţĭ covîrşise:
Căcĭ lăudatul lăncer Menelaŭ fecior luĭ Atreus
Cînd a dosit-o în faţă-ĭ Scamandriŭ, puternic împlîntă

Sulița 'n spatele luĭ între umerĭ, şi peptu-ĭ străpunge;
Cade Scamandriu pe brîncĭ şi-ĭ zurue-arama pe dînsul.
Şi Merione-a strivit pe fiul luĭ Armon, Fereclos,
Care cu mîna ştia să lucreze tot felul de lucrurĭ
Meşteşugite, căcĭ drag era foarte zeițeĭ Atene.
El şi luĭ Paris durase corăbiĭ tot una de 'nalte,
Izvoditoare de răŭ — căcĭ luĭ şi Troenilor fură
Relelor cap — neştiind a zeilor planurĭ ascunse.
Tocmaĭ pe-acesta din goan' apucîndu-l atuncĭ Merione
Repede 'n bucă la dreapta-l lovi, şi-ascuțişul de-aramă
Crud în beşic'a pătruns, şi sub os i-a trecut înainte;
Geme Fereclos şi cade 'n genunchĭ cutropit de 'ntunerec.
Mege şi el a răpus pe Pedeos, pe care Antenor,
Nelegiuit îl născu, dar Teano, măreața femee,
Ca pe un fiŭ cu iubire-l crescu mulțumindu-şĭ bărbatul.
Mege Filide, vestitul în lupte de lăncĭ, năpădindu-l
Iute-l împunge sub cap, cerbicea cu arma răzbindu-ĭ:
Vîrful de-aramă prin dințĭ străbate şi limba-ĭ rătează;
Cade pe țărnă Pedeos muşcînd din arama cea rece.
Iar Evripil a ochit pe mărețul Ipsenor, feciorul
Luĭ Dolopion, bărbat inimos care fu luĭ Scamandru
Preot în Troia, cinstit de norod deopotrivă cu zeiĭ.
Falnicul Evemonid Evripil apucînd pe Ipsenor
Cînd înainte-ĭ a prins să fugă, puternic împlîntă
Sabia 'n umărul luĭ şi țapănul braț îĭ rătează;
Decĭ sîngerat la pămînt i-alunecă brațul, iar noaptea
Morțiĭ şi-a silniciĭ sorțĭ i-acoperi zarea vederiĭ.
Astfel acum se trudiaŭ aceştia 'n ferberea lupteĭ
Numaĭ viteazul Tidid nu ştiĭ în ce parte se bate.
Oare-ĭ alăturĭ de-Aheĭ, orĭ în mijlocul oasteĭ troene?
Aprig s'avîntă pe cîmp ca rîul sporit de şivoae,
Care sălbatec curgînd potopeşte şi rupe zăgazurĭ;
Nicĭ nu maĭ pot să-l împedece-a poduluĭ tarĭ stăvilare,
Nicĭ să-l oprească vr'un gard pe luncile bine 'nverzite,
Cînd de năprazn' a venit în urma furtuneĭ luĭ Zeus,
Staŭ dup' aceea culcate-o grămadă de mîndre ogoare:
Astfel în față-ĭ abate Tidid a Troenilor cete
Slabe' mpotrivă-ĭ fiind, orĭ-cîte-s de multe şi dese.
Dacă-l văzu arătosul viteaz, din Licaon născutul,

Cum se răpede pe cîmp şi 'mprăştie 'n faţă-ĭ oştirea,
Arcul sucit îşĭ struneşte deodată şi trage dintr'însul
In răpezitul Tidid, şi 'n umărul drept îl chiteşte,
Intre-ale platoşeĭ plăcĭ. Săgeta-ĭ amarnică 'mpunge
Carnea, prin umăr trecînd, şi haina cu sînge-ĭ stropeşte.
Dete dar strigăt prelung şi zise chiposul Pandaros:
„Iureş nainte, războinicĭ Troenĭ, călăreţĭ fără samăn!
Cel maĭ viteaz din Aheĭ e rănit. Lovitura-mĭ cea tare
Nu va putea să o rabde maĭ mult, dacă dreptu-ĭ c' Apolon
Fiul luĭ Zeus aicĭ din al Licieĭ plaiŭ mă trimise."
Zise fălos, dar Tidid nu moare lovit de-o săgeată.
Dînsul înlăturĭ s'a dat şi-oprindu-se 'n faţa telegeĭ
Chiamă pe soţu-ĭ Stenelos, pe care-l născu Capaneus:
„Repede saĭ din teleagă şi vino, prietene, 'ncoace,
Iute din umerĭ să-mĭ scoţĭ amarnic înfipta săgeată."
Asta i-a zis, şi din car Stenelos îndată s'aruncă,
Merge la el şi din umăr îĭ scoate săgeata ce zboară,
Sînge ţîşneşte pe loc din haina cea bine 'mpletită.
Roagă-se-apoĭ Diomede cel vajnic în valma bătăiĭ:
„Neîmblînzită copil' a luĭ Zeus, de scut purtătorul!
Dacă vr'odată ne-aĭ stat prielnică 'n ferberea lupteĭ
Mie şi tătăluĭ meŭ, tu iară prieşte-mĭ Atene.
Fă tu pe-acela s'omor şi lancea s'ajungă la ţintă,
Căcĭ nemeritu-m'a 'ntîĭ şi-acum se mîndreşte şi zice
Cum că eŭ n'am să maĭ văd a soareluĭ dalbă lumină."
Asta rugîndu-se-a zis; auzitu-l'a Palas Atene,
Trupu-ĭ făcut-a uşor şi braţele luĭ şi genunchiĭ
Şi-a cuvîntat cătră el venindu-ĭ cu totul aproape:
„Haĭ Diomede, de-acuma cuteaz'a lupta cu Troeniĭ,
Căcĭ părinteasca tărie în peptu-ţĭ am pus-o şi fi-veĭ
Ne 'nfricoşat ca Tideŭ, călăreţul, de scut clătitorul.
Ţi-am ridicat de pe ochĭ întunerecul care-ĭ la oamenĭ,
Bine să fiĭ dumerit de te prinzĭ cu bărbaţiĭ saŭ zeiĭ.
Decĭ dacă vine pe-aicĭ vr'un zeŭ să te cerce la luptă,
Nu căuta să te 'ncaerĭ peptiş cu nicĭ unul din zeiĭ.
Nemuritorĭ, ci de vezĭ pe-Afrodite, copila luĭ Zeus,
Amestecată 'n războiŭ, loveşte-o cu arm' ascuţită."
Asta zicîndu-ĭ s'a dus Atene cu ochiĭ de fulger,
Iar Diomede s'a 'ntors din noŭ prin oşteniĭ din frunte.

Sufletu-ĭ fuse şi 'ntîĭ arzător cu Troeniĭ să lupte;
Rîvna-l aprinde de-acum de treĭ orĭ pe atît, ca pe leul .
Care s'azvîrle pe cîmp în ocolul lînoaselor turme;
Fără să-l poată răpune abia de-l juleşte păstorul,
Furia-ĭ doar înteţind, dar necutezînd să-l înfrunte
Ţarcul înfundă grăbit şi se sperie turma pustie;
Oile-atuncĭ grămădite cad jertfe polog la olaltă,
Şi 'nverşunată e fiara şi sare din strunga cea 'naltă —
Tocmaĭ aşa în Troenĭ sălbatec se 'ndeasă Tidide.
Culcă dintîĭ pe Astinoŭ şi pe capul de oaste Ipiron,
Pe-unul în pept la gurguiu cu lancea de-aramă-l împunge,
Pe-altul cu paloşul mare de-alungul în umăr lovindu-l
La 'ncheeturĭ, din grumaz şi din spate tot umăru-ĭ rupse.
Morţĭ părăsindu-ĭ apoĭ sări la Polid şi la Abas,
Fiiĭ luĭ Evridamante bătrînul, tîlmaciul de visurĭ;
Visele n'a tîlcuit bătrînul cînd fiiĭ plecară,
De-asta perir'amîndoĭ cosiţĭ de vînjosul Tidide.
Merge pe urmă spre Xantos şi Toon, tîrziele-odrasle
A luĭ Fenop care jalnic se mistue 'n zile bătrîne:
N'are pe-al treilea fecior să-l lase moştean pe avere,
Iute-ĭ doboară pe dînşiĭ Tidid şi suflarea le curmă
Amînduror, de rămîne moşneagul cu plîns şi cu jale:
Nu-şĭ va primi pe feciorĭ în viaţă venind dela luptă
Şi pe la rude va fi nevoit să-şĭ împart' avuţia.
Doĭ maĭ omoară, pe Hromiŭ şi-Ehemon, feciorĭ de-a luĭ Priam,
A luĭ Dardanos nepot, cînd staŭ într'un car împreună.
Tocmaĭ ca leul ce sare în ciurdă pe-o juncă saŭ taur
Ghiara-ĭ de 'nfige prin ceafă, pe cînd păşunează 'n pădure;
Sare tot astfel voinicul născut din Tideŭ, şi-ĭ răstoarnă
Pe-ambiĭ cu sila din car i 'ndată le prad' armătura;
Soţilor caiĭ pe urmă i-a dat spre corăbiĭ să-ĭ mîne.
Dacă-l văzu risipind a Troenilor rîndurĭ, Enea
Merge grăbit în războiŭ, prin groaznicul clatin de suliţĭ
S'afle pe cel de-o măsură cu zeiĭ născut din Licaon.
Cînd dup'aceea-l găsi pe voinicul şi-alesul Pandaros,
Repede-oprindu-se 'n faţă-ĭ acest-fel îĭ zice Enea:
„Unde, Pandare, ţi-e arcul şi-a tale săgeţĭ zburătoare
Şi-unde ţi-e vaza ce nu e pe-aicĭ întrecută de nimenĭ,
Care şi 'n Licia însăşĭ nu-ĭ unul s'o poată întrece?

Mînile 'nalţă spre Zeus şi dă cu săgeata 'n bărbatul
Ce covîrşeşte pe-aicĭ şi pagubă multă ne-aduse
Fără 'ncetare zdrobind puterile-atîtor războinicĭ.
Mi-e să nu fie vr'un zeŭ supărat pe a noastră oştire
Pentru lipsite jertfirĭ, că-ĭ amar cînd se mînie zeiĭ."
Vorba-ĭ întoarse măreţul Pandaros, fecior luĭ Licaon:
„Tu căpitan al oştiriĭ troene, bun sfetnic Enea!
Eŭ pe acela-l găsesc leit oţelitul Tidide,
Căcĭ îl cunosc de pe scut şi pe coiful cu creasta 'mpătrită
Şi telegariĭ îĭ văd; de-ĭ zeŭ îns' aeve, eŭ nu ştiŭ.
Iară de-ĭ tocmaĭ, cum cred, călitu 'n războiŭ Diomede,
Numaĭ de-un zeŭ sprijinit, el poate într'atît să turbeze.
Umeriĭ învăluind prin nourĭ aproape-ĭ stă zeul,
Care pe-aiurea mi-a 'ntors săgeata ce dat-am într'însul,
Căcĭ maĭ acum îl ochiĭ din arc şi în umăr la dreapta,
Colo 'ntr'a platoşeĭ plăcĭ a intrat ascuţişul săgeţiĭ;
Chiar socotiĭ că pe el în iad l-am zvîrlit pe vecie,
Totuş eŭ nu l-am ucis; vr'un zeŭ dar ne stă cu mînie.
Şi-uite, că nu mi-s pe-aicĭ telegariĭ şi carele mele,
Ca să mă urc, ci s'află departe 'n palat la Licaon,
Unsprece care frumoase şi nouă, abia 'ntruchipate,
Şi-acoperite sînt ele cu scoarţe, şi-apoĭ la tot carul
Staŭ telegariĭ părechĭ, hrănițĭ cu orz alb şi alace.
Ce-a maĭ vorbit către mine bătrînul războinic Licaon
Cînd mă gătiam să pornesc din bine-ziditele-mĭ case;
Povăţuitu-m'a el să umblu de-apururĭ pe care
Cînd voiŭ mîna pe Troenĭ prin focul aprinselor lupte.
N'am vrut povaţa-ĭ s'ascult. Ce bine făceam ascultîndu-l!
Caiĭ cruţat-am, de teamă să nu le lipsească nutreţul,
Dacă 'n cetate am fi închişĭ; eraŭ doar deprinşĭ cu belşugul.
Decĭ părăsindu-ĭ acasă, pedestru venit-am la Troia
Numaĭ în arc bizuit, dar nu vrea nicĭ el să m'ajute.
L-am îndreptat adineaorĭ spre doĭ neprietenĭ de frunte,
Unul născut din Tideŭ, celalt din Atreu, şi făcut-am
Sînge să curgă din eĭ ca doar să s'aprindă maĭ tare.
Vezĭ, în ceas răŭ, din cuer desprinsu-mi-am arcul în ziua,
Cînd de departe pornit-am spre Ilion fermecătorul
Lîngă Troenĭ să mă 'ncaer de dragul mărituluĭ Ector.
Insă de-o fi să mă 'ntorc şi cu ochiĭ să-mĭ văd vreodată

Țara iubită, nevasta și casa cea mare și 'naltă,
Capul cu sabia atuncĭ să-mĭ tae pe loc oare-cine,
Dacă cu arcul nu frîng și 'ndată nu-l leapăd în para
Focului strălucitor, căcĭ el în zadar mă 'nsoțește."
Dar căpitanul troian Enea grăi luĭ Pandaros:
„Nu maĭ vorbi așa fel. Nicĭ nu va fi chip din potrivă
Pînă ce noĭ amîndoĭ eșindu-ĭ nainte cu carul
Nu vom căta pe Tidid să-l înfrîngem cu armele noastre;
Haĭ dar, în caru-mĭ tu urcă-te 'n grabă să vezĭ feleșagul
Mîndrilor caĭ a luĭ Tros, cum eĭ se pricep pe cîmpie
Goană să dea în dușmanĭ ca vîntul de iuțĭ și să fugă.
Eĭ spre cetate zburînd scăpa-ne-vor, chiar dacă Zeus
Luĭ Diomede Tidide din noŭ îĭ va da biruință.
Haide, primește curînd lucioasele hățurĭ și biciul,
Eŭ în teleagă mă suiŭ dușmanul să 'ntîmpin cu arma,
Orĭ mi-l întîmpină tu, telegariĭ lăsîndu-mĭ în seamă."
Insă mărețul viteaz Pandaros a zis luĭ Enea:
„Ține, prietene, frîul și mînă tu însu-țĭ fugariĭ,
Căcĭ arcuita te eagă vor duce-o maĭ bine sub biciul
Unuĭ stăpîn cunoscut, dacă noĭ am fugi de Tidide.
Mi-e să nu stee 'ndărătnicĭ de spaimă, nevrînd să ne poarte
Din bătălie 'napoĭ, de dorul poruncilor tale
Și repezindu-se atuncĭ Tidid pe-amîndoĭ să ne piarză
Și să ne prade și caiĭ ceĭ nedespicațĭ la copită.
Mînă-țĭ tu dar înainte cum științĭ telegariĭ și carul,
Eŭ priimi-l-voiŭ cu lancea, cînd el va veni împotrivă."
Asta vorbir' amîndoĭ și 'n caru 'nflorit se suiră,
Grabnicĭ apoĭ spre Tidid zoriaŭ telegariĭ ceĭ repezĭ.
Cînd îĭ văzu de departe venind strălucitul Stenelos
Iute cu vorbe ce zboară grăi și vesti pe tovarăș:
„Tu Diomede Tidide, mult scumpe tu inimeĭ mele,
Iată doĭ zdravenĭ bărbațĭ care ard să se bată cu tine,
Nebiruițĭ în puterĭ; întîiul, Pandaros, e meșter
Săgetător și vestit ca născut din Licaon, și-al doilea
Este Enea vestit deopotrivă, căcĭ are de tată

222. *Tros*, nepot a luĭ Dardanos și străbun a luĭ Priam, e tatăl luĭ Ganimede, cel maĭ frumos între oamenĭ, pe care Zeus l-a răpit în cer spre a-l face nemuritorul săŭ paharnic. Ca răsplată Zeus a dat luĭ Tros caiĭ, despre care e vorba maĭ la vale.

Tocmaĭ pe dîrzul Anhise şi mamă pe zin' Afrodite.
Haĭ dar 'napoĭ să ne tragem cu carul şi-opreşte-ţĭ avîntul,
Nu da prin oastea din frunte orbiş, că-ţĭ primejduĭ viaţa."
 Crunt pe sub gene privind îĭ zice vînjosul Tidide:
„Nu maĭ vorbi de fugit, căcĭ nu veĭ putea să mă 'nduplecĭ;
Din bătălie să fug orĭ de teamă cumva să mă pitul
Firea mea nu-ĭ nicidecum; nu-mĭ şovăe încă vîrtutea.
Preget în car să mă suiŭ. La dînşiĭ chiar astfel pedestru,
M'oiŭ repezi, căcĭ să tremur nu 'ngădue Palas Atene.
N'o să-ĭ maĭ ducă 'napoĭ ferindu-ĭ de braţele noastre
Caiĭ ceĭ iuţĭ de picior, măcar de scăpa-ne-va unul.
Dar îţĭ voiŭ spune o vorbă şi 'n minte tu 'nseamnă-ţi-o bine:
Dacă voiŭ fi dăruit cu slavă de-Atene sfătoasa
Pe-ambiĭ bărbaţĭ să-ĭ omor, tu caiĭ aceştia repezĭ
Colea-ĭ opreşte prinzînd la marginea caruluĭ frîul,
Şi repezindu-te apoĭ la caiĭ ce mînă Enea
Fuga spre-aĭ noştri să-ĭ ducĭ din mijlocul oasteĭ troene.
Doar îs prăsiţĭ din sirepiĭ ce Zeus în norĭ tunătorul
Pe Ganimede răpind, luĭ Tros îĭ dădu ca răsplată,
Ceĭ maĭ puternicĭ fiind din caiĭ ce fură sub soare.
Craiul Anhise furat-a prăsilă din eĭ fără ştirea
Luĭ Laomedon, unindu-şĭ cu epele luĭ armăsariĭ.
Ele din sîngele lor mînzĭ şase-ĭ fătară la curte,
Patru din eĭ a păstrat şi crescut-a în grajdurĭ Anhise,
Iară pe-aceştia ce 'mprăştie groază-ĭ dădu luĭ Enea.
Dacă noĭ pradă-ĭ luăm, avea-vom înaltă mărire."
 Asta vorbiră 'ntre eĭ vitejiĭ. Dar iată, spre dînşiĭ,
Iute duşmaniĭ veniaŭ grăbind telegariĭ ceĭ repezĭ.
Vorba 'nceput-a dintîĭ de-aproape măreţul Pandaros:
„Tu oţelite viteze, tu os din măritul Tideus!
Drept e că nu te trîntiĭ la pămînt cu săgeat' ascuţită;
Iară cu suliţa' acum cerca-voiŭ să văd de te-ajunge."
 Zise, şi suliţa mare rotind o azvîrle la dînsul,
Şi-l nemereşte la scut; al suliţeĭ bold de aramă
Scutul în zbor îĭ răzbi şi-aproape de platoş' ajunse.
Dete dar strigăt prelung de falā măreţul Pandaros:

269. *Laomedon*, tatăl luĭ Priam şi nepotul luĭ Tros, dela care el a moştenit caiĭ dăruiţĭ de Zeus.

„Iată-te-acuma străpuns în deşerturĭ. Nu cred că putea-veĭ
Mult s'o maĭ ducĭ de acum, şi ce slavă îmĭ deteşĭ prin moarte!“
Ne 'nfiorat îĭ răspunse vînjosul Tidid Diomede:
„Ţinta greşită ţi-a fost. Dar nu veţĭ avea voĭ astîmpăr
Pînă ce unul din doĭ nu cade zdrobit ca să 'mbuibe
Pe-Ares, de rănĭ răbdătorul, cu sîngele-ĭ scurs pe cîmpie.“
Zise, şi lancea zvîrli; iar Atene cu mîna-ĭ o 'ndreaptă
Tocmaĭ la nas lîngă ochiŭ de-ĭ trece prin dinţĭ de zăpadă,
Limba-ĭ răteazā arama puternică din rădăcină
Şi pe la capul bărbieĭ răsare subţire-ascuţişul.
Cade Pandaros din car, şi armele-ĭ dalbe şi luciĭ
Zurue straşnic pe el. Inlăturĭ feriră de spaimă
Sprinteniĭ caĭ; şi-acolo el perde putere şi viaţă.
Sare Enea din car cu lancea 'narmat şi cu scutul,
Teamă fiindu-ĭ că trupul din faţă răpi-vor Aheiĭ.
Decĭ ocoleşte pe mort ca un leŭ ce se birue 'n sine,
Ţine nainte-ĭ şi lancea şi scutul rotund apărîndu-l,
Gata s'omoare pe cel ce păşi-va spre mortul tovarăş,
Groaznic urlînd. Dar Tidide de jos ridicat-a cu mîna
Un bolovan uriaş ce n'ar fi putut să-l urnească
Doĭ muritorĭ de acum; dar dînsul uşor învîrtindu-l,
Singur atuncĭ l-a izbit pe Enea în partea pe unde
Coapsa se 'mbucă cu şoldul — şi care cotile se chiamă;
Osul acolo strivit-a şi vinele luĭ amîndouă,
Şi-a spărcuit a luĭ piele cu asprul petroiŭ. Iar Enea
Cade pe ţărnă 'n genunchĭ proptindu-se 'n mîna-ĭ cărnoasă,
Şi-un întunerec adînc ca noaptea i-acopere ochiĭ.
Dus ar fi fost negreşit şi el, căpitanul Enea,
Insă deodată-l văzu Afrodite, copila luĭ Zeus,
Care pe el îl născu îndrăgind pe oerul Anhise.
Zîna pe scumpul eĭ fiŭ cu braţe de-omăt îl cuprinse
Dupăce ea l-a 'nvelit în cutele haineĭ străluciĭ,
Bun adăpost de lovirĭ, nu care cumva să-l împungă
Vr'un călăreţ din Ahaia şi viaţa să-şĭ piardă feciorul.
Astfel pe fiul eĭ drag zeiţa-l fură din bătae.
Iată, Stenelos atuncĭ aminte şi-aduse de vorba
Ce-ĭ poruncise Tidid Diomede cel bun de războae.
Caiĭ ceĭ tarĭ de copită departe de fierberea lupteĭ
El 'şi-ĭ opreşte prinzînd la marginea caruluĭ frîul;

Şi 'naintînd către caii cei netezi aduşi de Enea,
Dela Troeni i-a gonit spre Aheii cu mîndre pulpare;
Datu-i-a lui Deipilos — cinstia doar viteazul pe-acesta
Dintre tovarăşi mai mult, căci dragi îşi erau deopotrivă —
Caii să mîne spre vase boltite. Pe urmă Stenelos
Iute suindu-se 'n car luă sclipitoarele hăţuri,
Şi telegarii cei tari de copită porni spre Tidide
Inviforat. Diomede gonia într'aceea cu arma
Şi-ameninţa pe-Afrodite ştiind-o că-i slabă de fire —
Nu-i doar zeiţă din cele ce duc pe bărbaţi la războae,
Nici surpătoarea de ziduri Enio, nici Palas Atene;
Dînsul în valmeşul toiu din goană 'n sfîrşit o ajunse.
Repede atunci s'a întins voinicul născut din Tideus
Şi năvălind, i-a împuns cu suliţa gingaşa mînă,
La 'ncheetura din palmă; în piele-a intrat ascuţişul
Prin strălucitul veşmînt ţesut de frumoasele Graţii.
Numai decît a 'nceput să curgă zeescul ei sînge —
Sucul ce curge uşor din a zeilor rane, căci zeii
Nu beau nici vin lucitor, nu gustă bucate şi pîne,
De-asta lipsiţi-s de sînge şi nemuritori ei se chiamă.
Tare ţipînd Afrodite lăsat-a să-i cadă feciorul.
Insă pe el l-a păzit în braţe luîndu-l Apolon
Şi 'nvăluindu-l în nori, nu care cumva să-l împungă
Vr'un călăreţ din Ahaia şi viaţa să-şi piarză voinicul.
Către zeiţ' a strigat puternic atunci Diomede:
„Fugi, tu copila lui Zeus, din crîncene lupte şi-omoruri!
Nu ţi-e destul că înşeli nişte biete femei păcătoase?
Dacă războae cutreeri, hei iată, de-acum tremura-vei
Prinsă de groază, cînd chiar de departe-auzi-vei războiul."
Zise, iar zîna s'a dus ameţită de-amarul durerii.
Vinteşa Iris a prins'o şi-a scos-o din deasa mulţime,
Invineţită de chin şi cu mîna 'nroşită de sînge.
Ea pe năvalnicul Ares găsit-a la stînga bătăii,
Unde cu caii stătea şi cu suliţa 'n taină prin nouri.
Cade la fratele-i drag şi ferbinte se roagă să-i dee
Carul şi sprintenii cai ce poartă fruntare de aur:

333. *Enio*, lat. Bellona, e personificarea furiei războinice, pe cînd Atene reprezintă chibzuinţa şi ordinea, cu care sînt duse războaele prin inteligenţa omului.

„Du-mă, o frate iubit, orĭ lasă-mĭ tu carul cu caiĭ
Iute să merg în Olimp, unde sînt ale zeilor case.
Straşnic mă chinue rana ce 'n luptă-mĭ făcu Diomede,
Un muritor care-acum ar putea să se bată cu Zeus."
Zise, şi Ares i-a dat doĭ zmeĭ cu fruntare de aur;
Zîna 'n teleagă s'a pus cu sufletul plin de mîhnire.
Iris alăturĭ a stat şi luînd sclipitoarele hăţurĭ,
Caiĭ pocnit-a din biciŭ, iar eĭ aŭ zburat cu plăcere;
Repede aŭ fost în Olimp, pe culmea de zeĭ locuită.
Iris cea iute ca vîntul acolo-şĭ opri telegariĭ:
Ea dela car iĭ deshamă şi-ambrozică hrană le 'mbie,
Iar Afrodite 'n genunchĭ s'aruncă la mama-ĭ Dione,
Care văzînd-o cu drag îşĭ cuprinse în braţe copila
Şi netezind-o cu mîna, mirată o 'ntreabă şi zice:
„Care din zeiĭ cereştĭ, copilo, făcutu-ţi-a asta
Fără temeiŭ, caşi cînd tu rele făcut-aĭ pe faţă?"
Galeşa zîn' Afrodite răspunse plîngîndu-se mameĭ:
„Cel din Tideus născut mă răni, Diomede trufaşul,
Căcĭ pe ascuns îmĭ răpiĭ din luptă pe fiul Enea,
Care mi-e foarte iubit, maĭ tare ca toţĭ muritoriĭ.
Nu se maĭ măsură 'n crunta bătae Troeniĭ şi-Aheiĭ,
Nemuritoriĭ acum la harţă s'aŭ prins cu Danaiĭ."
Dar iĭ vorbi mîngăios Dione, mărita 'ntre zîne:
„Inimă prinde, copilo, şi rabdă, măcar că te doare.
Mulţĭ din olimpiciĭ zeĭ ca tine de mult pătimiră
De muritorĭ, între eĭ făcîndu-şĭ amarurĭ grozave.
Ares întîĭ suferi cînd odraslele luĭ Aloeus,
Otos şi-acel Efialt în straşnice fiare-l legară.
Vreme 'ndelung' a zăcut în temniţa neagră de-aramă;
Şi prăpădit ar fi fost el, zeul setos de măcelurĭ,

370. *Dione* după Omer e mama Afroditeĭ (la oracolul din Dodona Dione era adorată ca soţie a luĭ Zeus; dela ea provine numirea Iuno latinească a Hereĭ) pe cînd după Esiod Afrodite se naşte din spuma măriĭ.

374. Pe faţă, adică în faţa tuturor, în vileag, coram populo; căcĭ după moravurile eline activitatea femeiĭ se mărgenea în casă.

385. *Otos* şi *Efialt*, fiiĭ luĭ Aloeŭ („Aloaziĭ" saŭ „Aloiziĭ"), fiul zeuluĭ măriĭ Poseidon, după poveştile de maĭ tîrziŭ, aŭ prins pe Ares şi l-aŭ legat, făcînd astfel pe placul Afroditeĭ, căcĭ el de pizmă omorîse pe Adonis, iubitul aceşteĭ zeiţe.

Dac' a lor vitregă mamă, nespus de frumoas' Aribea
Nu da de ştire luĭ Hermes: acesta furat-a pe Ares,
Care 'ncepuse a se stinge muncit de răstriştea robiriĭ.
Her' a păţit-o cînd fiul puternic a luĭ Amfitrion
Sînul eĭ drept nemeri c'o săgeată în treĭ vîrfuită;
Nesuferite dureri zeiţa simţi dup' aceea.
Marele Hades şi el suferi săgetat într'o vreme
Tot de acelaş bărbat, Eracle, sămînţa luĭ Zeus;
Dînsul la poarta din iad îl răni şi-l supuse dureriĭ.
Hades venit-a pe 'naltul Olimp, la palatul luĭ Zeus,
Inim' avînd obidită de cazně şi-amar, căcĭ săgeata
Umăru-ĭ zdravăn pătrunse de nu maĭ putea de durere.
Peon cu leacurĭ uşoare încet presărate pe rană
L-a vindecat; muritor din fire doar nu era dînsul.
Om ticălos şi hain şi nelegiuit e ori-cine,
Cînd se ridică cu arma şi vatămă zeiĭ olimpicĭ.
Numaĭ Atene l-a 'mpins pe-acela să-ţĭ stea împotrivă.
Nu-şĭ maĭ dă seamă viteazul născut din Tideus, nebunul,
Că vieţueşte puţin bărbatul ce luptă cu zeiĭ.
Nicĭ pe genunchĭ gîngurind copiiĭ săĭ tată i-ar zice,
Cînd se va 'ntoarce la vatră din grele bătăĭ şi măcelurĭ.
Cugete dar Diomede, ori-cît de puternic se simte,
Poate cu vr'unul maĭ tare ca tine să lupte — şi-atuncea
Vaĭ de femeea cuminte, născuta de craiul Adrastos
Egialea, bărbata nevastă a luĭ Diomede!
Cum deştepta-va pe-aĭ săĭ în casă cu jalnicul gemet,
Dornic pe soţu-ĭ bocind, pe cel maĭ viteaz din Ahaia!"
  Zice şi-ĭ şterge cu mîna tot sîngele eĭ de pe mînă,
Iute-ĭ se vindecă rana şi crudele chinurĭ s'alină.
Palas Atene şi Hera văzînd pe rănit' Afrodite
Prins-aŭ pe Zeus s'aţîţe şi-aŭ zis cîrtitoare cuvinte,
Vorba 'nceput-a întîĭ cea cu ochiĭ de fulger, Atene:

392. Fiul luĭ Amfitrion se numeşte *Ercle* (Ercule), deşi adevăralul săŭ tată se credea că era Zeus; de aicĭ ura neîmpăcată cu care Hera l-a urmărit pe Eracle din copilărie pînă la moarte. El a săgetat pe Hera ca să-şĭ răzbune.

395. Eracle a rănit cu săgeata pe Hades saŭ Pluton, zeul iaduluĭ, cu prilejul răpiriĭ *Cerberuluĭ* din iad, cînd zeul voia să-l oprească dela această faptă.

401. *Peon* era doctorul zeilor în Olimp.

„Oare de ceeace spune-voiŭ eŭ supăra-te-veĭ, tată?
Zeŭ c' Afrodite silind pe vr'una din fetele-ahee
După Troenĭ a fugi, căcĭ ea după eĭ nebuneşte,
Cînd să dezmerde pe fata gătită frumos din Ahaia
Mîna cea mică şi-a 'mpuns, umblînd la vr'o sponcă de aur."
Asta i-a zis; a zimbit al lumiĭ şi-al zeilor tată,
Şi pe-aurit' Afrodite chemînd o învaţă şi zice:
„Nu a războiuluĭ trebĭ, tu fata mea, date sînt ţie,
Grija ta fie mereŭ legăturile dragĭ ale nunţiĭ;
Date-s acele în sama luĭ Ares cel iute şi-Ateneĭ."
Zeiĭ aşa cuvîntaŭ şi vorba schimbaŭ între dînşiĭ;
Dar spre Enea năval' a pornit Diomede viteazul
Aprig, deşi a ştiut că-l străjue însuşĭ Apolon.
Nesocotia şi pe marele zeŭ şi doria să doboare
Numaĭ decît pe voinic şi să-ĭ prade slăvitele arme.
Decĭ a sărit de vr'o treĭ orĭ asupra-ĭ turbat să-l răpue,
Dar îĭ răzgudue luciul scut de vr'o treĭ orĭ Apolon.
Cînd de al patrulea iară sări ca un zeŭ de puternic,
Zise strigînd fioros la dînsul arcaşul Apolon:
„Bine ia sama, Tidide, şi 'n lăturĭ fereşte! Cu zeiĭ
Nu căta una să fiĭ, căcĭ nu-s deopotrivă cu neamul
Nemuritorilor zeĭ bărbaţiĭ, făpturĭ pămîntene."
Asta vorbi, iar Tidide se trase doĭ paşĭ maĭ în urmă
Cutremurat de mînia luĭ Febos Apolon, arcaşul.
Zeul apoĭ pe Enea îl duse din gloată departe
Tocmaĭ în sfîntul Pergamos, pe unde-ĭ zidiseră templul.
Leta în largu-ĭ altar şi meştera 'n arcurĭ Artemis
L-aŭ lecuit amîndouă curînd şi maĭ tare-l făcură.
Dar plăzmuit-a 'n războiŭ Apolon un chip cu 'nadinsul;
Chipul aidom' a fost Enea la faţă şi 'n arme.
Prinseră dar să se bată 'mprejuru-ĭ Troeniĭ şi-Aheiĭ
Crîncen izbindu-se 'n piept cu paveze marĭ şi rotunde,
Toate din piele de boŭ, şi cu scuturĭ maĭ micĭ şi uşoare.
Febos Apolon atuncĭ a zis furiosuluĭ Ares:
„Cruntule Ares, tu biciul oraşelor, pacostea lumiĭ!
Nu viĭ, din mijlocul lupteĭ să 'nlăturĭ pe-acest Diomede,
Care 'ndîrjindu-se-acum şi luĭ Zeus ar sta împotrivă?
Dînsul întîĭ a rănit pe zîn' Afrodite la mînă,
Chiar şi la mine pe urmă sări ca un zeŭ de puternic."

Asta zicîndu-ĭ a stat pe culmea cetăţiĭ Pergamos.
Dar între cete păşind azmuţa pe Troenĭ sîngerosul
Ares leit căpetenia Tracilor, iutele-Acamas.
Şi-asta zicea îndemnînd pe fiiĭ măriţĭ a luĭ Priam:
„Voĭ aĭ luĭ Priam feciorĭ, pînă cînd oare 'n chipul acesta
Nepăsătorĭ veţĭ lăsa pe-Aheĭ să ne pearză poporul?
Aŭ aştepta-veţĭ s'ajungă la porţile mîndre-a cetăţiĭ?
Mort e bărbatul pe care-l cinstiam ca pe falnicul Ector,
Craiul Enea pe care-l născu inimosul Anhise.
Haide din creştetul crunt să scoatem pe bunul tovarăş!"
Asta vorbit-a şi-a dat bărbăţie şi-avînt tuturora.
Prinse să certe vîrtos pe Ector într'asta Sarpedon:
„Ector, aŭ unde s'a dus vitejia ce-aveaĭ înainte?
Tu ne spuneaĭ că şi 'n lipsă de oştĭ şi de soţĭ la bătae
Numaĭ de fraţĭ şi cumnaţĭ ajutat o să mîntuĭ cetatea.
Insă eŭ nu pot vedea nicăirĭ măcar unul dintr'înşiĭ,
Staŭ tupilaţĭ ca dulăiĭ cînd leul la mijloc răsare.
Noĭ singuratecĭ ne batem, deşi vă sîntem ajutoare;
Iată, eŭ unul pe voĭ să v'ajut am venit de departe,
Tocmaĭ din Licia, ţara din părţile rîuluĭ Xantos.
Colo 'mĭ lăsaĭ pe copil un prunc, şi pe draga femee
Şi o grămadă de-averĭ dorite de cel care n'are.
Armia 'mĭ totuş îndemn la luptă şi stăruiŭ eŭ însu-mĭ
La 'ncăerărĭ cu duşmanul, măcar că eŭ n'am pe aproape
Bunurĭ să-mĭ prade Danaiĭ orĭ neamurĭ să-mĭ ia în robie.
Insă tu staĭ nemişcat, nicĭ sprijinĭ la trudă pe oamenĭ
Tare să stea şi să scape femeile lor de peire.
Mie mi-e teamă că prinşĭ ca 'n mreajă ce totul cuprinde
Jertfă şi pradă cădea-veţĭ în mîna vrăjmaşilor voştri,
Care pe urmă curînd strica-vor a voastră cetate.
Trebue tu să 'ngrijeştĭ de aceste şi ziua şi noaptea
Şi să te rogĭ de tovarăşiĭ tăĭ şi de-a lor căpeteniĭ
Lupta să ducă mereŭ şi să-ţĭ cruţe mustrările grele."
Zise, şi Ector atuncĭ de vorbă muşcat ca de-un şarpe
Iute sărit-a din car cu toat' armătura pe dînsul.
Suliţa el răsucind prin oaste s'a dus pretutindenĭ
Şi-a 'nflăcărat pe oştenĭ, şi straşnică luptă se 'ncinse.
Eĭ vîrtejindu-se atuncĭ Aheilor se 'mpotriviră,
Steteră des înglotiţĭ Danaiĭ şi nu se temură.

Cum cîte-odată un vînt prin arie spulberă pleava
Dacă se vîntură grîul, cînd zîna bălae Demetra
Hoaspa şi-alege de roadă la iutea bătae de vînturĭ;
Locul albeşte sub maldărĭ de pleavă — tot astfel Aheiĭ,
Cînd s'aŭ întors înapoĭ şi-aŭ prins să s'amestece iarăşĭ,
Pînă la creştet albiră sub praful, pe care 'ntre dînşiĭ
Caiĭ în trap îl sculaŭ pîn' l-a ceruluĭ boltă de-aramă.
Braţele tarĭ întindeaŭ să se 'ncleşte. Iar aprigul Ares
Lupta cu noapte umbrind se tot năpustia pretutindenĭ
Şi sprijinia pe Troenĭ, făcînd după voia luĭ Febos,
Zeul cu paloş de aur, căcĭ el îl rugase pe dînsul
Să 'mbărbăteze pe eĭ de cum oblicise că dusă-ĭ
Palas Atene şi nu maĭ ajută oştiriĭ danae.
Febos Apolon atuncĭ din templu-ĭ avut luĭ Enea
Drumul îĭ dete şi 'n suflet îĭ puse maĭ mare tărie.
El se ivi la Troenĭ prin oaste, şi fură eĭ veselĭ
Cînd pe Enea-l văzură venind, şi că viŭ e şi teafăr
Şi de vîrtute tot plin; dar nu-l cercetară pe dînsul:
N'aveaŭ odihnă de grija trezită de-Apolon şi Ares,
Secerătorul de vieţĭ, şi de Vrajba cea pururĭ aprinsă.
Aias vitejiĭ ceĭ doĭ, Odiseŭ şi Tidid Diomede
La 'ncăerare 'nteţiaŭ pe Danaĭ; eĭ staŭ bărbăteşte
Ne 'nfricoşaţĭ de năpada şi sila puteriĭ duşmane.
Staŭ nemişcaţĭ ca şi nouriĭ marĭ ce născutul din Cronos,
Cînd liniştit e văzduhul, adese 'ĭ aşază statornic
Peste 'nălţimea de munţĭ, pe cînd adormit e turbatul
Crivăţ şi ceata cumplitelor vînturĭ ce nouriĭ negri
Şuerătoare suflînd îĭ împrăştie încoace şi 'ncolo:
Tocmaĭ aşa pe Troenĭ adăstaŭ fără spaimă Danaiĭ.
Iar Agamemnon umblînd prin gloate 'ĭ zoria cu porunca:
„Fiţĭ, o prietenĭ, bărbaţĭ şi puneţĭ în piept vitejie!
Cinstea păziţĭ laolaltă silindu-vă 'n luptele grele;
Nu mor, ci scapă maĭ mulţĭ, cînd cinstea păzesc între dînşiĭ.
Nu se cîştigă puterĭ de-apărare şi slavă prin fugă."
Zise, şi lancea zvîrlind străpunse pe Deicoonta,

500. *Demetra*, lat. Ceres, zeiţa roadelor pămîntuluĭ, a cerealelor; e numită *bălae*, adică cu părul bălan, după culoarea grînelor coapte, precum Poseidon (Neptun) e numit „cel cu părul negru" după culoarea apelor măriĭ, al căror zeŭ este.

Inaintaşul voinic şi tovarăşul drag lui Enea;
Fiŭ a luĭ Pergas fu el, cinstit de Troenĭ ca feciorii
Craiuluĭ Priam, de bun ce a fost ca războinic în frunte.
Tocmaĭ în pavăză craiul Atrid îl ajunse pe dînsul,
Ne 'mpedecată prin el străbate ascuţita 'ĭ aramă,
Şi-alunecîndu-ĭ la brîŭ în pîntec îĭ trece la vale;
Cade voinicul bufnind şi zurue arama pe dînsul.
Dar şi Enea pe cîmp ucise doĭ oamenĭ de frunte
Ceĭ de Diocle născuţĭ amîndoĭ, Orsilohos şi Creton.
Tatăl acestor' a fost în Fere cea bine zidită
Om cu belşug de avuţiĭ şi cu neamul din rîul Alfeios,
Care prin ţara Pilenilor curge în albie lată.
Rîul născu pe-Orsilohos, stăpîn pe mulţime de oamenĭ,
Care pe urm' a născut pe ne 'nfricoşatul Diocle,
Iară Diocle-a născut doĭ fiĭ, pe-Orsilohos şi Creton;
Gemenĭ eraŭ şi ştiuţĭ amîndoĭ în tot felul de lupte.
Tinerĭ aceştia fiind, urmară pe negre corăbiĭ
Oastea din Argos la Ilion cel cu fugariĭ ceĭ mîndri,
Vrînd de Troenĭ să răzbune pe fraţiĭ Atrizĭ, pe Menelaŭ
Şi pe-Agamemnon, dar ceasul peiriĭ acolo-ĭ ajunse.
Cum o păreche de leĭ care s'află pe-a munţilor culme
Unde cu muma crescură 'n desişul adîncilor codri;
Lacomĭ răpesc şi sfăşie mulţime de boĭ şi oĭ grase,
Staulul multor golind, pînă cînd istoviţĭ de putere
Cad sub povara de lăncĭ zvîrlite de braţe vînoase;
Astfel atuncea şi eĭ, răzbiţĭ amîndoĭ de Enea
S'aŭ prăvălit la pămînt ca braziĭ ceĭ nalţĭ în pădure.
Milă de-oşteniĭ căzuţĭ avut-a Menelaŭ viteazul;
Decĭ a eşit înainte în haine de-aramă lucioasă
Suliţa tot răsucind şi cu inim' aprinsă de Ares,
Care voit-a pe el să-l culce cu braţul Enea.
Cum îl zări Antiloh, feciorul măritului Nestor,
Merse prin şirul întîĭ după el; tremura să nu piară
Craiul Menelaŭ cumva şi deşert să nu fie războiul.
Cînd ascuţitele lăncĭ şi braţele eĭ ridicară
Gata fiind amîndoĭ în furia lor să se bată,

566—7. Căcĭ dacă peria Menelaŭ, era perdut şi scopul războiuluĭ troian, care fusese început numaĭ pentru el.

Iute-Antiloh a venit aproape de craiul Menelaŭ.
Oricît a fost de războinic, Enea se trase deoparte
Cum a văzut că stăteaŭ laolalt' amîndoĭ luptătoriĭ.
Eĭ dup' aceea pe morţĭ tîraŭ înspre tabăr' ahee;
După ce-apoĭ pe aceştia 'n mînă i-aŭ dat la tovarăşĭ,
S'aŭ repezit înapoĭ să se 'ncaere 'n oastea din frunte.
Iată, căzut-a întîĭ Pilemene, potriva luĭ Ares,
Capul vitezeĭ oştirĭ paflagone păzite de scuturĭ.
Cel din Atreus născut, Menelaŭ bun meşter în suliţĭ
Cînd se opri lîngă el, andreaua 'ĭ străpunse la umăr.
Iar Antiloh a lovit pe Midon, de caĭ mînătorul,
Cel din Atimniŭ născut; cînd carul coti să se 'ntoarcă,
Tocmaĭ la mijloc în cot c'un greŭ bolovan nemerindu-l,
Frînele 'ĭ albe de fildeş în colb îĭ căzură din mînă;
Decĭ a sărit Antiloh şi-ĭ sparse cu sabia tîmpla.
Midon atuncĭ, horcăind, din trainicul car se răstoarnă
Jos peste cap şi prin colb îşĭ îngroapă şi creştet şi umăr;
Astfel o vreme stă el adîncit în nisipul cîmpieĭ
Pînă ce-l leapadă jos din urmă zvîrlind telegariĭ,
Cînd îĭ pocneşte din biciŭ spre-Aheĭ Antilohos gonindu-ĭ.
Cum îĭ văzu pe-amîndoĭ, năvăli între rîndurĭ la dînşiĭ
Ector răcnind; îl urmaŭ a Troenilor gloate viteze.
Ares pe toţĭ îĭ mîna şi temuta zeiţă Enio;
Dînsa ducea vălmăşala 'ntre toţĭ însetată de sînge.
Ares cumplitul cu mîna rotind o năprasnică lance
Ba se purta înainte, ba 'n urma viteazuluĭ Ector.
Cînd Diomede-l văzu, deodată-l cuprinse fiorul.
Cum oarecine, mergînd pe-o 'ntinsă cîmpie, s'opreşte
Nedumerit pe la rîul ce repede curge spre mare;
Vede cum spumegă undele 'n clocot şi 'ndată s'abate —
Astfel înlăturĭ se dă Diomede şi zice oştiriĭ:
„Prea ne mirăm, o prietenĭ, că falnicul Ector s'arată
Bun la zvîrlirea de lăncĭ şi cutezător la războae;
Veşnic un zeŭ doar îĭ umblă pe-aproape şi-l scapă de moarte.
Iată şi-acuma pe-alăturĭ ca un muritor îĭ stă Ares.
Haĭ dar mereŭ înapoĭ, ci tot spre duşmanĭ cu privirea!
Nu maĭ doriţĭ ca nebuniĭ vîrtos să vă bateţĭ cu zeiĭ."
Zise Tidid, iar Troeniĭ s'apropie 'ntr'una de dînşiĭ.
Seceră Ector atuncĭ doĭ tinerĭ dibacĭ la războae,

Cînd iuruşiaŭ cu teleag' amîndoĭ Anhial şi Meneste.
Milă de dînşiĭ i-a fost înaltuluĭ Aias Telamon
Şi-apropiindu-se foarte, cu suliţa culcă pe Amfiŭ
Cel din Selagos născut, care-a fost cu lăcaşul în Pesos,
Tare bogat în averĭ şi ogoare. Dar soarta-l împinse
Craiuluĭ Priam şi fiilor luĭ să le-ajute la Troia.
Aias Telamon atuncĭ chititu-l-a 'n brîul de pază,
Şi spintecat el fiind de suliţa-ĭ lungă, cu bufnet
S'a prăbuşit la pămînt. Zvîrlitu-s'a marele Aias
Gata de pradă la el. O ploaie de lăncĭ sclipitoare
L-a 'ntîmpinat; în zadar, căcĭ steteră 'n scutu-ĭ înfipte.
El sub picior apăsînd pe mort şi-a tras cu putere
Lancea de-aramă din trup; dar n'a maĭ putut să desprindă
Alta din dalbe găteli: lovirile tot se 'ndesiră,
Şi se temu să nu-şĭ apere mortul maĭ tare Troeniĭ
Care şi mulţĭ şi voinicĭ cu lăncile 'ĭ staŭ împotrivă.
Cît a fost Aias de mare şi plin de vîrtute şi fală,
Tot fu de dînşiĭ respins şi silit a se trage cu teamă.
Astfel aceştia tot se trudiaŭ în cumplitul incaer;
Iată pe-un craiŭ Eraclid, Tlepolemos, om trupeş şi tare,
Soarta la luptă l-a 'mpins cu dumnezeescul Sarpedon.
Cînd cu mînie aŭ venit maĭ aproape şi staŭ să se bată
Ambiĭ — nepotul şi fiul luĭ Zeus, stăpînul furtuneĭ,
Vorba pe loc începu Tlepolemos aceste zicîndu-ĭ:
„Tu eştĭ al Licilor domn, o Sarpedon? Ce vînt mi te-aduse
Oare pe-aicĭ să te-ascunzĭ şi mişelnic să tremurĭ de arme?
Mint ceĭ ce spun că tu eştĭ odrasla prea-mareluĭ Zeus.
Mult îţĭ lipseşte să fiĭ tot una 'n puterĭ cu bărbaţiĭ
Ceĭ din seminţa luĭ Zeus născuţĭ în trecutele vremurĭ.
Altfel cu totul se zice că fostu-mi-a tatăl Eracle,
Ne 'nfricoşat la războiŭ şi aprig la fire ca leul;
El şi pe-aicĭ a venit oare-cînd ca să capete caiĭ

640. *Laomedon*, regele troian, căruia aŭ slujit zeiĭ Apolon şi Poseidon, a refuzat să dea acestora răsplata făgăduită pentru slujba lor, din care pricină zeiĭ i-aŭ trimis un monstru marin. Laomedon făgădueşte caiĭ moşteniţĭ dela Tros (vezĭ vers. 222) aceluia care va ucide monstrul. Eracle împlineşte această faptă, dar Laomedon îĭ dă nişte caĭ de rînd în locul celor făgăduiţĭ. Supărat de călcarea cuvîntuluĭ, Eracle a încunjurat şi a luat Troia cu ajutorul cîtorva tovarăşĭ şi îndeosebì a luĭ Telamon, tatăl luĭ Aias. Tot neamul luĭ Laomedon a căzut jertfă răzbunăriĭ luĭ şi n'a fost cruţat decît numaĭ fiul săŭ Priam.

Luĭ Laomedon cu oamenĭ puţinĭ şi cu şase corăbiĭ;
Troia uşor a luat şi pustiĭ a lăsat a eĭ uliţĭ.
Dar vlăguit îmĭ eştĭ tu şi poporul îţĭ ducĭ la peire;
Nicĭ nu-mĭ închipuiŭ ca tu cel venit din a Licieĭ ţară
Oastea din Troia să poţĭ ajuta ori-şi-cît aĭ fi zdravăn.
Astăzĭ, de mine zdrobit, veĭ trece pe-a iaduluĭ poartă."
Insă al Licilor craiŭ Sarpedon îĭ zise 'mpotrivă:
„O Tlepoleme, e drept că Eracle a luat Ilionul,
Şi l-a surpat de prostia măritului craiŭ Laomedon,
Care, deşi l-a slujit, dar greŭ îl jigni cu mustrarea;
Nu vru să dee a luĭ caĭ pentru care veni de departe.
Ţie 'ţĭ spun eŭ: dela mine pe-aicĭ tu găsi-veĭ peirea
Şi nenorocul pe loc; acum doborît de-a mea lance,
Sufletul iaduluĭ da-veĭ şi mie-a izbîndeĭ mărire."
Zise Sarpedon, şi lancea de frasin a 'ntins Tlepolemos
Grabnic în sus, şi din mînĭ deodată le zboară 'mpotrivă
Lăncile lungĭ. In cerbice dintîĭ îl ajunse Sarpedon
Pe Tlepolemos: amarnic acolo se 'nfipse-ascuţişul;
Decĭ ca o noapte cernită cuprinsu-i-a zarea vederiĭ.
Iar pe Sarpedon în coapsă la stînga-l ochi Tlepolemos;
Lacom al suliţeĭ bold prin coapsă-ĭ îndată pătrunse
Osul abia scrijelind; de moarte feritu-l-a Zeus.
Iute Sarpedon atuncĭ purtat de măreţiĭ tovarăşĭ
Fu depărtat de războiŭ, dar lancea pe drum la tîrîre
Răŭ îl muncia, şi nicĭ unul n'a stat să ia samă la dînsul,
Lancea să-ĭ zmulgă din şold ca să poată fi dus pe picioare -
Grabnicĭ atîta eraŭ în lupta cea dată 'mprejuru-ĭ.
Pe Tlepolemos la fel Aheiĭ cu mîndre pulpare
Din bătălie l-aŭ scos. Dar cum îl văzu Odiseus,
Cutezătorul, o mare dorinţă de-omor îl cuprinse.
Sta socotindu-se 'ntîĭ cu inima luĭ şi cu gîndul:
Oare să meargă întins spre fiul luĭ Zeus Sarpedon,
Aŭ din a Licilor oaste pe mulţĭ să secere dînsul?
N'a fost atuncea menit pe fiul voinic a luĭ Zeus,
Dîrzul viteaz Odiseŭ să-l culce cu-aram' ascuţită.
Sufletul dar îĭ întoarse Atene spre-a Licilor gloată,
Şi-a doborît pe Coiranos întîĭ, pe Alastor, pe Hromiŭ
Şi pe Alcandru, pe Haliŭ, apoĭ pe Pritan şi Noemon.
Şi-ar fi culcat la pămînt din eĭ o maĭ mare mulţime,

Insă de grabă-l văzu încoifatul, puternicul Ector,
Care 'n veşmînt lucitor de aram' a eşit înainte
Şi-a 'nfricoşat pe Danaĭ. Voios lîngă sine văzîndu-l,
Zise cu jalnice vorbe Sarpedon, odrasla luĭ Zeus:
„Nu 'ngădui să ajung Aheilor pradă, o Ector!
Dă-mĭ tu maĭ iute ajutor; măcar într'a voastră cetate
Duhul pe urmă să-mĭ daŭ, de nu mi-a fost scris a mă 'ntoarce
Casele mele să văd în drag' a părinţilor ţară,
Să 'nveselesc pe copilul meŭ scump şi iubita-mĭ soţie."
Zise; iar Ector, din coif clătitorul, nimic nu răspunse;
Ci 'nflăcărat năvăli maĭ departe spre-Aheĭ, ca să-ĭ dee
Cît maĭ degrabă 'napoĭ şi pe mulţĭ să omoare dintr'înşiĭ.
Iar pe măreţul Sarpedon îl puseră 'nalţiĭ tovarăşĭ
Sub minunatul stejar închinat furtunosuluĭ Zeus.
Lancea de frasin îĭ scoase pe urmă din coapsa cea stîngă
Unul dintr'înşiĭ, voinicul Pelagon. Atuncea, deodată,
Sufletu 'ncepe să-l lase şi-o ceaţă-ĭ întunecă ochiĭ;
Totuş răsuflă din noŭ, şi-a vîntuluĭ lin' adiere
Viaţa-ĭ cu totul perdută încet învioară şi 'nvie.
Oastea din Argos acum hărţuită de Ector şi Ares
Nicĭ purcedea înapoĭ să fugă spre negre corăbiĭ,
Nicĭ cuteza să dea piept cu Troeniĭ, ci numaĭ pe 'ncetul
Tot se trăgeaŭ, oblicind că Ares era între dînşiĭ.
Oare pe cine trăznit-a întîĭ şi pe cine la urmă
Ector, odrasla luĭ Priam şi Ares cu pieptul de-aramă?
Cade şi marele Teutra şi-Oreste, de caĭ pleznitorul,
Trehos Etolul războinic; aşişderea şi Enomaos,
Fiul luĭ Enop Elenos şi falnic-încinsul Oresbiŭ,
Care la Hile trăia îngrijind de-avuţia-ĭ cea mare
Locuitor lîngă lacul Kefisis, vecin şi cu alţiĭ
Mulţĭ din Beoţĭ, care sînt stăpînĭ pe mănoase ţinuturĭ.
Hera, zeiţa cu braţele albe, văzîndu-ĭ pe dînşiĭ
Cum risipiaŭ pe Danaĭ prin valma cea crîncen' a lupteĭ,
Iute la Palas Atene se 'ntoarse cu vorbe ce zboară:
„Neîmblînzito, tu fiic' a luĭ Zeus, de scut mişcătorul,
Vaĭ în zadar o să fie făgada ce-am dat luĭ Menelaŭ
Că pustii-va cetatea luĭ Priam şi-apoĭ se va 'ntoarce,
Dacă lăsa-vom aşa să turbeze urgelnicul Ares.
Haide şi noĭ să gîndim la năvalnica noastră putere."

Astfel îĭ zise, şi ager' Atene ascultînd-o se duse.
Grabnică dar a 'nhămat doĭ zmeĭ cu fruntare de aur
Hera fruntaşa zeiţă, născuta din marele Cronos.
Iute şi Hebe la car cu al osieĭ fier potrivit-a
Roate rotunde de-aramă cu spiţe de două orĭ patru.
Veşnice, de-aur durate-s obezile lor, şi deasupra
Bine 'ntărite staŭ cercurĭ de-aramă, minunea vederiĭ.
Sulurĭ de-argint pe deoparte şi alta lucesc între roate;
Podul telegiĭ se 'ntinde 'mpletit din argint şi din aur
Şi ferecat e pe marginĭ cu cercurĭ de-aramă 'ndoite.
Oiştea 'n faţă e toată de-argint. De-al eĭ capăt zeiţa
Jugul măestru de aur legă şi pe dînsul ea puse
Mîndre pieptare aurite, iar caiĭ cęĭ iuţĭ de picioare
Hera îĭ duse sub jug, dorită de harţă şi 'ncaer.
Dar şi Atene, copila luĭ Zeus de scut clătitorul,
Iute-a desprins în iatac părintesc şi lăsat-a să-ĭ curgă
Rochia 'nflorită frumos şi ţesută cu harnica-ĭ mînă;
Puse cămaşa de-aram' a luĭ Zeus, stăpînul furtuneĭ,
Şi-armele toate luînd se găti de războiul amarnic.
Ea-şĭ azvîrli peste umăr o straşnică pavăză 'n ciucurĭ:
Spaima de jur împrejur îĭ era 'ncolăcită drept şarpe,
Vrajba năuntru, Tăria şi Goana cea mult fioroasă
Şi 'nfricoşatul şi groaznicul cap al scîrboaseĭ dihăniĭ
Gorgo la mijloc era 'nchipuit ca un semn a luĭ Zeus.
Puse şi-un coif încrestat cu patru gurgue de aur,
Ce 'nchipuia luptătorĭ din o sută oraşe pe dînsul.
Şi 'n strălucitul eĭ car se sui spriginită de-o lance
Mare şi grea şi vîrtoasă, cu care-a bărbaţilor rîndurĭ
Fulgeră, cînd mănioasă-ĭ născuta din tatăl puternic.
Sprintenă Hera pe urmă din biciŭ a pleznit telegariĭ;
Poarta deodată cu bufnet în cer s'a deschis dela sine:
Străjue Orele-acolo şi cerul cel mare şi-Olimpul;
Lor le e dat a deschide şi-a închide desimea de nourĭ.
Zînele mers-aŭ pe poartă din pleazně zorind telegariĭ.

750. *Orele,* zeiţele anotimpurilor, se credea în epoca de după Omer că sînt treĭ, pentrucă Eliniĭ de obiceiŭ socotiaŭ numaĭ treĭ anotimpurĭ: primăvara, vara şi iarna; maĭ tîrziŭ eraŭ chiar patru la număr. Omer ni le arată ca slujitoare a luĭ Zeus şi cu deosebire ca portăriţe ale Olimpuluĭ.

Ele pe Zeus departe de zeĭ nemeritu-l-aŭ singur
Stînd pe-a Olimpuluĭ culme, pe cea maĭ înaltă din toate.
Hera cu brațele albe oprind telegariĭ pe-aproape,
Zise prea 'naltuluĭ Zeus și-așa începu să-l întrebe:
„Cum nu te mîniĭ, Părinte, de-aceste cruzimĭ a luĭ Ares?
Ce fel și ce de bărbațĭ ucis-a prin oștile ahee
Fără pricină și drept! Mi-e jale de eĭ, dar Apolon,
Zeul cu arcul de-argint, și-Afrodite se bucură 'n tihnă
Pe-Ares stîrnind, pe nebunul ce calcă și legĭ și dreptate.
Fi-veĭ tu, Doamne, cumva mînios, dacă eŭ cuteza-voiŭ
Pe-Ares lovindu-l amar să-l scot cu rușine din luptă?“
Datu-i-a voe și-a zis stăpînul umbroșilor nourĭ:
„Du-te și scoală 'mpotrivă-ĭ pe-Atene prădalnica zînă,
Ea se pricepe maĭ bine să-ĭ dea loviturĭ dureroase.“
Asta i-a zis, și-auzit-a voios cea cu brațele albe,
Caiĭ pleznit-a din biciŭ, iar eĭ aŭ zburat cu plăcere
Sus între negrul pămînt și-a ceruluĭ boltă cu stele.
Cît e cuprinsul ce omul îl vede cu ochiĭ în zare
Cînd de pe-o culme se uită pe apele negre-ale măriĭ —
Tocmaĭ atîta deodată săltaŭ nechezînd telegariĭ.
Cînd dup'aceea sosiră la Troia și fură pe malul,
Unde Simois și-amestecă valul cu rîul Scamandru,
Hera cu brațele albe din fugă-și-opri telegariĭ,
Îĭ deshămă dela car și-ĭ ascunse în negura deasă;
Scoase Simois atuncĭ și le dete pășunĭ de-ambrozie.
Zînele-apoĭ cu pășit de sfioșĭ porumbeĭ se grăbiră
Pline de rîvnă fiind oștirea danae s'ajute.
Cînd aŭ ajuns amîndouă pe unde stăteaŭ la bătae
Ceĭ maĭ vitejĭ și maĭ mulțĭ alăturĭ de craiul Tidide,
Toțĭ deopotrivă cu leiĭ ce mistue carnea de crudă
Orĭ ca sălbaticiĭ vierĭ care nu maĭ slăbesc în putere —
Zîna cu brațele albe deodată se-oprește și strigă
Tocmaĭ ca Stentor, oșteanul vînjos și cu glasul de-aramă;
Parcă cinzecĭ de bărbațĭ strigaŭ din puternica-ĭ gură;
„Vaĭ ce rușine, o mîrșavĭ Aheĭ, voĭ vitejĭ doar cu chipul!

785. *Stentor* se zice că a fost un Trac saŭ un Arcad și că și-a găsit moartea luîndu-se la întrecere cu zeul Hermes prin puterea glasuluĭ.

Pînă ce-alăturĭ de voĭ luptat-a măritul Ahile
Nu maĭ eşiaŭ din dardanice porţĭ niciodată Troeniĭ,
Numaĭ fiindcă eĭ toţĭ tremuraŭ de năpraznica-ĭ lance;
Iată-ĭ acum depărtaţĭ de cetate se bat la corăbiĭ."
  Asta le zise, şi-aprinse la toţĭ bărbăţia şi-avîntul.
Palas Atene din ochĭ fulgerînd a zburat la Tidide.
Dîns' a găsit pe viteaz aproape de caĭ şi de care
Rana-ĭ făcută din arc de Pandaros în vînt răcorindu-şĭ,
Căcĭ năduşelĭ îl munciaŭ sub larga curea dela scutu-ĭ
Cel cu podoabe de cercurĭ, şi braţu-ĭ de chin amorţise.
Sus el cureaua ţiind ştergea 'ntunecatul săŭ sînge.
Zîna de-al cailor jug se razemă şi-asta-ĭ vorbeşte:
„Cît de puţin luĭ Tideŭ la arme îĭ seamănă fiul!
Fost-a o palmă de om Tideŭ, dară bun la războae.
Chiar cînd opritu-l-am eŭ a se prinde la 'ntrecere dînsul
Şi-a străluci vitejind, căcĭ fără de-Aheĭ se dusese
Singur la Teba ca sol între mulţiĭ nepoţĭ aĭ luĭ Cadmos —
L-am sfătuit în zadar tihnit în palat s'ospăteze;
El, inimosul bărbat, la fel cum fusese 'nainte,
Prinse a chema pe Cadmeĭ şi la luptă 'ntru toate-ĭ învinse
Lesne pe toţĭ: într'atîta i-am fost de-ajutor la nevoe.
Iată şi ţie tot astfel îţĭ staŭ şi te apăr deaproape.
Şi-ţĭ poruncesc înadins să te 'ncaerĭ cu oastea din Troia.
Însă orĭ truda de multa năvală slăbitu-ţi-a trupul
Orĭ mi te ţine pe loc mişeleasca codire şi frică —
Nu eştĭ tu os din Oinidul Tideŭ, încercatul în arme."
  Vorba-ĭ întoarse zicînd voinicul Tidid Diomede:
„Eŭ te cunosc, o zeiţă, tu fiica 'nzelatuluĭ Zeus,
De-ast' apriat îţĭ voiŭ spune şi nu-ţĭ voiŭ ascunde-adevărul.
Nicĭ nu mă ţine pe loc mişeleasca codire şi frică,
Numaĭ mi-e gîndul mereŭ la porunca cea dată de tine;
Nu m'aĭ lăsat să mă prind peptiş cu nici-unul din zeiĭ
Ceĭ fericiţĭ, doar de văd pe-Afrodite, copila luĭ Zeus,
Parte luînd la războiŭ, s'o împung cu aram' ascuţită.
De-asta mă daŭ înapoĭ cu teamă şi dat-am poruncă
Oştilor toate-adunîndu-se 'ncet să se 'nghesue 'ncoace,
Căcĭ cunoscut-am că lupta-ĭ acum cîrmuită de Ares."
  Dar în potrivă i-a zis Atene cu ochiĭ de fulger:
„Tu Diomede Tidide, prea scumpe tu inimeĭ mele!

Nu te maĭ teme de Ares, nicĭ de-altul ori-care din zeiĭ
Nemuritorĭ, căcĭ alăturĭ îțĭ staŭ sprijinindu-te foarte.
Mînă spre dînsul întîĭ fugariĭ ceĭ tarĭ de copită,
Bate-l de-aproape şi nu te sfii de vifornicul Ares,
Un zvînturatec, nebun, şi în vecĭ răutate 'ntrupată,
Care dintîĭ s'a legat zicînd către mine şi Hera
Că sprijini-va pe-Aheĭ şi lovi-se-va doar cu Troeniĭ;
Însă uitat-a pe-Aheĭ şi-acuma 'nhăitat e cu dînşiĭ."
Asta vorbi, şi pe urmă cu mîn' apucînd pe Stenelos
Ea îl brînci de pe car; degrab' azvîrlitu-s-a dînsul.
Aprig' apoĭ s'a suit alăturĭ de craiul Tidide,
Osia cea de stejar grozav scîrțiit-a de greul
Înfricoşateĭ zeițe şi-al unuĭ fruntaş la războae.
Biciul apucă pripită şi frînele Palas Atene,
Mînă spre Ares întîĭ sirepiĭ ceĭ bunĭ de picioare;
Ares atuncĭ omora pe-un oştean cît un brad, pe Perifas,
Cel maĭ şoiman din Etoli, arătosul fecior a luĭ Ohes.
Cînd sîngeratecul zeŭ îl strivia pe Perifas, Atene
Cuşma luĭ Hades şi-a pus să n'o vadă puternicul Ares.
Zeul urgelnic atuncĭ văzînd pe măritul Tidide,
Iute-a lăsat pe înaltul Perifas în țărnă, pe locul
Unde lovitu-l-a 'ntîĭ curmîndu-ĭ a vieţiĭ suflare;
Fuga pe urm' a pornit spre Tidide, de caĭ strunitorul.
Cînd dup'aceea grăbițĭ se apropie unul de altul,
Ares întîĭ s'opinti şi cu sulița 'ndată se 'ntinse
Peste-a fugarilor hamurĭ şi jug, şi turba să-l omoare.
Sulița-ĭ prinse de vîrf Atene cu ochiĭ de fulger
Şi dela car înapoĭ o 'mpinse, puterea slăbindu-ĭ.
Cînd Diomede viteazul apoĭ repezit-a spre Ares
Lancea de-aramă, pe loc Atene a înfipt'o într'însul,
Jos în deşerturĭ, adînc, pe unde-ĭ colanul de-aramă.
Dupăce-acolo-l răni, sfîşiind a luĭ piele frumoasă,

845. *Cuşma luĭ Hades* era o expresie proverbială (*Hades* înseamnează „nevăzutul"), întrebuințată pentru çine se face nevăzut de alțiĭ, ceva analog este aşa numita *Nebelkappe* saŭ *Tarnkappe* în eposul vechiŭ german.

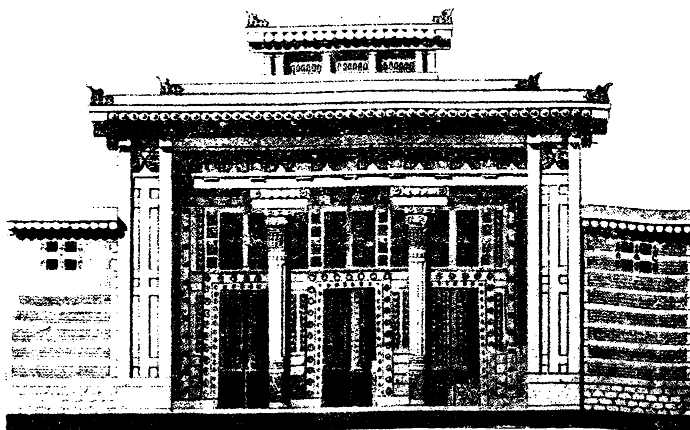
Suliţa trase 'napoĭ. Răcnit-a puternicul Ares
Cît ar ţipa dintr'odată 'n războiŭ pîn' la nouă saŭ zece
Miĭ de bărbaţĭ luptătorĭ, cînd setea de harţă s'aprinde.
Stat-aŭ de groază 'nlemniţĭ oştenii Troenĭ şi Aheiĭ
Toţĭ tremurînd: aşa groaznic fu răcnetul cruntuluĭ Ares.
Cum se arată 'negrit de-a norilor noapte văzduhul
Cînd dup' o arşiţă grea se ridică un vînt de furtună;
Astfel păru luĭ Tidide şi zeul încins în aramă,
Ares, cînd el s'a suit spre-a ceruluĭ boltă prin nourĭ.
Iute sosi pe-al Olimpuluĭ creştet, al zeilor scaun,
Unde cu suflet mîhnit a stat lîngă Zeus Cronion;
Sîngele-ĭ dumnezeesc arăta cum îĭ curge din rană
Şi tînguindu-se el zicea supărat cătră dînsul:
„Cum nu te mîniĭ, o tată, cînd vezĭ grozăviile aceste?
Cele maĭ crude durerĭ pătimirăm noĭ zeiĭ deapururĭ
Noĭ înde noĭ duşmăniţĭ, de dragul bărbaţilor numaĭ.
Lupta ni-ĭ toată cu tine, căcĭ tu mi-aĭ făcut pe-o nebună
Şi prăpădită de fată ce tot făr-de-legĭ iscodeşte.
Nemuritoriĭ ceilalţĭ ce şed pe-a Olimpuluĭ culme
Ţie se pleacă zmeriţĭ şi toţĭ închinămu-ne ţie;
Numaĭ pe dînsa nu vreĭ s'o astîmperĭ cu graiul saŭ fapta,
Ci după voe mi-o laşĭ, urgisita, fiindu-ţĭ copilă.
Dînsa e zîna ce-acum pe semeţul Tidid Diomede
La 'ncăerare turbată cu ceĭ făr de moarte-l împinse.
El maĭ întîĭ a rănit în palmă pe zîn' Afrodite,
Dar şi la mine pe urmă sări ca un zeŭ de puternic;
Numaĭ picioarele-mĭ iuţĭ mă scăpară; căcĭ altfel, acolo,
Răul din urmă păţiam în mormanul scîrboaselor hoiturĭ
Orĭ, de trăiam, aş fi fost nevolnic în urma loviriĭ."
Dar îl priveşte pieziş şi-ĭ zice stăpînul furtuneĭ:
„Nu-mĭ sta 'nainte scîncind, tu cel zvînturat şi sălbatec!
Maĭ urîcios în Olimp nu-mĭ este nici-unul ca tine;
Tu eştĭ mereŭ îndrăgit de certe, bătăĭ şi războae.
Nesuferit de amarnic şi neîmblînzit eştĭ la fire
Tocmaĭ ca Hera, ca mama-ţĭ ce-abia pot struni-o cu vorba.
Urma poveţelor eĭ, gîndesc, e păţania aceasta.
Totuş eŭ nu mă îndur să te las suferinţelor pradă:
Tu eştĭ cu mine de-un neam, căcĭ mie născutu-te-a Hera.
Dacă vr'un altul în cer ţi-ar fi dat urgisita viaţă,

Prăpăstuit aĭ fi fost de mult maĭ afund ca Titaniĭ."
Astfel îĭ zise şi dete poruncă să-l vindece Peon.
El presurîndu-ĭ atuncĭ pe rană prielnice leacurĭ
Iar l-a făcut sănătos, căcĭ fără de moarte e zeul.
Iute cum laptele alb cu suc de zmochin se încheagă
Cînd cu grăbire-l clăteştĭ, cu toate că el curgătoru-ĭ;
Repede aşa pe năvalnicul Ares îl vindecă Peon.
Hebe pe dînsul apoĭ l-a spălat şi gătitu-l-a mîndru;
El strălucind de putere s'a pus lîngă Zeus Cronion.
Tocmaĭ atuncĭ s'aŭ întors spre curţile mareluĭ Zeus
Hera, slăvita în Argos şi ocrotitoarea Atene,
Dupăce ele aŭ oprit măcelul hainuluĭ Ares.

898. *Titaniĭ* eraŭ fiiĭ luĭ Uranos şi a zeiţeĭ Gaia. De ură în contra lor Uranos i-a aruncat în Tartar. Titanul Cronos şi-a răzbunat pe tatăl săŭ, detronîndu-l şi liberînd pe Titanĭ. Maĭ tîrziŭ Cronos ajutat de Titanĭ (de „Ciclopĭ" şi „Ecatonhiri", „ceĭ cu o sută de braţe") a luptat cu fiul săŭ Zeus, care era ajutat de ceilalţĭ zeĭ olimpicĭ. Lupta aceasta se numeşte a Titanilor (Titanomahia). Zeus biruind pe Titanĭ i-a zvîrlit în Tartar, „care e atîta de jos dedesuptul pămîntuluĭ, pe cît e pămîntul dedesuptul ceruluĭ" (Cîntul 8-lea, vers. 10 şi urm.).

CÎNTUL AL ŞASELEA.

Cuprinsul: Războiul urmează fără de zei în paguba Troenilor. Ector se duce în cetate şi îndeamnă pe mama luĭ Ecabe să se roage la templul Ateneĭ. Întîlnirea luĭ Diomede cu Glaucos. Ector şi Ecabe. Rugile femeilor din Troia. Ector chiamă pe Paris şi-şi ia rămas bun dela soţia luĭ Andromahe. Paris se 'ntoarce cu Ector la bătălie.

Palat omeric. Reconstruire după Ch. Chipiez.

VI.

Singurĭ acum aŭ rămas la luptă Troeniĭ şi-Aheiĭ.
Neîncetate pe cîmp urmaŭ încleştările crunte;
Lăncĭ ferecate zburaŭ repezite de-oparte şi de-alta
Între Simois şi undele repezĭ a rîuluĭ Xantos.
Aias Telamon întîĭ, meterezul oştiriĭ ahee,
Rupse-a Troenilor gloată şi soţilor zare deschise,
Cînd tăvăli la pămînt pe-al Tracilor domn, pe Acamas
Cel din Evsoros născut, om tare de vînă şi mare.
El nemerindu-l întîĭ în creasta din coif, îĭ înfipse
Suliţa 'n frunte; prin os răzbi ascuţişul de-aramă,
Şi peste ochĭ i se puse deodată 'ntunerecul morţiĭ.
Iar Diomede cel aprig apoĭ toropi pe-a luĭ Teutras
Fiŭ, pe Axilos acel din oraşul temeinic Arisbe.

4. *Simois* şi *Xantos*, cele două rîurĭ care străbăteaŭ cîmpia din Troia. Xantos e al doilea nume al rîuluĭ Scamandru, provenit dela culoarea apelor luĭ (*Xanthos* = bălaiŭ, gălbuiŭ; cfr. *flavus* dat bunăoară Tibrului).

13. *Arisbe* era unul din cele cincĭ oraşe maĭ însemnate din Troia.

Om cu prisos de-avuţiĭ şi de oamenĭ iubit el fusese,
Căcĭ cu sălaşul în cale fiind, ospăta pe oricine;
Însă din oaspeţiĭ luĭ nu-l scapă de moarte nici-unul
Dîndu-ĭ acum ajutor, şi-ĭ curmă suflarea Tidide
Luĭ şi fîrtatuluĭ său Calesiŭ ce-a fost mînătorul
Cailor luĭ dela car, şi perir' amîndoĭ sub ţărînă.
Iar Evrial a culcat pe Ofeltiŭ atuncĭ şi pe Dresos,
Şi-a năvălit la Esep şi Pedasos, feciorii naiadeĭ
Abarbarea, năcuţĭ cu alesul bărbat Bucolion;
Iar Bucolion a fost a mărituluĭ craiŭ Laomedon
Cel maĭ în vîrstă copil zămislit din ascunsă iubire.
Turma de oĭ păstorind Bucolion iubit-a pe zînă,
Care din dragostea luĭ născut-a pe dînşii — doĭ gemenĭ,
Căror acum le-a strivit mădularele zdravene, dalbe
Mekistead Evrial şi apoĭ le-a răpit armătura.
Şi Polipoite cel dat la războiŭ a zdrobit pe-Astialos,
Iar pe Pidit din Percote cu lancea de-aramă-l întinse
Laertiad Odiseŭ, şi Teucros apoĭ pe-Aretaon.
Şi-a 'nsuliţat pe Ableros oşteanul voinic Antilohos,
Fiul luĭ Nestor; apoĭ Agamemnon a frînt pe Elatos,
Care şedea 'n prăvălatul Pedasos, aproape de rîul
Lin curgător Satniois. Din fugă-l izbi pe Filacos
Leitos viteazul, apoĭ Evripilos trînti pe Melantiŭ.
Iată, pe-Adrastos atuncĭ Menelaŭ cel bun de războae
Prinse de viŭ: telegariĭ, de spaimă fugind pe cîmpie,
'Şi 'mpletecră 'n tufiş prin crengĭ arcuita teleagă
Şi-oiştea 'n faţă rupînd, luară eĭ vînt spre cetate,
Pe-unde şi caiĭ ceilalţĭ fugiaŭ speriaţĭ de bătae.
Iar luptătorul, de dînşiĭ purtat, lunecînd lîngă roată
Cade pe brîncĭ şi cu faţa prin ţărnă, de muşcă pămîntul.
Dar îl ajunge Menelaŭ Atride cu suliţa lungă.

21. *Naiadele* eraŭ zînele apelor de uscat; Abarbarea era una din ele. Zînele măriĭ se numiaŭ Nereide, ale Oceanuluĭ Oceanide.

23. Despre *Laomedon* v. cîntul 5, 269.

30. *Percote* vechiŭ oraş în Misia între Abidos şi Lampsacos, astăzĭ Bergas. Asemenea Pedasos; Satniois un rîŭ în Misia.

36. *Leitos* rege din Beoţia. Luase parte şi între Argonauţĭ.

37. Acest *Adrastos* nu e numit decît numaĭ aicĭ. Nu trebue confundat cu vestitul rege din Siciona.

Roagă-se-Adrastos de el, şi-ĭ zice apucîndu-ĭ genunchiĭ:
„Zilele cruţă-mĭ, Atride, şi cît se cuvine primi-veĭ,
Tata-ĭ bogat, şi la dînsul odoare găseştĭ o grămadă:
Are şi aur şi-aramă şi fier ce cu greŭ se lucrează.
El o să-ţĭ dee din toate o mare grămadă de darurĭ,
Cînd o să afle că-s viŭ şi trăesc la corăbiĭ ahee."
Asta i-a zis; şi mişcat, voia să-l asculte Menelaŭ;
Gata era să-l predea slujitoruluĭ săŭ ca să-l ducă
Rob la corăbiĭ ahee; dar iată, grăbit Agamemnon
Ese 'nainte-ĭ ţipînd şi răstindu-se astfel la dînsul:
„Ce ţi-e, sărmane Menelaŭ, de cruţĭ pe duşmanĭ într'atîta?
Oare frumos se purtară cînd fost-aŭ acasă la tine?
Nimenĭ acum să nu fugă de moarte năprasnică! Nimenĭ
Nu ne maĭ scape din mînĭ! Nicĭ pruncu' ce 'n sînu-ĭ îl poartă
Mama nicĭ el să nu scape, ci toţĭ şi cu totul, deavalma,
Peară din Troia pe loc fără urmă şi cinstea 'ngropăriĭ!"
Frateluĭ asta zicîndu-ĭ viteazul întorsu-i-a gîndul,
Căcĭ cu dreptate a vorbit. Menelaŭ atuncĭ pe Adrastos
Iute cu mîna l-a 'mpins; iar Atrid Agamemnon cu ciudă
L-a prăvălit în deşerturĭ lovindu-l, apoĭ cu piciorul
Zdravăn în pieptu-ĭ călcînd îşĭ zmulse măzdracul de frasin.
Nestor într'asta pe-Aheĭ îndemna şi zicea cu glas mare:
„Dragĭ luptătorĭ din Ahaia, voinicĭ slujitorĭ a luĭ Ares!
Nimenĭ acum după prăzĭ alergînd înapoĭ să nu stee
Lacom cît poate maĭ multe să ducă cu el la corăbiĭ,
Ci pe duşmanĭ să ucidem, şi-apoĭ pe 'ndelete şi 'n tihnă
Voĭ despoia-veţĭ pe ceĭ care fi-vor căzuţĭ pe cîmpie."
Asta le zise, şi-aprinse la toţĭ bărbăţia şi-avîntul.
Şi cotropiţĭ de Danaĭ Troeniĭ din noŭ spre cetate
Fug' ar fi dat înapoĭ cu totul sfîrşiţĭ de putere,
Dac' a luĭ Priam fecior, Elenos prorocul de frunte,

48. *Fierul ce cu greŭ se lucrează,* pentrucă abia se introdusese în epoca omerică şi întrebuinţarea luĭ era puţin cunoscută.

56. Face aluzie la purtarea luĭ Paris cînd s'a dus ca oaspe la Menelaŭ şi i-a răpit femeea călcînd dreptul sfînt al ospeţieĭ.

75. *Elenos,* unul din ceĭ 50 de fiĭ aĭ luĭ Priam, se impune ca sfetnic din pricina daruluĭ săŭ de-a ghici după zborul de paserĭ şi a proroci viitorul. Vezĭ cîntul 7, 44 şi urm., unde el împărtăşeşte luĭ Ector hotărîrĭ de ale zeilor.

Nu s'ar fi dus la Enea şi Ector aşa să-ĭ învețe:
„Vouă grăesc, o Enea şi Ector, căcĭ voĭ maĭ cu samă
Grijă purtațĭ de Troenĭ şi de Liciĭ — sînteți doar întîiĭ
Cînd vă sumetețĭ la trebĭ, de-ĭ vorba de sfat orĭ de luptă —
Stațĭ, şi 'nainte la porțĭ de grabă mergînd pretutindenĭ,
Țineți oşteniĭ, ca 'n brațe cumva la femeĭ să nu cadă,
Dîndu-se tot înapoĭ, şi să rîdă duşmaniĭ de dînşiĭ.
Dupăce gloatele toate vețĭ fi 'mbărbătat la bătae,
Noĭ stărui-vom aicĭ şi ne-om bate vîrtos cu Danaiĭ,
Cît ar fi greul de mult — nevoia de-acum ne sileşte;
Însă, tu Ector, dă fuga 'n cetate la scumpa-ne mamă,
Spune-ĭ s'adune curînd fruntaşe femeĭ dela Troia
În cetățue la templul Ateneĭ cu ochiĭ albaştri.
Dupăce poarta locaşuluĭ sfînt va deschide cu cheea,
Vălul ce ea socoti-va că-ĭ cel maĭ frumos şi maĭ mare
Şi decît toate maĭ scump, de-acasă cu sine luîndu-l,
Ea pe genunchĭ să-l aşeze la chipul pletoaseĭ Atene,
Şi să maĭ jurue-apoĭ o jertfă de douăsprezece
Juncĭ cu păr luciu, nepuse la jug, de cumva se îndură
Zîna de-a noastre femeĭ şi de pruncĭ şi de 'ntreaga cetate
Şi-are s'alunge departe de Troia pe-acel Diomede,
Hărțuitorul sălbetec ce 'mprăştie grozile morțiĭ.
El mi se pare 'ntre Aheĭ, că-ĭ cel maĭ grozav în putere.
Nu ne temurăm atîta de-Ahile, a bărbaților frunte,
Cel ce se zice din zînă purces; dar acesta turbat e
Peste măsură, şi nimenĭ nu poate 'nainte să-ĭ stee."
Zise, şi Ector voios ascultă frățeştile sfaturĭ;
Iute s'aruncă din car cu toat' armătura pe dînsul.
Lance-ascuțită rotind prin oaste da zor pretutindenĭ
Şi 'mbărbăta pe Troenĭ; şi-o straşnică luptă s'aprinse.
Se 'nvîrtejiră Troeniĭ şi-Aheilor steteră 'n față.
Decĭ s'abătură pe loc şi de-omor se lăsară Danaiĭ,
Căcĭ le păru că un zeŭ venit-a din cerul cu stele

81. E vorba de nevestele lor, de mamele şi surorile lor, care cum vedem din vers. 238, acelaş cînt, eşiaŭ afară de Porțile Skee.

90. *Vălul* — aşa numitul *peplos*, haina de căpetenie, cu care se îmbrăcaŭ femeile eline. El trebuia aşezat pe genunchiĭ chipuluĭ zeițeĭ, adică aĭ uneĭ statuĭ de lemn scobit, care înfățişa pe zeiță şezînd (un idol primitiv al cultuluĭ antic).

În ajutor la Troenĭ şi că de-asta se 'ntoarseră dînşiĭ.
Ector cu strigăte marĭ a prins să-şĭ îndemne oştirea:
„Tarĭ de vîrtute Troenĭ, voĭ falnicĭ tovarăşĭ aĭ noştri!
Fiţĭ, o prietenĭ, bărbaţĭ, şi-apăraţi-v'acum bărbăteşte
Cît voiŭ lipsi, căcĭ la Troia voiŭ merge să spun şi la sfetnicĭ
Şi la femeile noastre s'alerge la temple cu toţiĭ,
Rugă să 'nalţe la zeĭ şi să jurue jertfe măreţe."
Zise, şi 'ndată s'a dus viteazu 'ncoifat; iar în mersu-ĭ
Peste-a luĭ spate apărat se bătea dela ceafă la glezne
Pielea chenaruluĭ negru din pavăza-ĭ mare, boltită.
Glaucos, a luĭ Ipolohos fecior, şi Tidid Diomede
Iată se 'ntîmpină 'n mijlocul lupteĭ şi ard a se bate.
Cînd se apropie crunţĭ şi staŭ să se 'ncingă la luptă,
Vorba începe zicînd Diomede, vîrtos strigătorul:
„Care ţi-e neamul şi cine eştĭ tu, o prietene, spune-mĭ?
Nu te văzuĭ nicăirĭ în războiŭ dătător de mărire.
Dar întrecut-aĭ pe toţĭ acuma cu-a ta îndrăzneală,
Dac' aĭ venit să daĭ piept cu vajnica-mĭ suliţă lungă.
Vaĭ de părinţiĭ acelor ce vin să-mĭ înfrunte puterea!
Dacă din cer te coborĭ şi eştĭ vre un zeŭ fără moarte,
Spune-mĭ; cu zeiĭ cereştĭ eŭ n'aş vrea puterea să-mĭ măsur.
Nicĭ a luĭ Drias fecior, voinicul Licurgos odată
Nu maĭ trăi, cînd se puse în vrajbă cu zeiĭ olimpicĭ.
El urmări oarecînd pe sfintele coaste-ale Niseĭ
Zînele-doice-a chefosuluĭ Bacchus, iar ele de teamă
Beţele şi-aŭ lăpădat la pămînt, că le-ajunse cu boldul

117—118. Era dar — aşa cum se arată în monumentele miceniene — un scut în formă ovală, adîncată, care, pornind dela cele două capete ale umăruluĭ ajungea pînă la picioare. El era atîrnat de o curea trecută în jurul umăruluĭ stîng şi purtat fie de această curea, fie de toarta dinăuntru a scutuluĭ („canon") Acum scutul luĭ Ector atîrna de curea pe spatele luĭ, în vreme ce el mergea la Troia.

130. *Licurg*, un rege în Tracia, care s'a împotrivit la întroducerea în ţara luĭ a cultuluĭ zeuluĭ Dionisos (Bacchus). Acesta era fiul luĭ Zeus şi al Semeleĭ şi ca copil a fost încredinţat nimfelor din pădurile Niseĭ (dela care a primit numele de Dionisos) ca să fie crescut într'o peşteră de acolo. Nisa era un loc — dacă n'a fost cu totul fantastic — aflător în Beoţia; maĭ tîrziŭ se credea că se află în Tracia (ca în cazul de faţă), în Arabia, în India etc. Beţele (thyrsos, tirs) purtate de zînele crescătoare ale luĭ Bacchus eraŭ de trestie şi aveaŭ în vîrful lor frunze de viţă saŭ ederă.

Ucigătorul Licurg; și Bacchus, gonit deopotrivă,
S'a cufundat în al mării talaz, de primitu-l-a 'n brațe
Tetis pe el tremurînd, căcĭ strașnică spaim' avu zeul
De-amenințările luĭ. Dar zeiĭ ce 'n tihnă duc traiul
S'aŭ supărat pe Licurg, și-orbitu-l-a fiul luĭ Cronos.
Nicĭ viețuit-a maĭ mult, de cum oropsitu-l-aŭ zeiĭ.
N'aș vrea dar eŭ să mă bat cu zeiĭ ceĭ pururĭ ferice.
Însă de eștĭ din bărbațiĭ hrănițĭ cu-a pămîntuluĭ roadă,
Vin' maĭ încoace să-țĭ vezĭ maĭ repede-a morțiĭ hotare."
Zise la rîndu-ĭ a luĭ Ipolohos fecior ca un soare:
„Ce mă întrebĭ tu de neam, făloase Tidid Diomede?
Cum e cu frunzele așa-ĭ și cu neamul sărmanilor oamenĭ.
Unele vîntul le-așterne pe jos, iar pe altele codrul
Face din noŭ să răsară pe ramurĭ cînd dă 'n primăvară.
Tocmaĭ și neamul de oamenĭ pe rînd se tot naște și moare.
Iară de vreĭ ca să afli și-aceea ce 'ntrebĭ, o viteze,
Și să-mĭ cunoștĭ obîrșia ce-mĭ este de mulțĭ cunoscută:
Nalță-se 'n Argos, păscutul de caĭ, o cetate Efira;
Cel maĭ viclean muritor acolo trăit-a: Sisifos.
Tatăl acestuĭ a fost Eol, și Glaucos, fecioru-ĭ;
Fiul luĭ Glaucos apoĭ fu vrednicul Belerofonte.
Dînsul a fost dăruit de zeĭ cu plăcuta vîrtute
Și frumusețe. Dar Proitos îĭ puse gînd răŭ, și de-aceea
El îl goni dela dînsul, din țară, fiind maĭ puternic
Între Argiĭ, căcĭ schiptruluĭ săŭ îl supuse Cronion.
Antia, mîndra nevast' a luĭ Proitos, de patim' aprinsă,
Vru să s'apropie 'n taină de el. Dar Belerofonte,
Inimă bună și tare, învinse ispita femeiĭ.
Dînsa luĭ Proitos atuncĭ așa-fel îĭ zise mințindu-ĭ:

152—155. *Efira* după anticĭ ar fi vechiul nume al Corintuluĭ. *Sisifos*, fiul luĭ Eol (eponimul Eolienilor), e regele și întemeietorul acestuĭ oraș. Viclenia și răutatea luĭ se referă la caracterul cu totul negustoresc al orașuluĭ zidit de dînsul. Felul pedepseĭ la care a fost supus Sisif de către zeĭ în iad — de-a ridica pînă pe culmea unuĭ munte o stîncă ce aluneca mereŭ la vale ca s'o ridice iar și iar pînă în vecie — e necunoscută luĭ Omer. Belerofonte s'a numit așa, fiindcă a omorît pe corintianul Beleros. După acest omor el s'a refugiat la curtea luĭ Proitos, rege în Argos, și servia sub acesta („Cronion îl supusese schiptruluĭ săŭ," adecă a luĭ Proitos).

„Morĭ tu, o Proite, acum orĭ omoară-mĭ pe Belerofonte!
Dragoste silnic' a vrut cu mine să facă mişelul."
Zise, şi ciuda l-a prins pe craiŭ auzindu-ĭ cuvîntul;
Dar s'a ferit să-l omoare, de teama mustrăriĭ de cuget.
Decĭ în Likia-l trimise cu semne de răŭ vestitoare,
Semne mărunte de-omor pe 'ndoite tăbliţĭ scrijelate;
Socruluĭ săŭ porunci să le-arăte voind ca să-l pearză.
Bine de zeĭ ocrotit, se duse 'n Likia viteazul.
Cînd a sosit în a Licilor ţară udată de Xantos,
Craiul acolo voios l-a cinstit cu ospeţe de nouă
Zile, şi jertfe de nouă juncanĭ a făcut pe altare.
Iar într'a zecea din zile, cînd rumene zorĭ răsăriră,
El a 'ntrebat pe voinic şi semne-a cerut ca să vază
Ce fel de sarcină-ĭ dete iubitul săŭ ginere Proitos.
Cînd a primit cele două tăbliţe cu semnele morţiĭ,
I-a poruncit să omoare întîĭ îndrăcita Himeră,
Care din zeĭ se trăgea şi era fioroasă lighioană:
Leŭ înainte, în dos un balaur şi capră la mijloc,
Groaznic din gură pufnind cu flacărĭ de foc arzătoare.
Dar în cereştĭ arătărĭ bizuindu-se el o ucise.

168—9. *Indoite tăbliţĭ:* adică diptycha, două plăcĭ de lemn ceruite, care se puteaŭ închide, ca să nu fie ştiut de purtătorul lor cuprinsul semnelor scrijelate într'însele; *semnele mărunte de omor,* prin care adică Proitos însărcina pe socrul săŭ ca să pearză pe Belerofonte. Că se cunoştea scrisul în epoca miceniană, e azĭ un fapt constatat din descoperirile arheologice (ieroglife şi semne lineare): aicĭ însă avem numaĭ o indicaţie vagă, din care nu putem deduce cu siguranţă că autorul cunoştea scrisul. Pasajul acesta a fost foarte mult discutat în chestia omerică.

172—175. *Xantos* e rîul, care izvora la hotarele dintre Licia şi Pisidia (sudul Asieĭ micĭ) şi străbătea prin mijlocul Licieĭ o mare cîmpie, care şi-a luat numele dela rîŭ. Regele Licieĭ, la care e primit Belerofonte se numia Iobates. Cifra de *nouă şi zece* e o formulă poetică a luĭ Omer. Adevărul e că un oaspe nu era întrebat de găzduitorul săŭ decît numaĭ dupăce era găzduit o vreme oarecare. Aicĭ regele a făcut în cinstea erouluĭ un ospăţ mare, fiindcă acesta venia dela ginerele săŭ.

179. *Himera* monstru născut — după Esiod — de Tifaon şi Ehidna. Omer (v. cîntul 16,328—9) zice că a fost crescută de Amisodaros, regele Carieĭ şi era pacostea oamenilor. Locuinţa eĭ era pusă în diferite locurĭ (în Frigia, Libia, Egipet, India etc.) Uniĭ aŭ văzut în ea un fenomen vulcanic ca şi în generatorul eĭ Tifaus saŭ Tifaon (v. cîntul 2,781.)

Şi cu vestiţiĭ Solimĭ, al doilea, luptat'a viteazul,
Luptă crezută de el maĭ grea decît toate în lume;
Iară şi-al treilea luptînd ucise bărbate Amazoane.
Craiul pe urmă la 'ntors întinsu-i-a cursă vicleană:
Dupăce-alese pe ceĭ maĭ bărbaţĭ din întreaga luĭ ţară,
Dînsul iĭ puse la pîndă; dar nu se întoarse nici-unul:
Neprihănitul fecior a luĭ Glaucos pe toţĭ iĭ răpuse.
Craiu 'nţelese, că el e de-a zeilor 'naltă seminţă;
Decĭ lîngă sine la curte-l opri şi pe fiică-sa-ĭ dete.
Cinstea crăească pe urmă cu el împărţi pe din două;
Licii-ĭ dădură moşie, pămînt osebit întru toate,
Mîndră livadă cu pomĭ şi cîmp roditor ca să-l are.
Treĭ fiĭ avut-a nevasta viteazuluĭ Belerofonte:
Pe Ipolohos, pe Laodameia şi-apoĭ pe Isandru.
Laodameia 'ndrăgită fiind de cumintele Zeus,
A odrăslit pe Sarpedon, oştean ca un zeŭ în putere.
Dar şi acesta la urmă, de cum duşmănitu-l-aŭ zeiĭ,
Pe-a luĭ Aleius cîmpie stingher şi pustiŭ rătăcit-a,
Pasurĭ de om ocolind cu sufletul ros de durere.
Ares, setosul de sînge apoĭ prăpădi pe Isandru
Cînd se bătea cu vestiţiĭ Solimĭ, şi de ciudă Artemis,
Zîna ce scîntee 'n aur, ucise pe Laodameia.
Iar Ipolohos mi-e tată şi-ţĭ spun că mă trag dela dînsul:
El mă trimise la Troia şi-mĭ dete 'nadins o povaţă,
Veşnic întîiul să fiŭ şi 'n toate să biruĭ pe-oricine;
Nu de ruşine să-mĭ fac al părinţilor neam, care-mĭ stete
Cel maĭ de frunte 'n Efira precum şi 'n Likia cea largă.
Iată din ce fel de neam şi de sînge purced cu mîndrie."
Astfel iĭ zise, şi vesel fu craiul Tidid Diomede;
Suliţa 'nfipse deodată 'n mînosul pămînt şi cu graiul
Prietenos dup' aceea vorbi căpitanuluĭ Glaucos:

184. *Solimiĭ,* unul din popoarele primitive ce-aŭ locuit peninsula sudică a Asieĭ micĭ, Licia.

186. *Despre Amazoane* v. cîntul 3 189.

201. *Despre o cîmpie Aleius* vorbeşte Erodot VI, 95.

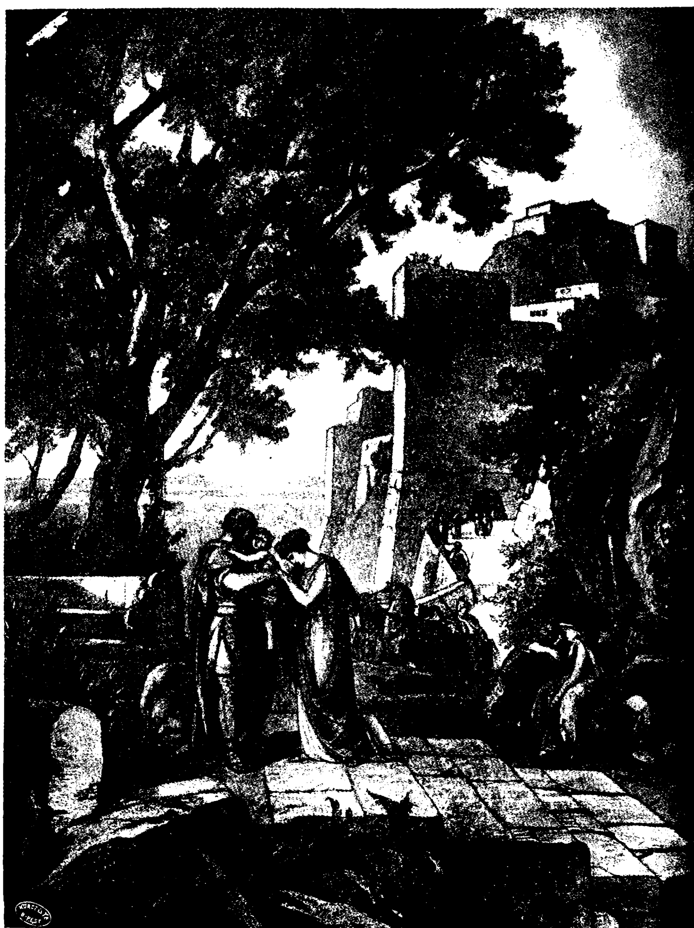
204. *Artemis* (Diana) cu săgeţile eĭ ce lovesc fără greş ucide femeĭ (vezĭ în acelaş cînt vers. 428) — aşa se explică de anticĭ moartea subită a femeilor. Artemis e zîna ce „scîntee în aur" ca întruparea luneĭ.

„Vezĭ tu aevea îmĭ eştĭ părintescul şi vechiul prieten!
Căcĭ prea-măritul Oineŭ a primit şi cinstit-a ca oaspe
Treĭ săptămînĭ oare-cînd pe Belerofonte viteazul.
Darurĭ frumoase schimbară ca semn de-ospeţie 'ntre dînşiĭ:
Moşu-mĭ Oineŭ dăruit-a un brîŭ sclipitor de porfiră,
Belerofonte, o cupă de aur cu torţĭ îndoite.
Cupa şi-acum o păstrez; plecînd, am lăsat-o acasă.
Nu maĭ ţin minte pe tata Tideus; în fragedă vîrstă
M'a părăsit, cînd periră la Teba luptîndu-se Aheiĭ.
Fi-veĭ tu dară de-acuma prin Argos iubitul meŭ oaspe,
Eŭ voiŭ fi oaspele tăŭ în Likia, de-oiŭ merge pe-acolo.
Decĭ ne ferim în de noĭ să ne batem în gloată orĭ singurĭ.
Mie destuĭ mi-s Troeniĭ ceilalţĭ şi-a lor falnicĭ tovarăşĭ:
Pot să dobor pe oricine-mĭ daŭ zeiĭ şi eŭ l-oiŭ ajunge,
Ţie-s Aheiĭ de-ajuns: omoară pe cine putea-veĭ.
Armele dar să schimbăm între noĭ, ca pe-aicea să ştie
Toţĭ, că ne leagă de-acum ospeţia părinţilor noştri."
  Astfel aŭ zis amîndoĭ şi sărit-aŭ îndată din care,
Veselĭ de mînă s'aŭ strîns şi datu-şi-aŭ semn de credinţă.
Zeus atuncea pe Glaucos orbi, de-a schimbat cu Tidide
Darurĭ, luînd a luĭ arme de-aramă cu preţ doar de nouă
Boĭ şi dînd armele-ĭ scumpe aurite de-o sută de taurĭ.
  Ector într'asta sosi la stejar lîngă porţile Skee:
Iute-alergară la el neveste şi fete din Troia,
Care de care să 'ntrebe de fraţĭ, de feciorĭ şi de rude
Şi de bărbaţĭ; dar poruncă le dete la toate de-a rîndul
Zeiĭ să roage; iar multe plecaŭ copleşite de jale.
  Ector ajunse pe urmă la curtea cea mîndr' a luĭ Priam;
Curtea-ĭ avea netezite pridvoare cu stîlpĭ, şi 'năuntru
Lîngă olaltă cinzecĭ de iatacurĭ, cu toate zidite
Numaĭ din piatră cioplită; şi 'n astea dormiaŭ a luĭ Priam
Fiĭ, odihnindu-se alăturĭ de-a lor legiuite neveste.

221. Diomede zice că nu-şĭ aduce aminte de tatăl săŭ Tideŭ, căcĭ era mic cînd acesta a perit la împresurarea Tebeĭ; dela el prin urmare, maĭ ales că Diomede crescuse la bunicul săŭ Oineŭ, n'a putut avea amănunte despre ospeţia amintită aicĭ; puţinul cît ştie l-a aflat dela Oineŭ.

224. Zeus îl orbi pe Glaucos, adecă Glaucos s'a prostit făcînd schimbul acesta de arme.

Altele 'n dreptul acestora staŭ, în aceeaş ogradă,
Douăsprezece iatacurĭ durate din netedă piatră,
Toate 'nşirate pe rînd; şi 'n ele dormiaŭ a luĭ Priam
Generĭ alăturĭ de-a lor ruşinoase, cinstite neveste.
Iată, luĭ Ector îĭ ese blajina şi darnica-ĭ mamă,
Cînd să se ducă la cea maĭ frumoasă din fiicĭ Laodike;
Mîna-ĭ cuprinde cu drag şi astfel începe să-ĭ zică:
„Ce-aĭ părăsit sîngerosul războiŭ şi-aĭ venit, o copile!
Răŭ ne maĭ supăr' acuma luptîndu-se 'n jur pe la zidurĭ
Mult blăstemaţiĭ Aheĭ, şi poate dorinţa te mînă
Braţele tale să 'nalţĭ luĭ Zeus pe dealul cetăţiĭ.
Dar maĭ rămîĭ să-ţĭ aduc vin luciŭ maĭ dulce ca mierea
Zeilor nemuritorĭ să închinĭ caşi tatăluĭ Zeus,
Lor maĭ întîĭ, şi apoĭ bînd, şi ţie-ţĭ va fi cu priinţă.
Vinul, cînd eştĭ obosit, vîrtos îţĭ sporeşte tăria,
Căcĭ istovit eştĭ de trudă pe-aĭ tăĭ apărînd de primejdiĭ."
Marele Ector, din coif clătitorul, atuncĭ îĭ răspunse:
„Nu mă 'mbia cu pahar de vin dulce, o mamă cinstită,
Trupul să nu mi-l înmoĭ şi să pierd vîrtoşia şi-avîntul.
Vin lucitor să închin luĭ Zeus cu mîna mînjită
Tare mă tem; nicĭ se poate, luĭ Zeus, umbritul în nourĭ,
Rug' a rosti, cînd pătat e trupul de praf şi de sînge.
Du-te tu însă la templul Ateneĭ, prădalnica zînă,
Strînge acolo fruntaşe femeĭ cu prinoase şi jertfe.
Vălul ţesut care-ĭ cel maĭ frumos înflorit şi maĭ mare
Şi decît toate maĭ scump din cîte păstrezĭ în cămară,
Tu pe genunchĭ îl aşază la chipul pletoaseĭ Atene
Şi jurueşte-ĭ apoĭ juncĭ dalbe, la jug nesupuse
Douăsprezece pe-altar, de-ar fi să se 'ndure zeiţa
S'apere a noastre femeĭ şi copiiĭ şi 'ntreagă cetatea
Şi să alunge departe de Troia pe-acel Diomede,
Hărţuitorul sălbatec ce 'mprăştie grozile morţiĭ.
Du-te dar, mamă, la templul Ateneĭ, prădalnica zînă;
Eŭ mă voiŭ duce la Paris să-l chem la războiŭ, dacă dînsul
Vrea să-mĭ asculte povaţa; maĭ bine 'nghiţi-l-ar pămîntul!
Pacoste mare prin el a dat împăratul olimpic,
Tatăluĭ Priam măritul şi fiilor săĭ şi cetăţiĭ.
Doamne, vedea-l-aş pe el coborîndu-se 'n umbra luĭ Hades!
Doar aş putea să maĭ uit mîhnirea şi scîrba vieţiĭ."

Ector îşĭ ia rămas bun dela soţia luĭ. (Cîntul VI, 390 şi urm.)

Zise, iar mama-ĭ ducîndu-se 'n casă trimise pe fete,
Slugile eĭ, de chemaŭ fruntaşe femeĭ în cetate.
Dînsa 'n cămara cu dulce miros coborîtu-s'a 'ndată;
Vălurĭ acolo eraŭ frumos zugrăvite 'n tot felul,
Lucrul de mîn' a femeilor Sidoniene ce-aduse
Chipeşul Paris din Sidon, pe apele 'ntinse ale măriĭ,
Tocmaĭ pe unde venise cu fata luĭ Zeus Elena.
Unul din astea Ecabe-l alese să'l ducă zeiţeĭ,
Cel maĭ frumos înflorit, maĭ scump şi maĭ mare ca toate;
Strălucitor ca o stea îl păstraŭ tăinuit pe sub vălurĭ.
Dînsa cu el a pornit şi multe femeĭ o 'nsoţiră.
Cînd aŭ sosit pe colina cetăţiĭ la templul Ateneĭ,
Poarta cea 'naltă deschise frumoasa la faţă Teano
Cea din Kiseus născută, ce-a fost luĭ Antenor soţie;
Ea preoteasă era de Troenĭ rînduită la templu.
Braţele lor aŭ întins cu toate bocindu-se Ateneĭ;
Vălul pe urmă luînd preoteasa cea mîndră Teano
Lin pe genunchĭ îl aşterne la chipul pletoaseĭ zeiţe,
Roagă-se apoĭ şi urează născuteĭ din marele Zeus:
„Sfîntă zeiţă, tu stîlp al cetăţiĭ, coroană 'ntre zîne!
Frînge tu suliţa luĭ Diomede, şi chiar pe el însuşĭ
Fă-mi-l să cază pe brîncĭ înainte la porţile Skee!
Jertfe de tinere juncĭ nepuse la jug, strălucite.
Douăsprezece pe-altar ţi-om aduce, de-aĭ milă şi mîntuĭ
Bietele a Troiĭ femeĭ şi prunciĭ şi-a noastră cetate."
Zise, dar ruga-ĭ a fost respinsă de Palas Atene.
Pînă ce ele să roage pe-a mareluĭ Zeus copilă,
Ector în grabă s'a dus la casa cea mîndr' a luĭ Paris,
Care fusese de mult zidită de el cu zidariĭ
Ceĭ maĭ isteţĭ între meşteriĭ vremiĭ din rodnica Troe.
Dînşiĭ odae aŭ făcut şi sală şi curte luĭ Paris
Lîng' a luĭ Priam palat şi-a luĭ Ector pe dealul cetăţiĭ.
Ector, iubitul luĭ Zeus, în cas' a intrat cu o lance
Lungă de unsprece coţĭ, înainte ţiind lucitorul
Vîrf din aramă făcut şi încins c'o verigă de aur.

316. Prin odae *(thalamos)* se înţelege încăperea destinată pentru femeĭ, haremul iar prin sală *(doma* saŭ *megaron)* locuinţa bărbaţilor. Aceste două încăperĭ împreună cu *curtea* eraŭpărţile de căpetenie ale locuinţeĭ domneştĭ din vremea luĭ Omer.

El în odae-l găsi îngrijind de măestrele-ĭ arme,
Tot căuta pipăind ba platca, ba arcul, ba scutul.
Iară Elena din Argos şedea între slugile caseĭ
Şi le da zor la vătale să ţese podoabe mărețe.
Ector pe Paris văzînd, îl mustră cu vorbe de-ocară:
„Tu ticăloase, nu-ĭ bună mînia ce-aĭ pus pe oştire;
Ea se tot bate în preajma cetăţiĭ şi 'naltelor ziduri
Şi-ĭ spărcuită mereŭ, şi doar pentru tine-ĭ războiul
Care ne 'ncinse cu foc. Maĭ bine aĭ certa tu pe altul,
Cînd l-aĭ vedea părăsind cumplit' a războiuluĭ valmă.
Haĭ dar, să n'ardă curînd cetatea 'n pîrjolul peiriĭ!"
Paris cu chipul de zeŭ la vorbele frateluĭ zise:
„Ector, mustrarea ţi-a fost cu temeiŭ şi deplină dreptate,
De-asta eŭ vreaŭ să-ţĭ răspund; ia sama tu dar şi m'ascultă.
Nu de mînie şi ciudă pe oaste rămas-am acasă,
Ci hotărîsem maĭ mult să staŭ cufundat în durere.
Dar maĭ acum mi-a vorbit nevasta, şi vorbele-ĭ blînde
M'aŭ notărît să pornesc la războiŭ; dar cred şi eŭ însu-mĭ
Că maĭ cuminte-ĭ aşa, căcĭ statornică nu-ĭ biruinţa.
Haĭ dar aşteaptă puţin să-mĭ pun vitejeasc' armătură,
Orĭ mi te du; după tine venind, te-oiŭ ajunge din urmă".
Zise; iar Ector, din coif clătitorul, nimic nu răspunse.
Însă cu farmec în graiŭ Elena vorbi către Ector:
„Scumpe cumnat urgisiteĭ femeĭ şi-urzitoareĭ de rele!
Bine-ar fi fost dacă 'n ziua cînd fuĭ odrăslită de mama
Un viforatic vîrtej mă ducea în prăpăstiĭ de munte
Orĭ mă zvîrlea peste valurĭ în marea ce fierbe cu clocot!
Valul m'ar fi înghiţit înainte de-aceste păcate.
Însă de vremece zeiĭ această răstrişte 'mĭ meniră,
Soţul măcar să-mĭ fi fost un om maĭ de treabă ca dînsul,
Care să ştie de-a lumeĭ nespuse hulirĭ şi batjocurĭ.
N'a fost la minte întreg vr'odată şi nicĭ o să fie,

326. Din mustrarea ce face Ector luĭ Paris reese, că el nu ştie nimic despre mîntuirea celuĭ din urmă prin mijlocirea Afroditeĭ; el presupune numaĭ că Paris, care de altfel e recunoscut şi de el ca vrednic, s'a retras numaĭ de mînia ce avea pe Troeniĭ care îl uraŭ (cf. cîntul 3, 454).

336. „*Să staŭ cufundat în durere*" se înţelege pentru înfrîngerea ce a suferit din Partea luĭ Menelaŭ.

De-asta şi cred că primi-va curînd cuvenita răsplată.
Haĭ tu, cumnate, pofteşte şi intră, pe scaun te-aşază
Tare veĭ fi obosit de-atîta războinică trudă
Numaĭ din vina luĭ Paris şi-a mea, o sfruntată femee,
Cărora datu-ne-a Zeus în lume o jalnică soartă,
Veaculuĭ celuĭ de apoĭ s'ajungem de rîs şi poveste!"
Marele Ector, din coif clătitorul, la asta-ĭ răspunse:
„Cît m'aĭ pofti de cu drag, tu n'aĭ să mă 'nduplecĭ, Eleno;
Inima-mĭ tot mă grăbeşte să-mĭ daŭ maĭ curînd ajutorul
Oştilor mele ce dornic în luptă mi-aşteaptă sosirea.
Dar maĭ zoreşte pe Paris şi însuşĭ silească-se acuma,
Cît mă găsesc în cetate, să-mĭ easă maĭ repede 'n cale.
Eŭ am să intru acasă la mine să văd înc'odată
Oamenií meĭ şi copilul meŭ fraged şi draga-mĭ soţie;
Nu ştiŭ de-acum, înturna-mă-voiŭ oare din luptă la dînşiĭ
Orĭ cu-a duşmanilor braţe curînd prăpădi-mă-vor zeiĭ."
Asta i-a zis, şi plecînd viteazul măreţ-încoifatul
Intr'o minut' a sosit la curtea-ĭ cea bine-zidită.
Însă lipsea din odae nevasta-ĭ, bălaia Andromahe,
Căcĭ se dusese cu fiul şi slujnica-ĭ bine-gătită
Şi s'aşezase la turn cu plîns şi cu vaete-amare.
Neîntîlnindu-şĭ acasă nevasta cea plină de darurĭ
Ector oprindu-se 'n prag, zicea către slugile sale:
„Fetelor, spuneţi-mĭ drept şi nu-mĭ tăinuiţĭ adevărul,
Unde s'a dus Andromahe cea dalbă lăsîndu-şĭ odaia?
Poate cumva la surorĭ aŭ chiar la cumnatele mele?
Orĭ a plecat cu femeile noastre la templul Ateneĭ
Parte la rugă să ia şi să 'mbune pe straşnica zînă?"
Zise luĭ Ector atuncĭ mult harnica luĭ chelăriţă:
„Dacă 'nadins porunceştĭ, stăpîne, să-ţĭ spun adevărul,
Află că nu-ĭ la surorĭ şi nicĭ la cumnatele-ţĭ mîndre,
Nicĭ a plecat cu pletoase Troene la templul Ateneĭ
Parte la rugă să ia şi să 'mbune pe straşnica zînă;
Ci s'a grăbit să se ducă la turn, auzind că Troeniĭ
Sînt cotropiţĭ de duşmanĭ şi că birue 'n totul Aheiĭ.

373. Andromahe s'a dus la turn, se înţelege la turnul dela Porţile Skee, de unde se vedea în faţă ca într'o panoramă desfăşurarea luptelor. Ea era îngrijată de soarta bărbatuluĭ eĭ şi a Troenilor şi voia să-şĭ dee seamă singură de starea lor.

Dînsa luîndu-şĭ copilul şi-o fată cu ea ca să-l poarte,
Tocmaĭ acum a pornit spre ziduri în grabă nebună."
Asta i-a zis chelărița; iar Ector napoĭ se răpede
Iară pe unde a venit, prin bine-poditele ulițĭ.
Trece prin marea cetate şi, cînd să apuce în dreptul
Porților Skee, pe unde era să se 'ntoarcă la luptă,
Grabnic aleargă 'nainte-ĭ bogat înzestrata-ĭ soție
Alb' Andromahe, copila mărituluĭ domn Aetion,
Care trăise în Teba la poalele munteluĭ Placos
Cel pădųros şi fuse stăpînul poporuluĭ Cilic;
El pe copilă-şĭ dăduse luĭ Ector, oşteanul puternic.
Dînsa eşitu-i-a 'n drum însoțită de-o fată de casă,
Care la sînu-ĭ purta pe iubitul copil a luĭ Ector,
Prunc fără grijă, voios, asemenea steleĭ frumoase.
Ector pe el îl numise Scamandriŭ, ceilalțĭ Astianax,
Străjuitorul, căcĭ Ector fu singura straj' a cetățiĭ.
Tatăl, văzîndu-şĭ copilul, zîmbit-a de drag în tăcere,
Iar Andromahe aproape-ĭ stătu podidită de lacrimĭ,
Mîna-ĭ cuprinse cu dor şi pe nume chemîndu-l îĭ zise:
„Inima ta te va pierde, sărmane; şi n'aĭ măcar milă
De copilaşul tăŭ prunc şi de mine, o biată femee.
Văduvă fi-voiŭ curînd, căcĭ iată, curînd te-or ucide
Toțĭ repezindu-se asupra-țĭ Aheiĭ; şi dacă te-oiŭ pierde,
Fi-mi-ar maĭ bine să intru 'n pămînt, căcĭ n'o să-mĭ rămîe
Altă nădejde şi rază, cînd tu veĭ muri, fără numaĭ
Negre durerĭ. Că nicĭ tata-mĭ trăeşte, nicĭ mama cinstită.
Ştiĭ că pe tata de mult îl ucise viteazul Ahile,
Cînd a luat a poporuluĭ Cilic bogată cetate,
Teba cu 'naltele porțĭ; răpusu-l-a el pe Aetion,

395. Aetion era rege în Teba din Asia-mică în Cilicia, la poalele munteluĭ Placos, care se presupune că era o prelungire a munteluĭ Ida. Această Tebă a fost cucerită de Ahile (v. maĭ jos vers. 415).

402. *Scamandriŭ* se numia copilul luĭ Ector dela rîul Scamandru, iar *Astianax (asty*=cetate, *anax*=*străjuitor)*, în cinstea tatăluĭ săŭ care era cel maĭ mare apărător al cetățiĭ, al patrieĭ sale.

416. Ahile a cruțat leşul luĭ Aetion şi nu i-a refuzat îngroparea cu toată cinstea cuvenită, un contrast față de purtarea luĭ la căderea luĭ Ector. Cremațiunea şi ridicarea uneĭ movile pe cenuşa mortuluĭ era obişnuita înmormîntare omerică. Sădirea ulmilor făcută dinadins pentru cinstirea răposatuluĭ e atribuită nimfelor de munte (Orestiadelor).

Inima-ĭ nu l-a lăsat să-ĭ prade măestrele arme.
Arsu-i-a trupul gătit cu toat' armătura, şi-asupra-ĭ
Măgură el a 'nălţat; şi ulmĭ îĭ sădiră în preajmă
Zînele munţilor, fetele împlătoşatuluĭ Zeus.
Şapte la număr aŭ fost voiniciĭ meĭ fraţĭ în palate;
Toţĭ într'o zi săgetaţĭ coborît-aŭ în noaptea luĭ Hades:
Iutele Ahile 'ĭ ucise cînd eĭ îşĭ mînaŭ la păşune
Ciurda chiloşilor boĭ şi turmele oilor albe.
Iară pe mama ce-a fost crăiasă sub codriĭ luĭ Placos
El împreună cu alte dobînzĭ o aduse la Troia;
N'o dezrobi fără numaĭ primind o grămadă de darurĭ,
Dar în sălaş părintesc răpuse Artemis cu arcul.
Tu-mĭ eştĭ dar, Ector, şi tată şi mamă cinstită şi frate,
Tu-mĭ eştĭ bărbatul în floare. Decĭ haĭ şi te 'ndură de tine,
Colo la turnul înalt rămîĭ, ca să nu-ţĭ laşĭ în urmă
Fiul de tată lipsit şi văduvă biata-ţĭ femee.
Oastea-ţĭ opreşte pe lîngă zmochinul sălbatec, pe unde
Lesne se urcă 'n cetate şi zidul se bate maĭ lesne;
Căcĭ pe acolo venind de treĭ orĭ cercat-aŭ vitejiĭ,
Idomeneŭ prea-vestitul şi Aias ceĭ doĭ cu oştirea,
Ambiĭ Atrizĭ cu aĭ lor şi craiul născut din Tideus,
Orĭ că le-o spuse vr'un bun ştiutor de-ale zeilor taine
Saŭ că şi inima lor la asta-ĭ zoreşte şi 'ndeamnă."
Marele Ector, din coif mişcătorul, îĭ zise la rîndu-ĭ:
„Grijile aceste mă bat şi pe mine, o femee; dar straşnic
M'aş ruşina de Troenĭ şi Troene ce tîrîe haina,
Dac' aş fugi de războiŭ şi-aş sta tupilat ca mişelul.
Nu sînt la asta pornit, căcĭ eŭ m'am deprins să fiŭ pururĭ
Vrednic în luptă şi 'n capul Troenilor tot să mă 'ncaer,
Numaĭ să sprijin a tatăluĭ meŭ şi-a mea 'naltă mărire.
Bine ştiŭ totuş — mi-o spune şi mintea şi inima 'ntr'una:
Are să fie o vreme, cînd Troia cea sfîntă peri-va,
Priam, şi el şi poporul în lăncĭ iscusituluĭ Priam.

433. *„Zmochinul sălbatec"*, era însemnat prin vîrsta şi mărimea luĭ şi se afla aproape de cetate, pe o înălţime. La zidirea cetăţiĭ Troia de către ceĭ doĭ zeĭ Poseidon şi Apolon se credea, după legendele de maĭ tîrziŭ, că partea ziduluĭ despre zmochin era făcută de un muritor, de Eac, şi de aceea era maĭ slabă la atacurĭ.

Nu de durerea Troenilor însă mă doare 'ntr'atîta,
Nicĭ de-a părinților meĭ, a Ecabeĭ şi-a craiuluĭ Priam,
Nicĭ de-a iubiților frațĭ care, cîtu-s de mulțĭ şi de zdravenĭ,
Tot o să cadă prin colb sub arma duşmanilor noştri;
Cît maĭ cu seamă de tine cînd plînsă răpi-te-va vr'unul
Dintre oşteniĭ Aheĭ şi tîrî-te-va 'n neagra robie.
Dusă prin Argos veĭ țese ascultînd de porunca stăpîneĭ
Şi din Iperia saŭ din Meseis căra-veĭ tu apă
Fără să vreĭ, ci silită fiind de cumplita nevoe;
Cînd oarecine, văzînd plînsorile tale, va zice:
Iată femeia luĭ Ector, războinicul cel maĭ de frunte
Între voiniciĭ Troenĭ în cruntul războiŭ dela Troia.
Asta va zice şi 'n inimă-țĭ nouă durerĭ se vor naşte,
Căcĭ va lipsi un bărbat să-țĭ scuture jugul robieĭ.
Dar să mă soarbă mormîntul nainte s'ajungă 'n auzu-mĭ
Plînsul şi vaetul tăŭ, cînd dusă veĭ fi în robie."
Zise şi brațele 'ntinse spre fiu-săŭ falnicul Ector,
Dar copilaşul pe sînul femeiĭ cea mîndru încinsă
Iute se 'ntoarse țipînd, de spaimă lovit la vederea
Tătăluĭ cel cu veşmîntul de-aramă şi creasta din coada
Lungă de cal, care 'n coif mereŭ fîlfîia 'ngrozitoare.
Rîse şi tatăl iubit şi mama-ĭ cinstită văzîndu-l.
Coiful îndată luînd din creştetu-ĭ falnicul Ector
Pusu-l-a repede jos, de-a stat orbitor de sclipire.
Şi sărutîndu-şĭ copilul şi-apoĭ legănîndu-l în brațe,
Rugă rosti către Zeus şi zeiĭ ceilalțĭ deopotrivă:
„Nemuritorilor zeĭ, voĭ faceți-mĭ fiul s'ajungă
Cel maĭ slăvit la Troenĭ, întocmaĭ ca mine, tot astfel
Vrednic în arme să fie şi 'n Troia domnească puternic!
Cînd se va 'ntoarce din luptă, mirat oare-cine să zică:
„E maĭ viteaz decît tatăl!" S'aducă şi prăzĭ sîngerate
Dela duşmanul ucis, să se bucure sufletul mamiĭ!"
Zise şi 'n brațele scumpeĭ femeĭ încrezu copilaşul;
Dînsa la sînu-ĭ cel plin de mireazmă-l primi şi-l cuprinse
Dulce cu lacrimĭ rîzînd. Iar Ector, privind-o cu milă

457. *Iperia,* izvor în Tesalia, iar *Meseis* în Laconia. LocuitoriĭI din Farsala (Tesalia) țineaŭ că amîndouă aceste izvoare se aflaŭ lîngă oraşul lor. Poețiĭ de maĭ tîrziŭ înfățişeaŭ pe Andromahe cu adevărat purtînd apă.

Şi netezind-o frumos, iĭ zise cuvintele aceste:
„Inima nu-ţĭ amărî fără cumpăt, săracă femee:
Nimenea, dacă nu-ĭ scris, viaţa nu-mĭ poate răpune,
Căcĭ de poruncile soarteĭ nu poate să scape nici-unul,
Fie voinic orĭ mişel, odată ce 'n lume se naşte.
Haĭ dar întoarnă-te acasă şi cată-ţĭ de trebile tale;
Vezĭ de războiŭ şi de furcă şi 'ndeamnă pe slugĭ ca să fie
Sîrguitoare la trebĭ, şi las' că de arme şi luptă
Grijă purta-vor bărbaţiĭ din Troia şi eŭ doar în frunte."
Zise, şi coiful cu creasta păroasă luîndu-şĭ viteazul
S'a 'ndepărtat; iar femeea pornind să se ducă la curte,
Faţa mereŭ întorcea înapoĭ năpădită de lacrimĭ.
Dînsa degrab' a sosit la curtea frumoas' a luĭ Ector —
Cel ce doboară bărbaţĭ, şi-acolo găsit-a pe multe
Slujnice, care văzînd-o cu toate 'ncepură să plîngă;
Ele cu zile jăleaŭ pe Ector acasă la dînsul:
N'aveaŭ nădejde de-acum, că el se va 'ntoarce din luptă
Zmuls din puterea şi mîna duşmanilor săĭ din Ahaia.
Nu zăbovi îndelung nicĭ Paris în casele-ĭ 'nalte;
Dupăce puse armătura lucioasă de-aramă 'nflorită,
Fuga porni în cetate 'ncrezut în picioarele-ĭ repezĭ.
Cum odihnindu-se 'n grajd, cînd orzul iĭ este nutreţul,
Rupe căpăstrul un cal şi 'n tropot s'aşterne cîmpieĭ,
Căcĭ e deprins să se scalde la rîŭ în frumoasele valurĭ:
Fuge cu fală, şi capul şi-l poartă pe sus, şi pe umăr
Flutură coama-ĭ în vînt; el mîndru de-a luĭ frumuseţe
Sprinten se saltă şi merge în pajiştea luĭ cunoscută;
Tocmaĭ şi Paris, feciorul luĭ Priam, porni din Pergamos
Strălucitor ca un soare 'n gătelĭ, coborîndu-se vesel
Din cetăţue purtat de picioarele-ĭ repezĭ. Şi 'ndată
Dete de fratele-ĭ Ector, în clipa cînd sta să se 'ntoarcă
Tocmaĭ din locul, pe unde stătu cu nevasta-ĭ de vorbă.
Paris cu chipul de zeŭ iĭ apucă nainte şi-ĭ zice:
„Prea te opreşte zăbava-mĭ cu toată grăbirea-ţĭ, o frate;
Nu m'am silit ca să vin la vreme precum poruncişeşĭ."
Dar il întîmpină blînd viteazul, din coif mişcătorul:

512. Porni din Pergamos, adică de pe *acropolă*, unde se găsea palatul luĭ, ducîndu-se spre Porţile Skee, pe unde avea să meargă cu Ector pe cîmpul de luptă.

„Nimenea, drept judecînd isprăvile armelor tale,
Nu te-ar putea 'nvinui, o iubite, că doară eştĭ vrednic.
Dar te leneştĭ înadins şi nu vreĭ, de sîngeră 'n mine
Inima, tot auzind ce răŭ te defaimă Troeniĭ;
Şi cu dreptate, căcĭ multă li-ĭ truda ce aŭ pentru tine.
Totuş să mergem, căcĭ bune-ar fi toate de-ar fi să ne-ajute
Zeus pe noĭ, ca în cinstea cereştilor zeĭ fără moarte
Slobod păhar să 'nchinăm voioşĭ în palatele noastre,
Cînd alunga-vom pe mîndriĭ Aheĭ din hotarele ţăriĭ.“

CÎNTUL AL ŞAPTELEA.

Cuprinsul: Intoarcerea luĭ Ector şi Paris la luptă. Troeniĭ se apără cu izbîndă. Inţelegerea luĭ Apolon cu Atene. Ector chiamă la duel pe cel maĭ viteaz între Aheĭ. Teama Aheilor şi cuvîntarea luĭ Nestor. Nouă viteji vor să se bată cu Ector. Sorţul cade asupra luĭ Aias. Duelul luĭ cu Ector e întrerupt de noapte. Nestor propune Aheilor o pace de răgaz cu Troeniĭ pentru îngroparea morţilor şi întărirea lagăruluĭ ahaic. Antenor propune Troenilor să înapoeze pe Elena. Paris respinge propunerea luĭ. Un crainic, trimis a doua zi de Priam, închee pacea de răgaz şi înlesneşte îngroparea morţilor de amîndouă părtile. Aheiĭ îşĭ întăresc lagărul cu şanţurĭ şi ziḍurĭ şi supără pe Poseidon. Zeus arată semne rele Aheilor.

PALAS ATENE,
înarmată cu scutul și cu lancea, între luptătorĭ. După sculpturĭ antice.

VII.

Astfel a zis, şi pe poart' a eşit repezindu-se Ector.
Fratele-ĭ Paris alăturĭ a mers, şi eraŭ deopotrivă
Şi-unul şi altul aprins să s'apuce de luptă vitează.
Cum e prielnicul vînt stîrnit de un zeŭ după voia
Bieţilor corăbierĭ care 'ntruna cu netede vîsle
Marea despică plutind şi frînt de-obosire li-ĭ trupul;
Astfel ivitu-s'aŭ eĭ Troenilor dornicĭ de dînşiĭ.
Paris ucise pe fiul măritului craĭ Areĭtoos,
Sălăşluitul în Arne, Meneştiŭ, pe care Areĭtoos
Cel purtător de măciucă cu Filomedusa-l născuse.
Ector cu suliţa 'n ceafă lovi pe Eĭoneŭ sub chenarul
Coifuluĭ mîndru de-aramă, şi-ĭ frînse trupeasca tărie.
Glaucos, a luĭ Ipolohos fecior, căpitan peste Liciĭ,
Suliţa 'n crîncenă goană zvîrlind, nemerit-a în umăr
Pe-a luĭ Dexios vlăstar, Ifinoŭ, cînd acesta din a caru-ĭ

9. *Arne* o cetate în Beoţia; uniĭ o identifică cu impunătoarele ruine din epoca miceniană, numite acum Gulas, care se află la capătul despre răsărit al Copaideĭ.

Dete-se jos, şi-a căzut la pămînt istovit de putere.
Dacă din cer a văzut cu ochiĭ de flacăr' Atene
Oştile-ahee perind în valmă de cleştete crunte,
Iute din naltul Olimp zbură spre puteınica Troe.
Dar a zărit-o de sus, din dealul Pergamos, Apolon
Şi s'a zvîrlit înainte-ĭ voind să învingă Troeniĭ.
Cînd la stejar amîndoĭ protivniciĭ zeĭ se 'ntîlniră,
Zise întîĭ a luĭ Zeus fecior, domnitorul Apolon:
„Care ţi-e iar năzuinţa, tu fiic' a 'năĭţatuluĭ Zeus,
De-aĭ coborît din Olimp grăbită de inima-ţĭ tare?
Vreĭ tu Aheilor poate să daĭ schimbătoarea izbîndă?
Ştiŭ eŭ că n'aĭ nicĭ-decum de moartea Troenilor milă.
Vorba-mĭ ascultă măcar — ce-ţĭ spun doar e mult maĭ cu cale:
Facem acu să 'nceteze cumplita vărsare de sînge.
Mîne pe urmă din noŭ să înceap' a se bate 'ntre dînşiĭ
Pînă ce-Aheiĭ de rîpă vor da Ilionul, căcĭ vouă
Zînelor bine vă pare s'o pierdeţĭ această cetate."
Zise luĭ Febos Apolon, Atene cu ochiĭ albaştri:
„Fie, tu meştere ţinteş; eŭ însă-mĭ, cu gîndul acesta,
M'am coborît din Olimp la oastea troiană şi-ahee.
Ce fel tu însă gîndeştĭ că-ĭ chip să curmăm bătălia?"
Numaĭ decît a răspuns feciorul luĭ Zeus Apolon:
„Haĭ să 'nteţim oţelita putere-a viteazuluĭ Ector,
Doar va chema din Aheĭ pe oare-cine, ca numaĭ cu unul
Singur acum să se măsure 'n mult fioroasa bătae.
Plinĭ de uimire Danaiĭ cu luciĭ pulpare de-aramă
Pe-unul de-aĭ lor o să 'ndemne la luptă cu falnicul Ector."
Zice şi zîna cu ochĭ luminoşĭ îĭ ascultă cuvîntul.
Fiul luĭ Priam Elenos, în minte-auzindu-le sfatul
Zeilor nemuritorĭ, cînd eĭ amîndoĭ se vorbiră,
Iute la Ector s'a dus, şi stîndu-ĭ aproape grăit-a:

20. Apolon, după cîntul 5, 460, se aşezase la cetăţuia Pergamos, şi de aicĭ acum întîmpină pe Atene. Teama luĭ a fost ca nu cumva aceasta, prin amestecul eĭ, să hotărască lupta în favorul Aheilor.

22. E tot acelaş stejar frumos şi înalt (adese-orĭ amintit în Iliada) care era închinat luĭ Zeus şi se afla aproape de porţile Skee.

44. Despre Elenos v. cîntul 6, 76.

„Ector, fecior a luĭ Priam, tu cel înţelept ca şi Zeus,
Oare veĭ vrea să m'asculţĭ? Tu eştĭ doar iubitul meŭ frate.
Fă să 'nceteze din luptă cu toţiĭ, Troeniĭ i-Aheiĭ;
Şi pe întîiul viteaz din rîndul Aheilor chiamă,
Singur cu el să te măsurĭ în mult fioroasa bătae.
Nu ţi-e doar încă menit sfîrşitul, nicĭ jalnică soartă;
Ast' auziĭ maĭ acum că zeiĭ 'ntre dînşiĭ vorbiră."
Zise, iar Ector adînc se bucură spus' auzindu-ĭ.
Merge 'ntre armiĭ grăbit şi cu suliţa prinsă de mijloc
Cetele ţine pe loc, şi 'ndată stătură Troeniĭ.
Dar şi pe-Aheiĭ cu dalbe pulpare-ĭ opri Agamemnon.
Febos cu arcul de-argint într'asta şi Palas Atene
S'aŭ aşezat, de păreaŭ la chip unor pajurĭ asemenĭ,
Sus pe stejarul înalt a luĭ Zeus, de scut purtătorul.
Dînşiĭ cătaŭ bucuros la bărbaţiĭ, a căror şireagurĭ
Dese stăteaŭ — o pădure de coifurĭ, de lăncĭ şi de scuturĭ.
Ca vălurele lăţite pe mare de vîntul furtuneĭ
Care-ĭ pornit de curînd, de se 'ntunecă marea sub ele —
Tocmaĭ atîta de des sta 'n şirurĭ deoparte şi alta
Oastea pe cîmp. Iară Ector acestea zicea între dînşiĭ:
„Daţĭ ascultare, Troenĭ şi Aheĭ cu frumoase pulpare,
Vreaŭ un cuvînt să vă spun dup' a inimeĭ mele poruncă.
Nu vru 'mplinirea tocmeliĭ Cronion înalt-domnitorul,
Ci duşmănos către uniĭ şi alţiĭ ne 'mpinge la arme
Pînă-ce saŭ cuceri-veţĭ cumva Ilionul puternic
Saŭ veţĭ peri lîng' a voastre corăbiĭ, pe mărĭ plutitoare.
Ceĭ maĭ de frunte vitejĭ din toat' aheimea-s de faţă.
Care dintr'înşiĭ se bizue singur să lupte cu mine,
Easă din rîndurĭ acum şi vină 'mpotriva luĭ Ector.
Asta mi-ĭ însă 'nvoiala şi Zeus ne fie ca martor:
Dacă strivi-mă-va el cu suliţa lungă de-aramă,
Armele-mĭ prade şi ducă-le-apoĭ la boltite corăbiĭ,
Celor de-acasă doar trupul să-mĭ dee, ca'n urmă Troeniĭ
Jalnicĭ femeĭ şi bărbaţĭ, după moarte, pe rug să mi-l ardă.
Dar dacă eŭ îl răpun şi Apolon îmĭ dă biruinţă,

69. E vorba de învoiala ce s'a făcut de către amîndouă taberile cu prilejul dueluluĭ dintre Menelaŭ şi Paris şi care a fost stricată din partea Troenilor.

Toat' armătura-ĭ luînd o voiŭ duce în Troia 'n cetate,
Şi-oiŭ atîrna-o la templul luĭ Febos Apolon arcaşul;
Iar al luĭ trup îl voiŭ da la frumoasele voastre corăbiĭ
Grija 'ngropăriĭ să-ĭ poarte pletoşiĭ Aheĭ, şi pe malurĭ
La Elespontul întins, spre cinste mormînt să-ĭ înalţe.
Zice-va 'n vremea de-apoĭ oare-cine, cînd negre talazurĭ
Bate-va 'n faţă-ĭ pe vasul cu multe şireagurĭ de vîsle:
Iată mormîntul aceluĭ perit maĭ de mult, luptătorul
Care căzut-a în luptă vitează cu falnicul Ector.
Asta va zice cîndva, şi slava mea veşnică fi-va."
Zise şi-Aheiĭ cu toţiĭ rămaseră 'n linişte-adîncă;
Teamă le-a fost a primi şi ruşine-a-ĭ respinge chemarea.
Dar se sculă în sfîrşit şi 'ncepu să vorbiască Menelaŭ
Ceartă rostind şi ocară cu grele suspinurĭ din suflet:
„Lăudăroşilor, voi! Muerĭ, nu bărbaţĭ din Ahaia!
Fi-va ruşine cu drept, nespus de cumplită ruşine,
Dacă nicĭ unul din voĭ n'ar sta să se bată cu Ector.
Ci vă prefaceţĭ maĭ bine cu toţiĭ în ţărnă şi 'n apă
Colo pe loc, unde staţĭ fără suflet şi fala măririĭ!
Eŭ mă gătesc să mă prind cu el, căcĭ norocul izbîndeĭ
Pururea sus atîrnat stă 'n mînile zeilor veşnicĭ."
Asta vorbit-a, şi-a prins să 'mbrace frumoasele-ĭ arme.
Ţie sosit ţi-ar fi fost, o Menelaŭ, sfîrşitul vieţiĭ:
Ector acum te-ar fi stins, fiind maĭ puternic ca tine;
Insă pe loc aŭ sărit să-l 'mpedice-Aheiĭ de frunte.
Însuşĭ Atrid Agamemnon, acel cu maĭ mare domnie,
Repede-l prinse de dreapta şi-ĭ zise cuvintele-aceste:
„Vino-ţĭ în fire, mărite Menelaŭ! Nu-ţĭ trebue ţie
Faptă nebună să 'ncercĭ; dar rabdă cu toată mîhnirea.
Nu căuta să te apucĭ cu unul maĭ tare ca tine,
Ce-ĭ şi de alţiĭ temut, cu Ector feciorul luĭ Priam.
Se 'nfiora să-l înfrunte în lupta cea plină de slavă
Insuşĭ Ahile, cu toate că el e maĭ tare ca dînsul.
Haĭ dar întoarnă-te-acum şi stăĭ între mulţiĭ tovarăşĭ;
Las' că trimite-vor pe-altul Aheiĭ 'mpotriva luĭ Ector.
Care, cu toate că-i fără de teamă şi saţ la războae,
Tot va fi el bucuros să-şĭ plece în tihnă genunchiĭ,

85. Maĭ tîrziŭ se arătaŭ în adevăr pe ţărmul Elespontuluĭ (Dardanele) *tumuliĭ* luĭ Aias, aluĭ Ahile, a luĭ Patroclu şi Antilohos.

Dacă scăpa-va din crudul războĭ, şi din cleştetul crîncen.“
Frateluĭ asta zicînd, viteazul întorsu-i-a gîndul,
Căcĭ cu dreptate-a vorbit. Se supune Menelaŭ, şi veselĭ
Soţiĭ apoĭ i-aŭ desprins de pe umerĭ frumoasele arme.
Scoală-se Nestor atuncĭ şi-Aheilor asta vorbeşte:
„Vaĭ, ce durere şi jale cuprinde poporul ahaic!
Mult ar maĭ geme bătrînul Peleŭ, călăreţul destoinic,
Al Mirmidonilor craiŭ vestit la vorbirĭ şi la sfaturĭ,
Care cînd-va bucuros cercetîndu-m' acasă la dînsul,
Tot întreba de-obîrşia şi neamul vitejilor noştri,
De-ar auzi că eĭ staŭ tupilaţĭ înaintea luĭ Ector!
Braţele el şi-ar întinde spre cer să se roage ferbinte,
Doar ar putea să coboare maĭ iute în noaptea veciei!
Doamne tu Zeus, tu Palas Atene şi Febos Apolon,
Tînăr de-aş fi ca de mult, cînd pe rîul cel iute Keladon
Se 'ncăeraŭ cu Pileniĭ Arcaziĭ ceĭ meşterĭ la suliţĭ
Strînşĭ lîngă Feia sub ziduri în prejmetul apeĭ Iardanos.
Ereŭtalion era la duşmanĭ ca un zeŭ în putere
Şi se lupta între eĭ cu armele luĭ Areĭtoos,
Craiŭ-Areĭtoos, slăvitul viteaz, purtătorul de ghioagă —
Cum îĭ ziceaŭ şi bărbaţĭ şi femeĭ care-s falnic încinse.
Nu se slujia doar în luptă de arc şi de suliţă lungă,
Ci cu măciuca de fer spărgea bărbăteştile rîndurĭ.
Dar vicleneşte şi nu cu puterea, Licurg, îl ucise
La o strîmtoare, pe unde cu greu îĭ slujia buzduganul.
Colo în strîmta cărare Licurg apucîndu-ĭ nainte
Lancea-ĭ înfipse în mijloc, şi fu răsturnat Areĭtoos.
Armele-ĭ, darul luĭ Ares, ca pradă luîndu-ĭ viteazul
Însuşĭ apoĭ le purta pretutindenĭ în luptele grele.

127—128. Întîlnirea luĭ Peleŭ cu Nestor a avut loc înaintea războiuluĭ, cînd cel din urmă a fost trimis împreună cu Odiseŭ în Ftia, ca să hotărască pe Ahile să ia parte la războiŭ.

133. şi urm. Arcaziĭ saŭ Arcadieniĭ, locuitoriĭ *Arcadieĭ*, ţinutul central, cel maĭ muntos al Peloponezuluĭ. Feia, un port la sudul Elideĭ, ţinutul cel maĭ despre apus din Peloponezul, lîngă rîul Iardanos. Keladon se presupune a fi un afluent al acestuia. Pileniĭ luĭ Nestor veniaŭ din Pilos, un port în Mesenia, spre sud-vest.

136. Ereutalion, viteazul arcadian în slujba luĭ Licurg, regele Beoţieĭ, e amintit în cîntul 4, 319. Acest Licurg nu trebue confundat cu celalt Licurg, despre care a fost vorba în cîntul 6, 130.

Cînd maĭ pe urmă Licurg bătrîn în palatu-ĭ ajunse,
Ereŭtalion, ca bun slujitor, le primi să le poarte.
Dînsul cu ele încins chema pe vitejĭ la bătae;
Toţĭ tremuraŭ îngrozițĭ şi nimenĭ nu-ĭ sta împotrivă.
Eŭ cutezat-am atuncĭ să es înainte-ĭ, eŭ singur
Nepăsător de primejdiĭ, deşi între-aĭ noştri maĭ tînăr.
Prinsu-m'am dară cu el şi-Atene mi-a dat biruinţă,
Şi-am toropit un bărbat nespus de puternic şi mare:
Lat cît o namilă 'ntins se zbătea la pămînt uriaşul!
Dac' aş fi iară voinic şi verde cum fost-am odată,
Cum s'ar afla între-Aheĭ potrivnicul mareluĭ Ector!
Ceĭ maĭ de frunte vitejĭ din toat' Aheimea-s de faţă,
Nimenea totuş voios nu sare 'naintea luĭ Ector."
Astfel bătrînu-ĭ certa, şi din eĭ ridicatu-s'aŭ nouă.
Cel maĭ întîĭ a sărit al oasteĭ păstor Agamemnon
Şi după el s'a zvîrlit viteazul Tidid Diomede,
Aias ceĭ doĭ luptătorĭ ferecaţĭ în tăria năvaleĭ;
Idomeneŭ dup'aceea, şi soţu-ĭ iubit Merione
Care era ca şi Ares acel ce omoară bărbaţiĭ;
Evemonid Evripil arătosul, şi-alăturea Toas
Cel din Andremon născut şi-apoĭ Odiseŭ prea-măritul.
Dînşiĭ cu toţiĭ voiaŭ să se prindă la luptă cu Ector;
Dar le vorbi călăreţul Gereniŭ, cumintele Nestor:
„Sorţul acum aruncaţĭ, ca unul din voĭ să se-aleagă;
El o să bucure mult pe mîndriĭ feciorĭ din Ahaia
Şi 'nveseli-se-va 'n sine şi el, de putea-va să scape
Teafăr acuma de crudul războiŭ şi de 'ncaerul crîncen."
Astfel a zis, şi 'nsemnînd fiecare un sorţ dup'aceea
Eĭ îl aruncă în coiful măritului craiŭ Agamemnon.
Armia prinse la zeĭ să se roage cu braţele 'ntinse
Şi-asta zicea oare-cine privind cătr' a ceruluĭ boltă:
„Zeus părinte, fă sorţul să cadă luĭ Aias Telamon,
Luĭ Diomede, orĭ craiuluĭ cel din bogata Mikene!"

171. Hotărîrea sorţuluĭ e socotită ca venind dela zeĭ; de aceea urmează după ea rugăciunea oştiriĭ.

180. Mikene (Micena) era, pe lîngă Orhomenos din Beoţia, cea maĭ bogată din cetăţile vremiĭ eroice. Descoperirile celebre făcute de arheologul Schliemann dovedesc că adjectivul luĭ Omer („bogata în aur") se întemeiază pe o stare adevărată din trecut.

Ziseră; coiful mişcînd cu mîna cumintele Nestor,
Sorțul luĭ Aias din el sări, tuturora pe voe.
Decĭ pretutindenĭ un crainic în deasa mulțime ducîndu-l
Prinse vitejilor craĭ să-l arate, pornind dela dreapta;
Nu-l cunoscu şi pe rînd fie-care din eĭ îl respinse.
Dacă prin gloată s'a dus maĭ departe şi-ajunse la Aias,
Care-aruncatu-l-a 'n coif făcîndu-ĭ un semn pe deasupra,
Mîna şi 'ntinse viteazul, iar crainicul sorțul îĭ dete.
El cunoscu a luĭ semn şi 'ndată fu vesel la față.
Sorțul pe jos la picioare 'l zvîrli şi grăi tuturora:
„Sorțul acesta i-al meŭ, o prietinĭ, şi însu-mĭ mă bucur,
Inima-mĭ crede că eu birui-voiŭ pe falnicul Ector.
Haide, voĭ rugă rostițĭ împăratuluĭ Zeus Cronion,
Pînă ce eŭ îmbrăca-voiŭ acuma vitezele arme.
Ruga 'ntre voĭ pe tăcute rostițĭ, să n'auză Troieniĭ
Orĭ glăsuiți-o fățiş, căcĭ n'am nicĭ o teamă de nimenĭ.
Ori-cît ar vrea dinadins, nu-ĭ unul din loc să m'abată
Prin meşteşug de războiŭ orĭ silnic; nu cred doar că 'n arme
Neştiutor într'atît m'a născut şi crescut Salamina."
Zise, şi toțĭ se rugaŭ împăratuluĭ Zeus Cronion
Şi-asta în rugă ziceaŭ cu privirea spre cer ațintită:
„Zeus părinte, tu 'nalte, slăvite stăpîn peste Ida,
Fă tu să birue Aias şi dă-ĭ strălucirea izbîndeĭ.
Drag de ți-e însă şi Ector, şi grijă de porțĭ şi de dînsul,
Amînduror deopotrivă le 'mparte putere şi slavă."
Asta ziceaŭ pe cînd Aias punea sclipitoarele-ĭ arme.
După ce dînsul pe toate la urmă frumos şi le 'ncinse,
Iute porni, şi la mers părea ca năpraznicul Ares,
Care se poartă 'n prigoana bărbaților, cînd îĭ aprinde
Zeus la luptă pe eĭ prin vrajba de viețĭ cositoare.
Astfel şi el uriaşul, al armieĭ zid de-apărare,
Merse 'nainte cu zimbet în fața-ĭ sălbatec de cruntă,
Sulița lungă rotind şi-umblînd cu paşĭ marĭ de mîndrie.

184. Crainicul umblă de la dreapta la stînga, pentru-ca să le fie spre bine.

195. Aias spune oştiriĭ să se roage pe tăcute, fiindcă cuvintele cobitoare, rugăciunile din potrivă, saŭ părerile neprielnice ale duşmanilor puteaŭ slăbi rostul rugăciuniĭ.

199. *Salamina*, patria luĭ Aias, fiul luĭ Telamon. Salamina e o insulă în golful saronic, în fața Ateneĭ.

Inima soţilor luĭ creştea de plăcere văzîndu-l,
Iar pe Troenĭ i-a trecut prin trup un cutremur de ghiaţă.
Prinse de team' a se zbate şi inima 'n pieptul luĭ Ector,
Însă zadarnic: el nu maĭ putea să s'ascundă de frică
Dîndu-se 'n gloată 'napoĭ, căcĭ el de la sine 'l chemase.
Iată 'ĭ se apropie Aias, şi 'nalt ca un turn îĭ e scutul,
Care din pieĭ a boi şapte cu-aramă 'l lucrase Tihios
Cel maĭ isteţ curelar ce trăise vr'odată în Hile;
Luciul scut i-a lucrat de minune din pieile-a şapte
Boĭ încălaţĭ, pe deasupra cu-aramă vîrtos ferecîndu-l.
Scutul acesta ţinînd la piept înainte 'i viteazul
Şi-ameninţînd a grăit luĭ Ector cu totul de-aproape:
„Ector, acuma cunoaşte-veĭ bine luptîndu-te singur
Ce fel de oamenĭ vitejĭ maĭ aŭ între dînşiĭ Danaiĭ,
Nenumărînd pe-acel leŭ, de bărbaţĭ strivitorul Ahile.
Dînsul acum la corăbiĭ boltite, pe mărĭ plutitoare,
Şade cuprins de mînie pe-al oasteĭ păstor Agamemnon.
Dar şi 'ntre noĭ sînt de-aceia ce pot să te 'nfrunte cu arma,
Şi 'ncă sînt mulţĭ. Însă haide şi 'ncepe lovitul şi harţa!"
Marele Ector, din coif mişcătorul, răspunse la rîndu-ĭ:
„Aias, fecior luĭ Telamon, mărite stăpîn de popoare,
Nu mă cerca tu la fel cum cercĭ pe copilul cel firav
Saŭ pe o slabă femee ce nu se pricepe la luptă.
Eŭ îs deplin ştiutor de-a bărbaţilor sfezĭ şi măcelurĭ.
Ştiŭ doar la dreapta şi ştiŭ şi la stînga să port argăsitul
Scut, şi de dînsul păzit să mă bat cu ne 'nfrîntă putere.
Ştiŭ să daŭ buzna cu carul în valma de caĭ şi de care,
Ştiŭ şi pe jos să mă prind în hora cumplituluĭ Ares.
Însă eŭ nu voiŭ să daŭ în tine, viteaz aşa mare,
Vr'o lovitură pe-ascuns, ci pe faţă de pot să te biruĭ".

219. Scutul luĭ Aias aicĭ e ca şi a luĭ Ector în cîntul 6, 117. Cetatea Hile se afla în Beoţia, probabil lîngă lacul actual Likeri (lîngă Copaida). Scutul luĭ Aias care joacă un oarecare rol în Iliada este atît de legat cu amintirea erouluĭ, încît fiul săŭ s'a numit după el Eurisakes („cel cu scutul mare"), iară Salamina împodobia cu el monedele sale.

242. Ector îşĭ curmă cuvîntul numaĭ decît şi trece la faptă, ca să nu treziască bănuiala în Aias, a căruĭ vrednicie o recunoaşte, că el dinadins lungeşte vorba pentru-ca în vremea asta să descopere vr'un gol, vr'o parte neferită de arme, ca să atace „pe ascuns", adică cu şiretenie.

Zise, şi-apoĭ răsucind zvîrli a luĭ suliţă lungă,
Şi nimeri în de piele puternicul scut a luĭ Aias
Tocmaĭ deasupra de tot prin pătur'a opta de-aramă.
Şase din păturĭ le rupse lovindu-le straşnic' aramă
Şi 'nţepeni într'a şaptea din pieĭ. Dar pe urmă şi Aias,
Nobilă viţă din Zeus, aruncă năstruşnica-ĭ lance
Şi nimereşte pe loc în scutul rotund a luĭ Ector.
Prin lucitorul săŭ scut străbate năprasnica lance,
Trece cu vîrful apoĭ în platoşa-ĭ mult măestrită
Şi-alunecînd spre deşerturĭ îĭ rupe cămaşa de zale;
Pleacă-se Ector atuncĭ şi scapă de neagra urgie.
Dar cu nepreget luînd amîndoĭ lungăreţele suliţĭ,
S'aŭ năpustit ca şi leiĭ ce mistue carnea de crudă
Orĭ ca sălbaeciĭ vierĭ ce nu maĭ slăbesc în putere.
Fiul luĭ Priam întîĭ la mijloc izbitu-i-a scutul,
Făr' a-l răzbate; căcĭ, dînd de aramă, 'ndoitu-s'a vîrful.
Aias la rîndu-ĭ, sărind, în pavăză-ĭ dete cu lancea
Şi-o răzbătu zguduind înapoĭ pe năvalnicul Ector;
Ceafa-ĭ atinse tăind, şi sînge ţîşnitu-i-a negru.
Nu sta din lupt'a luĭ Priam fecior, ci cu toată rănirea,
Repede 'n läturĭ ferind, cu mîna cărnoasă ridică
Un bolovan ce pe cîmp sta mare şi negru şi aspru,
Şi slobozindu-l apoĭ spre Aias, loveşte în scutu-ĭ
Straşnic de piele de boŭ, şi zingăne-arama pe dînsul.
Aias atuncĭ apucînd o piatră maĭ grea şi 'nvîrtind-o,
Numaĭ-decît a izbit-o cu toată nespusa-ĭ putere.
Scutul luĭ Ector a spart cu steiul cît piatra de moară
Şi l-a rănit în genunchĭ; iar Ector căzut-a pe spate,
Dar sprijinindu-se 'n scut, ci 'n grab ridicatu-l-a Febos.
Eĭ ar fi prins a se bate cu săbiĭ în luptă de-aproape,
Dacă doĭ crainicĭ, doĭ solĭ trimişĭ de bărbaţĭ şi de Zeus,
N'ar fi venit repeziţĭ dela oaste de-oparte şi de-alta,
Oamenĭ cuminţĭ amîndoĭ, Ideos precum şi Taltibiŭ.
Dînşiĭ toiagu 'ntre eĭ aŭ ţinut, şi vorbit-a Ideos,
Crainicul cel ştiutor de multe 'nţelepte poveţe:
„Dragiĭ meĭ fiĭ, conteniţĭ din luptă şi nu vă maĭ bateţĭ.

259. Arama scutuluĭ, care a nimicit aicĭ puterea lovituriĭ, era o placă rotundă, maĭ groasă, cu care era prevăzut mijlocul de afară al scutuluĭ şi care servea la pararea atacurilor duşmane.

Zeus, al norilor domn, la fel amîndoï vă iubeşte ;
Ambiï războinicï sînteţï, cunoaştem aceasta cu toţiï.
Iată de-acuma-ï amurg, se cade să ştim şi de noapte.“
Aias Telamon atuncï aşa cuvînta luï Ideos:
„Spuneţï luï Ector, Idee, aceasta să-mï zică el însuşï;
El doar pe ceï maï de frunte vitejï îï stîrni la bătae,
Facă ’nceputul, şi eŭ voios voiŭ urma după dînsul.“
Marele Ector, din coif clătitorul, acestuia zise:
„Aias, de vreme ce zeiï ţi-aŭ dat şi puterï şi mărime
Şi ’nţelepciune, de eştï întîiul în lupta de suliţï
Printre Aheï, să sfîrşim acum bătălia cea cruntă.
Mîne pe urmă din noŭ lupta-ne-vom, pînă ce zeiï
Vor hotărî despărţirea dînd unora slava izbîndeï.
Iată de-acuma-ï amurg, se cade să ştim şi de noapte.
Numaï aşa ’nveseli-veï pe-Aheiï ce şed la corăbiï,
Dar maï cu samă pe-aï tăï şi oastea venită cu tine.
Astfel şi eŭ, de mă ’ntorc în marea cetate-a luï Priam
Voiŭ bucura pe Troenï şi Troene ce tîrîe haina,
Care se vor închina pentru mine-adunate la templu.
Haï dar acu ne cinstim la olaltă cu darurï măreţe,
Pentru-c’aşa oarecine din ambele taberï să zică:
Vrajba ce seceră vieţï i-a pus pe-amîndoï să se bată,
Dar, împăcaţï între eï, părăsiră la urmă bătaia.“
Astfel îï zise şi-un paloş cu ţinte de-argint îï întinse
Cu săbierul cel bine croit şi cu teaca ’mpreună.
Brîŭ porfiriŭ lucitor îï dete şi Aias la rîndu-ï;
Şi despărţindu-se, unul se duse la tabăr’ ahee,
Iară celalt la Troenï; voioşï îl primiră pe dînsul,
Dacă văzură că viŭ şi teafăr la dînşiï se ’ntoarce
Ector scăpat de puterea şi mîna ne’nfrînt’ a luï Aias.
Eï spre cetate ’l duceaŭ şi-abia maï credeaŭ că trăieşte.

303—305. Mînerul paloşuluï avea ţinte de-argint, care băteaŭ la ochï, din pricina coloriï închise a mîneruluï făcut din os saŭ din lemn. După legendele ulterioare, acesta e paloşul cu care maï tîrziŭ s’a sinucis Aias, pe cînd „brîul“ dăruit luï Ector de Aias i-a servit luï Ahile ca să lege leşul luï Ector de carul săŭ, cînd l-a tîrît împrejurul mormîntuluï luï Patroclu. *Săbierul* (baudrier) era din piele „bine croită“, ferecată cu metal, dupăcum se arată din repeţita luï caracterizare („de aur saŭ de argint“). *Brîul* era încătărămat pe partea din afară la marginea de jos a platoşeï. (cf. cîntul 5, 133).

Dar şi pe Aias Aheiĭ 'n duium îl duceaŭ cătră cortul
Luĭ Agamemnon, şi vesel era de izbîndă viteazul.
Cînd dup'aceea, sosind la corturĭ, intrară la dînsul,
Craiŭ Agamemnon, în cinste le dete să 'njunghie un taur,
Boŭ de cincĭ anĭ, închinîndu-l a-tot-ţiitoruluĭ Zeus.
Harnicĭ apoĭ îl jupiră şi 'n multe bucăţĭ despicîndu-l,
Carnea tăiară feliĭ şi frumos în frigărĭ o trecură,
Bine o fripseră toată şi-o traser' apoĭ din jăratec.
Cînd isprăviră 'n sfîrşit cu toate, şi-ospăţul gătiră,
Eĭ ospătaŭ, şi avea deopotrivă mertic fie-care.
Lungul al bouluĭ arm îl dete luĭ Aias, cinstindu-l
Marele domn Agamemnon, viteazul născut din Atreus.
Cînd şi-alinară pe urmă cu toţiĭ şi sete şi foame,
Prinse întîĭ între eĭ să-şĭ spună gîndirea bătrînul
Nestor, al căruia sfat fu cel maĭ cuminte deapururĭ,
El sănătos cugetînd, vorbi adunăriĭ şi zise;
„Tu Agamemnon şi voĭ ceilalţĭ căpitanĭ aĭ oştiriĭ,
Mulţĭ din oşteniĭ pletoşĭ din Ahaia pe cîmp ne periră.
Aprigul Ares stropi 'ntunecatul lor sînge pe malul
Limpedeĭ ape Scamandru, şi sufletu 'n iad le trimise.
De-asta tu mîne din zorĭ se cade să curmĭ bătălia;
Noĭ adunîndu-ne-apoĭ pe morţĭ să-ĭ aducem în care
Trase de boĭ şi catîrĭ, şi-aicĭ împreună să-ĭ ardem
Lîngă corăbiĭ, ca oasele lor fie-cine să poată
Duce cu sine la fiĭ, cînd o fi să ne 'ntoarcem acasă,
Şi să 'nălţăm dup'aceia la rug tuturor o movilă,
Numaĭ un singur mormînt, şi iute 'nainte să facem
Ziduri cu turnurĭ înalte, adăpost pentru noĭ şi corăbiĭ;
Şi la tot turnul apoĭ porţĭ marĭ şi vîrtos îmbinate,
Cale prin ele deajuns pentru carele noastre să fie.
Şi să săpăm lîngă zid un şanţ maĭ adînc pe afară,
Şanţul săpat împrejur va putea să oprească duşmaniĭ,
Cînd cu tărie venind cotropi-ne-vor eĭ, inimoşiĭ."
Zise şi craiĭ cu toţĭ lăudară povaţa luĭ Nestor.
În cetăţue pe deal şi Troeniĭ făceaŭ adunare

334. Acest vers şi următorul eraŭ respinse de ceĭ vechĭ ca străine de text; ele conţin o contrazicere faţă de propunerea luĭ Nestor de-a „arde osemintele celor morţĭ şi de-a ridica un mormînt comun". Odată ce osemintele eraŭ arse şi amestecate cu celelalte, cum le maĭ puteaŭ deosebi şi lua cu dînşiĭ?

Straşnică, plină de zgomot, la poarta măritului Priam.
Vorba dintîĭ începu înţeleptul Antenor şi zise:
„Daţĭ ascultare, Troenĭ, Dardanĭ şi tovarăşĭ de arme:
Vreaŭ să vă spun un cuvînt precum mă povăţue mintea.
Haide acum pe Elena şi-averea 'ĭ cu ea împreună
S'o 'napoiem la Atrizĭ, ca s'o ducă; jurata credinţă
Noĭ am călcat şi 'nzadar ne batem, căcĭ n'o să ne fie
Spre fericire de-acum, dacă nu vrem să facem noĭ asta."
Zise, şi 'ndată şezu; dar pe loc se sculă între dînşiĭ
Falnicul Paris, bărbatul Eleneĭ cea 'n plete boġată,
Şi la bătrînul Antenor aşa se răsti de mînie:
„Nu după poftă 'mĭ vorbeştĭ dînd astfel de sfat, o Antenor.
Ştiĭ tu şi altă povaţă maĭ bună să spuĭ decît asta.
Dacă tu însă 'nadins grăit-aĭ cuvîntul acesta,
Drept e că minţile-atuncĭ luatu-ţi-aŭ zeiĭ cu totul!
Dar cuvînta-voiŭ eŭ însumĭ Troenilor şi-una voiŭ spune
Fără de 'ncunjur acum: Danailor nu daŭ femeea;
Numaĭ averea ce-adus-am acasă cu dînsa din Argos
Toată sînt gata s'o daŭ, ba chiar să sporesc dela mine."
Zise şi 'ndată şezu; dar pe loc se sculă între dînşiĭ
Priam, nepot luĭ Dardanos, întreg ca şi zeiĭ la minte;
El sănătos cugetînd, aceste vorbi adunăriĭ:
„Daţĭ ascultare, Troenĭ, Dardanĭ şi tovarăşĭ aĭ noştri,
Vorba ce eŭ vă voiŭ spune i-a inimeĭ mele dorinţă.
Ca şi 'nainte voĭ mergeţĭ acum şi cinaţĭ în cetate
Şi la păzire gîndiţĭ, şi cu toţiĭ mereŭ să vegheze.
Mînece mîne din zorĭ Ideos să meargă la vase
Luĭ Agamemnon să spue şi frateluĭ săŭ, luĭ Menelaŭ,
Vorba rostită de fiul meŭ Paris, pricina 'nvrăjbiriĭ;
Şi-adăugîndu-le-apoĭ ca măsură cuminte, să 'ntrebe
Dac'ar voi să 'ncetăm cu luptele, pînă vom arde
Morţiĭ; pe urmă din noŭ război-ne-vom pînă ce zeiĭ
Vor hotărî despărţirea dînd unora slava izbîndeĭ."
Asta vorbi; iară eĭ voios îĭ ascultă cuvîntul.
Oastea în cete 'mpărţită prin tabăr' a prins să cineze.
Iar dimineaţă porni la corăbiĭ să meargă Ideos;

346. Adunarea Troenilor se ţinea la „poarta luĭ Priam", adică a palatuluĭ regal, unde, după obiceiul oriental, regele judecă pricinele dreptăţiĭ (cfr. expresia „Sublima Poartă").

Dînsul la sfat îĭ găsi pe Danaĭ, slujitoriĭ luĭ Ares,
Tocmaĭ la coada corăbieĭ luĭ Agamemnon Atride.
Crainicul cel strigător stătu între eĭ şi le zise:
„Voĭ din Atreus născuţĭ şi voĭ căpitanĭ din Ahaia,
Priam acum şi ceilalţĭ fruntaşĭ aĭ noroduluĭ nostru
Mi-aŭ poruncit să vă spun — de poftiţĭ şi vă place şi vouă —
Vorba grăită de Paris, pricina războiuluĭ nostru;
Toat' a femeiĭ avere ce 'n vase-adîncate din Argos
Dînsul aduse la Troia — maĭ bine perea înainte! —
Gata-ĭ s'o dee, ba chiar şi cu alta de-a luĭ s'o sporiască.
Dar a slăvituluĭ craiŭ Menelaos dreaptă soţie
Nu vrea s'o dee 'napoĭ, deşi îl îndeamnă Troeniĭ.
Maĭ îmĭ dădură poruncă pe voĭ să vă 'ntreb dup'aceea,
Dac'aţĭ voi să 'ncetăm cu luptele pînă vom arde
Morţiĭ; pe urmă din noŭ război-ne-vom pînă ce zeiĭ
Vor hotărî despărţirea dînd unora slava izbîndeĭ."
Asta le-a zis şi cu toţiĭ rămaseră 'n linişte-adîncă,
Dar maĭ pe urmă vorbi inimosul Tidid Diomede:
„Nu maĭ primiască nicĭ unul acum avuţia luĭ Paris,
Nicĭ pe Elena, căcĭ chiar şi-a prunculuĭ minte pricepe
Că 'mpresuraţi-s acum Troeniĭ de mreaja peiriĭ!"
Asta le zise, şi-Aheiĭ 'nvoindu-se toţĭ chiuiră
Plinĭ de mirare auzind ce spuse viteazul Tidide.
Craiŭ Agamemnon atuncĭ aşa cuvînta luĭ Ideos:
„Iac' auzit-aĭ cuvîntul Aheilor însuţĭ, Idee,
Cum către tine răspund; plăcut mi-e şi mie răspunsul.
Cît despre oameniĭ morţĭ, de loc nu împiedec să-ĭ ardem;
Nu e nimic de cruţat, cînd vorba-ĭ de-a morţilor trupurĭ!
Cade-se 'ndată ce mor cu foc să 'mpăcăm a lor umbre.
Iată, iaŭ martor pe Zeus al Hereĭ bărbat, tunătorul!"
Zise şi schiptrul apoĭ spre zeĭ a 'nălţat Agamemnon,
Grabnic Ideos atuncĭ se 'ntoarse la deal în cetate,
Unde steteaŭ în sobor Troeniĭ, Dardaniĭ şi soţiĭ.
Toţĭ adunaţĭ aşteptaŭ pe crainicul lor ca să vie.
Dînsul în urmă venind, 'şi-a spus adunăriĭ solia

411. Prin cuvintele acestea, Agamemnon primind propunerea cu privire la îngroparea morţilor, se leagă sărbătoreşte că se va ţinea de cuvînt; ridicarea sceptruluĭ către zeĭ e întărirea externă a jurămîntuluĭ săŭ.

Stîndu-le 'n mijloc, iar eĭ se gătiră cu multă grăbire
Uniĭ să care la leşurĭ, iar alţiĭ la trunchiurĭ de lemne,
Dar şi Aheiĭ la fel se tot îndemnaŭ la corăbiĭ
Leşurĭ s'aducă şi eĭ şi sarcinĭ de lemne să care.
Prinse şi soarele-atuncĭ pe cîmp să-şĭ reverse lumina;
El către cer se suia părăsind a oceanuluĭ valurĭ
Lin curgătoare şi-adîncĭ, iar eĭ se 'ntîlniaŭ laolaltă.
Dar era greŭ între morţĭ a cunoaşte pe-aĭ lor fie-care;
De-asta de sînge şi praf îĭ spălaŭ, şi aşa cunoscîndu-ĭ
Dînşiĭ cu lacrimĭ ferbinţĭ în căruţe-aşezaŭ a lor trupurĭ.
Marele Priam să plîngă 'ĭ opria, dară eĭ în tăcere
Morţiĭ pe rug aşezaŭ cu inima frîntă de jale;
După ce-ĭ arseră, dînşiĭ plecară pe urmă la Troia.
Nu maĭ puţin se munciaŭ şi-Aheiĭ cu mîndre pulpare;
Morţiĭ pe ruguri puneaŭ cu sufletul plin de mîhnire,
După ce-ĭ arseră, dînşiĭ se duser' apoĭ la corăbiĭ.
Încă 'nainte de zorĭ, cînd noaptea cu ziua se 'ngînă,
Oaste de-Aheĭ într'ales se strînse la rug, şi de grabă
Prinse să 'nalţe în jurul cenuşeĭ de morţĭ o movilă,
Numaĭ un singur mormînt; oşteniĭ făcură pe urmă
Ziduri cu turnurĭ înalte, adăpost pentru eĭ şi corăbiĭ,
Şi la tot turnul apoĭ porţĭ marĭ şi vîrtos îmbinate,
Cale prin ele de-ajuns să aib' a lor care de luptă;
Iară pe-aproape de zid, dealungul, săpară eĭ şanţul
Mare şi larg şi adînc, şi pariĭ într'însul bătură.
Astfel atuncea lucraŭ pletoşiĭ oştenĭ din Ahaia.
Zeiĭ la sfat aşezaţĭ lîngă Zeus ce fulgeră 'n nourĭ
Se 'nminunaŭ de măreaţa zidire, de-Aheĭ ridicată.
Vorba 'nceput-a Poseidon acel care mişcă pămîntul:
„Zeus părinte, e oare pe 'ntinsul pămînt oare-cine
Care de-acuma la zeĭ să 'ncreadă simţirea-ĭ şi gîndul?
Nu vezĭ tu iarăş acolo pletoşiĭ oştenĭ din Ahaia?
Dînşiĭ un zid ridicară la vase cu şanţ şi părcane
Fără ca zeilor jertfe alese nainte să 'nchine.
Merge-va ziduluĭ vestea departe cît soarele-ajunge

423. „Eĭ", adică Aheiĭ şi Troeniĭ, care umblaŭ pe cîmp ca să care pe morţĭ.

Şi-o să se uite de zidul ce eŭ împreună cu-Apolon
Luĭ Laomedon muncind făcut-am în preajma cetăţiĭ."
Mult oţerîndu-se Zeus, al norilor domn, îĭ răspunse:
„Ce fel grăit-aĭ, tu zeŭ prea tare ce zguduĭ pămîntul?
Gîndul acest' ar putea să cutremure numaĭ pe zeul
Cel ce se simte cu mult maĭ slab de vîrtute ca tine.
Ins' a ta slavă trăi-va cît soarele 'mprăştie raze.
Haĭ dar, tu lasă-ĭ acum; ci după războiŭ cînd Aheiĭ
Aŭ să se 'ntoarcă 'napoĭ pe corăbiĭ în scumpa-le ţară,
Sparge-le zidul întreg şi cufundă-l în apele măriĭ;
Ţărmul întins dup'aceea cu prund îl acopere iarăş,
Urmă din marele zid pe-acolo să nu maĭ rămîe."
Zeiĭ acestea ziceaŭ şi-aşa se vorbiaŭ între dînşiĭ.
Soarele-apuse pe urmă şi zidul Aheiĭ gătiră,
Boĭ înjunghiară la corturĭ şi-apoĭ s'aşezară la cină.
Iată, 'ncărcate cu vin din Lemnos venind poposiră
Multe corăbiĭ la mal; trimise eraŭ de Eŭneos,
Al Ipsipileĭ fecior născut cu viteazul Iason.
El a trimis osebit ca dar la corăbiĭ s'aducă
Vedre o mie de vin luĭ Menelaŭ şi luĭ Agamemnon.
Vin neguţaŭ la corăbiĭ pletoşiĭ feciorĭ din Ahaia
Uniĭ cu fier lucitor şi alţiĭ în schimb cu aramă,
Alţiĭ cu-a vitelor pieĭ precum şi cu vitele înseşĭ
Şi-alţiĭ cu oamenĭ robiţĭ, şi masă bogată făcură.
Staŭ peste noapte pe urmă voiniciĭ pletoşĭ din Ahaia
Şi chefuıaŭ; la fel în cetate cu-aĭ lor şi Troeniĭ.
Însă cumintele Zeus gînd răŭ le-a purtat pîn' în ziuă
Groaznic în nourĭ tunînd, şi galbenĭ de teamă Danaiĭ
Vinul turnaŭ la pămînt din cupe, şi nu bea nicĭ-unul
Fără să 'nchine o parte luĭ Zeus a-tot-ţiitorul;
Dar adormiră la urmă primind ale somnuluĭ darurĭ.

452. Zidul cetăţiĭ Troia era, după legendă, făcut de Poseidon şi de Apolon, care aŭ fost puşĭ de Zeus ca pedeapsă pentru o vină a lor să slujiască luĭ Laomedon, regele Troeĭ: dar în cîntul 21, 441 şi urm. se spune că la zidurĭ a lucrat numaĭ Poseidon, pe cîtă vreme Apolon păştea cireada de boĭ a regeluĭ.

469. *Iason* cunoscut după legende ca conducător al Argonauţilor. Ipsipile era copila unuĭ rege din Lemnos. Această insulă era acum colonizată de tribul elin al Minienilor.

CÎNTUL AL OPTULEA.

Cuprinsul: Zeus cuvîntează către zeĭ şi-ĭ opreşte de-a lua parte la războiŭ; apoĭ pleacă spre Ida. Lupta fiind nehotărîtă, el cîntăreşte soarta războitorilor şi meneşte a răŭ Aheilor. Fuga acestora. Diomede în luptă cu Ector apărînd pe Nestor. Ector îşĭ îndreaptă armia şi caiĭ şi dă goană Aheilor. Agamemnon deznădăjduit, ocăreşte pe Aheĭ şi se roagă de Zeus; acesta, de milă, îĭ trimite un semn prielnic. Aheiĭ înaintează din noŭ. Vitejia luĭ Teucros, care apoĭ e rănit de Ector. Aheiĭ daŭ dosul iară, şi Hera cu Atene se gătesc să-ĭ ajute; dar Zeus trimite pe Iris şi le opreşte pe loc. Zeus se întoarce la Olimp şi rîde de încercarea zeiţelor. La venirea nopţiĭ Troeniĭ ţin sfat; Ector cuvîntează şi ia măsuri de pază împotriva Aheilor.

Carul cu patru cai şi mînătorul. (După un vas pictat, antic.)

VIII.

Cînd Aurora în văl şofraniŭ luminase pămîntul,
Zeus ce fulgeră 'n norĭ făcu adunare cu zeiĭ
Sus pe-a Olimpuluĭ culme, pe cea maĭ înaltă din toate.
Prinse pe urm'a vorbi şi-auziaŭ cuvîntarea'i cu toţiĭ:
„Zeĭ şi zeiţe, plecaţi-v'auzul la tot ce voiŭ spune,
Ceea ce eŭ vă vorbesc i-a inimeĭ mele dorinţă.
Nimenĭ acuma din ceĭ din Olimp, fie zeŭ, orĭ zeiţă,
Nu maĭ cuteze să-mĭ calce porunca, ci toţĭ la olaltă,
Una să-mĭ fiţĭ, să sfîrşesc maĭ iute lucrarea 'ncepută.
Dacă vedea-voiŭ că vr'unul din zeĭ pe furiş se desparte
Şi-umblă s'ajute vr'o oaste din cele 'ncleştate la Troia,
El se va 'ntoarce 'n Olimp bătut şi făcut de ocară,
Orĭ de 'l voiŭ prinde, zvîrli-l-voiŭ în bezna Tartaruluĭ negru,
Colo departe de tot, sub pămînt, în prăpastie-adîncă,
Temniţa oarbă cu poarta de fier şi cu pragul de-aramă,

1. Culoarea şofranie ca şi cea purpurie era foarte preţuită în Orient ca expresie a lumineĭ şi a măreţieĭ. Epitetul omeric arată o înrîurire orientală ca şi cea din cîntul 20, 4

2. E o adunare extraordinară deosebită de obişnuitele adunărĭ ale zeilor, care eraŭ ţinute în palatul luĭ Zeus.

11. Zeus nu spune care e anume „lucrarea 'i începută". E vorba de împlinirea făgăduelĭĭ ce el a dat zeiţeĭ Tetis ca să redee cinstea luĭ Ahile.

Jos într'atîta sub iad pe cît pe sub cer e pămîntul.
Şti-va pe urmă cît eŭ pe toţĭ vă întrec în putere.
Haide poftim şi cercaţĭ, o zeĭ, ca să ştiţĭ fie-care:
Dac' atîrna-veţĭ un lanţ de aur de-a ceruluĭ boltă
Şi vă veţĭ prinde de el cu toţiĭ, voĭ zeĭ şi zeiţe,
Nu veţĭ putea la pămînt din cer să mă trageţĭ pe mine,
Cel maĭ înalt domnitor, cu toată strădania voastră.
Dar de m'oiŭ pune 'ntr'adins eŭ singur şi trage-voiŭ lanţul,
Sus vă voiŭ zmulge spre cer cu pămîntul şi mările toate;
Lanţul lega-voiŭ de jur împrejur de-a Olimpuluĭ culme
Şi voiŭ lăsa plutitor să spînzure totul în aer!
Iată cît eŭ covîrşesc în putere bărbaţiĭ şi zeiĭ."
  Zise, iar dînşiĭ rămaseră toţĭ cufundaţĭ în tăcere,
Plinĭ de uimire auzind cumplitele vorbe-a luĭ Zeus.
Dar maĭ pe urm' a răspuns Atene cu ochiĭ albaştri:
„Fiŭ a luĭ Cronos, al nostru părinte, tu vîrful puteriĭ!
Bine cunoaştem şi noĭ că 'n tine-ĭ tăria ne 'nfrîntă,
Insă ni-e jale de bieţiĭ Danaĭ, de oşteniĭ războinicĭ,
Care loviţĭ de năpastă tot pier pe cîmpia din Troia.
Dar de războiŭ ne-om feri negreşit, dac' aşa ţi-e porunca,
Numaĭ cu sfatul îĭ vom sprijini, poate bine le-ar prinde;
Ni-ĭ să nu piară cu toţiĭ, căcĭ tu 'nverşunat eştĭ pe dînşiĭ."
  Zîneĭ zimbind a răspuns furtunosul fecior a luĭ Cronos:
„Tu Tritogenio, fiica mea scumpă, să n'aĭ nicĭ o teamă;
Nu spun eŭ ţie 'ntr'adins, tu'mĭ eştĭ doar tot una de dragă."
  Zise şi duse sub hamurĭ doĭ zmeĭ cu copite de-aramă

13. Tartarul (ca persoană e zeul eteruluĭ şi a pămîntuluĭ) aicĭ e o parte deosebită din cele treĭ care alcătuiaŭ universul. Maĭ tîrziŭ însă Tartarul era o altă numire a iaduluĭ. El era închipuit ca o închisoare sub-pămînteană în felul acelora ce eraŭ la Atena şi în alte părţĭ din Grecia.

21. Icoana e împrumutată de la jocul trageriĭ a două părţĭ potrivnice; pentru a o înţelege trebue să presupunem, că Zeus ar sta în cer unde ar fi legat capătul de sus al lanţuluĭ atîrnător, iar zeiĭ pe Olimp, unde ar fi ajuns celalt capăt al lanţuluĭ, şi precum aceştia trebuiaŭ să doboare pe Zeus împreună cu cerul, aşa şi Zeus trebuia să ridice în slavă pe zeĭ împreună cu pămîntul, din a căruĭ suprafaţă plană ca a unuĭ disc se înălţa Olimpul.

39. *Tritogenia* se numeşte Atene dela numele Triton, un rîu din Beoţia, unde zeiţa era adorată din vremile cele maĭ vechĭ; templul eĭ trebue să fi fost pe locul unde acest rîŭ se vărsa în lacul Copaida şi unde era un oraş cu numele Atena.

Aprigĭ în zbor şi făloşĭ în podoaba de coame aurite.
Haine de aur îşĭ puse şi bine 'mpletitul din aur
Biciŭ dup' aceea luînd şi 'n caru-ĭ suindu-se Zeus,
Zmeiĭ plesnit-a din biciŭ, iar eĭ aŭ zburat cu plăcere
Jos între negrul pămînt şi-a ceruluĭ boltă cu stele.
Repede-ajunse pe Ida, bogata 'n izvoare şi 'n fiare,
Sus pe Gargaron, pe unde-ĭ e templul şi-ĭ fumeg' altarul.
Zmeiĭ acolo 'şi-opri al lumiĭ şi-al zeilor tată
Şi deshămîndu-ĭ apoĭ, într'o negură deasă 'i ascunse.
Strălucitor de mărire şezu pe-o 'nălţime şi dînsul
Ochiĭ ţintind la oraşul troian şi la vasele-ahee.
  Lîngă corăbiĭ pletoşiĭ Aheĭ din merinde luară
Grabnicĭ în corturĭ; apoĭ se gătiră cu arme viteze.
Dar şi oşteniĭ Troenĭ alergară la arme 'n cetate,
Şi deşi mult maĭ puţinĭ, staŭ gata să 'nceapă războiul
Pentru copiĭ şi femeĭ, căcĭ fost-aŭ siliţĭ de nevoe.
Porţile toate-aŭ deschis, şi curgeaŭ pedestrime şi care,
Cît răsuna durduind de trap şi de zgomot pămîntul.
  Dacă şiragurĭ păşind s'apropie uniĭ de alţiĭ,
Iute se 'ncaeră paveze, lăncĭ şi puterĭ de războinicĭ
Implătoşaţĭ în aramă. Şi cînd se izbesc între dînşiĭ
Sună cu vuet prelung mulţimea de scuturĭ boltite.
Gemete-auzĭ laolaltă şi chiot de fală prin valma
Celor ce mor şi omoară; de sînge scăldat e pămîntul.
  Cît maĭ era dimineaţă şi 'n creştere ziua cea sfîntă
Oştile tot se loveaŭ, şi deapururĭ cădeaŭ luptătoriĭ;
Dar maĭ pe urmă cînd soarele 'n cruce deasupra-le-ajunse,
Cumpăna-ĭ de-aur destinse cu mîna 'i olimpicul tată,
Două din sorţile jalniceĭ morţĭ pe-a eĭ talgere puse:
Soarta Troenilor una şi alt' a oştiriĭ din Argos;
Cumpăna prinse de mijloc, iar talgerul cel cu ursita
Oasteĭ ahee atîrna înspre ţărna cea mult roditoare;
Talgerul oasteĭ troene spre cer se urca, din potrivă.

48. *Gargaron*, partea centrală a munteluĭ Ida (pînă la 1750 m.), înfăţişază o vedere deplină peste toată cîmpia troiană.

66. Ziua şi noaptea e numită *sfîntă*, fiindcă perîndarea zileĭ şi a nopţiĭ e socotită ca lucrarea uneĭ puterĭ dumnezeeştĭ.

70. Ideea ursiteĭ (Moira) la Omer nu este tocmaĭ lămurită; uneorĭ această putere se crede a fi deopotrivă cu aceea a zeilor, alteorĭ superioară. Aicĭ Zeus hotăreşte soarta celor două taberĭ.

Zeus atuncea din Ida 'ncepu 'ngrozitor să tot tune:
Fulgerul luĭ şerpui între Aheĭ, care 'ndată văzîndu-l
Inmărmuriră pe loc şi galbenĭ stătură de groază.
   Nu îndrăzneaŭ să se bată şi Idomeneŭ şi-Agamemnon,
Nicĭ cutezaŭ să maĭ stea împotrivă războinicii Aias.
Nestor, ahaicul turn, el singur în luptă rămase,
Însă de silă, fiind-că rănit îĭ fusese fugarul
Dintr'o săgeat' a luĭ Paris, bărbatul pletoaseĭ Elene.
El nemeritu-l-a 'n creştet, la cap, unde caluluĭ creşte
Şuviţa coameĭ întîĭ şi lovirea-ĭ urmată de moarte.
Boldul în creer intrînd a săltat de durere fugarul,
Şi tăvălindu-se jos făcu să s'amestece caiĭ.
Cînd a sărit din teleagă bătrînul să tae frînghia
Caluluĭ cel lăturaş, năpădiră sirepiĭ luĭ Ector
Repezĭ acolo prin goană mînaţĭ de el însuşĭ, de Ector
Cel îndrăzneţ. Şi era în primejdie viaţa luĭ Nestor;
Insă deodată 'l văzu Diomede vîrtos strigătorul
Şi 'ngrozitor a ţipat zorind pe-Odiseŭ la bătae:
„Laertiad Odiseŭ, tu 'nalte şi prea iscusite,
Oare 'ncotro aĭ dosit-o şi fugĭ ca mişelul în gloată?
Vezĭ nu cumva să te 'mpungă duşmanul cu suliţa 'n spate;
Stăĭ s'alungăm dela bietul bătrîn pe bărbatul sălbatec."
   Astfel îĭ zise, dar nu-l asculta Odiseŭ încercatul,
Ci neoprit alerga spre boltite corăbiĭ ahee.
Singur Tidide rămas, da fuga prin oastea din frunte.
Caiĭ oprindu-ĭ în faţa telegiĭ bătrînuluĭ Nestor
Prinse să strige la el şi zise cuvinte ce zboară:
„Cît eştĭ de mult necăjit de oşteniĭ ceĭ tinerĭ, bătrîne;
Tu din putere-aĭ slăbit, căcĭ greŭ bătrîneţa te-apasă.
Slab e şi-al tăŭ vizitiŭ şi zăbavnicĭ îţĭ sînt telegariĭ.
Urcă-te dar maĭ curînd în caru-mĭ, să vezĭ cum e felul

80. Nestor e numit „turnul, adăpostul Aheilor", nu pentru vitejie, căcĭ era prea bătrîn pentru aceasta, ci numaĭ pentru înţelepciunea sfaturilor cu care conducea războiul.

88. Calul lovit era un cal *lăturaş*, adecă un cal de rezervă, care de obiceiŭ însoţia carul luptătorilor. El tăvălindu-se jos a împiedicat mersul celor doĭ telegarĭ de la carul luĭ Nestor. Ca să se dezbare de dînsul, bătrînul trebuia să tae frînghia cu care era legat de car.

Hera, Palas Atene și Iris. (Cîntul VIII. 392 și urm.)

Mîndrilor roibĭ a luĭ Tros, ce bine-s deprinşĭ pe cîmpie
Goană să dea în duşmanĭ ca vîntul de iuţĭ orĭ să fugă.
Eŭ iĭ răpiĭ luĭ Enea, acel care 'mprăştie groază.
Las' pe tovarăşĭ să cate de-aĭ tăĭ, iară noĭ pe aĭ noştri
Să-ĭ sumuţăm spre vitejiĭ Troenĭ, ca să ştie şi Ector
Dacă şi suliţa-mĭ poate s'aducă omor şi urgie."
Zise; şi n'a pregetat să-l asculte cumintele Nestor.
Iar de-aĭ bătrînuluĭ caĭ tovarăşiĭ luĭ îngrijiră,
Unul Stenelos, om zdravăn, şi Evrimedonte voinicul.
Iute ceĭ doĭ căpitanĭ se puseră 'n car la Tidide.
Nestor în pripă luînd în mînă lucioasele hăţurĭ
Dete cu biciul în caĭ, care 'ndat' aŭ şi fost lîngă Ector.
Grabnic acesta venind, cu lancea-l ochi Diomede;
Nu nemeri pe-a luĭ Priam fecior, ci p' Eniopeus
Cel din Tebaios născut, ce-a fost vizitiŭ a luĭ Ector;
Dînsul în piept l-a chitit, cînd el îşĭ mîna telegariĭ;
Bietul căzut-a din car, şi 'n lăturĭ de spaimă feriră
Sprinteniĭ caĭ, iară el perdut-a putere şi viaţă.
Ci de-a luĭ moarte durere grozavă-l cuprinse pe Ector;
El pe tovarăşul mort, cu toată mîhnirea, lăsîndu-l
Jos la pămînt, căuta pe un alt mînător de teleagă.
Cailor nu le-a lipsit îndelung vizitiul, căcĭ iute
Pe-a luĭ Ifitos fecior, pe aprigul Arheptolemos
Ector în cale-ĭ aflînd, i-a dat ale cailor hăţurĭ.
Pacoste mare-ar fi fi fost şi straşnic omor dup'aceea,
Şi caşi oile 'n ţarc era să se strîngă Troeniĭ
Toţĭ în cetate 'mbulziţĭ; dar văzutu-i-a Zeus din munte
Şi bubuind, a zvîrlit fioros lucitorul săŭ fulger,
Care-a căzut înaintea sirepilor luĭ Diomede.
Flacără groaznic' atuncĭ a zbucnit din aprinsa pucioasă;
Înfricoşaţĭ telegariĭ sub car amîndoĭ se pitiră.
Nestor îndată din mînĭ a scăpat sclipitoarele hăţurĭ
Şi, de cutremur cuprins, zicea îndemnînd pe Tidide:
„Mînă la fugă napoĭ telegariĭ ceĭ tarĭ de copită!
Nu vezĭ tu oare că nu ne maĭ vine ajutor dela Zeus?

106. Despre caiĭ luĭ Tros v. cîntul 5, 221—223.

135. Mirosul de pucioasă ce va fi răspîndit arsura fulgeruluĭ a dat naştere acesteĭ părerĭ (cfr. cîntul 14, 415).

Azĭ a luĭ Cronos fecior izbîndă dă numaĭ luĭ Ector.
Da-ne-va mîne şi nouă la fel, dac' ar vrea să ne dee.
Nimenĭ în lume nu poate a luĭ Zeus gîndire să schimbe
Cît de puternic ar fi; pe toţĭ doar îĭ birue Zeus."
Dar Diomede, vîrtos strigătorul, răspunse luĭ Nestor:
„Vorbele tale, bătrîne, sînt toate frumoase şi drepte;
Dar mă munceşte un gînd şi 'n suflet amar mă maĭ doare;
Zice-va Ector odată vorbind la Troenĭ cu mîndrie:
Eŭ l-am gonit la corăbiĭ pe craiul Tidid Diomede.
Asta va zice fălos şi-atuncĭ înghiţi-m'ar pămîntul!"
Dar îĭ vorbi împotrivă bătrînul, cumintele Nestor:
„Aleĭ, ce vorbă mi-aĭ spus, tu os din voinicul Tideus!
Chiar de va zice că eştĭ fricos şi lipsit de vîrtute,
Dar niciodată n'or crede oşteniĭ Troenĭ şi Dardaniĭ
Şi maĭ ales a Troenilor nenorocite neveste,
Cărora tu le-aĭ trîntit la pămînt pe bărbaţiĭ în floare."
Zise, şi caiĭ ceĭ bunĭ de copită-ĭ întoarse la fugă
Iute prin valmă 'napoĭ; dar cu vuet grozav după dînşiĭ
Ector şi oastea-ĭ aŭ prins să toarne loviri nemiloase.
Marele Ector apoĭ striga după eĭ cu putere:
„Mult te cinstiaŭ, o Tidid Diomede, pe tine Danaiĭ,
Dîndu-ţĭ şi locul de frunte şi carne şi pline pahare,
Cinstea veĭ perde de-acum; căcĭ iată, te-asemenĭ femeiĭ.
Cară-te, mîrşave tu! Eŭ nu 'ndărăptez înainte-ţĭ.
Geaba! Pe ziduri tu nu te maĭ suĭ, şi femeĭ de-ale noastre
Roabe nu ducĭ la corăbiĭ; maĭ iute ţi-oiŭ pune eŭ capul."
Astfel a zis; între două părerĭ şovăi Diomede:
Caiĭ să 'ntoarcă napoĭ şi să stea împotriva luĭ Ector.
Asta prin minte şi inim' atuncĭ îĭ trecu luĭ Tidide,
Insă de treĭ orĭ din munte tunat-a mintosul Cronion,
Semn că Troenilor dă biruinţa cea nestătătoare.
Ector cu strigăt prelung a prins să-şĭ întarte oştirea:
„Liciĭ, Troenĭ şi Dardanĭ, voĭ bunĭ luptătorĭ de aproape,
Fiţĭ, o prietenĭ, bărbaţĭ şi gîndiţĭ la năvalnică luptă.
Ştiŭ că-mĭ vrea binele Zeus acum şi mi-a dat biruinţă,
Naltă mărire mi-a dat şi-Aheilor numaĭ înfrîngerĭ.
Nişte nebunĭ! In zadar s'aŭ căznit să înalţe-a lor ziduri
Şubrede şi de nimic; doar n'o să mă 'mpedice 'n cale:
Peste adîncul lor şanţ eŭ lesne sări-voiŭ cu caiĭ;

Cînd dup'aceea sosi-voiŭ la tabăra lor, la corăbiĭ,
Grijă s'avețĭ fiecare de foc arzător, cu tăciuniĭ
Foc să daŭ vaselor lor și-apoĭ să-ĭ omor și pe dînșiĭ,
Cînd tremura-vor buimacĭ de fumul eșit din corăbiĭ."
Zise, și-apoĭ telegariĭ așa începu să-șĭ îndemne:
„Tu pintenogule, murgule, șargule și tu bălane!
Haĭ răsplătiți-mĭ acum prea marea 'ngrijire ce-avurățĭ
Odinioară, cînd fata mărituluĭ craiŭ Aetion
Vouă plăcutul nutreț înainte v'a pus și ea însășĭ
Vin v'a turnat, dac'avurățĭ voĭ poftă, maĭ repede vouă
Chiar decît mie, măcar că eŭ îs bărbatul eĭ tînăr.
Haide cu mine 'mpreună dațĭ zor să luăm dela Nestor
Scutul frumos de minune, căcĭ slava și 'n cer îĭ ajunse,
Doar ferecat e cu aur și scutul și torțile sale;
Și de pe trupul viteazuluĭ craiŭ Diomede să zmulgem
Platoș' atît de măiestru lucrată de zeul Efestos.
Dacă pe-acestea prăda-vom, aș trage nădejde c' Aheiĭ
Chiar astă noapte cu toțiĭ fugi-vor în repezĭ corăbiĭ."
Zise mîndrindu-se el; pe loc tresări de mînie
Hera pe tronu-ĭ ceresc și-umplu de cutremur Olimpul.
Zeuluĭ mare Poseidon apoĭ supărată ea zise:
„Vaĭ, tu puternice zeŭ, care zguduĭ pămîntul, cum oare
Inima nu ți se frînge, cînd pier pe cîmpie Danaiĭ,
Eĭ care ție ți-aduc în orașul Elike și 'n Eghe
Darurĭ frumoase și multe? Fă dar ca să birue 'n luptă.
Dac'am voi dinadins noĭ toțĭ care ținem la dînșiĭ
Să 'nlăturăm pe Troenĭ și piedicĭ să punem luĭ Zeus,
Singur acesta pe muntele Ida și-ar plînge norocul."
Dar mișcătorul pămîntuluĭ plin de necaz îĭ răspunse:
„Ce fel grăit-aĭ, o Hero, tu cea îndrăzneață la limbă?
N'aș vrea noĭ zeiĭ ceilalțĭ să 'ncepem cu Zeus Cronion
Sfadă nebună, căcĭ el e neîntrecut în putere."
Astea și-acestfel atuncĭ vorbir' amîndoĭ între dînșiĭ.

185. Ector numește patru caĭ; dar deoarece carele luptătorilor eraŭ trase numaĭ de doĭ, trebue să presupunem că ceilalțĭ doĭ eraŭ caĭ de rezervă.

202. Elike (Helike) vechia capitală a ținutuluĭ Ahaia, unde era slăvit Poseidon *Eliconios;* templul de acolo era al tribuluĭ Aheilor. Eghe (Aigai), oraș în Ahaia, vestit de asemenea prin cultul zeuluĭ Poseidon.

Cît era locul întins dela zidul cu şanţ la corăbiĭ
Plin era numaĭ de caĭ şi de armiĭ păzite de scuturĭ,
Care se tot grămădiaŭ, căcĭ asemenea iuteluĭ Ares
Ector din urmă-ĭ zoria dăruit cu mărire de Zeus.
Vasele dînsul atuncĭ ar fi ars, dară Hera slăvita
Nu se grăbia să-l întarte pe craiul Atrid Agamemnon
Iute să 'ndemne pe-Aheĭ, cînd prinse şi el să se mişte.
Merse viteazul grăbit spre vase şi corturĭ ahee;
Mantia-ĭ roşie, mare ţiind-o cu mîna cea plină
Stete pe-a luĭ Odiseŭ corabie neagră şi lată,
Care la mijloc în tabăr' a fost, să-l audă deoparte
Şi-alt'a oştiriĭ, de sus dela cortul luĭ Aias Telamon
Pîn' la Ahile, căcĭ eĭ la capăt aveaŭ a lor vase:
Doar se puteaŭ bizui în tăria de suflet şi braţe.
Zise de-acolo cu glas ce pătrunse prin armia 'ntreagă:
„Nu viĭ ruşine, Danaĭ, nemernicĭ, bărbaţĭ doar cu chipul?
Unde-s făloasele vorbe, că sîntem vitejĭ fără seamăn
Cum voĭ fudulĭ şi deşerţĭ în Lemnos ziceaţĭ într'o vreme,
Cînd cu friptura cornoşilor boĭ vă 'mbuibaţĭ, şi cînd lacomĭ
Vinul din cănile pline cu ochĭ vă tot beaţĭ pe 'ndelete?
V'aţĭ lăudat că duşmanĭ cîte-o sută şi două veţĭ bate
Fieşte-cine 'n războiŭ, dar nu maĭ plătiţĭ voĭ cît unul
Ector măcar, care vasele-acuma curînd ne va arde!
Oare, tu Doamne,-aĭ lovit şi lipsit-aĭ de slava cea 'naltă
Pe-unul din craiĭ puternicĭ atît de amar ca pe mine?
Dar nicĭ-odată 'n corăbiĭ cu multe şiragurĭ de vîsle
Nu-ţĭ ocoliĭ strălucitul altar, cînd venit-am încoace,
Ba şi grăsime şi coapse de boĭ îţĭ jertfiĭ pretutindenĭ,
Dornic odată să surp ale Troeĭ temeinice zidurĭ.
Dar împlineşte-mĭ încalte o singură numaĭ dorinţă:
Fă măcar noĭ să putem fugi, să scăpăm de peire,
Nu 'ngădui nicĭ-de-cum pe Aheĭ să-ĭ omoare Troeniĭ."

221. Agamemnon şi-a luat în mînă mantia (care nu făcea parte din portul de războiŭ) ca un fel de semnal, ca să atragă asupra sa luarea aminte a luptătorilor.

222—6. După acest pasaj reese, că tabăra Aheilor ocupa pe ţărmul măriĭ un loc semicircular şi anume dela Sigeion pînă la Roition, cele două promontoriĭ lîngă care se aflaŭ oştile celor doĭ eroĭ numiţĭ aicĭ. In mijlocul acestuĭ semicerc era trasă corabia luĭ Odiseŭ.

Zise, iar tatăl ceresc cu milă se 'ntoarse la plînsu-ĭ;
Făgădui dar oştirea să-ĭ scape, de moarte ferind-o.
Iute trimise un semn maĭ bun decît toate, un vultur
Care ţinea 'ncătuşat în ghiare un puiŭ de cerboaică;
Lîngă măreţul altar lăsat-a el puiul să-ĭ cadă,
Unde Danaiĭ jertfiaŭ a-tot-vestitoruluĭ Zeus.
Pasărea cum aŭ văzut-o venind dela Zeus, săriră
Toţĭ maĭ aprins la Troenĭ şi-şĭ aduser' aminte de luptă.
Fost-aŭ Aheiĭ prea mulţĭ, dar nicĭ-unul din eĭ înainte
N'ar fi putut să se laude-acum ca Tidide ın goana
Cailor şi 'n săritura de şanţ şi 'n puterea luptăriĭ.
El înainte de toţĭ doborî pe-Agelaos Troianul,
Fiul voinic a luĭ Fradmon, cînd dete cu carul să fugă.
Suliţa 'n spatele 'ntors între umerĭ adînc îĭ înfipse
Pieptu-ĭ îndată răzbind; de moarte lovit Agelaos
Cade cu bufnet din car şi zurue arama pe dînsul.
După Tidid, Agamemnon urma şi Menelaŭ, Atriziĭ;
Aias pe urmă, ceĭ doĭ ferecaţĭ în tăria năvaleĭ,
Idomeneŭ şi alăturĭ de el mînătorul telegiĭ,
Ucigătoruluĭ Ares asemenea 'n tot, Merione;
Şi-a luĭ Evemon fecior, fălosul oştean Evripilos,
Teŭcros, al noulea, arcul strunind a venit dup'aceea.
Dînsul se puse sub scutul viteazuluĭ Aias Telamon;
Pavăza-ĭ Aias înlăturĭ dedea, şi războinicul Teŭcros,
Bine din arcu-ĭ ochind, lovia cîte unul în gloată.
Cînd săgetatul duşman pica la pămînt fără suflet,
El ca şi fiul sub poalele mameĭ se da înspre Aias,
Care sub luciul scut mereŭ îl lua 'n apărare.
Cine fu 'ntîĭ răsturnat de arcul voiniculuĭ Teŭcros?
Ormenos cel maĭ întîĭ, apoĭ Orsiloh şi-Ofeleste;

247. Vulturul, paserea favorită a luĭ Zeus, e totodată prevestirea cea maĭ sigură a luĭ. Atotvestitor e numit Zeus, căcĭ el era zeul prevestirilor, al oracolelor şi-al semnelor. Altarul luĭ se afla probabil în faţa corăbieĭ luĭ Odiseŭ, unde se ţineaŭ şi adunările şi se judecaŭ pricinele oştiriĭ.

266. *Teŭcros,* fratele de altă mamă a luĭ Aias, fiul luĭ Telamon; el era cel maĭ bun arcaş al Aheilor. Mama luĭ a fost Esione, fiica regeluĭ troian Laomedon, care fusese dobîndită ca răsplată de Telamon din partea luĭ Eracle, cînd acesta înainte de războiul troian bătuse pe tatăl eĭ Laomedon şi luase Troia. Omer zice luĭ Teŭcros „nelegiuit" ca fiind născut cu o femee nelegitimă şi nu ca Aias care era născut cu soţia luĭ legitimă Eriboia saŭ Periboia.

Daĭtor pe urmă şi Hromiŭ şi cel ca un zeŭ Licofonte
Şi Melanipos şi-a luĭ Poliemon fecior Amopaon;
Toţĭ dup' olaltă căzură pe ţărna cea mult-roditoare.
Vesel văzu Agamemnon, al oştilor domn, pe viteazul
Teŭcros din straşnicul arc risipind a Troenilor cete.
Fuga se duse la el şi stîndu-ĭ aproape îĭ zise:
„Teŭcre, tu suflete scump, căpitane, tu os din Telamon,
Bate tot astfel şi fiĭ mîndria oştiriĭ danae
Şi-a luĭ Telamon părintele-ţĭ, care, deşi te născuse
Nelegiuit, de copil te crescu îngrijindu-te-acasă.
Fie că el e departe, tu numele 'nalţă-ĭ în slavă.
Ţie-ţĭ spun eŭ un cuvînt ce-aeve 'mplinit o să fie:
Dac' ajuta-mă-vor Zeus, de scut purtătorul, şi-Atene
Pînă la urmă să surp a Troenilor mîndră cetate,
Tu după mine întîiul primi-veĭ răsplata de cinste
Orĭ un triped osebit, orĭ doĭ telegarĭ cu teleaga
Saŭ ca părtaşă la pat o femee din cele robite."
Dar luĭ Atrid a răspuns aşa negreşelnicul Teŭcros:
„Prea luminate Agamemnon, de ce mă zoreştĭ tu pe mine,
Cînd mă tot străduiŭ şi eŭ? Doar nu încetez a mă bate
După putinţă; de cînd pe duşmanĭ îĭ gonirăm spre zidurĭ,
Eŭ după dînşiĭ m'aţin şi culc la pămînt cîte unul.
Opt ascuţite săgeţĭ pe rînd aruncat-am în gloată;
Toate pătrunser' adînc în trupul vitejilor tinerĭ!
Doar pe-acel cîne turbat, pe Ector, eŭ nu-l pot ajunge."
Asta vorbi, şi-a zvîrlit o nouă săgeată din strună
Drept în puternicul Ector, şi tare-a dorit să-l omoare.
Nu-l nemeri, ci lovi pe alesul oştean Gorgition,
Fiul voinic a luĭ Priam, şi 'n piept cu săgeata-l împunse.
Dînsul avut-a de mamă pe Castianira, femeea
Cea din Esime, ce-a fost frumoasă la chip ca o zînă.
Cum la o parte s'apleacă o floare de mac în grădină,
Împovărată de rod şi bătută de ploĭ primăvara —

290. *Triped* era un vas cu treĭ picioare, un fel de pirostie încoronată cu o căldare cu torţĭ, în care se încălzia apă, se amesteca vinul cu apă, şi care decĭ servia ca premiŭ la jocurĭ.

295. Spre zidurile cetăţiĭ Troia.

305. Esime, oraş în Tracia. Gorgition nu e amintit decît numaĭ aicĭ. El era fiŭ nelegitim a luĭ Priam.

Astfel, de coif apăsată, căzu şi-a voinicului frunte.
Teŭcros cu pizmă din noŭ da drumul săgeţiĭ să zboare
Iarăş asupra luĭ Ector, şi tare doria să-l omoare.
Dar, abătută de-Apolon, săgeata-ĭ n' ajunse la ţintă,
Ci nemeri pe hăţarul luĭ Ector, pe Arheptolemos,
Cînd năzuia îndrăzneţ spre luptă, şi 'n piept îl împunse.
El lunecat-a din car; de spaimă se deteră 'n lăturĭ
Sprinteniĭ caĭ, iar din el se stinse putere şi viaţă.
Ci de-a luĭ moarte durere grozavă-l cuprinse pe Ector;
Decĭ pe tovarăşul mort lăsat-a, cu toată mîhnirea,
Şi pe Kebrion, un frate de-a luĭ, a chemat de aproape
Caiĭ să-ĭ hăţue-atuncĭ; el n'a pregetat să-l asculte.
Ector apoĭ s'a zvîrlit deodată din caru-ĭ străluciŭ,
Groaznic urlînd; şi de jos a luat un pietroiŭ cît o stîncă
Şi către Teŭcros întins porni 'nflăcărat să-l izbiască.
Scoase şi-acesta grăbit săgeata-ĭ amară din tolbă
Şi-o potrivi el pe arc; dar Ector, în clipa cînd Teŭcros
Struna-ĭ distinse spre umărul drept ca să tragă într'însul,
Iute cu piatra-l izbi în andreaua din umăr, pe unde
Pieptul de gît se desparte şi rana-ĭ urmată de moarte.
Arcul îĭ rupse, şi 'ndat' amorţi 'ncheetura-ĭ la mînă;
El a căzut în genunchĭ şi din mînă scăpatu-i-a arcul.
Aias văzîndu-l atuncĭ, nu stete-o minută pe gîndurĭ,
Ci se grăbi spre-ajutor şi-ĭ ascunse cu pavăza trupul.
Doĭ dup'aceea din soţiĭ luĭ Teŭcros în spate luîndu-l,
Unul Mekiste, fecior a luĭ Ehiŭ şi 'naltul Alastor,
Iute-l duceaŭ la corăbiĭ, cînd Teŭcros ofta de durere.
Dar întărit-a din noŭ pe Troenĭ împăratul olimpic
Şi înspre şanţul adînc aŭ împins a Danailor gloate.
Ector în frunte semeţ păşia încrezut în putere-ĭ,
Ca un dulăŭ care-adulmecă iute mistreţul orĭ leul
Şi după fiară s'aţine mereŭ, şi cînd ea cotigeşte,
El se avîntă şi-o tot încolţeşte în bucă şi 'n coapse;
Astfel şi Ector gonia pe Aheĭ, şi pe cel maĭ din urmă
El îl trîntia la pămînt, şi fugiaŭ fără cumpăt Aheiĭ.
Cînd dup'aceea, fugind, trecură părcanul şi şanţul
Dupăce mulţĭ aŭ perit răzbiţĭ de-a Troenilor arme,
Steteră 'n urmă pe loc şi făcură popas la corăbiĭ.
Uniĭ pe alţiĭ se tot îndemnaŭ, şi cu braţele 'ntinse

Zeiľor tare strigînd se rugaŭ tuturor deopotrivă;
Caiĭ frumos-încomaţĭ rotia pretutindenea Ector,
Crunt ca urgelnicul Ares, ca Gorgo de crunt la privire.
Hera cea albă văzu pe Aheĭ şi-avu milă de dînşiĭ,
De-asta cu vorbe ce zboară se 'ntoarse pe loc spre Atene:
„Vaĭ şi amar, o copil'a luĭ Zeus de scut purtătorul!
N'o să ne pese de-Aheĭ nicĭ chiar în clipita din urmă?
Năpăstuiţĭ de o vitregă soartă eĭ pier la lovirea
Numaĭ a unuĭ bărbat, a luĭ Ector, odrasla luĭ Priam.
Nesuferit e; nu vezĭ? potopitu-i-a 'n rele turbatul!"
Numaĭ decît a răspuns zeiţa cu ochiĭ albaştri:
„El ar peri negreşit şi toată turbarea-ĭ cu dînsul,
Chiar pe pămîntul părinţilor săĭ l-ar întinde Danaiĭ,
Insă mi-e tata nebun şi prins de turbare ca dînsul.
Răul, el pururĭ nedrept stă 'n calea dorinţelor mele,
Uită ce-adese-am scăpat de patimĭ pe fiu-ĭ Eracle,
Cînd Eŭristeŭ maĭ de mult la muncile grele-l supuse;
Plînsu-ĭ Eracle mereŭ spre cer îndrepta, iară Zeus
Nu trimitea decît numaĭ pe mine s'ajut pe fecioru-ĭ.
Cum nu ştiusem acestea în mult priceputa mea minte,
Cînd Eŭristeŭ îl trimise la iad, să-ĭ aducă din beznă
Cînele, paznicul răŭ la poarta cumplituluĭ Hades!
N'ar fi putut să maĭ scape de-a Stixuluĭ grabnice valurĭ.
Zeus acum mă urăşte şi-ĭ face pe voe zeiţeĭ
Tetis, căcĭ ea la genunchĭ i-a căzut şi rugatu-l'a foarte
Cinste să dea luĭ Ahile cel pustietor de oraşe.
Las' că el tot părinteşte'mĭ va zice iubită copilă,
Haĭ dar găteşte tu caiĭ ceĭ nedespicaţĭ la copită,

349. Gorgo, Gorgona. Din acest pasaj se vede că încă din epoca luĭ Omer Gorgoneion era reprezentat ca o mască cu ochiĭ holbaţĭ şi înfiorătorĭ (artiştiĭ îl reprezintaŭ maĭ tîrziŭ pe scutul luĭ Zeus).

363. Euristeŭ, regele din Micena, era vărul luĭ Eracle, care se născuse din Zeus şi din muritoarea Alcmene. Eracle într'o furie a luĭ ucide pe fiiĭ săĭ; pentru spăşirea acesteĭ crime oracolul din Delfi îl povăţueşte să robiască de bună voe. In acest scop el se duce la Euristeŭ, iar acesta îl supune la cele *12 munci*, adică îl însărcinează să-ĭ facă douăsprezece slujbe din cele maĭ grele; unul din ele era şi aducerea din iad a Cerberuluĭ, cînele cu treĭ capete, care păzia la poarta iaduluĭ. Eracle nu le-a putut îndeplini decît prin ajutorul tătăluĭ săŭ Zeus. Stixul e rîul cel maĭ năvalnic al iaduluĭ.

Pînă ce eŭ mă cobor în cămara părinteluĭ Zeus;
Armele-mĭ pun şi pornim la războiŭ, ca să văd dacă Ector
Cel cu străluciul coif, voios o să fie pe urmă
Cînd amîndouă în luptă ivi-ne-vom noĭ între rîndurĭ.
Ce de Troenĭ cu grăsimea şi trupul curînd o să 'mbuibe
Cînĭ şi vulturĭ, cînd pica-vor pe lîngă corăbiĭ ahee!"
Zise, şi Hera, zeiţa cu braţe de-omăt, se supuse.
Grabnică dar a 'nhămat doĭ zmeĭ cu fruntare de aur
Hera, zeiţa fruntaşă, născută din marele Cronos.
Dar şi Atene, copila luĭ Zeus, de scut purtătorul,
Iute 'n iatac părintesc a desprins şi lăsat-a să-ĭ curgă
Rochia 'nflorită frumos şi ţesută cu harnica-ĭ mînă;
Puse în locu-ĭ veşmîntul luĭ Zeus, stăpînul furtuneĭ,
Şi-armele-ĭ toate luînd se găti de războiul amarnic.
Şi 'n luminosul eĭ car se sui sprijinită de-o lance
Mare şi grea şi vîrtoasă, cu care-a viţejilor rîndurĭ
Fulgeră, cînd mînioasă-ĭ născuta din tatăl puternic.
Sprintenă Hera pe urmă din biciŭ a pocnit telegariĭ;
Poarta deodată cu bufnet în cer s'a deschis dela sine:
Străjue Orele-acolo şi cerul cel mare şi-Olimpul;
Lor li e dat a deschide şi-a 'nchide desimea de nourĭ.
Zînele mers-aŭ pe poartă din pleaznă zorind telegariĭ.
Dar le văzu de pe Ida şi mult necăjindu-se Zeus,
Sol le trimise pe zîna cu aripĭ de aur, pe Iris:
„Du-te, tu Iris, curînd şi le 'ntoarce 'nainte să vie.
Nu le-o fi moale cînd noĭ în de noĭ vom începe războiul.
Ceea ce spune-voiŭ eŭ aeve 'mplinit o să fie:
Cînd voiŭ trăzni, ologi-le-voiŭ caiĭ ceĭ iuţĭ de picioare,
Carul le-oiŭ sparge şi jos trînti-le-voiŭ chiar şi pe ele.
Curge-vor anĭ rotitorĭ o zecime şi tot nu vor trece
Rănile lor: aşa tare vor fi fulgerate de mine.
Vreaŭ ca să ştie Atene, ce răŭ e cînd luptă cu tatăl,

385. In locul *peplosuluĭ*, haina lungă ce ajungea pînă la picioare, Atene pune *hitonul* luĭ Zeus, adică veşmîntul cel scurt al luptătorilor. Peplosul era încătărămat la piept; zeiţa a desprins sponcile şi haina i-a lunecat joc.

389—396 v. cîntul 5, 745—752.

398. Iris, zeiţa curier, poartă aripĭ de aur. E singura zeitate înaripată la Omer.

Nu mi-e atîta de mult necazul şi ciuda pe Hera,
Ea doar la orĭ-şi-ce spun se pune mereŭ de pricină.“
Zise, şi vinteşa Iris la ele porni cu solia;
Iute spre ’naltul Olimp se duse din muntele Ida.
Tocmaĭ la poartă ’naintea Olimpuluĭ plin de ponoare
Dînsa pe drum le opri şi le spuse-a luĭ Zeus poruncă:
„Oare ’ncotro vă pornirăţĭ şi ce nebunie vă prinse?
Nu vă îngădue Zeus pe-Aheĭ s’ajutaţĭ la bătae.
Dînsul aşa v’ameninţă şi-aeve ’mplini-va ce spune:
Cînd va trăzni, ologi-vă-va caiĭ ceĭ iuţĭ de picioare
Şi ţînduri-vă-va carul şi voĭ veţĭ cădea răsturnate.
Curge-vor anĭ rotitorĭ o zecime şi tot nu vor trece
Rănile voastre, aşa tare veţĭ fi fulgerate de dînsul.
Şti-veĭ atuncĭ, o Atene, ce răŭ-ĭ a te pune cu tatăl.
N’are ’ntr’atîta de mult necaz şi mînie pe Hera,
Ea doar la tot ce vorbeşte se pune mereŭ de pricină;
Dar tu obraznico, neruşinato, tu fi-veĭ haină,
De-ĭ cuteza să ridicĭ spre Zeus năpraznica-ţĭ lance.“
Asta grăindu-le Iris se duse maĭ iute ca vîntul.
Hera, temîndu-se-atuncĭ a zis către Palas Atene:
„Vaĭ, tu copil’ a luĭ Zeus, nu vreaŭ maĭ departe, de dragul
Unor bărbaţĭ muritorĭ, să ne punem la luptă cu Zeus.
Las’ dar pe uniĭ să peară ’n războiŭ şi să vieţue alţiĭ
După noroc. Numaĭ Zeus, cum vrea şi găseşte cu cale,
Intre Danaĭ şi Troenĭ hotărască precum se şi cade.“
Zise, şi caiĭ ceĭ tarĭ de copită ’napoĭ îşĭ întoarse.
Orele-atuncĭ dela carul zeiţelor marĭ deshămară
Caiĭ ceĭ netezĭ la păr şi-ĭ legară de iesle măreţe,
Carul apoĭ sprijiniră de mult-lucitorul părete.
Hera şi-Atene s’aŭ dus la zeĭ, şi pe jilţurĭ de aur
S’aŭ aşezat, dară sufletul lor era plin de mîhnire.
Zeus dînd cailor goană din carul cu roţĭ strălucite
Merse din Ida ’n Olimp să stee la sfaturĭ cu zeiĭ.
Caiĭ luĭ Zeus desprinse Poseidon ce mişcă pămîntul,
Carul îĭ puse ’n podiş şi trase pe el coviltirul.
Stete pe tronu-ĭ de aur Cronion, în cer tunătorul,
Iar sub picioare-ĭ a prins să tremure cerul şi-Olimpul.
Singure Hera şi-Atene deoparte de Zeus stătură,
Nu-l întrebară pe el şi nimic nu putură să-ĭ spue.

Dar înțelese-a luĭ Cronos fecior și grăi către ele:
„Ce stațĭ așa necăjite, tu Hero și Palas Atene?
Nu vă trudirățĭ de-ajuns în lupta cea plină de slavă,
Doar vețĭ zdrobi pe Troeniĭ ce voĭ prigonițĭ cu turbare?
Dar înzadar, căcĭ atîta-ĭ puterea-mĭ în piept și în brațe!
Nu vor putea nicidecum s'o 'nfrîngă toțĭ zeiĭ olimpicĭ.
Dar-mi-te voĭ, ale căror picioare aŭ prins să se 'ndoae
Fără să fi 'ntîmpinat războiul și-a luĭ grozăvie.
Dar apriat vă voiŭ spune ce-aeve era să se 'ntîmple:
Voĭ în teleagă lovite de trăznet fiind amîndouă,
Nu v'ațĭ fi 'ntors în Olimp la veșnicul zeilor scaun."
Zise; dar Hera și-Atene răspuns-aŭ cu murmur de ciudă:
Stat-aŭ aproape, hrănind Troenilor cugete rele.
Palas tăcu și nu zise nimica, deși ea pe Zeus
S'a supărat, și era stăpînită de neagră mînie.
Hera, ea singură 'ndată zbucni de necaz biruită:
„Ce fel de vorbă mi-aĭ spus, tu prea 'nfricoșate Cronion?
Bine cunoaștem și noĭ, că nu eștĭ tu slab de vîrtute;
Insă ni-e jale de biețiĭ Danaĭ, de ośteniĭ războinicĭ,
Care lovițĭ de năpastă tot pier pe cîmpia din Troia.
Dar de războiŭ ne-om feri negreșit, dac'așa ți-e porunca;
Numaĭ cu sfatul îĭ vom sprijini, poate bine le-ar prinde:
Ni-ĭ să nu peară cu toțiĭ, căci tu 'nverșunat eștĭ pe dînșiĭ."
Vijeliosul fecior a luĭ Cronos așa îĭ răspunse:
„Lasă că mîne din zorĭ, o Hero ochioaso, slăvito,
Tu veĭ vedea, dacă-țĭ place și vreĭ, pe puternicul Zeus
Maĭ nemilos risipind oștirea cea multă din Argos.
Nu va 'nceta să se lupte cu dînșiĭ feciorul luĭ Priam
Pînă ce n'o să se 'nalțe la vase șoimanul Ahile,
Și-asta în ziua cînd eĭ se vor bate în dos la corăbiĭ
Pentru căzutul Patroclu, în cea maĭ cumplită strîmtoare.
Astfel de mine-ĭ menit. Nu-mĭ pasă de-a ta supărare
Dacă fugind peste mărĭ și pămînturĭ departe veĭ merge,
Pînă la marginea lumiĭ, pe unde-ĭ Iapetos și Cronos,
Zeiĭ ce nu se maĭ bucură nicĭ de-ale soareluĭ raze,

479. Iapetos, tatăl luĭ Prometeŭ și a luĭ Atlas și Cronos (Saturn), tatăl luĭ Zeus, sînt la Omer reprezintanțiĭ de căpetenie aĭ Titanilor aruncațĭ și închișĭ în Tartar de către Zeus.

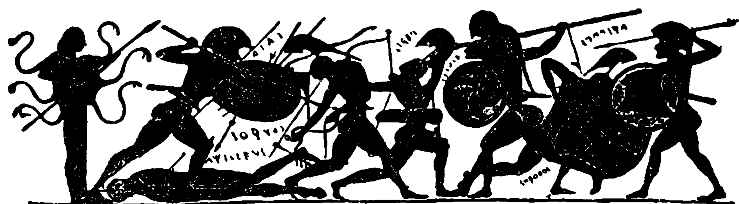
Nicĭ de-adierea de vînt, căcĭ afund îĭ cuprinde Tartarul;
Chiar şi acolo sosind rătăcită, de-a ta supărare
N'o să-mĭ maĭ pese de fel, căcí de-obraznică n'aĭ tu pereche."
Zise, dar Hera cu braţe de-omăt nimic nu răspunse.
Soarele cel luminos apuse 'n ocean dup' aceea;
Noaptea cea neagră-aducînd după el pe mănoasa cîmpie.
Soarele-apuse, dar n'a fost pe voia oştiriĭ troene,
Pentru Danaĭ fu de treĭ orĭ dorit întunerecul nopţiĭ.
Falnicul Ector atuncĭ făcu să s'adune Troeniĭ
Lîngă vultoarea luĭ Xantos, departe de vase ducîndu-ĭ,
Unde văzuse că locul e gol de-a oştenilor leşurĭ.
Dîndu-se jos de pe care Troeniĭ stătură s'asculte
Vorba luĭ Ector, iubitul luĭ Zeus; purta el o lance
Lungă de unsprece coţĭ, cu vîrf ascuţit de aramă,
Care frumos strălucia 'mpodobit c'o verigă de aur.
Şi sprijinindu-se 'n lance, vorbit-a Troenilor Ector:
„Vorb' auziţi-mĭ, Troenĭ şi Dardanĭ şi voĭ falnicĭ tovarăşĭ!
Eŭ socotiĭ că de-acum pologi-vom pe-Aheĭ la corăbiĭ
Şi ne-om întoarce cu slavă la Troia ce vîntul o bate.
Dar întunerecul nopţiĭ venind, a scăpat de peire —
El maĭ cu samă — pe-Aheĭ şi vasele lor de pe ţărmurĭ.
Haĭ dar acuma să facem precum ne povăţue noaptea,
Cina dintîĭ să gătim; decĭ haĭ deshămaţĭ dela care
Caiĭ ceĭ netezĭ la păr şi 'n faţă le puneţĭ nutreţul,
Repede-apoĭ din oraş oĭ grase şi boĭ să v'aduceţĭ,
Vin ca şi mierea de dulce 'n burdufurĭ şi pîne de-acasă;
Alţiĭ alerge s'adune 'n pădurĭ o mulţime de lemne,
Focurĭ s'aprindem şi pînă spre zorĭ, cît e noaptea de mare,
Arză grămada de focurĭ şi para la cer să le-ajungă;
Mi-e că cerca-vor pletoşiĭ Aheĭ pe 'ntunerec să fugă
Vasele lor îndreptînd pe spetele largĭ ale măriĭ.
Nu voiŭ să intre cumva fără luptă şi trudă 'n corăbiĭ,
Ci şi acasă de-amarul loviriĭ să sîngere uniĭ,
Dacă vor fi săgetaţĭ orĭ împunşĭ de o lance-ascuţită,
Cînd vor sări în corăbiĭ; să tremure cine va 'ncepe
Jalnica luptă cu noĭ Troeniĭ, de caĭ strunitoriĭ.
Crainiciĭ dragĭ luĭ Cronion acum în cetate să strige,
Tineriĭ feţĭ şi bătrîniĭ cărunţĭ să se pue de pază
Sus pe la turnurĭ, de zeĭ ridicate în jurul cetăţiĭ;

Iară femeile slabe de înger foc mare s'aprindă
Toate la vetrele lor; şi statornică pază să fie,
Nu cumva oastea lipsind să intre iscoade 'n cetate.
Fie cum eŭ poruncesc, o Troenilor aprigĭ în luptă!
Spusu-v'am ceeace acum folosi-ne-va nouă, iar mîne
Da-vă-voiŭ altă poruncă, Troenĭ călăreţĭ fără seamăn.
Plin de nădejde mă rog la zeiĭ ceilalţĭ şi la Zeus
Să 'nlăturăm pe Aheĭ, acest neam încănit şi obraznic,
Care spre moarte purtat e de soartă pe negre corăbiĭ.
Noĭ ceĭ din tabăr' acu să veghem cît e noaptea de mare;
Mîne sculîndu-ne 'n zorĭ şi luîndu-ne armele luciĭ,
Crîncena luptă să 'ncepem apoĭ în boltite corăbiĭ.
Şti-voiŭ atuncĭ dacă el, războinicul craiŭ Diomede,
Dela corăbiĭ spre ziduri goni-mă-va saŭ din potrivă,
Eŭ o să-l culc şi-o să-ĭ prad armătura mînjită de sînge.
Mînĭ va cunoaşte ce poate, cînd el va veni să-mĭ înfrunte
Suliţa 'ntinsă; dar cred că în şirul întîĭ al oştiriĭ
El o să cadă străpuns, şi 'mpreajmă-ĭ un pîlc de tovarăşĭ,
Mîne cînd soarele 'n cer răsări-va. De-aş fi aşa sigur
Nemuritor şi deapururea tînăr în zilele mele,
Cinste să am pe cît are şi Palas Atene şi-Apolon,
Cum va fi ziua de-acum prăpădul oştiriĭ danae."
  Ector aceste vorbi, şi cu chiot primiră Troeniĭ.
Eĭ telegariĭ, sub jug asudaţĭ, s'aŭ grăbit să deshame
Şi de telegile lor fiecare să-ĭ lege cu frîul.
Repede-apoĭ din cetate şi-aduseră boĭ şi oĭ grase,
Vin caşi mierea de dulce şi pîne de-acasă 'ngrijiră
Toţĭ să-şĭ aducă degrab' şi să care-o mulţime de lemne.
Nemuritorilor zeĭ închinară eĭ jertfe depline:
Vîntul urca înspre cer plăcuta mireazm' a friptureĭ.
Nu era însă primită de zeiĭ ceĭ pururĭ ferice;
N'o suferiaŭ, căcĭ nespus de urît le era Ilionul,
Priam precum şi poporul în lăncĭ iscusituluĭ Priam.
Plinĭ de mîndrie voiniciĭ Troenĭ, împărţindu-se 'n trîmbe,
Staŭ peste noapte păzind, şi-ardeaŭ o mulţime de focurĭ.
  Cum străluceşte 'n senin mîndreţa de stele în jurul
Luniĭ ce 'mprăştie raze, cînd dorm a văzduhuluĭ vînturĭ;
Culmile-atuncĭ şi-ale munţilor piscurĭ şi văile toate
Es la lumină, şi 'n cer nesfîrşit se deschide văzduhul;

Stelele toate se văd, de se bucură 'n sine păstorul —
Tot aşa dese şi multe păreaŭ între vase şi Xantos
Vetrele-aprinse 'naintea cetăţiĭ de oastea troiană.
Focurĭ o mie pe cîmp ardeaŭ, şi steteaŭ la tot focul
Cîte cinzecĭ de oştenĭ veghind cît e noaptea de mare.
Iar telegariĭ rodiaŭ orz alb şi alac la tot carul
Şi aşteptaŭ să răsar' Aurora pe tronul cel mîndru.

CÎNTUL AL NOULEA.

Cuprinsul: Aheiĭ în mare strîmtorare fiind, se sfătuesc în adunare. Agamemnon îndeamnă oastea la fugă, dar se împotrivesc Diomede şi Nestor. Se pune strajă la şanţ ca să vegheze noaptea şi se ţine sfat între căpeteniĭ. Nestor propune împăcarea luĭ Agamemnon cu Ahile. Propunerea e primită. Odiseŭ, Fenix şi Aias sînt trimişĭ la Ahile ca mijlocitorĭ. Acesta-ĭ primeşte şi-ĭ ospătează. Odiseŭ ia cel dintîĭ cuvîntul, dar Ahile respinge propunerea şi darurile luĭ Agamemnon. Fenix caută de asemenea să înduplece pe viteaz, dar el rămîne neclintit în hotărîrea luĭ. Soliĭ, afară de Fenix, se întorc înapoĭ şi aduc răspunsul luĭ Ahile. Diomede îndeamnă pe Aheĭ să urmeze cu războiul, şi oastea se învoeşte.

Lupta în preajma luptătoruluĭ căzut. (După o pictură pe vas antic.)

IX.

Astfel Troeniĭ atuncĭ veghiaŭ străjuind, iar Aheiĭ
Staŭ îngheţaţĭ de cutremur, tovarăşul fugeĭ grozave;
Jale nespus' a cuprins pe toţi căpitaniĭ din Argos.
Tocmaĭ cum marea cea plină de peştĭ vînzolită-ĭ de vînturĭ
Din mează-noapte şi-apus ce bat din a Tracieĭ plaiurĭ,
Cînd de năprazn'aŭ venit, şi 'nalţă-se negre talazurĭ
Maldărĭ de erburĭ din ape zvîrlind peste ţărmurĭ afară —
Tot aşa mult se zbăteaŭ sfîşiate ale-Aheilor piepturĭ.
Craiŭ Agamemnon cu inima strînsă de-o mare durere
Tot alerga poruncind vîrtos strigătorilor crainicĭ
Oastea s'adune la sfat, anume poftind pe tot insul
Fără strigare; chiar el da zor între domniĭ de frunte.
Toţĭ cu mîhnire şedeaŭ în sobor; între eĭ Agamemnon
Sta în picioare plîngînd, iar plînsu-ĭ curgea ca izvorul,
Care-şĭ prelinge din rîpa de stîncĭ mohorîtele-ĭ unde;
Şi-asta viteazul, din greŭ suspinînd, a vorbit adunăriĭ:
„Dragĭ căpeteniĭ şi sfetnicĭ înalţĭ aĭ oştiriĭ din Argos,
Prea 'ncătuşatu-m'a 'n lanţul osîndeĭ născutul din Cronos,
Crudul! El doar se 'nvoise prin semne, că nu m'oiŭ întoarce
Fără să spulber întîĭ cetatea cea tare-a luĭ Priam.
Însă de-acum hotărî să mă 'nşele cumplit, şi mă 'ndeamnă
Plin de ruşine spre Argos să plec după pierdere multă.
Astfel e voia şi pofta luĭ Zeus a-tot-ţiitorul,
Care 'ntăritele culmĭ a multor cetăţĭ prăbuşit-a

5. Prin Tracia se înţelege toată ţara ce se află la mează-noapte despre marea Egee.

Şi prăbuşi-va mereŭ, căcĭ nebiruit e 'n putere.
Haĭ dar cu toţiĭ să facem acuma ce eŭ vă voiŭ spune:
Las' să fugim cu corăbiĭ cu tot spre iubita-ne ţară;
Nu maĭ e chip să luăm cetatea cu largile uliţĭ."
Asta le zise, şi toţĭ aŭ rămas cufundaţĭ în tăcere
Şi-aŭ amuţit îndelung de mare mîhnire Danaiĭ.
Dar mar maĭ tîrziŭ începu cuvîntarea bărbatul Tidide:
„Craiŭ-Agamemnon, întîĭ cu tine m'oiŭ pune la sfadă
După dreptate, căcĭ prost aĭ vorbit, şi să nu mi te mîniĭ.
Tu defăimîndu-mĭ întîĭ vitejia 'naintea oştiriĭ
Zisu-mi-aĭ neputincios şi nevrednic; aceste cuvinte
Bine-s ştiute de-Aheĭ, de ceĭ maĭ bătrînĭ şi de tinerĭ.
Numaĭ un dar aĭ primit dela fiul vicleanuluĭ Cronos,
Schiptrul îţĭ dete să fiĭ maĭ mare ca noĭ în domnie;
Nu-ţĭ dărui vitejia, în care stă culmea puteriĭ.
Nenorocite, tu crezĭ că oşteniĭ Aheĭ la războae
Sînt precum zicĭ într'atîta lipsiţĭ de tărie şi vlagă?
Dacă grăbit eştĭ tu însă de-un dor neînvins de-a te 'ntoarce,
Du-te! Deschisă ţi-e calea şi-ţĭ staŭ înşirate pe ţărmurĭ
Multele tale corăbiĭ, cu care-aĭ venit din Mikene.
Dar rămînea-vor ceilalţĭ din Aheiĭ pletoşĭ şi s'or bate
Pînă ce Troia peri-va cu totul. Iar dacă şi dînşiĭ
Vreaŭ pe corăbiĭ să fugă cumva spre iubita-le ţară,
Eŭ cu Stenèlos şi-aĭ meĭ vom duce nainte războiul,
Pînă ce Troia surpa-vom; un zeŭ doar aicĭ ne trimise."
Asta grăi, şi cu toţiĭ zbucniră în chiot Aheiĭ
Plinĭ de mirare-auzind pe Tidide, de caĭ strunitorul.
Nestor atuncĭ, călăreţul, se scoală 'ntre eĭ şi vorbeşte:
„Tu din Tideŭ odrăslite, şi 'n arme tu vrednic eştĭ foarte,
Dar şi la sfaturĭ eştĭ fără pereche 'ntre soţiĭ de-o vîrstă.
N'o să-ţĭ defaime vorbirea niciunul din capiĭ de faţă,
Nicĭ o să 'ntoarcă răspuns, dar neisprăvit ţi-e cuvîntul.
Tînăr eştĭ încă, ba chiar putere-aĭ să-mĭ fiĭ tu feciorul
Cel maĭ din urmă născut; chibzuită ţi-e totuş vorbirea
Între maĭ mariĭ Aheĭ, căcĭ vorbele tale sînt drepte.
Eŭ îns' acuma ca unul ce sînt maĭ în vîrstă ca tine,
Am să vorbesc şi să 'ncheiŭ cuvîntarea; şi nu va fi unul
Vorba să-mĭ poată deszice, nicĭ craiul Atrid Agamemnon.
Necinstitor de-a luĭ neam, de legĭ şi de casă-ĭ tot omul,

Care 'ntre-aĭ luĭ pămînteni pofteşte vărsarea de sînge.
Haĭ îns' acuma să facem precum ne povăţue noaptea;
Cina curînd să gătim, şi străjĭ să s'aşeze spre pază
Fieştecare la loc, afară de zid, unde-ĭ şanţul.
Asta-ĭ porunca ce daŭ celor tineri; pe urmă tu însuţĭ
Pune-te 'n frunte, Agamemnon, doar tu eştĭ stăpîn tuturora.
Cheamă la masă pe sfetniciĭ tăĭ — căcĭ se cade din parte-ţĭ;
Corturĭ atîtea ţi-s pline de vinul ce vasele noastre
Zilnic pe marea cea largă 'ţi-aduc din a Tracilor ţară,
Şi-aĭ la ospeţe de toate, căcĭ multora eştĭ domnitorul.
Nu veĭ urma 'n adunare făr' numaĭ pe cel ce dă sfatul
Maĭ înţelept, căcĭ Aheilor sfatul ales şi cuminte
Tare le trebue-acum, cînd aproape de vase-s duşmaniĭ
Focurĭ atîte-aŭ aprins — şi cine se bucură de-asta?
Noaptea de faţă orĭ pierde cu totul orĭ mîntue oastea."
  Zise, iar eĭ cu plăcere-l aud şi-ĭ ascultă cuvîntul.
Iute eşiră 'narmaţĭ străjeriĭ de noapte în jurul
Luĭ Trasimed, a luĭ Nestor fecior, căpitan de oştire;
Merser' alăturĭ de el şi-a luĭ Ares odrasle, Ascalafos
Şi Ialmen, Merione, Afareŭ, Deipiros voinicul
Şi Licomede, slăvit a luĭ Creion fecior, cu-a luĭ ceată.
Şapte eraŭ căpeteniĭ de străjĭ, şi-avea fiecare
Tinerĭ o sută cu suliţe lungĭ înarmaţĭ deopotrivă.
Iute ducîndu-se eĭ, între ziduri şi şanţ s'aşezară;
Colo şi-aprinseră foc şi de cină-şĭ găti fiecare.
  Iar Agamemnon luînd pe sfetniciĭ luĭ laolaltă
Dusu-i-a 'n cort, unde-o masă bogată le puse 'nainte;
Mînile eĭ întindeaŭ la bucatele gata din faţă.
Cînd şi-alinară la urmă cu toţiĭ şi sete şi foame,
Prinse întîĭ între eĭ să-şĭ spună gîndirea bătrînul
Nestor, al căruia sfat fu cel maĭ cu minte deapururĭ;
El sănătos cugetînd, aceste vorbi adunăriĭ:
„Prea luminate tu domn al oştiriĭ, Atrid Agamemnon,
Eŭ voiŭ începe cu tine, sfîrşi-voiŭ cu tine, căcĭ multor
Gloate tu eştĭ împărat şi datu-ţi-a Zeus în mînă
Schiptru de domn şi de jude, cu care tu poţĭ să le cîrmuĭ.
Trebue dar cuvîntări să ţiĭ şi s'asculţĭ, şi chiar sfatul
Altuia tu să 'mplineştĭ, cînd vre-unul vorbind dela sine
Spune ceva de folos; doar spusa-ĭ atîrnă de tine.

Iată, eŭ ţie vorbi-voiŭ cum cred că e foarte cu cale.
Nimenea nu va găsi o maĭ bună gîndire vr'odată
Caşi aceea gîndită de mine şi-acum şi nainte,
Cînd, o slăvite, te-aĭ dus şi luat-aĭ cu sila din cortul
Celuĭ născut din Peleŭ, mîniosul, pe fata luĭ Brise,
Fără de-a noastră 'nvoire; eŭ tare stătuĭ către tine
Vrînd dela răŭ să te-abat; dar vaĭ! biruit de trufie,
Tu pe bărbatul de frunte, pe care şi zeiĭ-l cinstiră,
L-aĭ necinstit, căcĭ luatu-i-aĭ darul oştiriĭ. Dar haide,
Vreme-ĭ şi-acum să gîndim cum noĭ pe viteaz îmbuna-vom
Şi cîştiga-vom cu darurĭ plăcute şi vorbe blajine."
Zise luĭ Nestor atuncĭ al oştilor domn Agamemnon:
„Foarte cu drept arătat-aĭ păcatele mele, o bătrîne!
Păcătuit-am, nicĭ eŭ nu zic altfel; oştĭ multe plăteşte
Numaĭ un singur bărbat, cînd domnul ceresc îl iubeşte.
Iată cum el îl răzbună prin pierderea cetelor noastre!
Însă fiindcă greşit-am urmînd ticăloasa mea minte,
Iară voesc să mă 'mpac şi să-ĭ daŭ o grămadă de darurĭ.
Dalbele darurĭ eŭ voiŭ să le spun tuturora pe faţă:
Şapte tripedurĭ nepuse pe foc şi talanturĭ de aur
Zece, şi luciĭ căldărĭ douăzecĭ şi de două orĭ şase
Zdravenĭ fugarĭ, care-avură la jocurĭ răsplata izbîndeĭ.
N'ar fi sărac de pămînt oarecine şi nicĭ întru lipsa
Scumpuluĭ aur, cînd numaĭ atîta putere-ar să aibă
Cît dobîndiră la joc fugariĭ ceĭ tarĭ de copită.
Da-voiŭ şi şapte femeĭ de măiestre lucrărĭ ştiutoare,
Lesbice fete, pe care cînd el luă falnicul Lesbos,
Eŭ le-aleseĭ, că 'ntreceaŭ în mîndreţe femeile toate.
Astea i-oiŭ da; pe deasupra şi-aceea pe care-am răpit-o,
Fata luĭ Brise. Şi fac jurămînt cu sfinţenie mare
Cumcă eŭ nu mă 'ndrăgiĭ cu dînsa, nicĭ fuĭ împreună
Cum la femeĭ şi bărbaţĭ din fire e dat ca să fie.
Astea cu toate urma-vor pe loc, iară dacă pe urmă
Face-vor zeiĭ ca 'ntinsa cetate-a luĭ Priam să cadă,
Poate cu aur şi-aramă destulă el vasu-ĭ să 'ncarce,
Cînd o să 'mpartă prădatele-averĭ între sine Danaiĭ.
El douăzecĭ să-şĭ aleagă din fetele roabe din Troia,
Care maĭ mîndre vor fi după cea maĭ frumoasă, Elena.
Cînd vom ajunge 'n Ahaicul Argos, mănoasa-ne ţară,

Ginere eŭ îl voiŭ face şi drag îmĭ va fi cît Oreste,
Fiu-mĭ din urmă născut şi crescut în prisos de-avuţie.
Treĭ în palatul meŭ trainic în Argos sînt fiicele mele,
E Hrisotemis, apoĭ Laodike şi Ifianasa.
Una pe care-ar dori nepeţită cu darurĭ s'o iee
Şi la Peleus acasă s'o ducă. Eŭ da-voĭ ca zestre
Bunurĭ atîtea cît nimenĭ n'a dat uneĭ fiicĭ măritînd-o.
Şepte frumos aşezate cetăţi îĭ voĭ da lîng'aceste:
Ire bogată 'n păşunĭ, Cardamile precum şi Enope
Fere cea sfîntă şi-oraşul cu 'ntinsele pajiştĭ Anteia,
Cea cu podgoriĭ Pedasos precum şi frumoasa Epeia —
Toate pe-aproape de ţărm, vecine prundosuluĭ Pilos.
Locuitoriĭ avuţĭ prin turme de oĭ şi de vite
Ça pe un zeŭ cu tot felul de darurĭ cinsti-l-vor deapururĭ,
Şi-ĭ vor aduce ca semn de plecare şi dăjdiĭ bogate.
Astea-ĭ voiŭ da ca răsplată cînd el o să-şĭ lase mînia.
Las' să se moaie, căcĭ neîmblînzit, fără milă-ĭ doar Hades,
De-asta pe el între zeĭ maĭ tare-l urăsc muritoriĭ.
Plece-se mie, căcĭ eŭ maĭ mare-s aicĭ în domnie
Şi-am precăderea că sînt cu mult maĭ în vîrstă ca dînsul."
Zisu-i-a Nestor atuncĭ, bătrînul voinic şi cu minte:
„Tu preamăritule Atrid, al oştilor domn Agamemnon,
Darurĭ acuma deajuns luĭ Ahile sînt astea din parte-ţĭ,
Haĭ dar din mijlocul nostru pe-ales nişte solĭ să trimitem
Numaĭ decît să se ducă la cortul, în care-ĭ Ahile.
Iată, chiar eŭ voiŭ alege pe solĭ, iară eĭ să m'asculte:
Fenix, iubitul de Zeus, păşiască naintea solieĭ,
Aias cel mare şi craiŭ Odiseŭ să-ĭ fie tovarăşĭ;
Iară din crainicĭ urmeze pe eĭ Euribate şi-Odios.

141. *Ahaicul Argos*, toată ţara luĭ Agamemnon în Peloponez şi în genere Peloponezul, spre deosebire de Argosul pelasgic din Grecia despre miează-noapte (v. Cîntul II, vers 681)

145. Tragiciĭ grecĭ cunosc numaĭ pe Electra şi Ifigenia. Sofocle cunoaşte şi pe Ifianasa.

150. Aceste cetăţĭ trebuesc socotite ca posesiunĭ particulare ale luĭ Agamemnon, primite de el ca parte de pradă la cucerirea ţăriĭ.

168. *Fenix*, educatorul luĭ Ahile, apare aicĭ pentru întîiadată. E greŭ de explicat prezenţa luĭ la cortul luĭ Agamemnon, deoarece prin legăturile luĭ de-aproape cu Ahile el trebuia să fie alăturĭ de acesta şi nu cu Agamemnon.

Apă turnați-ne-acuma pe mînĭ și să tacă poporul,
Rugă să facem luĭ Zeus Cronion, de noĭ să se 'ndure."
  Asta bătrînul a zis și sfatu-ĭ plăcu tuturora.
Crainiciĭ apă turnară pe-a crailor mînĭ să se spele;
Cănile pline cu vin aducînd dup'aceea feciorіĭ
Le-aŭ împărțit tuturor să 'nceapă din cupe să 'nchine.
După ce eĭ păosară dintîĭ și băură pe voe,
Soliĭ porniră din cortul măritului craĭ Agamemnon.
Multe povețe le-a dat călărețul, cumintele Nestor,
Ochiĭ țintind la tustreĭ, la craiŭ Odiseŭ maĭ cu samă,
Chip eĭ să cate pe neîntrecutul Ahile să 'mbune.
Merseră soliĭ pe marginea măriĭ cea plină de valurĭ,
Rugă ferbinte rostind luĭ Poseidon ce mișcă pămîntul,
Ca să-ĭ ajute să 'nfrîng' a viteazuluĭ mare trufie.
Cînd aŭ sosit unde staŭ Mirmidoniĭ cu vase și corturĭ,
Eĭ l-aŭ găsit petrecînd cu cîntecul dulce din lira-ĭ
Cea cu călușul de-argint și cu mîndre podoabe, prădată
Maĭ de demult, cînd a luĭ Aetion oraș risipise;
Fapte viteze cînta veselindu-se-Ahile din liră.
Singur în față-ĭ Patroclu ședea și-aștepta în tăcere
Pînă să mîntue cîntecul săŭ Eacidul Ahile.
Soliĭ pășiră spre cort avînd pe-Odiseus în frunte
Și se opriră nainte-ĭ. Ahile sări de uimire
Lira-ĭ în mînă ținînd și pe loc părăsi a luĭ scaun.
Cum îĭ văzu, se sculă și Patroclu deodată 'n picioare.
Numaĭ decît priimindu-ĭ Ahile cel iute ca șoimul
Zise: „Noroc, o fîrtațĭ; de vr'o mare nevoe venirățĭ
Voĭ ce, cu toată mînia, maĭ dragĭ îmĭ sînteți în oștire."
  Asta slăvitul Ahile grăind îĭ aduse sub cortu-ĭ
Și 'n stacojiile scoarțe pe jeț îĭ pofti ca să șadă.
Repede-apoĭ porunci luĭ Patroclu, fiindu-ĭ aproape:
„Adu-ne 'ncoace să bem în cană maĭ mare, Patrocle,
Mestecă vinul și fă-l maĭ tare și dă cîte-o cupă;
Ceĭ maĭ iubițĭ din prietenĭ sînt oaspețĭ acasă la mine."

171. Spălatul mînilor și porunca de a păstra liniște poporul, eraŭ semne de pregătirea uneĭ rugăciunĭ sărbătoreștĭ.

203. In obișnuitul amestec al vinuluĭ cu apă, Ahile, de bucurie, se roagă să pue maĭ puțină apă în vin, pentru ca acesta să fie maĭ tare.

„Astfel a zis şi Patroclu voios s'a supus, iar Ahile
Iute cogeamite fund aşezînd la lumina din vatră,
Puse pe el o spinare de oae şi una de capră,
Puse şi spatele plin de grăsime-a 'ngrăşatuluĭ mascur.
Aŭtomedonte-ĭ ţinea, şi tăia strălucitul Ahile
Şi 'nfeliind-o frumos o trecea în frigărĭ dup'aceea.
Grabnic aprinse foc mare Patroclu, un zeŭ în făptură.
Cînd mistuit era focul de tot şi se stinse văpaia,
Jarul apoĭ scormoli şi frigările-asupra-ĭ întinse
Şi presurîndu-le sare, el prinse pe furcĭ să le 'ntoarcă.
După ce friptă fu carnea şi-apoĭ răsturnată pe masă,
Pînea 'n frumoase panere luînd, o 'mpărţi tuturora
Cel din Menetiŭ născut, iar Ahile le dete friptura.
Dînsul în urmă de partea ceealalt' aşezîndu-se 'n dreptul
Luĭ Odiseŭ, a 'ndemnat maĭ întîĭ pe Patroclu să 'nchine,
Zeilor jertfe, iar el feliĭ arunca în jăratec;
Mînile-apoĭ întindeaŭ la bucatele gata din faţă.
Dupăce eĭ potoliră cu totul şi foame şi sete,
Aias făcutu-i-a semn luĭ Fenix. Văzu Odiseus
Şi, cu paharul umplut, ură luĭ Ahile şi zise:
„Fiĭ sănătos, o Ahile. Dar nu după mese bogate
Ducem noĭ jindul în casa 'nălţatuluĭ craiŭ Agamemnon,
Cum şi acuma pe-aicĭ; mereŭ doar ne staŭ la 'ndemînă
Multe bucate. Decĭ nu la dorite ospeţe ni-ĭ gîndul,
Ci tremurăm, o slăvite, văzînd o grozavă peire:
Nu se maĭ ştie de-acum, scăpa-vor a noastre corăbiĭ
Aŭ vor peri, dacă nu viĭ degrab înarmat spre bătae.
Tabăr' aproape de zid şi de vasele noastre făcură
Mult inimoşiĭ Troenĭ şi vestiţiĭ tovarăşĭ de arme.
Focurĭ în tabăr' aprins-aŭ grămadă şi mîne — zic dînşiĭ —
N'o să maĭ stee pe loc, ci lovi-vor şi negre corăbiĭ.
Fulgeră Zeus în cer şi le-arată prielnice semne.
Ector în capul oştiriĭ, semeţ de-a sa multă putere,
Tare se 'nverşun' acum bizuindu-se 'n Zeus şi 'nfruntă
Zeĭ şi bărbaţĭ de-opotrivă, cuprins de-o nespusă turbare.
Roagă-se el şi de-a zorilor zîn'a-şĭ grăbi răsăritul

220. Patroclu aruncă în foc feliĭ de carne crudă ca prinos pentru zeĭ.

Şi ameninţă să tae ale vaselor creste din coadă,
Vasele 'n lacomul foc să ardă şi 'n preajmă-ĭ la urmă
Oastea de-Aheĭ buimăcită de fum să ne-o spărcue toată.
Straşnic în suflet mă tem, ca nu cumva zeiĭ s'asculte
Ameninţările luĭ şi menit să ne fie sfîrşitul
Tocmaĭ la Troia, departe de Argos, de caĭ păşunatul.
Haĭ dar te scoală, deşi e tîrziŭ, dacă vreĭ pe Danaiĭ
Ceĭ chinuiţĭ, de-a duşmanilor oarbă năpadă să-ĭ mîntuĭ.
Însuţĭ amar maĭ pe urmă veĭ plînge; dar nu se găseşte
Chip să tămăduĭ un răŭ săvîrşit. Decĭ cît maĭ de vreme,
Cugetă ce fel pe-Aheĭ de pacoste acum apăra-veĭ.
Datu-ţi-a bună povaţă şi tatăl Peleu, o iubite,
Cînd te trimise din Ftia la craiŭ-Agamemnon zicîndu-ţĭ:
Fiule, daţĭ-vor Atene şi Hera tărie să biruĭ
Dacă pe voe le-ar fi, dar a inimeĭ tale trufie
Tu stăpîneşte-ţi-o 'n piept, căcĭ dragostea este maĭ bună.
Curmă şi sfada cea răŭ făcătoare, de vreĭ tu maĭ bine
Cinstea să-ţĭ fie sporită de-Aheĭ, de bătrînĭ şi de tinerĭ.
Asta bătrînul ţi-a spus, povaţa-ĭ tu îns'aĭ uitat-o.
Haĭ încetează şi-acum şi lasă mînia cea neagră.
Desmîniindu-te, darurĭ deajuns o să-ţĭ dee Agamemnon.
Ia dar aminte şi-ascultă, căcĭ eŭ îţĭ voĭ spune dearîndul
Ce fel de darurĭ în cort jurui Agamemnon să-ţĭ dee.
Şapte tripedurĭ nepuse pe foc, şi talanturĭ de aur
Zece şi luciĭ căldărĭ douăzecĭ, şi de douăorĭ zece
Zdravenĭ fugarĭ, care-avură la jocurĭ răsplata izbîndeĭ.
N'ar fi sărac de pămînt oarecine şi nicĭ întru lipsa
Scumpuluĭ aur, cînd numaĭ atîta putere-ar să aibă
Cît dobîndiră la jocurĭ sirepiĭ ceĭ tarĭ de copită.
Da-ţĭ-va şi şapte femeĭ de măestre lucrărĭ ştiutoare,
Lesbice fete, pe care cînd falnicul Lesbos luat-aĭ,
El le-a ales, că 'ntreceaŭ în mîndreţe femeile toate.
Astea-ţĭ-va da; pe deasupra şi-aceea răpită de dînsul,
Fata luĭ Brise, şi tare se jură că el laolaltă
N'a fost cu ea nicĭdecum şi n'a drăgostit-o pe dînsa
Cum la femeĭ şi bărbaţĭ din fire e dat ca să fie.

241. Crestele aceste, care alcătuiaŭ capătul pupeĭ, eraŭ meşteşugite din lemn scobit. Expresia înseamnă că „duşmaniĭ se vor face cu totul stăpînĭ pe corăbiĭ".

Astea cu toate urma-vor pe loc; iară dacă pe urmă
Face-vor zeiĭ să cadă orașul întins a luĭ Priam,
Vasul încarcă-țĭ atuncĭ cu scule de aramă și aur,
Cînd o să 'mpartă prădatele-averĭ între sine Danaiĭ.
Insuțĭ apoĭ să-țĭ alegĭ douăzecĭ din Troianele roabe,
Care maĭ mîndre vor fi după cea maĭ frumoasă Elena.
Cînd vom ajunge 'n Ahaicul Argos, mănoasa-ne țară,
Ginere el te va face și drag îĭ veĭ fi cît Oreste,
Fiu-ĭ din urmă născut și crescut în prisos de-avuție.
Treĭ în palatul luĭ trainic în Argos sînt fiicele sale,
E Hrisotemis, apoĭ Laodike și Ifianasa.
Una, pe care-aĭ dori, nepețită cu darurĭ lua-veĭ
Și la Peleus acasă veĭ duce-o; el da-va ca zestre
Bunurĭ atîtea cît nimenĭ n'a dat uneĭ fiicĭ maritînd-o.
Șapte orașe zidite frumos va maĭ da lîng' aceste:
Ire bogata 'n pășunĭ, Cardamile precum și Enope,
Fere prea sfînta și-orașul cu 'ntinsele pajiștĭ Anteia,
Cea cu podgoriĭ Pedasos precum și frumoasa Epeia,
Toate pe-aproape de țărm, vecine prundosuluĭ Pilos.
Locuitoriĭ avuțĭ prin turme de oĭ și de vite
Ca pe un zeŭ te-or cinsti pe tine cu felurĭ de darurĭ
Și-țĭ vor aduce ca semn de plecare și dăjdiĭ bogate.
Iată cu cîte 'mbia-te-va el, dacă-țĭ lașĭ supărarea.
Dacă ți-e nesuferit cu totul Atrid Agamemnon,
El și cu toate-a luĭ darurĭ, aibĭ milă tu 'ncalte de-Aheiĭ,
Care se chinue 'n tabăr' acum; închina-se-vor ție
Ca la un zeŭ, căcĭ slavă prea mare la eĭ dobîndi-veĭ,
Dacă pe Ector omorĭ, cînd el în turbarea-ĭ cumplită
Te-ar năpădi; doar el spune că nimenea nu e ca dînsul
Intre vitejiĭ Aheĭ, care fost-aŭ adușĭ de corăbiĭ."
Dar îĭ răspunse zicîndu-ĭ Ahile cel iute ca șoimul:
„Mult iscusite Odiseŭ, tu Laertiade mărite,
Trebue numaĭ decît să vă spun fără 'ncunjur părerea-mĭ,
Tocmaĭ aceea ce cuget și cum isprăvi-se-va lucrul,
Doar ca să nu m'asurzițĭ tăbărîndu-mĭ în preajmă cu toțiĭ;
Căcĭ deopotrivă cu-a iaduluĭ poartă urăsc pe bărbatul,
Carele una vorbește și tăinue 'n sufletu-ĭ alta.
Eŭ cuvînta-voiŭ acum ce-mĭ pare că-ĭ foarte cu cale.
N'o să mă 'nduplece, cred, nicĭ craiŭ Agamemnon, nicĭ altul

Dintre Danaĭ, căcĭ la voĭ nu văd mulţumire nici-una
Faţă de cel ce vîrtos se luptă mereŭ cu duşmaniĭ.
Din răsputerĭ de te baţĭ orĭ şezĭ, deopotrivă ţi-e partea
Şi-una e cinstea ce 'mparte bărbatul viteaz şi mişelul.
Moare şi cel ce de multe fu harnic la fel cu cel trîndav,
Nicĭ un folos n'am avut, măcar că 'nduraĭ suferinţe,
Traiul fiindu-mĭ în vecĭ zbuciumat în primejdia lupteĭ.
Cum puişorilor fără de aripĭ o pasăre 'mbie
Hrana ce 'n pliscu-ĭ a prins, iar dînsa cu răul s'alege —
Tocmaĭ şi eŭ petrecuĭ o mulţime de nopţĭ nedormite
Şi străbătuĭ în războinică trudă doar zile de sînge
Pentru femeile voastre mereŭ încleştat cu duşmaniĭ.
Douăsprezece oraşe prădaĭ cu-ale mele corăbiĭ,
Unsprece numaĭ pedestru luptîndu-mă 'n rodnica Troe;
Multe şi scumpe comorĭ am strîns din oraşele toate,
Dar le-am adus şi pe toate le-am dat luĭ Atrid Agamemnon,
Luĭ care tot înapoĭ stătea lîngă repezĭ corăbiĭ.
El le-a luat, maĭ puţine a 'mpărţit şi oprit-a maĭ multe;
Parte-a maĭ dat ca răsplată la craĭ şi la toţĭ căpitaniĭ.
Eĭ neatinse şi-acum le păstrează la cort; numaĭ mie
El mi-o răpi, şi rămîne stăpîn pe femeea-mĭ iubită.
Dragostea-ĭ fie de bine! Dar ce să luptăm cu Troeniĭ
Noĭ ceĭ din Argos? Şi ce-şĭ maĭ aduse pe-aicĭ adunate
Oştile craiul Atrid? Nu de dragul Eleneĭ pletoase?
Aŭ între toţĭ muritoriĭ iubescu-şĭ femeile singurĭ
Ceĭ din Atreŭ odrăsliţĭ? Dar omul cel bun şi cuminte
Dragoste poartă şi grijă de-a luĭ; tot asemenea dînsa
Dragă şi mie mi-a fost din suflet, măcar că fu roabă.
Insă de vreme ce el m'a 'nşelat şi răpitu-mi-a darul,
Nu mă maĭ cerce, cînd bine-l cunosc: neclintit rămînea-voiŭ.
Dar chibzuiască-se el cu craiĭ ceilalţĭ şi cu tine,
Craiŭ Odiseŭ, şi să cate de foc a luĭ vase să scape;
Lucrurĭ atîtea bag-seam' a făcut fără mine-Agamemnon;
Zidul întîĭ a durat şi de-alungul acestuia şanţul
Mare şi larg a săpat şi apoĭ l-a 'ntărit cu părcane.
Stavilă totuş nu poate să pue puteriĭ luĭ Ector
Cel ce doboară barbaţĭ. Cînd eŭ mă trudiam cu Aheiĭ,
Nu maĭ sta Ector să lupte departe de zidul cetăţiĭ,
Ci s'aţinea la stejar şi aproape de porţile Skee.

Singur acolo cîndva m'aştepta, dar abia la năvală
El mi-a scăpat; ci de-acum nevrînd să mă 'ncaer cu dînsul,
Mîne luĭ Zeus şi zeilor jertfe 'nchinînd tuturora,
Vasele-mĭ bine 'ncărcate cu prăzĭ voiŭ împinge spre mare.
Insuţĭ vedea-veĭ atuncĭ, de vreĭ şi de-ţĭ pasă de-aceasta,
Cum Elespontul, bogatul în peştĭ, din zorĭ despica-vor
Vasele-mĭ toate şi 'n ele bărbaţiĭ dînd zor la vîslire.
Dacă ne-ajută pe drum Poseidon ce mişcă pămîntul,
Chiar în a treia zi fi-vom în Ftia, mănoasa-ne ţară.
Ce maĭ averĭ părăsiĭ, cînd soarta-mĭ încoace mă 'mpinse!
Altele-aduce-voiŭ însă, şi aur şi roşie-aramă,
Fier lucitor şi femeĭ încinse frumos, care toate
Partea din pradă mi-aŭ fost; dar darul ce dînsul îmĭ dete,
Mi-l-a luat înapoĭ ruşinîndu-mă craiul Atride,
Căruia toate cum eŭ vi le spun să le spuneţĭ pe faţă,
Bine s'o ştie şi-Aheiĭ ceilalţĭ să-ĭ cuprindă mînia,
Dacă maĭ umblă cumva între eĭ şi pe altul să 'nşele,
Neruşinat el deapururĭ fiind. Dar n'o să cuteze
Neobrăzatul măcar să se uite la mine în faţă.
Nu maĭ iaŭ parte cu el la sfaturĭ şi nicĭ la bătae,
El m'amăgi şi-şĭ făcu un păcat; niciodată de-acuma
Vorbele-ĭ n'o să mă poată zmomi; e destul pentru dînsul,
Care-se 'n pace, căcĭ mintea-ĭ luă Dumnezeŭ înţeleptul.
Scîrbă mi-e doar de-a luĭ darurĭ, cît firul de păr nu le preţuĭ,
Chiar de mi-ar da înzecit şi de două orĭ zece maĭ multe,
Cîte şi-acum slăpîneşte şi cîte de-acum va maĭ strînge;
Chiar de mi-ar da tot ce are Orhomenos şi Teba 'n Egipet,
Unde-adunate prin case se află comorile lumiĭ —

381. *Orhomenos* din Beoţia (maĭ era un Orhomenos şi în Arcadia), care înainte de războiul troian ajunsese la o înaltă înflorire sub domnia Minienilor. Bogăţia luĭ ne-o arată mormîntul cu cupolă în formă de stup, numit „tezaurul luĭ Minias", care se păstrează în ruine pînă astăzĭ. Teba, despre care e vorba aicĭ, e capitala Egiptuluĭ de sus, vestită în jumătatea mileniuluĭ al doilea înainte de Hristos prin averile, prin mărimea şi măreţia clădirilor sale. Iĭ zice „cu o sută de porţĭ", cifră rotundă pentru a arăta mulţimea porţilor şi decĭ mărimea oraşuluĭ; asemenea Creta, tot pentru acelaş cuvînt, e numită „cea cu o sută oraşe" (v. cîntul 2, 649.) Numărul dat de poet arată întreaga putere militară, de care dispunea oraşul. La ceĭ 20.000 de oştenĭ pedeştri trebue să adăogăm şi ceĭ 10.000 de mînătorĭ de care de războiŭ, care eraŭ trase de 20.000 de telegarĭ (socotindu-ĭ cîte doĭ la tot carul).

Teba cu-o sută de porţĭ, pe care bărbaţĭ două sute
Es dintr'odată cu caĭ şi telegĭ osebit pe oricare;
Chiar de mi-ar da bogăţiĭ cît este nisipul şi colbul,
Nu va putea nicĭ aşa să mă 'nduplece-Atrid Agamemnon
Pînă ce nu mi-ar plăti pe deplin dureroasa ruşine.
Fiică de-a luĭ Agamemnon nu iaŭ nicĭ decum de soţie,
Chiar de-ar întrece la chip cumva pe-aurit' Afrodite
Şi 'n hărnicie mi-ar fi deopotrivă cu Palas Atene,
N'o voiŭ lua nicĭ atuncĭ. Din Aheĭ să-şĭ aleagă pe altul,
Care-ĭ se cade maĭ mult şi-ĭ de viţă maĭ naltă ca mine,
Dacă scăpa-mă-vor zeiĭ şi-acasă voiŭ merge cu bine,
Tata Peleŭ dup'aceea găsi-va nevastă să-mĭ dee.
Cîte femeĭ de-ale noastre nu s'află 'n Elada şi 'n Ftia,
Fete de oamenĭ fruntaşĭ şi de domnĭ păzitorĭ de oraşe!
Eŭ din aceste, de vreaŭ, mi-aleg de nevastă pe una.
Inim' acolo vîrtos mă îndeamnă mereŭ a mă duce
Dreaptă soţie să-mĭ iaŭ şi de tot potrivită cu mine,
Şi să mă bucur de-averea ce-a strîns-o bătrînul Peleus.
Nu cumpăneşte cît viaţa-mĭ nimic: nicĭ averile toate
Care se spune că Troia, bogatul oraş, dobîndise
Cît petrecut-a în pace nainte să vie Danaiĭ;
Nicĭ bogăţia cea 'nchisă la templul cu pragul de piatră,
Cel închinat luĭ Apolon arcaşul în Pito stîncosul.
Boiĭ şi oile grase pot fi cîştigate ca pradă
Şi-agonisiţĭ cu sudoarea pot fi doar şi caĭ şi tripedurĭ;
Sufletul omuluĭ însă nu-ĭ chip înapoĭ a se 'ntoarce
Orĭ cîştigat orĭ răpit, cînd scapă din străjile guriĭ.
Tetis zeiţa cu talp' argintie, ca mamă mi-a spus-o:
Sorţĭ îndoite mă poartă pe căi osebite spre moarte.
Dacă la Troia pe-aicĭ voiŭ sta şi m'oiŭ bate 'mprejuru-ĭ
Scris e să nu mă întorn, dar slava-mĭ în veac o să fie.
Dacă sosi-voiŭ acasă cumva în iubita mea ţară,
Slava cea 'naltă voiŭ pierde, dar lungĭ vor fi zilele mele;
N'o să mă 'ntîmpene-atuncĭ prea repede ceasul din urmă.
Dar aş putea sfătui şi pe alţiĭ, şi una le-aş spune:

405. *Pito* numeşte Omer oracolul Delfi ce se află pe coasta despre mează-noapte a munteluĭ Parnas. Bogăţia luĭ venia dela comorile strînse acolo ca darurĭ din partea credincioşilor.

Calea s'apuce napoĭ; voĭ nu veţĭ putea să răpuneţĭ
Ilion cel prăvălat, căcĭ Zeus ce tună 'n văzduhurĭ
Braţul asupra-ĭ a 'ntins şi inimă prins-aŭ duşmaniĭ.
Dar vă întoarceţĭ acum şi capilor oasteĭ ahee
Spuneţĭ solia — căcĭ asta e slujba de cinste la sfetnicĭ —
Mintea să-şĭ pue la sfat şi să ia o măsură maĭ bună,
Care să scape şi vasele lor şi poporul ahaic
Din adîncate corăbiĭ. Aceia ce dînşiĭ gîndiră
Nu li-ĭ de nicĭ-un folos, căcĭ eŭ îmĭ ţiŭ încă necazul.
Fenix aicĭ să rămînă cu noĭ împreună să doarmă;
Vreaŭ în corăbiĭ tovarăş să-mĭ fie la 'ntorsul în ţară
Mîne de-ar fi bucuros, căcĭ nu-l iaŭ deasila cu mine."
Asta le zise, iar eĭ cu toţĭ amuţiră 'n tăcere
Plinĭ de uimire auzind, căcĭ straşnică-ĭ fu cuvîntarea.
Dar maĭ pe urmă grăi călăreţul destoinic, bătrînul
Fenix cu calde plînsorĭ, căcĭ teamă i-a fost de corăbiĭ:
„Dacă tu 'n minte ţi-aĭ pus să plecĭ, luminatule-Ahile,
Şi nicĭdecum nu maĭ vreĭ s'abaţĭ de la repezĭ corăbiĭ
Pustietorul părjol fiind stăpînit de mînie,
Cum, o copile, aş putea să rămîn fără tine eŭ singur?
Ţie mă dete bătrînul Peleŭ, călăreţul, în ziua
Cînd te trimise din Ftia la craiul Atrid Agamemnon.
Incă eraĭ un copil necercat în obşteasca bătae
Şi 'n cuvîntărĭ de sobor, prin care se 'nalţă bărbaţiĭ.
De-asta cu tine trimisu-m'a el să te 'nvăţ cu 'nadinsul
Meşter la vorbă să fiĭ şi vrednic la fapte. Decĭ n'aş vrea,
Fătul meŭ drag, părăsit să fiŭ într'o doară de tine,
Chiar dacă însuşĭ un zeŭ mi-ar da juruinţa vr'odată,
Că-mĭ va lua bătrîneţa făcîndu-mă tînăr în floare,
Cum maĭ fuseĭ în Elada, pămîntul femeilor mîndre,
Cînd o lăsaĭ şi fugiĭ, după sfada cu tatăl Amintor,
Care de dragul ibovniceĭ luĭ se 'nciudase pe mine.
Tata, de ea îndrăgit, oropsia pe sărmana-ĭ soţie;
Mama mereŭ îmĭ cădea în genunchĭ cu ferbinte rugare
S'o 'ndrăgostesc pe aceea, ca ea pe bătrîn să-l urască.
Eŭ ascultînd o făcuĭ; dar îndată simţitu-m'a dînsul

447. *Elada* omerică nu înseamnă ca maĭ tîrziŭ Grecia, ci partea despre meazănoapte a Grecieĭ şi anume pămîntul locuit de Mirmidoniĭ luĭ Ahile. Era şi un oraş cu acelaş nume (v. cîntul 2, 683)

Și blăstemîndu-mă greŭ s'a rugat fioroaselor Furiĭ
Pînă la moarte să nu văd odraslă născută din mine
Stîndu-mĭ în brațe; și vezĭ, blăstemu 'mplinitu-i-aŭ zeiĭ,
Hades, stăpînul în iad, și amarnica Persefoneia.
Eŭ mă gîndiam să-l omor cu arm' ascuțită de-aramă,
Dar supărarea mi-a 'ntors vre-un zeŭ amintindu-mĭ de zvonul,
Care s'ar face 'n popor și de-ocările grele-ale lumiĭ;
Teamă mi-era între-Aheĭ să mă chem ucigaș de părinte.
Dar dup' aceea mi-a fost lehamite acasă la dînsul
Eŭ să maĭ staŭ cîtă vreme bătrînul fierbea de mînie.
Rudele-mĭ însă și-aĭ meĭ stăruiaŭ cătră mine, și-adese
Mă 'mpresuraŭ rugătorĭ oprindu-m' acolo la dînsul.
Multe oĭ grase și boĭ cu păr lins și cu mersul agale
Eĭ înjunghiaŭ, și-o grămadă de porcĭ cu belșug de grăsime
Pușĭ la frigări îĭ pîrliaŭ la foc și-ĭ frigeaŭ pe jăratec.
Doamne, ce vin maĭ băură din chiupurĭ la tata meseniĭ!
Nouă nopțĭ marĭ odihniră cu toțiĭ alăturĭ de mine;
Paza schimbaŭ între eĭ, și nicĭ nu maĭ stinseră focul,
Unu 'n pridvorul din curtea cea bine-apărată de zidurĭ,
Altu 'naintea iatacululĭ meŭ, lîngă ușă, în tindă.
Dar în sfîrșit, cînd veni întunerecul nopțiĭ a zecea,
Rupt-am atuncĭ a iatacululĭ ușă vîrtos întărită.
Eŭ am eșit și sărit-am apoĭ peste zidul ogrăziĭ,
Lesne pe paznicii meĭ înșelînd și pe slugile roabe.
Și am fugit prin Elada cea mare și 'ntinsă, departe,
Pînă sosit-am în Ftia cea rodnic', a turmelor mamă,
La domnitorul Peleŭ. Acesta primitu-m'a bine
Și m'a iubit cum un tată iubește pe fiul săŭ însușĭ,
Singurul fiŭ și născut maĭ tîrziŭ în prisos de-avuție.
Datu-mi-a dînsul deajuns averĭ și popor spre domnie,
Și pe Dolopĭ stăpînind locuit-am la marginea Ftieĭ,
Și te-am crescut așa mare, ca zeiĭ de falnic Ahile.
Drag tu din suflet mi-aĭ fost, căcĭ n'aveaĭ plăcere cu altul

454. Invoca Furiile, pentrucă acestea eraŭ păzitoarele dreptuluĭ familieĭ; ele locuiaŭ în iad.

457. Hades și Persefoneia (saŭ Persefone, lat. Proserpina, zeița iaduluĭ și soția luĭ Hades) răspund în locul Furiilor precum în vers. 572 Furia apare în locul luĭ Hades și al Persefoneĭ — de unde se vede că rolul lor era încă nelămurit în credința de atuncĭ.

Pe la ospeţe să mergĭ orĭ acasă să guştĭ din bucate
Pînă ce nu te puneam pe genunchĭ şi, ţinîndu-te 'n braţe,
Nu te 'mbiam cu feliĭ de friptură şi vin să te saturĭ.
Haina la pieptu-mĭ de cîte-orĭ tu mi-aĭ stropit-o cu vinul,
Care din gură-l vărsaĭ in mult necăjita pruncie!
Nenumărate păţaniĭ şi trude-am răbdat pentru tine,
Numaĭ cu gîndul că zeiĭ din mine stîrpiră seminţa.
De-asta pe tine, viteaz de-o seamă cu zeiĭ Ahile,
Fiŭ te făcui să mă aperĭ cînd-va de primejdie mare.
Decĭ domoleşte în tine mîndria; nu trebue, Ahile,
Inimă crudă să aĭ; se mlădie 'n urmă şi zeiĭ,
Care-s maĭ vrednicĭ, maĭ marĭ şi maĭ tarĭ decît noĭ pămînteniĭ.
Doar şi pe eĭ cu prinoase şi darurĭ plăcute şi jertfe
Şi cu 'nchinare de vin îĭ pot cîştiga muritoriĭ
Prin rugăciunile lor, cînd cad în greşelĭ şi 'n păcate.
Sînt şi zeiţe-ale rugeĭ născute din marele Zeus;
Ele se uită pieziş şi-aŭ faţa zbîrcită şi-s schioape
Şi 'ngrijorate din urmă mereŭ însoţesc Rătăcirea:
Zînă vînjoasă-ĭ aceasta şi iute la mers, şi de-aceea
Rugile toate le 'ntrece vîrtos şi străbate pămîntul,
Răŭ omeniriĭ făcînd, dar Rugile vindecă răul.
Cine se teme de-acestea cînd vin maĭ aproape de dînsul,
Mult foloseşte, rugarea-ĭ fiind ascultată de ele.
Dacă le 'nfruntă cumva şi 'ndărătnic în poară se pune,
Ele la Zeus se duc şi 'l roag' a lăsa Rătăcirea
Iute să-l pască din urmă pe Rugĭ să răzbune lovindu-l.
Decĭ, o Ahile, cinsteşte pe-aceste copile-a luĭ Zeus,
Căror şi alţiĭ ca tine viteji cu zmerire se 'nchină.
Dacă 'mpăratul Atrid n'ar vrea să te 'mbie cu darurĭ
Şi-alte să-ţĭ jurue-apoĭ, ci ar fierbe mereŭ de mînie,
Nu maĭ veniam să te 'ndemn, ca tu părăsindu-ţĭ necazul
Oştile noastre s'ajuţĭ, deşi aŭ nevoe. Dar dînsul
Multe-ţĭ dă ţie pe loc şi altele-ţĭ jurue încă,
Şi să te roage trimise la tine tot oamenĭ de frunte,

502. Zeiţele rugeĭ şi a pocăinţeĭ, Rugile, ca şi Rătăcirea (minţeĭ), zeiţă care împinge pe om la păcat şi decĭ la peire (vers. 511), sînt numaĭ o alegorie. Rugile sînt „schioape“ şi Rătăcirea „iute la mers“, pentrucă cu cît omul ajunge încet la pocăinţă, cu atît maĭ repede e orbit de patimă.

Care-s de dînsul aleşĭ; prietenĭ aĭ tăĭ, o Ahile,
Ceĭ maĭ iubiţĭ din Argiĭ. Să nu facĭ tu dar de ruşine
Drumul şi rugile lor; pîn'acum îţĭ fu dreaptă mînia.
Astfel ne spune povestea c'aŭ fost înainte vitejiĭ,
Cînd vr'o mînie cumplită pe eĭ i-apuca în războae.
Dînşiĭ uşor se 'mpăcaŭ cu darurĭ şi vorbe blajine.
Iată c'aminte mi-aduc de-o faptă din cele 'ntîmplate
Nu de curînd, ci de mult şi vi-o spun tuturor, o prietenĭ.
Luptă Cureţiĭ duceaŭ cu Etoliĭ ceĭ dîrzĭ la războaie
Şi s'omoraŭ între dînşiĭ în jurul cetăţiĭ Calidon.
Uniĭ, Etoliĭ, închişĭ păziaŭ a lor mîndră cetate,
Iară Cureţiĭ doriaŭ cu arma s'o ia şi s'o prade.
Zîna cu tronul de aur, Artèmis, le-a dat nenorocul
Numaĭ de ciudă pe-Oĭneu, care nu-ĭ adusese prinoase,
Holdele luĭ secerînd; toţĭ zeiĭ primiseră jertfe,
Numaĭ pe-a mareluĭ Zeus copilă uitase orĭ poate
Nicĭ nu gîndise la dînsa de fel, şi-ĭ fu mare păcatul.
Decĭ supărată pe el zeiţa ce mînue arcul
Iute-ĭ trimise un vier colţat, o năpraznică fiară,
Care 'nnădită pe cîmp mult răŭ îĭ făcea luĭ Oĭneus,
Căcĭ dobora o mulţime de arborĭ înalţĭ din adîncurĭ
Cu rădăcină cu tot stricîndu-le mana de roade.
Dar Meleagru, fecior luĭ Oĭneus, ucise gliganul
Dupăce-a strîns vînătorĭ şi-ogarĭ din maĭ multe oraşe.
Nu se putea să-l ucidă bărbaţĭ maĭ puţinĭ: aşa mare
Fiară era, şi pe mulţĭ ea puse pe jalnice rugurĭ.
Insă zeiţ'a stîrnit mult zgomot de ceartă şi zarvă
Intre bărbaţiĭ Cureţĭ şi Etoliĭ ceĭ aprigĭ la luptă
Pentru păroas' a mistreţuluĭ piele şi-a luĭ căpăţînă.
Cît se bătu în războiŭ viteazul ales Meleagru
Răŭ pătimiră Cureţiĭ, de nu maĭ puteaŭ să 'mpresoare
Zidul cetăţiĭ Calidon, cu toat' a lor mare mulţime.
Dar Meleagru la urmă fu prins de mînia ce-aprinde
Chiar şi pe alţiĭ, cu toate că-s oamenĭ cu mintea întreagă.
Dînsul cu inima 'n clocot de ciudă pe mama-ĭ Altea

529. Cureţiĭ locuiaŭ în Pleuron, un oraş din Etolia, iar Etoliĭ în Calidon, capitala Etolieĭ. Regele Etolilor era Oineŭ, din care s'a născut Tideŭ, tatăl luĭ Diomede.

Sta huzurind la nevasta-ĭ cea mîndră la chip Cleopatre,
Fata Marpeseĭ ce-a fost a luĭ Evenos gingaşă fiică.
Tată-ĭ fu Idas, bărbat maĭ tare ca toţĭ pămîntenii
Ceĭ de demult, căcĭ el şi asupra luĭ Febos Apolon
Arcul întinse de dragul sulegeteĭ sale mirese,
Care de tatăl şi mama-ĭ cinstită, cînd fost-a la dînşiĭ,
Fu poreclit' Alcione, căcĭ mama-ĭ, de jale cuprinsă,
Tot se văita ca şi paserea cea tînguioas' alcionul,
Cînd ea răpită i-a fost de ţinteşul Febos Apolon.
Sta Meleagru la ea mistuindu-şĭ amarul mînieĭ
Mult supărat de blăstemele mameĭ, cînd ea de mîhnire
Că-ĭ omorîse un frate 'n războiŭ, ruga pe toţĭ zeiĭ
Neîncetat, şi izbind cu mîna puternic pămîntul,
Jalnic, cu sînul stropit de lacrimĭ, chema 'ngenunchiată
Zeiĭ din iad, Persefone cumplita şi Hades, să curme
Viaţa feciorului eĭ. Auzit-a rugarea-ĭ din umbra
Iaduluĭ Furia, zîna cea neîmpăcată la fire,
Zgomot şi urlet pe loc stîrnit-a la porţĭ, la Calidon;
Turnurĭ lovite trozniaŭ. Şi-aŭ prins de viteaz să se roage
Capiĭ Etolĭ trimiţînd pe preoţiĭ ceĭ maĭ cu vază
Şi 'ntr'ajutor îl chemaŭ juruindu-ĭ o mare răsplată:
Pe-unde e foarte mănoasă cîmpia cetăţiĭ Calidon,
Dînşiĭ acolo-ĭ ziceaŭ să-şĭ aleagă frumoasă moşie,
Loc de pogoane cinzecĭ, jumătate din el pentru vie,
Iar jumătatea cealaltă să-ĭ fie pămînt de-arătură.
Mult stăruia călăreţul Oĭneus, bătrînul săŭ tată,
Stîndu-ĭ în pragul iataculuĭ săŭ cel înalt, şi uşoriĭ
Tot zguduind din ţîţînĭ, ruga în genunchĭ pe feciorul-ĭ.
Mult se rugaŭ şi surorile luĭ şi-a luĭ mamă cinstită.

562. Femeiuşca pasăriĭ alcionul, cînd îşĭ pierde bărbătuşul saŭ puiul, nu încetează de a-şĭ rosti jalea prin glasurĭ plîngătoare. Numirea copiilor după starea sufletească a părinţilor nu e rară la Elini.

564. Apolon „răpeşte în sus" pe Marpesa, pe care Mesenianul Idas o luase ca nevastă din Etolia întocmaĭ precum Zeus a ridicat în Olimp pe Ganimede.

568. La invocarea zeilor cereştĭ Eliniĭ ridicaŭ mînile spre cer, la invocarea zeilor măriĭ întindeaŭ mînile spre mare, iar cînd se rugaŭ de zeiĭ iaduluĭ se aruncaŭ la pămînt şi loviaŭ cu mînile ţărîna ca şi cînd era locuinţa lor.

574. Turnurile acestea se ridicaŭ la fiecare poartă a cetăţiĭ.

Totuş el tare le sta împotrivă, măcar că şi soţiĭ
Ceĭ maĭ iubiţĭ şi maĭ scumpĭ atît se rugaŭ să-ĭ asculte.
N'a fost putinţă şi chip să 'nduplece inima-ĭ dînşiĭ,
Pînă ce n'aŭ început Cureţiĭ să bată 'n cămară-ĭ,
După-ce zidul urcară şi-aprinseră toată cetatea.
Cade bocindu-se-atuncĭ şi-l roagă pe el Cleopatre,
Falnic încinsa-ĭ nevastă, şi-ĭ numără relele toate,
Care pe oamenĭ lovesc, cînd oraşul le calcă duşmaniĭ:
Uniĭ ucid pe bărbaţĭ şi cetatea prefac în cenuşă,
Alţiĭ copiiĭ robesc şi femeile 'ncinse pe coapse.
Inima luĭ tresărind la auzul atîtor amarurĭ,
Strălucitoarele-ĭ arme a 'ncins şi s'a dus la bătae,
Şi-a mîntuit pe Etolĭ de ziua cea neagr' a peiriĭ
Numaĭ de sine-ascultînd; de-aceea nu-ĭ deteră darurĭ
Multe şi-atît de frumoase, deşi i-a scăpat de primejdiĭ.
Cată să n'aĭ tu asemenea gînd şi să nu mi te 'mpingă
Zeiĭ la asta, iubite; ar fi doar maĭ răŭ, de-apăra-veĭ
Vasele 'n flacărĭ fiind, ci ia îmbiatele darurĭ
Şi te grăbeşte să viĭ; ca pe-un zeŭ te-ar slăvi doar Aheiĭ.
Dacă la urmă, de darurĭ lipsit, veĭ începe măcelul,
Nu-ţĭ va fi cinstea tot una, măcar de-aĭ respinge duşmaniĭ."
Vorba-ĭ întîmpin' atuncĭ Ahile cel iute ca şoimul:
„Tată moş Fenix, din Zeus purcese, nu-mĭ trebue mie
Astă mărire; socot că cinste eŭ am dela Zeus
Şi-o să maĭ am la corăbiĭ mereŭ cîtă vreme-mĭ rămîne
Suflet în piept şi tăria genunchilor meĭ mă maĭ poartă.
Dar îţĭ voiŭ spune o vorbă şi 'n minte tu 'nseamnă-ţi-o bine:
Inima nu-mĭ tulbura cu a tale bocirĭ şi jălaniĭ
Vrînd luĭ Atride să placĭ. Nu trebue-atîta pe dînsul
Tu să-l iubeştĭ, dacă vreĭ ca iubirea să nu-mĭ schimb în ură.
Bine-ĭ cu mine să 'nfrunţĭ pe-acel ce pe mine mă 'nfruntă.
Fiĭ tu cît mine ca domn şi aibĭ jumătatea din cinste-mĭ.
Ducă-şĭ solia ceilalţĭ. Rămîĭ tu, şi 'n patul cel moale
Culcă-te-acolo, şi-apoĭ cînd ivi-se-vor zorile mîne,
Vom chibzui dacă 'n Troia maĭ stăm orĭ acasă ne 'ntoarcem."
Zise, şi semn luĭ Patroclu tăcut îĭ făcu din sprîncene
Pat cu de toate s'aştearnă luĭ Fenix, ca doar maĭ de grabă
Eĭ să gîndiască să plece din cort. Dar acestora zise
Aias Telamon atuncĭ, viteazul de-o seamă cu zeiĭ:

„Mult iscusite Odiseŭ, tu Laertiade mărite,
Mergem! Degeaba ni-ĭ drumul acesta, căcĭ vorba-ne nu cred
S'aibă doritul sfîrşit; noĭ trebue cît maĭ degrabă
Vestea, deşi-ĭ neplăcută, s'o ducem oştiriĭ danae,
Care şi-acuma tot şade-aşteptînd. Ahile, vezĭ-bine,
Fără de milă, sălbatec ajunse de-atîta trufie,
Răul, şi nu se îndură de dragul acestor prietenĭ,
Care-l cinstiaŭ la corăbiĭ cum nu maĭ cinstiră pe nimenĭ.
Crudul! Dar chiar dela un ucigaş oarecine primeşte
Plata spăşiriĭ, cînd el un fiŭ orĭ un frate-ĭ ucide,
Şi-astfel rămîne 'ntre-aĭ luĭ ucigaşul plătind o avere;
Inima luĭ de bărbat şi-astîmpăr' atuncĭ primitorul
Răscumpărăriĭ de sînge. Dar neîmblînzită, haină
Inimă puseră zeiĭ în tine, şi numaĭ de dragul
Uneĭ femeĭ, cînd şapte cu totul alese-ţĭ dăm ţie
Şi-alte maĭ multe comorĭ. Decĭ fiĭ tu milos, o Ahile,
Şi cinstitor de-a ta casă; trimisu-ne-aŭ doară Danaiĭ
Şi-oaspeţĭ la tine sîntem şi ne credem maĭ mult decît alţiĭ
Ceĭ maĭ iubiţĭ şi maĭ scumpĭ prietenĭ aĭ tăĭ din Ahaia."
Vorba-ĭ întoarse luĭ Aias Ahile cel bun de picioare:
„Aias tu os din Telamon, slăvite stăpîn de popoare,
Intru cîtva mi-aĭ părut că din inimă spus-aĭ cuvîntul.
Pieptul îmĭ colcăe însă de ciud' aducîndu-mĭ aminte
Cum Agamemnon Atrid m'a făcut de batjocură 'n faţa
Oasteĭ întregĭ ca pe un venetic, necinstit între oamenĭ.
Mergeţĭ acum şi le duceţĭ ca veste răspunsul acesta:
N'oiŭ hotărî să iaŭ parte vr'odată la crîncena luptă
Pînă ce falnicul Ector, odrasla cercatuluĭ Priam,
Măcelărind pe Argiĭ şi arzîndu-le vasele negre,
Nu va veni unde staŭ Mirmidoniĭ la vase şi 'n corturĭ.
Dar între cort şi corabia-mĭ neagră sînt sigur că Ector
Sta-va deodată pe loc, oricît e pornit spre bătae."
Zise, iar dînşiĭ luînd pahare cu torţĭ îndoite
Aŭ închinat; apoĭ duşĭ de-Odiseŭ s'aŭ întors la corăbiĭ.
Dete Patroclu atuncĭ poruncă la soţĭ şi la slujnicĭ

648. *Veneticul*, adecă străinul aşezat într'un oraş, putea deveni posesor de pămînt, dar era lipsit de drepturile şi onorurile unuĭ cetăţean şi suferia tot felul de jignirĭ şi insulte.

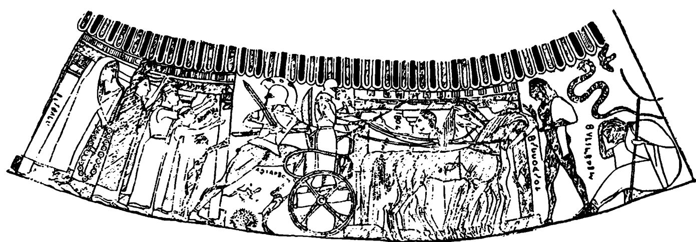
Numaĭ decît să-ĭ aştearnă un pat cu de toate luĭ Fenix;
Slugile i-aŭ ascultat porunca şi 'n pat aşternut-aŭ
Pernă şi gingaşă pînză de in şi o piele miţoasă;
Fenix, acolo culcat, aştepta dimineaţa cea sfîntă.
Dar şi Ahile-a dormit sub cortul înfipt cu tărie;
Lîngă viteaz s'a culcat o femee din Lesbos adusă,
Imbujorata la chip Diomede, copila luĭ Forbas.
Pusu-s'a 'n partea cealaltă Patroclu, şi-alăturĭ de dînsul
Ifis încinsa frumos, pe care i-a dat-o Ahile,
Cînd a bătut p' Enieŭ şi-a luat prăvălatecul Skiros.
Dacă trimişiĭ sosiră la corturĭ, la craiul Atride,
Capiĭ Aheĭ răsărind le uraŭ cu pahare de aur
Şi 'mpresurîndu-ĭ îĭ tot întrebaŭ. Intre eĭ Agamemnon,
Domnul oştiriĭ, eşit-a întîĭ şi 'nceput-a să 'ntrebe:
„Mult lăudate Odiseŭ, a neamuluĭ nostru mîndrie,
Spune-mĭ, voeşte să 'nlăture focul duşman de la vase
Aŭ nici-de-cum şi-şĭ păstrează necazul în inima-ĭ mîndră?“
Dar îĭ răspunse măritul viteaz Odiseŭ, răbduriul:
„Tu prea slăvitule Atrid, al oştilor domn Agamemnon,
Dînsul nu vrea să-şĭ potoale necazul, ba chiar se 'ndîrjeşte
Tot maĭ vîrtos, şi cu darurĭ cu tot te respinge pe tine.
El te îndeamnă să chibzuĭ cu sfetniciĭ teĭ şi să cauţĭ
Chip ca să mîntuĭ acum poporul şi vasele-ahee,
Şi ne-ameninţă din parte-ĭ, că mîne cînd zorĭ răsări-vor
Bine poditele-ĭ vase-arcuite va 'mpinge spre mare.
Şi tuturor celorlalţĭ un sfat el le dă să urmeze:
Marea s'apuce 'napoĭ; nu crede că noĭ cuceri-vom
Troia zidită pe deal, căcĭ Zeus ce tună 'n văzduhurĭ
Braţul asupra-ĭ a 'ntins şi inimă prins-aŭ duşmaniĭ.
Asta ne-a zis, o pot spune şi ceĭ care 'mĭ fură tovarăşĭ,
Aias şi crainiciĭ noştri, cuminţĭ amîndoĭ deopotrivă.
Fenix, de el îndemnat, acolo rămase să doarmă,
Vrea în corăbiĭ tovarăş să-ĭ fie la 'ntorsul în ţară,
Mîne de-ar fi bucuros, căcĭ nu vrea să-l iee cu sila.“
Asta vorbit-a şi toţĭ aŭ rămas cufundaţĭ în tăcere
Plinĭ de uimire auzind, căcĭ straşnică-ĭ fu cuvîntarea.
Stat-aŭ tăcuţĭ îndelung de mare mîhnire Danaiĭ,

668. *Skiros*, o insulă stîncoasă la nord-estul Eubeiĭ.

Dar a grăit maĭ tîrziŭ Diomede, vîrtos strigătorul:
„Tu prea slăvitule Atrid, al oştilor domn Agamemnon,
Mult maĭ cu cale-ar fi fost de nu te rugaĭ de Ahile
Dîndu-ĭ mulţimea de darurĭ; şi-aşa el trufaş e din fire;
Tu l-aĭ făcut ca să fie cu mult maĭ semeţ decît fuse.
Insă maĭ bine-l lăsăm în voe, de vrea să se ducă
Orĭ să rămîe, căcĭ numaĭ atuncĭ se va 'ncinge la luptă,
Cînd o să fie de sine 'ndemnat orĭ un zeŭ o să-l mîne.
Haĭ dar să facem cu toţiĭ aceea ce eŭ vă voiŭ spune:
Mergeţĭ acum să dormiţĭ; ci 'ntîĭ mulţumiţi-vă pofta
Vin şi bucate gustînd, căcĭ asta-ĭ curaj şi putere.
Mîne cînd zorile-apoĭ răsări-vor cu degete roşiĭ,
Mînă grăbit dela vase nainte călărĭ şi pedeştri
Şi 'mbărbătează pe-Aheĭ şi-avîntă-te însuţĭ în frunte."
  Astfel a zis, şi strigară 'nvoindu-se toţĭ căpitaniĭ
Plinĭ de mirare auzind pe Tidide, de caĭ strunitorul.
Zeilor jertfe 'nchinînd se duseră dînşiĭ în corturĭ,
Unde la urm' adormiră primind ale somnuluĭ darurĭ.

CÎNTUL AL ZECELEA.

Cuprinsul: Agamemnon, neputînd dormi de grijă, noaptea deşteaptă pe Menelaŭ şi pe toţĭ capiĭ Aheĭ şi întăreşte şanţul cu strajă. Apoĭ se ţine sfat şi se hotăreşte a se trimite Diomede şi Odiseŭ ca iscoade la tabăra duşmană. In aceiaşĭ vreme Ector trimite pe Dolon să iscodiască pe Aheĭ, dar pe drum e prins de ceĭ doĭ trimişi aĭ acestora; Dolon, temîndu-şĭ zilele, trădează aşezarea tabereĭ troene şi dă amănunte despre craiul Resos, de curînd venit din Tracia; totuş el e ucis de Diomede. Acesta cu Odiseŭ se strecoară apoĭ pînă la Resos, pe care Diomede îl omoară cu alţĭ doĭsprezece tovarăşĭ, pe cînd Odiseŭ ia cu sine caiĭ mîndri aĭ craiuluĭ ucis. La îndemnul Ateneĭ ceĭ doĭ vitejĭ, care eraŭ în primejdie, se grăbesc a se întoarce la corăbiĭ, unde ajung teferĭ.

Plecarea erouluĭ la războiŭ. (După un vas antic.)

X.

Lîngă corăbiĭ culcațĭ maĭ-mariĭ oștiriĭ ahee
Noaptea cu toțiĭ dormeaŭ robițĭ de plăcerea odihneĭ.
Numaĭ pe-al oasteĭ păstor Agamemnon Atride nu-l fură
Dulce-prielnicul somn, căcĭ îl bate mulțimea de gîndurĭ.
Tocmaĭ cum fulgeră des bărbatul pletoaseĭ zeițe
Hera, stîrnind un potop de ploaie saŭ grindină multă
Orĭ și ninsoare, cînd albul omăt troenește cîmpia;
Saŭ deschizînd uriașul gîtlej al războiuluĭ crîncen —
Tot așa des suspina împăratul, și grele suspinurĭ
Inima-ĭ tot frămîntaŭ, și-un tremur tot trupu-ĭ pătrunse.
Cînd se uita la Troenĭ pe șes, îl umpleaŭ de uimire
Multele focurĭ dușmane ce-ardeaŭ înaintea cetățiĭ,
Zgomotul lor și cîntarea și zisul din naiŭ și din fluer;
Cînd dup'aceea căta spre oastea și vasele-ahee,
Zmocurĭ de păr de pe cap zmulgea plîngător către Zeus
Cel din Olimp și vîrtos gemea din bărbatul luĭ suflet.
Cel maĭ cu cale din toate la urmă părutu-i-a gîndul
Iute s'alerge la Nestor, întîiul bărbat al oștiriĭ,
Doar va putea să înjghebe un plan potrivit de minune,
Care să mîntue-acum de pacoste 'ntreag' Aheime.
Decĭ ridicîndu-se 'n cort cămașa de lînă 'și 'mbracă
Bine și 'noadă mîndreța de-opincĭ la picioarele-ĭ dalbe,
Zvîrle pe dînsul a leuluĭ piele roșatică, mare,
Lungă de-ajunge la tălpĭ; ia sulit' apoĭ și pornește.
Nu maĭ puțin tremura în patu-ĭ Menelaŭ și somnul
Nu-l maĭ fura nicĭ pe el, de grijă cumva să nu peară
Oastea din Argos venită la Troia pe apele măriĭ,

Numaĭ din pricina luĭ să se bată 'n războiŭ vitejeşte.
Spatele-ĭ largĭ a 'nvălit cu-o piele vîrstată de pardos;
El dup'aceea luînd un coif cercuit în aramă
Pusu-l'a 'ndată pe cap, şi cu suliţa 'n mîna-ĭ cărnoasă
Merse să scoale din somn pe fratele-ĭ, cel maĭ de frunte
Domn peste-Aheĭ şi cinstit de norod deopotrivă cu zeiĭ.
El îl găseşte prinzînd podoaba de arme pe umerĭ
Tocmaĭ la coada corăbiĭ. Voios de venire-ĭ fu craiul.
Vorba 'nceput-a întîĭ Menelaŭ cel vrednic în arme:
„Ce te 'narmezĭ tu aşa, o iubitul meŭ frate? Ce grabă-ĭ?
Vreĭ din aĭ tăĭ la Troenĭ pe vr'unul să mînĭ ca iscoadă?
Tare mă tem că nici-unul din eĭ nu s'ar prinde la asta,
Singur acum la duşmanĭ ducîndu-se 'n noaptea cea sfîntă
Să-ĭ iscodiască 'nadins, căcĭ mare i-ar fi cutezarea."
Dar îĭ răspunse zicînd al oştilor domn Agamemnon:
„Una ne trebue-acum, o frate slăvite Menelaŭ,
Sfatul ce poate sluji să găsim adăpost şi scăpare
Vaselor şi-armieĭ noastre, căcĭ Zeus mutatu-şi-a gîndul:
Inima-ĭ trage maĭ mult spre jertfele-aduse de Ector.
N'am maĭ văzut de cînd sînt şi nicĭ auzit-am vr'odată
Cumcă un singur bărbat într'o singură zi aşa multe
Rele-a făcut ca acum Danailor dragul luĭ Zeus
Ector, măcar că el nu e sămînţă de zeŭ orĭ de zînă.
Vreme 'ndelungă, socot, cu amar aminti-şĭ-vor Aheiĭ
Relele ce-aŭ pătimit dela Ector — atîtea-s de multe!
Du-te tu însă şi chiamă pe Idomeneŭ şi pe Aias
Iute la vase-alergînd, iar eŭ mă voiŭ duce la Nestor,
Craiul mărit, să-ĭ daŭ zor să se scoale, de vrea ca să vie:
Ceata puternic'a străjiĭ să sprijine dîndu-ĭ poruncă.
Luĭ s'ar supune maĭ mult, căcĭ cel ce conduce străjeriĭ
Fiul săŭ este şi soţul luĭ Idomemneŭ, Merione,
Cărora noĭ bucuros a taberiĭ pază 'ncrezurăm."
Zise la rîndu-ĭ atuncĭ Menelaŭ cel bun de războae:
„Ce fel tu însă mă 'nveţĭ şi mă 'ndemnĭ ca să fac, o iubite?
Sta-voiŭ acolo 'mpreună cu eĭ aşteptîndu-ţĭ venirea
Orĭ după tine s'alerg, de 'ndată ce da-voiŭ poruncă?"
Fratelui zise din noŭ al oştilor domn Agamemnon:
„Staĭ tu acolo; mă tem că noĭ rătăci-ne-vom poate
Noaptea prin oaste păşind, că 'n tabără căile-s multe.

Strigă orĭ-unde veĭ trece silind pe oştenĭ să vegheze;
Tu pe tot insul anume să-l chemĭ după neam şi părinte,
Cinste vădind tuturor şi mîndru să nu fiĭ cu nimenĭ.
Dar să dăm zor şi noĭ înşine-acum, dacă datu-ne-a Zeus
Nouă din faşe 'ntr'atîta să ducem povara osîndeĭ."
  Asta grăi şi trimise pe frate-său bine 'nvăţîndu-l.
Craiul apoĭ s'a grăbit spre capul de armie Nestor.
Lîngă corabia neagră, la cort îl găsi 'n aşternutul
Moale dormind, iar aproape-ĭ stăteaŭ măestritele arme:
Pavăza, suliţe două şi coiful cel plin de sclipire
Şi săbierul cu felurĭ de feţe, pe care-l încinse
El cînd adese cu oastea pornind la războiŭ sîngeratic
Armele luĭ îmbrăca, nesupus bătrîneţelor grele.
Capul atuncĭ ridicînd şi 'n cot rezemîndu-se Nestor
Luĭ Agamemnon Atrid zicea întrebîndu-l acest fel:
„Cine eştĭ tu care singur în tabără printre corăbiĭ
Noaptea, cînd toţĭ odihnesc, îmĭ horhăĭ aşa pe 'ntunerec?
Umbli cumva după vr'unul din paznicĭ orĭ caţĭ vr'un tovarăş?
Spune-mĭ; să nu mi te-apropiĭ tăcut — ce treabă te mînă?"
  Repede-ĭ dete răspuns al oştilor domn Agamemnon:
„Neleiade tu Nestor, Aheilor mare mîndrie,
Află că eŭ sînt Atrid Agamemnon, sortitul de Zeus
Numaĭ necazurĭ să 'ndur, maĭ mult decît alţiĭ, de-apururĭ,
Cît îmĭ rămîne răsuflet în piept şi mă poartă genunchiĭ.
Umblu aşa rătăcind pe 'ntunerec, căcĭ nu mă maĭ prinde
Dulcele somn şi mă doare cum luptă şi sufer' Aheiĭ.
Straşnic mă tem pentru bieţiĭ Danaĭ şi mi-e liniştea dusă,
Par'că-s din fire eşit şi se zbate să sară din mine
Sufletul: astfel de team' a pătruns mădularele-mĭ toate.
Dacă te bate vr'un gînd şi nu te maĭ prinde nicĭ somnul
Mergem de vale, la strajă, de vreĭ să vedem împreună
Dacă străjeriĭ, sleiţĭ de-atîta nesomn şi trudire,
Nu adormiră cumva şi uitară cu totul de pază.
Iată pe-aproape s'aţin duşmaniĭ, şi nu ştim aeve,
Poate că chiar astă noapte cerca-vor cu noĭ a se bate."
  Numaĭ decît i-a răspuns călăreţul, cumintele Nestor:
„Tu al voinicilor craiŭ, măritule Atrid Agamemnon,
Nu tot ce Ector doreşte şi cuget' acum împlini-va
Fiul mintos a luĭ Cronos, ba-mĭ pare că chiar din potrivă

Cumcă maĭ multe nevoĭ îl vor bate pe el, cînd Ahile
Infricoşata-ĭ mînie lăsa-va vr'odată cu totul.
Eŭ te-oiŭ urma bucuros, decĭ haĭ să trezim şi pe alţiĭ,
Pe Odiseŭ, pe vestitul în lupta cu lăncĭ Diomede,
Pe-Aias cel iute precum şi pe Mege cel tare de vînă.
Dar oarecine să meargă şi pe-alţiĭ să cheme, pe Aias
Cel ca un zeŭ de viteaz şi pe Idomeneŭ domnitorul.
Nu sînt aproape de tot cu vasele, prea sînt departe.
Dar pe Menelaŭ, măcar că mi-e drag şi e vrednic de cinste,
L-aş dojeni şı să nu-mĭ bănueştĭ — apriat o voiŭ spune, —
Pentrucă doarme lăsîndu-te singur aşa să te străduĭ.
El trebuia înadins să se roage de toţĭ căpitaniĭ
Fără să cruţe-osteneli, căcĭ mare nevoe ne-ajunse."
Zise la rîndu-ĭ atuncĭ luĭ Nestor Atrid Agamemnon:
„Insumĭ oricînd aş fi zis să-l muştri, cinstite bătrîne,
Căcĭ lăsător e din fire şi preget' adese la muncă.
Nu doar că nu se pricepe şi n'are spre asta plăcere,
Ci se tot uită la mine şi-aşteaptă din parte-mĭ îndemnul.
Insă de vreme trezindu-se-acum a venit să mă 'ntrebe;
Eŭ l-am trimis înainte să cheme pe ceĭ ce tu cauţĭ.
Dar să pornim! Intîlni-i-vom îndată pe dînşiĭ în dreptul
Porţiĭ, la strajă; acolo poruncă le-am dat să s'adune."
Luĭ Agamemnon a zis călăreţul Gerenios Nestor:
„N'o să se mînie nimenĭ aşa, ci cu toţĭ o s'asculte
Sfatul şi vorba-ĭ, cînd el zori-va pe-Aheĭ la bătae."
Asta grăi, şi pe trup cămaşa de lînă 'şi 'mbracă,
Bine-şĭ 'noadă mîndreţa de-opincĭ la picioarele-ĭ dalbe
Şi pe la umăr cu sponcĭ 'şi 'nchee o mantie roşe,
Largă, frumos îndoită pe el şi cu miţe-atîrnate.
Ţapăna-ĭ lance cu vîrf de aramă luînd dup' aceeea,
Merse la vase grăbit prin mijlocul oasteĭ ahee.
Colo dintîĭ pe-Odiseŭ cel una cu Zeus la minte
Iute din somn a trezit călăreţul Gerenios Nestor.
Glasu-ĭ, cînd el a strigat, pe loc la ureche-ĭ ajunse.
Sare viteazul din cort răstindu-se astfel la dînşiĭ:
„Ce maĭ umblaţĭ făr' astîmpăr în tabără printre corăbiĭ
Singurĭ în tainica noapte? Ce zor aşa mare v'ajunse?"
Dar îl întîmpin' atuncĭ călăreţul Gerenios Nestor:
„Mult iscusite Odiseŭ, tu Laertiade mărite,

Nu fiĭ pe noĭ mînios, căcĭ greŭ ne-a lovit nenorocul.
Vino şi tu să trezim şi pe-alţiĭ datorĭ să ne dee
Sfatul, de trebue-acum să fugim orĭ să stăm de bătae."
Asta le zise; şi 'n cortu-ĭ pe loc Odiseŭ iscusitul
Scutu 'nflorit îşĭ aruncă pe spate şi-aleargă cu dînşiĭ
După Tidid Diomede, pe care 'narmat îl găsiră
Stînd adormit lîngă cort, şi-alăturĭ deoparte şi de-alta
Soţiĭ cu scutul sub cap dormeaŭ, şi-a lor suliţĭ aproape
Staŭ cu mînerul înfipt în pămînt. Scînteià la lumină
Toate-a lor vîrfurĭ de-aramă ca fulgerul tatăluĭ Zeus.
Sta Diomede culcat pe-o piele de taur sălbatec,
Iară sub capu-ĭ întins era un covor de minune.
Nestor aproape venind îl trezi cu piciorul mişcîndu-l
Şi-asta viteazuluĭ zise dînd zor şi făcîndu-ĭ mustrare:
„Scoală-te tu, Diomede; ce horăĭ cît noaptea-ĭ de mare?
N'auzĭ tu oare c'aicĭ pe tăpşan se opriră Troeniĭ,
Lîngă corăbiĭ, şi-o palmă de loc ne desparte de dînşiĭ?"
Asta-ĭ vorbi, şi Tidid deodată din somn se repede
Şi cuvîntează cu glas rostindu-le vorbe ce zboară:
„Răŭ eştĭ, bătrîne. Nicicînd nu mîntuĭ cu trebile tale.
Nu eraŭ oare 'ntre Aheĭ prin tabără alţiĭ maĭ tinerĭ
Care s'alerge la craĭ pretutindenĭ acum să-ĭ deştepte?
Nedoborît de strădăniĭ şi-amarnic îmĭ eştĭ, o bătrîne!"
Dar îĭ răspunse zicînd călăreţul Gerenios Nestor:
„Vorbele cîte mi-aĭ spus, o fătul meŭ, drepte sînt toate.
Am şi copiĭ, şi sînt unul şi unul, şi-oştenĭ o mulţime,
Care puteaŭ negreşit s'alerge la craĭ ca să-ĭ cheme;
Insă năpasta căzută pe-Aheĭ e nespus de grovavă.
Iată în tabără toţĭ se găsesc într'o cumpănă mare;
Nu ştiŭ, scăpa-vor acum orĭ pieri-vor de-o moarte cumplită.
Dar te răpede la Aias cel bun de picior şi la Mege,
Scoală-ĭ din somn — căcĭ tu eştĭ maĭ tînăr — de-aĭ milă de mine."
Zise, iar el a zvîrlit pe umerĭ a leuluĭ piele,
Roibă şi largă şi mare; şi lancea luîndu-şĭ în mînă,
Iute-a purces şi pe ceĭ ce-a trezit îĭ aduse cu sine.
Cînd căpitaniĭ sosiră 'mpreună la ceata de paznicĭ,
Nu maĭ găsiră dormind pe nimenĭ dintr'înşiĭ acolo,
Ci laolaltă cu toţiĭ veghiaŭ înarmaţĭ deopotrivă.
Tocmaĭ cum turma din ţarc cu straşnică pază dulăiĭ

Tot ocolesc, dac'aud de-o năpraznică fiară ce vine
Dinspre pădure din munţĭ şi tare prin preajmă răsună
Larma de oamenĭ şi cînĭ, dela care pierdut este somnul —
Astfel atuncĭ a pierit şi somnul blajin de pe ochiĭ
Celor ce 'n noaptea cea tristă veghiaŭ, căcĭ toţĭ spre cîmpie
Faţa 'ntorceaŭ, bănuind că Troeniĭ veni-vor spre dînşiĭ.
Veselĭ văzîndu-ĭ bătrînul începe curaj să le dee
Şi cuvîntează cu glas rostindu-le vorbe ce zboară:
„Bine păziţi-mĭ aşa, o copiĭ, să nu fure pe nimenĭ
Somnul, de nu vreţĭ să fim de rîsul duşmanilor noştri."
Zise, şi 'ndată sări peste şanţ; alăturĭ de dînsul
Merseră craiĭ Aheĭ, care fură chemaţĭ să se-adune.
I-aŭ însoţit Merione şi falnicul fiŭ a luĭ Nestor,
Care aşişderea fură chemaţĭ să ia parte la sfaturĭ.
După ce şanţul trecură cu toţiĭ, şezură pe locul,
Care la mijloc era 'ntre mormane de trupurĭ căzute
Gol, şi de unde 'napoĭ se trăsese puternicul Ector,
Cînd dup'omorul de-Aheĭ îl ajunse 'ntunerecul nopţiĭ.
Eĭ aşezîndu-se-acolo ţineaŭ cuvîntărĭ între dînşiĭ.
Vorba începe întîĭ călăreţul Gerenios Nestor:
„Nu-ĭ, o prietenĭ, nicĭ unul din voĭ care plin de tărie
Pîn' la trufaşiĭ Troenĭ prin beznă se bizue a merge,
Dintre duşmanĭ măcar unul, din oaste răznit, să ucidă;
Orĭ dela dînşiĭ prinzînd de veste cumva să ne spue
Ce chibzuesc laolaltă Troeniĭ: vreaŭ eĭ să maĭ stee
Lîngă corăbiĭ, departe de-aĭ lor? Saŭ vor spre cetate
Numaĭ atuncĭ să ia drumu 'napoĭ cînd peri-vor Aheiĭ?
Dînsul aceste să afle şi 'n urmă la noĭ să se 'ntoarne
Teafăr. O cît de înaltă mărire sub soare-l aşteaptă
Printre ceilalţĭ muritorĭ şi ce dar preţuit dobîndi-va!
Noĭ domnitoriĭ cu toţĭ, stăpîniĭ acestor corăbiĭ,
Veselĭ îĭ vom dărui fie-care-osebit cîte-o oaie
Neagră cu miel, o răsplată ce n'are 'ntre darurĭ pereche,
Iar la ospeţe şi chefurĭ el pururĭ primit o să fie."
Astfel a zis; şi cu toţiĭ aŭ stat cufundaţĭ în tăcere.
Dar Diomede cel bun de războiŭ a vorbit adunăriĭ:
„Nestor, pe mine mă 'ndeamnă şi mintea şi firea-mĭ bărbată,
Voiŭ să mă furiş în oastea vecin' a duşmanilor noştri.
Insă de-ar vrea un al doilea bărbat ca tovarăş să vie,

Eŭ m'aş încrede maĭ bine şi-aş fi cu maĭ mare 'ndrăzneală.
Dacă la drumurĭ sînt doĭ, maĭ vede nainte doar unul
Ceea ce e de folos; dar singur, şi chiar dacă vede,
Mintea-ĭ gîndeşte maĭ greŭ şi slabă-ĭ a luĭ hotărîre."
Asta grăi, şi maĭ mulţĭ voiaŭ să-l urmeze pe dînsul:
Aias ceĭ doĭ, slujitoriĭ luĭ Ares, voiaŭ deopotrivă,
Şi Merione voia şi maĭ mult a luĭ Nestor odraslă;
Cel din Atreus născut Menelaŭ, vestitul războinic,
Şi Odiseŭ răbduriul voia să se furişe 'n gloată,
Inima 'n pieptu-ĭ fiind deapururea cutezătoare.
Dar mijlocit-a zicînd, al oştilor domn Agamemnon:
„Tu Diomede Tidid, prea scumpe tu inimeĭ mele,
Cată s'alegĭ ca tovarăş pe cel ce ţi-ĭ voia, pe 'ntîiul
Dintre iviţiĭ vitejĭ, căcĭ mulţĭ vor tovarăş să-ţĭ fie.
Tu nicĭdecum să nu laşĭ de ruşine pe vr'unul maĭ vrednic
Şi de ruşine s'alegĭ pe unul maĭ slab ca tovarăş;
Nu-ĭ lua neamul în samă, de-ĭ chiar maĭ de neam decît tine."
Asta el zise, cu teamă gîndind la bălanul Menelaŭ.
Dar cuvîntează din noŭ Diomede, vîrtos-strigătorul:
„Dacă doriţĭ înadins eŭ însumĭ s'aleg pe tovarăş,
Cum pot eŭ oare să uit pe craiul slăvit Odiseus,
Care la orice primejdiĭ cu mintea şi firea-ĭ bărbată
Gata-ĭ să 'ntreacă pe toţĭ, şi pe care-l iubeşte şi-Atene?
Dacă 'nsoţi-mă-va el, prin foc şi potop de vom trece,
Tot ne-om întoarce 'napoĭ, căcĭ ştiŭ că 'n pricepere-ĭ unul."
Zise la rîndu-ĭ atuncĭ Odiseus cel plin de răbdare:
„Nu voiŭ nicĭ laudă multă, nicĭ ceartă din parte-ţĭ, Tidide,
Tu cuvîntezĭ unor oamenĭ ce ştiŭ despre cine e vorba;
Dar să purcedem, căcĭ noaptea-ĭ grăbită şi ziua ne-apucă,
Stelele iată s'aŭ dus, şi trecut-aŭ maĭ mult decît două
Părţĭ ale nopţiĭ şi nu ne rămîne făr' numaĭ o parte."
Asta vorbir' amîndoĭ, şi 'ncinseră straşnice arme.
Nenfricoşatu 'n războiŭ Trasimede dădu luĭ Tidide
Scutul şi paloşul săŭ, căcĭ a luĭ rămăsese la vase,
Puse viteazul pe creştetu-ĭ coiful din piele de taur
Fără de creastă şi zimţĭ, căciulă războinică joasă,
Bună să apere capul voinicilor tinerĭ în luptă.
Iar Merione o tolbă, un arc şi o sabie-ĭ dete
Luĭ Odiseŭ, care-aşişderea puse pe creştetu-ĭ coiful

Cel din o piele de boŭ, legat înlăuntru cu multe
Bine 'ntărite curele. Colțĭ albĭ de mistrețĭ, în afară,
Mîndru-ĭ steteaŭ şi cu mult meşteşug potrivițĭ lîng'olaltă
Pe-ambele laturĭ de coif, şi pîsl' aşezată la mijloc.
Coiful acesta-l răpi Aŭtolicos cîndva luĭ Amintor
Cel din Eleon, călcînd sălaşu-ĭ cu trainice ziduri;
Luĭ Amfidama ce-a fost din Kitera l-a dat în Scandeia,
Iar Amfidama l-a dat ca semn de-ospeție luĭ Molos,
Care feciorului săŭ Merione l-a dat ca să-l poarte;
Pus de-Odiseus acum, el bine-ĭ acopere capul.
Dupăce dînşiĭ atuncĭ încinseră vajnice arme,
Iute porniră lăsînd în urmă pe toțĭ căpitaniĭ.
Iată de-adreapta, pe-aproape de drum, un bîtlan le trimise
Palas Atene, iar dînşiĭ nimic nu văzură cu ochiĭ,
Beznă 'ntunerec fiind, doar al paseriĭ glas auziră.
Vesel de semnul acesta 'ncepu Odiseŭ să se roage:
„Ruga mĭ-ascultă, născuto din Zeus, de scut purtătorul,
Care la orice prilej m'ajuțĭ şi la care mi-e gîndul
Cînd mă pornesc, ocroteşte-mă iarăş vîrtos, o Atene.
Fă să ne 'ntoarcem cu bine 'napoĭ la slăvite corăbiĭ,
După vr'o mare ispravă ce-ar pune vrăjmaşiĭ pe gîndurĭ."
Roagă-se-apoĭ şi Tidid Diomede cel vrednic în arme:
„Dă-mĭ tu şi mie-ascultare, o fat' a luĭ Zeus, ne'nfrînto!
Şi mă 'nsoțeşte precum pe tata Tideŭ însoțit-aĭ,
Cînd maĭ de mult ca sol al Aheilor merse la Teba
Pe 'mplătoşațiĭ Aheĭ lăsînd lîng' Asopos pe malurĭ;
Paşnică vorb' aducea la Tebanĭ, a luĭ Cadmos odrasle.
Însă la 'ntors a făcut vitejiĭ aşa marĭ şi cumplite
Numaĭ cu-al tăŭ ajutor, priitoare fiindu-ĭ, o zîno.
Astfel acuma cu drag te-apropie stîndu-mĭ de pază;

266. Aŭtolicos era bunicul luĭ Odiseŭ din partea mameĭ, cu locuința la Parnas. Amintor, fiul luĭ Ormenos, nu e tot una cu tatăl luĭ Fenix numit în cîntul 9, vers. 448. Eleon, oraş în Beoția.

268. Scandeia, un port în Kitera (Citera), astăzĭ Cerigo, insulă între Peloponez şi Creta.

274. Greciĭ, la ghicitul după zborul paserilor, îşĭ îndreptaŭ privirea spre meazănoapte, unde era Olimpul, locaşul zeilor; arătările ce veniaŭ dela dreapta despre răsărit eraŭ socotite de dînşiĭ ca vestitoare de bine, ca în împrejurarea de față. Afară de Zeus numaĭ Apolon şi Atena puteaŭ trimite semne.

Dolon. (Cîntul X.)

Eŭ închina-ţĭ-voiŭ la rîndu-mĭ o tînără juncă fruntoasă,
Nedomolită ce încă la jug nu o puse plugarul.
Pe-asta ca jertfă ţi-oiŭ da 'mpodobind a eĭ coarne cu aur."
Astfel în rugă ziceaŭ, şi-auzitu-i-a Palas Atene.
Dupăce eĭ s'aŭ rugat copileĭ prea 'naltuluĭ Zeus,
S'aŭ repezit ca doĭ leĭ şi-aŭ mers pe 'ntunerecul nopţiĭ
Pe-unde fusese măcelul, prin leşurĭ şi arme şi sînge.
Nu da nicĭ Ector răgaz Troenilor somnul să guste,
Ci 'n adunare la sfat împreună chema pe vitejiĭ,
Care eraŭ la Troenĭ maĭ marĭ căpeteniĭ şi sfetnicĭ.
Dupăce dînsul îĭ cheamă, un plan înţelept potriveşte:
„Cine pe-o mare răsplată s'ar prinde la capăt să ducă
Ceeace spune-voiŭ eŭ? Mulţămit o să fie cu darul;
Da-ĭ-voiŭ un car şi doĭ caĭ ce flutură mîndru din coamă,
Ceĭ maĭ aleşĭ telegarĭ dela repezĭ corăbiĭ ahee,
Dacă, vrînd nume slăvit să-şĭ capete, el cuteza-va
Lîngă corăbiĭ să meargă pe-ascuns ca să prindă de veste:
Oare maĭ staŭ priveghind şi-acum la corăbiĭ Aheiĭ,
Orĭ, de lovirile noastre cu totul zdrobiţĭ în bătae,
Cuget' acum să ia fuga pe mare, nevrînd să maĭ stee
Noaptea de strajă, fiind istoviţĭ de grozava lor trudă?"
Astfel a zis, şi cu toţiĭ aŭ stat cufundaţĭ în tăcere.
Fost-a la eĭ un bărbat, unul Dolon, fecior luĭ Eŭmede,
Crainic zeesc, şi bogat era el în aramă şi 'n aur,
Slut întru toate la chip, dar neîntrecut de picioare;
Singurul frate 'ntre cincĭ surorĭ la părinţĭ era dînsul.
Dolon acesta luĭ Ector în faţa Troenilor zise:
„Inima şi bărbăţia pe mine mă 'ndeamnă, o Ector,
Să mă reped la corăbiĭ şi-acolo să aflu ce-ţĭ place.
Nalţă tu însă toiagul în sus şi jură că-mĭ dăruĭ
Mîndra pereche de caĭ cu caru 'nflorit în aramă,
Care prin tabără poartă pe-alesul viteaz, pe Ahile.
Nu-ţĭ voiŭ sluji de prisos ca iscoadă, ci după dorinţă.
Eŭ spre duşmanĭ voiŭ păşi, pînă cînd voiŭ ajunge la vasul
Luĭ Agamemnon, pe unde fruntaşiĭ făcînd adunare
Sta-vor la sfat chibzuind, de-ĭ fuga maĭ bună saŭ lupta."
Zise, iar Ector luînd toiagul făcu jurămîntul:
„Iată iaŭ martor pe-al Hereĭ bărbat, care tună 'n văzduhurĭ,
Nu va fi nicĭ un Troian purtat de-a luĭ caĭ şi teleagă;

Numaĭ tu singur îţĭ juruiŭ pe vecĭ să te bucurĭ de dînşiĭ."
Asta jură înzadar şi zori de plecare pe Dolon;
Arcul sucit ridicînd el iute şi-l puse pe spate,
S'acoperi pe deasupra cu-a leuluĭ piele căruntă,
Capu-şĭ vîrî într'o piele de dihor, şi-o lance-ascuţită
Dolon luînd, o porni spre corăbiĭ. Dar n'a fost să vie
Dinspre corăbiĭ 'napoĭ, răspuns să-ĭ aducă luĭ Ector.
Dînsul abia părăsise mulţimea de oamenĭ şi care
Calea de sîrg apucînd, şi 'ndată-l zări pe 'ntunerec
Craiul slăvit Odiseŭ şi asta şopti luĭ Tidide:
„Tu Diomede, s'apropie unul din oastea duşmană;
Nu ştiŭ de vine cumva ca iscoadă la vasele noastre
Orĭ să despoae vr'un leş de-a oştenilor care periră.
Dar să lăsăm puţintel să s'apropie 'ntîĭ pe cîmpie,
Numaĭ decît dup'aceea, zvîrlindu-ne-asupra-ĭ, îl prindem
Mult maĭ uşor. Dacă însă cumva din picior ne va 'ntrece,
Noĭ să-l gonim spre corăbiĭ, departe de oastea duşmană,
Dîndu-ĭ cu suliţa zor să nu scape fugind spre cetate."
Asta ziceaŭ, şi cîrmind din cale 'ntre morţĭ se culcară.
Nepriceputul de Dolon grăbit a trecut înainte;
Cînd depărtatu-s'a el ca de-o brazdă ce trag într'un singur
Suflet catîriĭ — căcĭ eĭ îs maĭ bunĭ decît boiĭ la trasul
Pluguluĭ celuĭ vîrtos pe cîmpurĭ, în ţelin' adîncă —
Dînşiĭ daŭ fuga spre Dolon. El stete-auzind tropăitul,
Căcĭ socoti că veniaŭ tovarăşĭ de-aĭ luĭ să-l întoarne
După vr'o nouă poruncă din partea viteazuluĭ Ector.
Cînd depărtaţĭ ca de-un zvîrlet de suliţĭ eraŭ — nicĭ atîta,
El cunoscu pe duşmanĭ şi repede-o rupse la fugă
Paşiĭ iuţind, iară eĭ năval s'aţineaŭ după dînsul.
Tocmaĭ ca nişte copoĭ colţoşĭ şi deprinşĭ la vînaturĭ,
Care se iaŭ dup' un cerb saŭ epure, goană-ĭ daŭ pururĭ
Prin păduroasele văĭ, el ţipă şi-aleargă 'nainte;
Astfel Tidid şi-Odiseŭ cel pustiitor de oraşe
Tot alungaŭ pe duşman, din oastea troiană rupîndu-l.
Cînd spre corăbiĭ fugind fu Dolon s'ajungă la strajă,
Palas Atene cu nouă vîrtute-l umplu pe Tidide
Vrînd ca niciunul din mîndru 'narmaţiĭ voinicĭ din Ahaia
Fală să-şĭ facă lovind pe Dolon nainte de dînsul.
Decĭ se repede cu lancea zicînd Diomede viteazul:

„Staĭ, orĭ cu lancea te 'mpung. Nu tocmaĭ din mînile mele
Vreme 'ndelungă putea-veĭ să scapĭ fără moarte cumplită."
Zise şi lancea zvîrlind, el nu-l nemeri cu 'nadinsul;
Lancea cu vîrf ascuţit a trecut peste dreptul luĭ umăr
Şi 'nţepenit-a pe loc; opritu-s'a Dolon în tremur
Şi dîrdăind — căcĭ aŭ prins să-ĭ clănţăne dinţiĭ din gură —
Galben de spaimă, iar eĭ gîfîind îl ajunseră 'ndată
Şi-l apucară de mînĭ. Dar Dolon cu lacrimĭ le zise:
„Nu mă ucideţĭ, eŭ zilele vreaŭ dela voĭ să-mĭ răscumpăr,
Am eŭ şi aur şi-aramă şi fier ce cu greŭ se lucrează,
Tata v'ar da din aceste o mare mulţime de darurĭ,
Dac' auzi-va că eŭ sînt viŭ la corăbiĭ ahee."
Dar îl întîmpin' atuncĭ zicînd Odiseŭ iscusitul:
„Fiĭ liniştit şi să nu mi te tulbure teama de moarte;
Numaĭ atît la 'ntrebare să-mĭ spuĭ, dar curat adevărul:
Unde-aĭ pornit-o din tabără singur aşa spre corăbiĭ
Noaptea pe-acest întunerec, cînd oameniĭ dorm în odihnă?
Vrut-aĭ să prazĭ vre un leş de-a celor căzuţĭ pe cîmpie?
Orĭ te trimise-a luĭ Priam fecior la boltite corăbiĭ
Să iscodeştĭ pe Aheĭ deamăruntul? Saŭ viĭ dela tine?"
Dolon atuncĭ a răspuns de teamă cuprins de cutremur:
„Ector mă scoase din minţĭ cu multe cuvinte vrăjite;
El juruit-a să-mĭ dee teleaga 'nflorită 'n aramă
Şi telegariĭ ceĭ iuţĭ ce poartă pe-alesul Ahile,
Dacă m'aş prinde să merg acum pe 'ntunerecul nopţiĭ
Şi de duşmanĭ să m'apropiŭ şi-aşa iscodindu-ĭ să aflu
Dac' a lor repezĭ corăbiĭ Aheiĭ păzesc ca 'nainte
Orĭ, în bătae zdrobiţĭ cu totul de braţele noastre,
Cuget' acuma să plece pe mare, nevrînd să maĭ stee
Noaptea de strajă, fiind istoviţĭ de grozava lor trudă."
Dar a zîmbit Odiseŭ sfătosul şi zise luĭ Dolon:
„Eĭ, că la darurĭ prea marĭ rîvnit-aĭ voind telegariĭ
Unuĭ viteaz Eacid! Dar dînşiĭ cu greŭ şi-anevoe
Fi-vor de-un alt muritor mînaţĭ şi struniţĭ la războae
Numaĭ afară de-Ahile, născutul din mamă zeiţă.
Insă răspunde-mĭ la toate şi spune-mĭ curat adevărul:
Unde lăsat-aĭ plecînd căpetenia voastră, pe Ector?
Unde sînt armele luĭ şi unde i-e carul cu caiĭ?
Cum e cu paza şi locul de mas al oştiriĭ troene?

Ce sfătuesc între dînşiĭ Troeniĭ? Vreaŭ eĭ să maĭ stee
Lîngă corăbiĭ, departe de-aĭ lor, saŭ vor spre cetate
Numaĭ atuncĭ să ia drumu 'napoĭ, cînd peri-vor Aheiĭ?"
Dolon, fecior luĭ Eŭmede, răspunse şi zise la rîndu-ĭ:
„Iată la toate răspuns ţi-oiŭ da şi ţi-oiŭ spune-adevărul;
Ector chemat-a pe sfetnicĭ şi ţine cu eĭ adunare
Lîngă mormîntul înaltuluĭ Ilos, departe de vîlvă.
Despre vegherea ce 'ntrebĭ, să ştiĭ că nicĭ uniĭ de-aĭ noştri
Nu sînt acum nicăirĭ să străjue oştile noastre;
Dar la tot focul aprins Troeniĭ ce-aŭ grijă de asta
Staŭ priveghind şi mereŭ între dînşiĭ se 'ndeamnă la pază.
Numaĭ tovarăşiĭ lor, care fură chemaţĭ de departe,
Dorm în odihnă şi lasă Troenilor paza mulţimiĭ;
Nu li sînt doară pe-aproape femeile lor şi copiiĭ."
Iarăşĭ luĭ Dolon a zis Odiseŭ cel cu multe tertipurĭ:
„Dorm eĭ de-avalma cumva cu Troeniĭ, de caĭ strunitoriĭ,
Orĭ depărtaţĭ de Troenĭ? Răspunde, să ştiŭ de-amăruntul.
Dolon, fecior luĭ Eŭmede, din noŭ le răspunse şi zise:
„Şi-asta ţi-oiŭ spune deplin şi 'ntocmaĭ precum i-adevărul.
Cariĭ se află spre ţărm şi Peoniĭ cu strîmbele arcurĭ,
Dumnezeeştiĭ Pelasgĭ, Caŭconiĭ precum şi Lelegiĭ;
Liciĭ căzură prin sorţ spre Timbra şi Misiĭ războinicĭ,
Frigiĭ, voinicĭ călăreţĭ, şi Meoniĭ ce luptă în care.
Insă de ce mă 'ntrebaţĭ, iscodind deamăruntul aceste?
Dacă doriţĭ înadins în tabăra noastr' a pătrunde,
Iată, veniţĭ de curînd, la capăt departe sînt Traciĭ;
Resos li-ĭ craiul, feciorul luĭ Eioneŭ, şi-ĭ acolo.
Caiĭ văzutu-i-am eŭ: n'aŭ seamăn de marĭ şi de mîndri,
Albĭ ca zăpada sînt eĭ şi la fugă maĭ repezĭ ca vîntul.
Şi 'mpodobit îĭ e carul cu aur şi-argint, şi maĭ are
Arme auriĭ uriaşe ce par la privit o minune.
Nicĭ nu le şade frumos muritorilor oamenĭ să poarte
Armele-aceste, ci zeilor numaĭ ceĭ fără de moarte.
Insă pe mine la repezĭ corăbiĭ acum să mă duceţĭ,

428—431. Despre feluritele neamurĭ, din care era alcătuită oastea ajutătoare a Troenilor, vezĭ introd. p. XIX şi cîntul 2 vers 840 şi urm., unde însă lipsesç Lelegiĭ şi Cauconiĭ, două puţin cunoscute neamurĭ din Asia mică şi din Grecia, care sînt pomenite şi maĭ tîrziŭ de istorie. Timbra, o cetate aşezată înăuntrul ţăriĭ troene.

Orĭ, părăsindu-m'aicĭ legat cu puternice lanţurĭ,
Drumul urmaţĭ înainte de vreţĭ a vedea cu 'nadinsul,
Dacă sînt spuse cu drept cuvintele-mĭ orĭ dimpotrivă."
Crunt îl priveşte şi zice bărbatul Tidid Diomede:
„Nu te 'nşela socotind că fuga scăpa-te-va, Dolon,
Chiar de vestitu-ne-aĭ drept, cînd eştĭ tu în mînile noastre.
Dacă noĭ drumul îţĭ dăm pe plată lăsîndu-te slobod,
Tu veĭ veni negreşit maĭ pe urmă la vasele-ahee,
Orĭ ca iscoadă umblînd, orĭ chiar ca potrivnic în luptă.
Dacă cu lancea străpuns de mine-ţĭ veĭ pierde viaţa,
N'o să maĭ fiĭ dup'aceea spre paguba oştilor noastre."
Zise, şi Dolon era de bărbie să-l prindă cu mîna
Vrînd să se roage de el, dar sare cu pala Tidide
Şi 'n beregată-ĭ lovind, răteaz' a luĭ vine-amîndouă:
Capul i-alunecă 'n colb şi bîlbîe încă din gură.
Coiful din piele de dihor luatu-ĭ-aŭ dînşiĭ din creştet
Cum şi cojocul de lup şi arcu 'ncordat şi-a luĭ lance.
Craiul mărit Odiseŭ ridicîndu-le-atuncea pe toate
Astfel a zis rugător zeiţeĭ prădalnice Atene:
„Zîno, te bucură de-astea. Pe tine dintîĭ între zeiĭ
Nemuritorĭ din Olimp te chemăm; prielnică iarăşĭ
Tu ocroteşte-ne calea spre-a Tracilor care şi corturĭ."
Dînsul aşa glăsuind ridic'a luĭ prăzĭ şi le-aruncă
Peste-un tufiş, şi ca semn de departe văzut pe deasupra-ĭ
Puse-un mănunchiŭ de mlădiţe şi trestiĭ ce rupse dintr'însul,
Locul voind a cunoaşte la 'ntors pe 'ntunerecul nopţiĭ;
Dînşiĭ apoĭ naintară prin arme şi chiagurĭ de sînge
Pînă sosiră curînd la cetele Tracilor, care
Rupţĭ de trudire dormeaŭ şi-alăturĭ aveaŭ pe ţărînă
Armele lor lucitoare aşezate frumos în treĭ rîndurĭ.
Caiĭ aproape legaţĭ steteaŭ cîte doĭ la tot carul,
Resos dormea pe la mijloc, iar caiĭ ceĭ iuţĭ de picioare
Staŭ priponiţĭ de pieptarul telegeĭ aproape de dînsul.
Numaĭ decît Odiseŭ îl arată văzîndu-l în faţă:
„Tu Diomede, acesta-ĭ bărbatul şi-acolo sînt caiĭ
Ceĭ despre care vorbitu-ne-a Dolon, de noĭ omorîtul.
Haĭ dar şi-arată-ţĭ acum vitejia; nicĭ nu se cuvine
Ţie 'narmat în odihnă să staĭ. Decĭ caiĭ dezleagă
Orĭ tu pe oamenĭ ucide şi lasă pe sama mea caiĭ."

Zise, iar el întărit de Atene cu ochiĭ albaştri
Moartea lăţit-a 'mprejur, şi groaznic a prins să s'audă
Gemetul celor loviţĭ, şi de sînge roşit-a pămîntul.
Cum uneorĭ într'o turmă de capre saŭ oĭ nepăzite
Leul năvalnic s'abate cu gîndul să sfîşie totul;
S'a năpustit şi Tidide la Tracĭ şi ucis-a dintr'înşiĭ
Zece şi 'n urmă vr'o doĭ, iar craiul sfătos Odiseus,
Cînd pe-oarecine Tidid lovindu-l cu sabia-l culcă,
Iute luînd de picior pe mort îl tîrăşte deoparte
Numaĭ de una 'ngrijind, să treacă uşor între leşurĭ
Caiĭ ceĭ mîndri la păr şi să nu li se sperie dînşiĭ,
Cînd ar umbla peste morţĭ, căcĭ n'aŭ fost deprinşĭ cu omorul.
Dacă la craiŭ a sosit pe urmă viteazul Tidide,
Zilele dulcĭ îĭ scurtă şi la morţĭ maĭ adaose unul.
Craiul gemut-a din greŭ, căcĭ noaptea îĭ stete la creştet
Visul cel răŭ, Diomede, din sfatul zeiţeĭ Atene.
Iar Odiseŭ a desprins fugariĭ ceĭ tarĭ de copită
Şi de curele deolaltă legîndu-ĭ, îĭ scoase din gloată
Iute pleznindu-ĭ din arc, căcĭ dînsul uitase s'aducă
Strălucitorul săŭ biciŭ din carul, frumos înfloritul.
Tot şuera Odiseŭ şi semn îĭ făcea luĭ Tidide;
El maĭ rămase gîndind la o faptă cu totu 'ndrăzneaţă:
Carul de rud' apucînd cu mîndrele arme ditr'însul,
Singur din oaste să-l scoată trăgînd orĭ pe spate să-l ducă
Orĭ să doboare pe loc din Tracĭ o maĭ mare mulţime.
Tocmaĭ cînd astea prin minte-ĭ treceaŭ, se ivi de năpraznă
Palas Atene şi zise slăvituluĭ craiŭ Diomede:
„Haĭ, o bărbate Tidid, gîndeşte-te acum spre corăbiĭ
Calea s'apucĭ înapoĭ, să nu mi te 'ntorcĭ de nevoe,
Dacă trezi-va vr'un zeŭ pe Troenĭ şi te-ar pune pe fugă."
Zise, iar el cunoscu după glas că-ĭ vorbeşte zeiţa.
Repede 'n car se sui, iar caiĭ mînaţĭ de tovarăş
Zboară sub pleazna din arc spre repezĭ corăbiĭ ahee.
Neadormitul Apolon, cu arcul de-argint înarmatul,
Cum a văzut pe Atene din urmă 'nsoţind pe Tidide,

501. De caiĭ luĭ Resos atîrna soarta Troiĭ: adecă se credea că. dacă eĭ ar fi gustat hrană saŭ ar fi băut apă din Xantos la Troia, oraşul n'ar fi rămas necucerit; de aceea Resos e omorît şi caiĭ luĭ fură luaţĭ de ceĭ doĭ Aheĭ.

Iute, pe ea supărat, pătruns'a prin oastea troiană,
Şi deşteptat-a din somn pe-al Tracilor domn Ipocoon,
Bunul nepot a luĭ Resos. El sare din pat, şi cînd vede
Golul în partea, pe unde steteaŭ telegariĭ ceĭ sprintenĭ,
Şi 'nfricoşatul omor şi pe oamenĭ în zbuciumul morţiĭ,
Geme din suflet şi-şĭ chiamă pe nume iubiţiĭ tovarăşĭ.
Larmă grozavă şi ţipăt atuncĭ a zbucnit în oştire,
Cînd năvăliră Troeniĭ glotiş şi văzură urgia
Ce-aŭ săvîrşit-o vitejiĭ plecaţĭ la boltite corăbiĭ.
  Dacă sosir' amîndoĭ la răpusa iscoad' a luĭ Ector,
Caiĭ ceĭ iuţĭ de picior opri Odiseŭ înţeleptul.
Dîndu-se jos Diomede şi-aflînd sîngerat' armătură,
Luĭ Odiseŭ a întins'o şi-apoĭ s'a suit în teleagă.
El îndemnat-a din biciŭ; voios aŭ zburat telegariĭ
Înaintînd spre corăbiĭ, pe unde doreaŭ ca să fie.
Nestor întîĭ auzi tropotitul şi-Aheilor zise:
„Dragĭ căpetenii şi sfetnicĭ înalţĭ aĭ oştiriĭ din Argos,
Oare vă mint, orĭ vă spun adevăr? Bucuria mă 'ndeamnă,
Iată un tropot de caĭ pripiţĭ îmĭ loveşte auzul.
Doamne, de-ar fi Odiseŭ şi voinicul Tidid Diomede,
Caiĭ ceĭ iuţĭ de picior să mîne spre noĭ dela Troia!
Însă mi-e teamă grozav că vitejiĭ aceştia de frunte
Răŭ pătimi-vor încinşĭ de valu 'nglotiriĭ troene."
  Nu isprăvise cuvîntul şi iată vitejiĭ sosiră.
Datu-s'aŭ jos amîndoĭ din car. Veselindu-se Aheiĭ
Toţĭ cu urărĭ de sosire-ĭ primeaŭ şi cu vorbe frumoase.
Prinse întîĭ a 'ntreba călăreţul Gerenios Nestor:
  „Spune-mĭ, slăvite Odiseŭ, tu a neamuluĭ mare mîndrie,
Cum aţĭ răpit aceştĭ caĭ? Pătruns-aţĭ în oastea duşmană
Orĭ dăruitu-i-aŭ vouă vr'un zeŭ nemerindu-vă 'n cale,?
Tare s'aseamănă eĭ cu-a soareluĭ mîndră lumină.
Doar mă tot bat cu Troeniĭ şi eŭ, şi aicĭ la corăbiĭ
N'am stat degeaba, cred eŭ, deşi sînt bătrîn ca războinic;
Totuş eŭ n'am cunoscut şi văzut fugarĭ deopotrivă.
Dar socotesc că vi-ĭ dete vr'un zeŭ întîlnindu-vă 'n cale,
Căcĭ pe-amîndoĭ vă iubeşte la fel furtunatecul Zeus
Şi-ager' Atene, născuta din Zeus, de scut purtătorul."
  Dar îl întîmpin' atuncĭ din graiŭ Odiseŭ iscusitul:
„Neleiade tu Nestor, Aheilor falā nespusă,

Numaĭ să vrea dumnezeŭ, că şi-alţiĭ maĭ chipeşĭ ca dînşiĭ
Ne-ar hărăzi el uşor, căcĭ el covîrşeşte 'n putere.
Caiĭ aceştĭa de care tu 'ntrebĭ, o cinstite bătrîne,
Traciĭ abia i-aŭ adus; Tidide ucisu-le-a craiul,
Zece şi 'n urmă vr'o doĭ tovarăşĭ aleşĭ îĭ răpuse,
Dupăce noĭ omorîsem întîĭ lîngă tabăra noastră
Pe-unul ce fuse trimis de maĭ-mariĭ Troenĭ şi de Ector
Noaptea ca iscoditor al oştilor noastre să fie."
Zise şi 'n hohot rîzînd, mîna peste şanţ telegariĭ.
Veselĭ în urmă-le Aheiĭ ceilalţĭ după eĭ alergară.
Dînşiĭ la trainicul cort a luĭ Diomede sosiră,
Caiĭ legară de iesle cu bine-croite curele;
Staŭ odihnindu-se acolo pe-alăturĭ aĭ luĭ Diomede
Caĭ caşi vîntul de iuţĭ şi mîncaŭ din mieroasele grîne.
Puse în dosul corăbii atuncĭ Odiseŭ pe-a luĭ Dolon
Crunt' armătură, menită s'o 'nchine zeițeĭ Atene.
Ambiĭ pe urm' aŭ intrat să se scalde în apele măriĭ;
Multă sudoare-aŭ spălat pe pulpĭ, pe grumaz şi pe coapse.
Dupăce 'n unda cea vînăt' a măriĭ de multa sudoare
Trupul spălatu-şi-aŭ eĭ şi-arsura şi-aŭ stins în răcoare,
S'aŭ curăţit peste tot îmbăindu-se 'n căzĭ netezite.
Astfel în urmă cu trupul curat şi frecat cu oleiul
Dînşiĭ la masă s'aŭ pus, şi 'n cupe turnîndu-şĭ vin dulce,
Prins-aŭ din plinul ulcior să 'nchine cucernic Ateneĭ.

CÎNTUL AL UNSPREZECELEA.

Cuprinsul: Vrajba, trimisă de Zeus, ațîță la luptă pe Aheĭ. Agamemnon se înarmează și începe războiul. Vitejiile luĭ. Zeus prin Iris poruncește luĭ Ector să se ferească de Agamemnon pînă cînd acesta va fi rănit. Agamemnon omoară pe Ifidamas, dar în urmă rănit de Coon părăsește bătălia. Ector înaintează biruitor, dar se dă înapoĭ, lovit fiind de Diomede; acesta e rănit de Paris și se retrage. Odiseŭ, rămas singur, e încins de Troenĭ; la urmă rănit, e scăpat de Menelaŭ și de Aias. Pe aripa stîngă Mahaon, rănit de Paris, e dus de Nestor la tăbără. Evripilos e asemenea rănit. Ahile văzînd pe Mahaon cînd Nestor îl duce rănit, trimite pe Patroclu să întrebe de el. Nestor descrie luĭ Patroclu primejdia în care se găsesc Aheiĭ și-l îndeamnă să hotărască pe Ahile să le vie în ajutor. Patroclu, la întoarcere, întîlnește pe rănitul Evripilos și, cuprins de milă, îl duce în cort și-l vindecă.

Eroŭ căzut răzimîndu-se de scut. (După o statue de marmură).

XI.

Cînd Aurora din pat dela prea înălţatul Titonos
Lin s'a sculat ca lumină s'aducă la zeĭ şi la oamenĭ,
Zeus din cer a trimis la repezĭ corăbiĭ ahee
Vrajba, zeiţă haină ce poart' a războiuluĭ semne.
Dînsa pe-a luĭ Odiseŭ pieptoasă corabie neagră
Stete, căcĭ vasul la mijloc era şi puteaŭ s'o audă
Ambele-a tabereĭ părţĭ dela oastea luĭ Aias Telamon
Pîn' la Ahil', ale căror corăbiĭ staŭ trase la margenĭ,
Căcĭ bizuitu-s'aŭ eĭ în tăria de suflet şi braţe;
Prinse de-acolo să strige grozav de-ascuţit şi de tare,
Multă vîrtute 'nsufiînd oştenilor ceĭ din Ahaia,
Vrînd să se bată mereŭ şi măcelul să dăinue 'ntruna.

1. *Aurora*, zeiţa dimineţiĭ, e soţia luĭ Titonos, fiul regeluĭ Laomedon, pe care ea, din dragoste răpindu-l, l-a făcut nemuritor prin mijlocirea luĭ Zeus.

4. *Vrajba* (Eris, Discordia, v. pag. XVII; asemenea cîntul IV, 440) „poartă semnele războiuluĭ", adecă *egida*, scutul înfiorător şi indestructibil a luĭ Zeus, care era lucrat de Efestos şi avea închipuite pe dînsul fel de fel de dihăniĭ sperietoare. Acelaş scut e purtat şi de Palas Atene (v. cîntul V, 738).

Oştile-aŭ prins maĭ cu drag să lupte decît a se 'ntoarce
Vase boltite vîslind pe mare spre scumpa-le ţară.
Iute cu strigăt şi craiu-Agamemnon silitu-şi-a oastea
Arme să 'ncingă, şi el s'a gătit în strălucie aramă.
Pulpele 'ntîĭ a 'mbracat în mîndre de-aramă pulpare
Bine 'ncheiate cu sponcĭ de argint la picior pe la glezne,
Pieptul şi spatele-apoĭ a 'nvelit cu o platoşă tare
Ce-ĭ dărui maĭ de mult Kinires ca semn de-ospeţie,
Căcĭ şi la Kipros, la el, zvon mare s'a dus, că Danaiĭ
Gata eraŭ să porniască la Troia plutind pe corăbiĭ;
De-asta 'mpăratuluĭ el, ca să placă, făcutu-i-a darul.
Platoşa-ĭ fost-a cu zece făşiĭ din oţelul cel negru,
Din cositor douăzecĭ şi douăsprezece din aur.
Negri balaurĭ spre gît eşind cîte treĭ pe de lăturĭ,
Se 'ncovoiaŭ şi păreaŭ curcubee ce fiul luĭ Cronos,
Zeus, a pus între norĭ ca semn muritorilor oamenĭ.
Dînsul de umăr şi-a prins o sabie mult lucitoare
Şi ţintuită cu aur în teac' argintată şi prinsă
De-un săbier de curele frumos înflorite cu aur.
S'acoperi dup' aceea cu-o pavăză meşteşugită
Şi 'mpodobită 'mprejur cu cercurĭ de-aramă vr'o zece
Şi douăzecĭ de cocoaşe ce albe sclipiaŭ, făurite
Din cositor, şi la mijloc din negru oţel era una;
Şi 'ncununată-ĭ fu dînsa cu capul Gorgoneĭ cea cruntă
Şi 'nfricoşată 'n privirĭ, şi 'n jur era Fuga şi Spaima.
Iar scutierul i-a fost de-argint, şi pe el un balaur
Negru era 'nchipuit cum şerpue şi răsuceşte
Capete treĭ ce eraŭ din singurul gît răsărite.
Puse pe urmă un coif cu patru metalice creste;
Coada din părul de cal pe coif fîlfîia 'ngrozitoare,

20. *Kinires* la Omer numaĭ aicĭ amintit; în poveştĭ e cunoscut ca întîiul rege al insuleĭ Kipros; el a fost cel dintîĭ preot al Afroditeĭ şi a dat naştere neamuluĭ preoţesc al Kinirazilor.

24. Ca bază platoşa aceasta trebue să fi avut o pătură de bronz, în care eraŭ incrustate, ca înfrumuseţare, felurite plăcĭ de metalurĭ cu colorĭ deosebite.

37. Descrierea podoabelor ce purta pavăza e nedesluşită; e greŭ să ne închipuim cum eraŭ aşezate pe suprafaţa eĭ figurile Gorgoneĭ, a Fugeĭ şi a Spaimeĭ cu cele 21 de cocoaşe de metal (bosses).

Prinse şi două lănci tari ascuţite cu vîrful de-aramă
Ce străluciaŭ, de părea că la cer strălucirea le-ajunge.
Tunete-atuncĭ bubuiaŭ dela Palas Atene şi Hera,
Cinste vădind împăratuluĭ cel din bogata Mikene.
Iute poruncă dădu vizitiuluĭ săŭ fiecare
Caiĭ s'opriască la şant şi 'n rîndurĭ acolo să-ĭ ţie;
Dînşiĭ cu toţiĭ apoĭ înarmaţĭ năvăliră pedeştri;
Prinse dar zgomot adînc nainte de zorĭ să răsune.
Repede-ajunseră eĭ la şanţ şi se puseră 'n rîndurĭ,
Dar şi telegile lor sosiră curînd, iară Zeus
Straşnică zarvă 'ntre eĭ a stîrnit, şi de sus din văzduhurĭ
Picurĭ de sînge-a lăsat, căcĭ zeul în minte-şĭ pusese
Multe vieţĭ de vitejĭ s'arunce în noaptea luĭ Hades.
S'aŭ înglotit şi Troeniĭ atuncĭ pe tăpşanul cîmpieĭ;
Marele Ector în frunte le-a fost, Polidamas alesul,
Cel caşi zeiĭ cinstit de Troenĭ, căpitanul Enea,
Şi-a luĭ Antenor feciorĭ, voinicĭ deopotrivă, Polibos,
Naltul Agenor şi-Acamas ce fost-a de-o samă cu zeiĭ.
Ector cu scutul rotund mergea între eĭ, înainte.
Tocmaĭ cum steaua din zodia cîneluĭ ese din nourĭ
Strălucitoare şi iar prin nouriĭ negri se pierde —
Ector acum la codaşĭ, acum prin oştirea din frunte
Tot s'arăta poruncind, şi 'n haina cea mîndră de-aramă
El strălucia ca un fulger în neagra furtun' a luĭ Zeus.
Tocmaĭ cum şirul de-argaţĭ păşind din potrivnice laturĭ
Seceră brazde 'n ogorul de grîŭ saŭ de orz pe pămîntul
Unuĭ bogat moşier şi dese poloage se lasă;
Astfel Troeniĭ şi-Aheiĭ se tot omoraŭ între dînşiĭ
Nemaĭ gîndindu-se-acum la fuga cea plină de rele.
Fruntea semeţ ridicaŭ luptînd şi daŭ goană ca lupiĭ.
Vrajba ce 'mprăştie vaer căta 'nveselită la dînşiĭ,
Singură ea dintre zeĭ mestecat' alerga 'n bătălie.
Nemuritoriĭ ceilalţĭ nu fură de faţă, ci 'n tihnă
Steteră 'n casele lor, în locul pe unde tot zeul
Dalbe palate zidise pe 'nalt' a Olimpuluĭ culme.
Dînşiĭ daŭ vina cu toţiĭ luĭ Zeus, stăpînul furtuneĭ,
Care voia la Troenĭ să dee izbînda şi slava.
Zeus, de fel nepăsîndu-ĭ de asta, se trase deoparte
Şi singuratec a stat; de-acolo fălos de mărire

Dînsul la Troia pe cîmp căuta, şi vedea la corăbiĭ
Arme de-aramă lucind şi oamenĭ ce mor şi omoară.
Cît era soarele 'n cer şi 'n creştere ziua cea sfîntă
Tot maĭ vîrtos se loviaŭ între eĭ, şi cădeaŭ luptătoriĭ.
Cînd se găteşte de prînz bărbatul ce lemne despică
Harnic pe-o vale de munţĭ şi greŭ îĭ e braţul de trudă
Arboriĭ marĭ doborînd, şi de muncă sătul e lemnarul,
Căcĭ stăpîneşte simţirea-ĭ o poftă de-o hrană plăcută —
Rupseră zdravăn atuncĭ vrăjmaşele gloate Danaiĭ,
Toţĭ laolaltă silindu-se 'n rîndurĭ. Întîĭ Agamemnon
Dat-a năvală şi-a 'ntins la pămînt pe fruntaşul Bienor
Şi pe tovarăşul luĭ, pe-Oïleus, de caĭ mînătorul,
Care sărise din car şi viteazuluĭ stete 'mpotrivă.
Însă cu suliţa 'n frunte deodată-l izbi Agamemnon;
Nu l-a putut apăra cozorocul cel neted de-aramă,
Lancea pătrunse la os prin el, şi ţîşnit-a dintr'însul
Creerul tot, şi cu toată năvala, trîntit fu Oïleus.
Dar Agamemnon, al oasteĭ păstor, pe-amîndoĭ părăsindu-ĭ
Unde cu piept dezgolit zăceaŭ jăfuiţĭ de-armătură,
Grabnic, omor cugetînd, porni către Isos şi-Antifos,
Doĭ de-aĭ luĭ Priam feciorĭ — legiuit era unul, iar altul
Nelegiuit — şi 'n teleagă mergeaŭ; vizitiŭ era Isos
Şi luptător prea-vestitul Antifos. Pe eĭ, cînd odată
Turma de oĭ îşĭ păşteaŭ pe coastele Ideĭ prinzîndu-ĭ,
Pusu-i-a 'n lanţurĭ Ahile, dar drumul le dete prin darurĭ.
Pe-unul acuma, puternicul craiŭ Agamemnon Atride
Peste gurguiŭ pe la piept îl însuliţă, iar pe Antifos
Jos îl doboară din car, la ureche cu pala lovindu-l;
Repede 'n urmă s'a dus să-ĭ zmulgă făloasele arme,
Căcĭ cunoscut-a că-s eĭ; îĭ văzuse la repezĭ corăbiĭ,
Cînd de pe Ida robiţĭ i-aduse şoimanul Ahile.
Tocmaĭ ca leul cînd intră 'n culcuşul cerboaiceĭ fugare,
Aprig în zdraveniĭ colţĭ şi 'n crudele-ĭ ghiare de-apucă
Puiĭ, uşor îĭ striveşte şi frageda viaţă le farmă;
Muma nicĭ poate cumva să le-ajute, oricîtu-ĭ de-aproape,
Doară-ĭ ea însăşĭ atuncĭ de-o straşnică spaimă pătrunsă,

86—89. Aceste versurĭ alcătuesc o perifrază poetică, prin care autorul exprimă miezul zileĭ.

De-asta ia fuga de-odată 'n pădurĭ şi răzbate desişurĭ
Şi se zoreşte şi-asudă la goana năstruşniceĭ fiare —
Astfel, din partea Troenilor, nimenĭ de moarte pe dînşiĭ
Nu-ĭ apăra, căcĭ fugeaŭ şi dînşiĭ de oastea din Argos.
Iată Pisandros acum şi dîrzul oştean Ipolohos,
Ambiĭ născuţĭ de un domn Antimahos, acel ce bogate
Darurĭ primind dela Paris maĭ mult decît alţiĭ la troia,
Nu vru 'napoĭ pe Elena să dea luĭ Menelaŭ bălanul.
Tocmaĭ pe eĭ amîndoĭ Agamemnon acum îĭ ajunse,
Cînd se purtaŭ în teleagă şi-opreaŭ telegariĭ ceĭ repezĭ;
Dar lucitoarele hăţurĭ din mînĭ le scăpase, şi caiĭ
S'aŭ înturnat speriaţĭ; ca leul asupră-le Atride
S'a repezit, iară eĭ zmeriţĭ, îl rugaŭ din teleagă:
„Prinde-ne, Atride, de viĭ şi cît se cuvine primi-veĭ,
Are belşug de-avuţiĭ ascunse la el Antimahos,
Maldărĭ de aur şi-aramă şi fier care greŭ se lucrează.
Da-ţĭ-va părintele nostru o mare răsplată din ele,
Cînd o să afle că 'n viaţă suntem la corăbiĭ ahee“.
Astfel, cu lacrimĭ în ochĭ, grăiră 'mpăratuluĭ dînşiĭ
Vorbe duioase şi dulcĭ, dar neîmpăcat fu răspunsul:
„Dacă pe voĭ vă născu Antimahos, în lupte călitul,
Care 'n sobor mişeleşte silea pe Troenĭ, cînd Menelaŭ
Cu Odiseŭ prea-măritul venise la Troia 'n solie,
Fratele 'mĭ drag să omoare spre-a nu se întoarce 'n Ahaia,
Iată plăti-veţĭ acum păcatul părinteluĭ vostru.“
Zise, şi 'ndată răzbind luĭ Pisandru cu suliţa pieptul
Jos îl împinge din car, iar el se răstoarnă pe spate.
Cînd Ipolohos a vrut să sară, 'l ucise Agamemnon;
Braţele 'n urmă ciuntind şi tăindu-ĭ cu sabia gîtul,
Trupu-ĭ brîncit-a, de-a mers ca un sul rotitor în mulţime.
Leşul apoĭ părăsi, şi unde fu gloata maĭ deasă
Merse orbiş; după el urmaŭ a Danailor rîndurĭ.
Moarte pedeştri grăbiaŭ în pedeştri siliţĭ să ia fuga,
Carele 'n care, cînd eĭ daŭ buzna cu arme de-aramă.
Pulbere-atuncĭ s'a sculat din cîmpul bătut de copite
Durduitoare de caĭ, dar craiul Atrid Agamemnon
Dîndu-le Aheitor zor culca pe duşmanĭ urmărindu-ĭ.
Cum, dacă lacomul foc ce cade 'ntr'o deasă pădure
Dus de vîrtejul de vînt şi 'ndată lăţit pretutindenĭ,

Bungetul din rădăcinĭ tot surpă 'n urgia vîlvoriĭ;
Tocmaĭ aşa pe Troenĭ doboară din fugă 'mpăratul
Creştetul lor retezind; caĭ mulţĭ dar cu coamele 'nvoalte
Care deşerte trăgeaŭ duruind pe cîmpia de luptă,
Dornicĭ de-a lor vizitiĭ ortomanĭ ce zăceaŭ pe ţărînă,
Mult maĭ doriţĭ negreşit de vulturĭ decît de neveste.
Zeus feri doar pe Ector de rană, de colb şi de-omorul
Cel de bărbaţĭ şi de-a sîngeluĭ val şi de valma bătăiĭ;
Dar îl gonea împăratul, pe-Aheĭ înteţind pe-o părere,
Iară Troeniĭ fugeaŭ spre mormîntul bătrînuluĭ Ilos,
Neam luĭ Dardan, şi-alergaŭ pe cîmp la zmochinul sălbatec,
Către cetate ţintind. Cu strigăte marĭ Agamemnon
Tot i-alunga, şi-a lor sînge stropiaŭ neînvinsele-ĭ braţe.
Numaĭ cînd eĭ aŭ sosit la stejar şi la Porţile Skee,
Prins-aŭ să stee pe loc aşteptîndu-se uniĭ pe alţiĭ.
Dînşiĭ aşa pe cîmpie fugeaŭ ca o mare cireadă,
Care se sperie toată, cînd noaptea se furişă leul;
Numaĭ o singură vită răzleaţă găseşte peirea,
El de grumaz apucînd-o cu zdraveniĭ colţĭ o sfîşie,
Sîngele hulpav iĭ soarbe şi 'nfulic' a eĭ măruntae;
Astfel din urmă da goană viteazul Atrid Agamemnon
Pururĭ pe cel maĭ din coadă zdrobind, şi fugeaŭ eĭ deapururĭ.
Mulţĭ maĭ căzură din car pe brîncĭ saŭ pe spate sub arma
Luĭ Agamemnon, căcĭ el i-apuca răpezit ca vîrtejul.
  Cînd la cetate s'ajungă Troeniĭ sub naltele ziduri,
Iată coboară din cer al lumiĭ şi-al zeilor tată
Pe-una din culmile munteluĭ Ida cel plin de izvoare;
Dinsul cu fulgeru 'n mînă s'aşază şi 'ndeamnă pe Iris,
Zîna cu aripĭ de aur, să meargă la Troia 'n solie:
„Zboară, tu Iris, şi spune luĭ Ector cuvîntul acesta:
Pînă ce el va vedea pe-al oasteĭ păstor Agamemnon
Grabnic în frunte păşind şi cetele 'n cale rărindu-ĭ,
Dee-se veşnic înlăturĭ şi numaĭ oştirea să 'ntarte
Neîncetat pe duşman să hărţue 'n crîncena luptă.
Cînd Agamemnon, împuns de-o suliţă orĭ de-o săgeată,
Repede 'n car va sări, eŭ da-voiŭ tărie luĭ Ector
Să 'nainteze mereŭ spre vasele bine-podite,
Biruitor pînă soarele apune şi vine 'ntunerec."
  Astfel iĭ zise; iar vinteşa Iris voios auzindu-l,

Fuga purcese din munţî, din Ida, spre oastea din Troia.
Zîna pe nobilul Ector, feciorul cercatului Priam,
Lîngă teleagă şi caî întîlni singuratec deoparte.
Iris cea uite ca vîntul, oprindu-se-alăturî, îî zise:
„Ector, fecior a lui Priam, tu cel înţelept caşi Zeus,
Tatăl ceresc mă trimise la tine cu graiul acesta:
Pînă ce tu veî vedea pe-al oasteî păstor Agamemnon
Grabnic în frunte păşind şi rărind a Troenilor cete
Pururî în lături să ferî şi numaî oştirea-ţî întartă
Neîncetat pe duşmanî se hărţue 'n crîncena luptă.
Cînd Agamemnon, împuns de suliţă orî de săgeată,
Iute sări-va în car, atunci o să-ţî dee tărie
Plin de izbîndă s'ajungi la vasele bine-podite
Pînă spre seară, cînd soarele-apune şi vine 'ntunerec."
Vorbele-aceste zicînd se duce mult sprintena Iris.
Ector atuncî înarmat din car năvălit-a deodată,
Lance-ascuţită rotind prin tabăr'a mers pretutindenî
Şi-a 'mbărbătat pe Troenî trezind fioroasă bătae.
Iară se 'ntoarseră eî şi-Aheilor steteră 'n faţă,
Ci-î sprijiniră 'ndesite şiragurî de-Aheî fără spaimă.
Harţa se 'ncepe din noŭ şi se 'ncaeră, iar Agamemnon
Tabără 'n frunte, voind să 'ntreacă pe toţî în putere.
Spuneţi-mî, Muzelor, voî cu sălaşul pe vîrful olimpic,
Cine dintîî împotrivă-î eşi luî Atrid Agamemnon
Orî din vitejiî Troenî orî chiar din vestiţiî tovarăşî?
A luî Antenor fecior Ifidamas, om zdravăn şi mare,
Cel din al Traciei plaiŭ roditor şi bogat în păşune.
El a crescut pe copil acasă la Kises, la tatăl
Mameî, acel ce-a născut pe Teano, chipoasa femee.
Cînd pe copil l-aŭ ajuns apoî tinereţele mîndre,
Kises oprindu-l acolo, pe-o fiică i-a dat de soţie.
Insă abia el nuntirea-şi găti, şi cu vase boltite
Douăsprezece-a plecat, auzind că veniră Danaiî.
Dar părăsi a lui vase tot una de 'nalte 'n Percote
Şi cu oştirea pedestru veni să se bată la Troia.
El dar eşi să-l întîmpine-acum pe Atrid Agamemnon.
Cînd amîndoi aŭ venit aproape şi-aŭ prins să se bată,
Nu-l nemeri Agamemnon, căcî lancea-î trecu pe delăturî.
Dar Ifidamas atuncî la brîŭ sub pieptar îl ajunse,

Cum, dacă vîntul de-apus, venind cu putere de vifor,
Bate și 'mprăștie norii ce austrul alb îi ticsise:
Mii de crescute talazuri răstoarnă și spume tot zvîntă
Viforul cel mînios, care vîntură 'ntinderea mării —
Capete-atîtea picaŭ secerate de arma luĭ Ector.
Pacoste mare-ar fi fost și fapte nespus de grozave
Și 'nghesuiți s'ar fi strîns fugind la corăbii Aheii,
Dar Odiseŭ a strigat pe loc luĭ Tidid Diomede:
„Ce-am pățit oare, Tidid, că uitarăm de tot vitejia?
Vino, prietene, 'ncoace și staĭ lîngă mine, căcĭ mare
Fi-va rușinea, cînd Ector cuprinde-va tabăra noastră."
Dar îi răspunse zicînd voinicul Tidid Diomede:
„Sta-voiŭ cu tine să 'nfrunt dușmanii, ci vreme puțină
Fi-vom acum de-ajutor, căcĭ vaĭ, furtunatecul Zeus
Nu ne dă nouă, ci numaĭ Troenilor slava izbîndeĭ."
Zise, și 'ndată din car trînti la pămînt pe Timbreos
Insulițîndu-l în piept la stînga, pe cînd Odiseus
Grabnic ucise pe-a luĭ vizitiŭ, pe novacul Molion.
Dupăce jos i-aŭ lăsat s'odihniască pe vecĭ de bătae,
S'aŭ îndîrjit amîndoĭ în gloată răzbind; ca mistreții
Cînd cu o mare 'ndrăzneală se 'ndeasă 'n ogarii ceĭ sprintenĭ,
Eĭ înapoĭ năvălind culcaŭ pe Troenĭ, iar Aheii
Veselĭ aŭ prins să răsufle de goana slăvituluĭ Ector.
Deteră dînșiĭ de-un car și de doĭ căpitanĭ de oștire,
Fiii luĭ Merops acel din Percote ce-a fost în ghicire
Neîntrecut și-ĭ oprise pe eĭ de-a porni la războiul
Mistuitor de bărbați, dar n'aŭ vrut s'asculte voinicii,
Dușĭ spre peire fiind de negrele zîne-ale morții;
Cel din Tideŭ odrăslit Diomede vestitul războinic,
Viețile lor risipind, podoaba de arme le zmulse;
Frînt de-Odiseŭ a căzut Iperohos, apoĭ Ipodamos.
Zeus întrasta din Ida privind, a făcut bătălia
Dreaptă să fie 'ntre taberĭ, și toțĭ se băteaŭ cu turbare.
Luĭ Agastrofos, fecior a luĭ Priam, atuncĭ Diomede
Lancea vîrîtu-i-a 'n șold, căcĭ n'avea pe-aproape Agastrofos
Caiĭ spre fugă 'napoĭ — atît de bezmetic fusese.

306. Alb e numit austrul ca aducător de senin (cf. *albus Notus* a luĭ Orațiŭ).

Caiĭ acum vizitiul departe-ĭ mîna, şi pedestru
Dînsul în frunte lupta căpiat pîn' ce moartea-l ajunse.
  Ector ochind pe-amîndoĭ între şirurĭ, asupra-le zboară
Straşnic urlînd, şi-l urmaŭ pripite-a Troenilor trîmbe.
Cutremurat la vedere-ĭ, Tidide cel bun de războaie
Zise fîrtatuluĭ săŭ Odiseŭ, care sta lîngă dînsul;
„Iată peirea. Spre noĭ s'avîntă puternicul Ector,
Dar să ne-oprim şi pe loc să stăm nemişcaţi împotrivă."
  Zice, şi-apoĭ răsucind zburătue suliţa-ĭ lungă
Şi fără greş nemereşte chitindu-l la cap, pe la vîrful
Coifuluĭ săŭ,ci arama răsaltă lovită de-aramă,
Pielea-ĭ frumoasă cruţînd, căcĭ fost-a păzită de coiful
Cel cu treĭ păturĭ şi ochĭ, primit dela Febos Apolon.
Ector, împins înapoĭ departe, s'amestecă 'n gloată,
Unde şi cade 'n genunchĭ proptindu-se 'n mîna-ĭ cărnoasă:
Negru 'ntunerec atuncĭ i-acopere zarea vederiĭ.
Insă pe cînd Diomede în fugă urma repejunea
Lăncii prin oastea din faţă, pe unde 'n pămînt i se 'nfipse,
Ector în fire-şĭ veni, şi sărind înapoĭ în teleagă,
El în desime s'a 'ntors şi fugit-a de neagra urgie.
Dar după el se răpede cu lancea Tidide zicîndu-ĭ:
„Iară de moarte, tu cîne,-aĭ scăpat. Şi ţi-a fost nenorocul
Chiar la un pas, dar şi-acum te mîntue Febos Apolon,
Căruĭ tu poţĭ să te rogĭ, cînd intri 'n bătaia de suliţĭ.
Dar doborî-te-voiŭ eŭ orĭ-cît de tîrziŭ te voiŭ prinde,
Dacă şi mie vr'un zeŭ cumva 'n ajutor o să-mĭ vie.
Totuşĭ acum voiŭ ucide pe alţiĭ, pe care brodi-voiŭ."
  Zise, şi dete să prade pe vrednicul fiŭ a luĭ Priam.
Paris întrasta, bărbatul Eleneĭ cea mîndră la plete,
Se sprijini de un stîlp la mormîntul, movila 'nălţată
Unuĭ fruntaş de demult, luĭ Ilos, nepot luĭ Dardanos,
Şi-arcul întinse ţintind în craiul Tidid Diomede.
Tocmaĭ cînd el ridica de pe mortul viteaz Agastrofos
Platoşa pusă pe piept şi pavăza-ĭ prinsă de umăr
Şi-apăsătorul săŭ coif, spre sine dînd arcul, îl trase

353. Coiful acesta era făcut din treĭ păturĭ de metal aşa cum arată coifurile descoperite la săpăturile din Olimpia: adecă din o pătură maĭ groasă, căptuşită dinăuntru şi din afară cu cîte o pătură maĭ subţire. *Ochiĭ* eraŭ găurile de peste cozoroc.

Şi nemeri — căcĭ pururĭ i-a fost fără greş săgetarea —
Talpa piciorului drept; prin ea străbătut-a săgeata
Şi s'a băgat în pămînt. Şi-a rîs hohotind cu plăcere
El dela pîndă eşind şi fălos a grăit luĭ Tidide:
„Tu eştĭ rănit, şi zadarnică nu-mĭ fu săgeata. Ce bine
Dacă din zile-ţĭ scurtam, lovindu-te greŭ în deşerturĭ!
Numaĭ aşa era chip să răsufle de rele Troenii,
Care de tine se tem ca mehăitoarele capre,
Cînd le alungă un leŭ.“ Dar zise Tidid fără teamă:
„Tu păunaş mueratic, viteaz doar în falĭă şi 'n arcurĭ!
Dacă la luptă făţişă cu arm' aĭ cerca să te măsurĭ,
Nu ţi-ar sluji la nimic săgeţile tale şi arcul.
Geaba te lauzĭ acum, abia m'aĭ zdrelit pe la talpă;
Mi-e caşi cînd m'ar lovi o femee şi-un prunc fără minte.
Slabă-ĭ lovirea bărbatuluĭ celuĭ mişel şi netrebnic;
Altfel e însă din parte-mĭ: orĭ-cît pe-oarecine-aş atinge,
Veşnic lovirea-mĭ în carne-ĭ pătrunde şi moartea-ĭ grăbeşte,
Văduvă-ĭ plînge nevasta şi jalnic îşĭ rupe obrajiĭ,
Fiiĭ sărmanĭ îĭ rămîn, iar el putrezeşte pe cîmpul
Roşu de sînge 'ntre vulturĭ maĭ mulţĭ ca femeĭ bocitoare.“
Astfel a zis, dar aproape-ĭ veni Odiseŭ, şi 'nainte-ĭ
Stete păzindu-l; Tidid, la spate-ĭ şezu şi din talpă
Acul săgeţiĭ a scos, şi-amară durere-l străpunse.
Iute urcîndu-se 'n car zori pe tovarăş să mîne
Către corăbiĭ 'napoĭ, fiind biruit de durere.
Singur atuncĭ a rămas Odiseus vestitu 'n războae,
Nicĭ un tovarăş nu-ĭ stete pe-alăturĭ, ci toţĭ îĭ fugiră.
Decĭ a oftat de mîhnire şi-a zis către firea-ĭ bărbată:
„Ce mă voiŭ face? Vaĭ mie! Să fug, să mă tem de mulţime?
Mare-ar fi răul, dar fi-va maĭ mare să cad în robie
Singur, cînd Zeus pe toţĭ Danaiĭ silit-a la fugă.
Însă de ce staŭ în sine grăind aste vorbe deşerte?
Ştiŭ doar că numaĭ mişeiĭ purced înapoĭ dela luptă.
Cine-ĭ aevea viteaz, dator e maĭ tare să stee
Neşovăit la războiŭ, de este lovit orĭ loveşte.“
Pînă ce mintea i-a fost de-aceste gîndirĭ frămîntată,
S'apropiară de el în cete duşmaniĭ cu scuturĭ
Şi 'mpresurară pe craiŭ, aducîndu-şĭ la mijloc năpasta.
Tocmaĭ precum la vînat, cînd oamenii zdravenĭ şi-ogariĭ

Goană daŭ unuĭ mistreţ ce ese din fundul păduriĭ
Colţiĭ seĭ albĭ ascuţind fioros între fălcile-ĭ strîmbe;
Dînşiĭ asupra-ĭ s'asvîrl, mistreţul tot crişcă cu dinţiĭ,
Dar vînătoriĭ ţin piept, deşi 'nfricoşată e fiara —
Astfel atuncĭ pe-Odiseŭ, pe dragul luĭ Zeus, Troeniĭ
Toţĭ îl loviaŭ, dar dînsul pe vrednicul Deiopite
Repede 'nsuliţă 'ntîĭ pe la umăr cu lance-ascuţită,
Culcă pe urmă pe Toon, apoĭ pe voinicul Enomos.
Cînd dup' aceea din car a vrut Hersidamas să sară,
L-a spintecat Odiseŭ şi pe el sub a scutuluĭ boltă,
Şi prăvălit Hersidamas cuprinse ţărîna cu pumnul.
El a lăsat pe ceĭ morţĭ şi 'ndată lovit-a pe Harops,
Frate de-o mamă cu nobilul Socos, fecior luĭ Ipasos.
Socos, cu chipul de zeŭ, luĭ Harops venind să-ĭ ajute,
S'apropiè de viteaz şi-ĭ zise cuvintele-aceste:
„Mult lăudate Odiseŭ, om tare viclean şi strădalnic,
Orĭ lăuda-te-veĭ azĭ cu noĭ ceĭ născuţĭ din Ipasos
C'aĭ prăpădit şi prădat doĭ oamenĭ de soiul acesta,
Orĭ veĭ peri străbătut de-a suliţeĭ mele tărie."
Asta-ĭ fu vorba, şi 'n scutul rotat îl împunse voinicul:
Prin lucitorul săŭ scut răzbit-a năpraznica-ĭ lance,
Care în clip' a trecut prin platoşa cea 'mpodobită,
Pielea la coastele luĭ sfîşiind. Dar Palas Atene
Nu 'ngădui 'n măruntae să 'mplînte-ascuţişul de-aramă;
Şi pricepu Odiseŭ, că nu-ĭ fu de moarte lovirea.
Dîndu-se dar înapoĭ, luĭ Socos acest fel îĭ zise:
„Heĭ tu sărmane, amar ţi se-apropie-acuma sfîrşitul;
Drept e că tu m'aĭ făcut să curm cu Troeniĭ bătaia,
Dar te asigur în schimb că moartea şi neagra ursită
Astăzĭ te paşte pe-aicĭ; răpus de puternica-mĭ lance,
Sufletul iaduluĭ da-veĭ, şi mie mărirea izbîndeĭ."
Zise, iar Socos grăbit se 'ntoarse 'napoĭ ca să fugă,
Insă deodată l-a 'mpuns cu lancea la mijloc în spate,
Cînd a dosit-o 'ngrozit, şi 'n pieptu-ĭ răzbi ascuţişul.
El a căzut răbufnind, şi-a zis Odiseus cu fală:
„Socos fecior luĭ Ipasos, voinicul de caĭ strunitorul,
Tu eştĭ de moarte lovit, degeab' aĭ cătat să te mîntuĭ.
Nefericite, părintele tăŭ şi-a ta mamă cinstită
Pleoapele nu-ţĭ vor închide murind, ci prădalnice paserĭ

Te-or sfîşia şi în preajmă voios îţĭ vor bate din aripĭ.
Dacă mor eŭ, îngriji-vor măriţiĭ Aheĭ să mă 'ngroape."
Asta vorbi Odiseŭ şi lancea vîrtoas' a luĭ Socos
Scoase din scutu-ĭ rotund şi de unde în trupu-ĭ intrase,
Sînge din rană ţîşni şi 'ndată durerea-l pătrunse.
Cînd inimoşiĭ Troenĭ pe el sîngerat îl văzură
Se 'ntărîtaŭ între eĭ şi droaie porniră spre dînsul.
Dar Odiseŭ s'a întors înapoĭ şi striga pe tovarăşĭ,
Tare cît poate să strige un om, ţipat-a de treĭ orĭ;
Glasul de treĭ orĭ atuncĭ i-aude viteazul Menelaŭ.
Zice dar numaidecît luĭ Aias, fiindu-ĭ aproape:
„Craiŭ odrăslite din zeĭ, mărite tu Aias Telamon,
Strigătul luĭ Odiseŭ mi-ajunse 'n ureche; ce-ĭ oare?
Samăn' a glas de bărbat ce singur se bate. Pe semne,
Calea-ĭ Troeniĭ tăind, îl încinseră 'n straşnică luptă.
Haĭ dar să mergem în toiŭ s'apărăm pe tovarăş de moarte!
Mi-e, singuratic fiind, să nu piară cumva între dînşiĭ,
El un viteaz, căcĭ amar după dînsul ar plînge Danaiĭ."
Zice, şi pleacă 'nsoţit de Aias cel mare ca zeiĭ.
Iute-l găsiră pe el cînd tocmaĭ din urmă Troeniĭ
Goană-ĭ dădeaŭ gîfîind cum roibiĭ şacalĭ pe la munte
Daŭ cornoratuluĭ cerb, pe care uşor vînătorul
L-a săgetat, dar el fuge, şi fuga de dînsul îl scapă
Cît maĭ e sîngele-ĭ cald şi pot să mi-l poarte genunchiĭ;
Insă pe urmă, cînd el de-amarul săgeţiĭ slăbeşte,
Lacomĭ de carne şacaliĭ pe plaiŭ, într'o luncă umbroasă,
Prind să-l înhape, dar nenorocirea i-aduce în cale
Leul hrăpareţ, de-alungă şacaliĭ şi sfîşie cerbul;
Tocmaĭ aşa îl goniaŭ pe-Odiseŭ cel isteţ şi destoinic
Mulţĭ şi puternicĭ Troenĭ, dar dînsul cu suliţa 'n mînă
Tot năpustindu-se 'n eĭ s'apăra de primejdia morţiĭ.
Aias în urmă venind cu pavăza 'naltă ca turnul
Stete pe-alăturĭ de el; de spaimă fugiră Troeniĭ
Care 'ncotro, iar Menelaŭ luîndu-l îl scoase din valmă
Pînă ce-aproape de el vizitiul i-aduse teleaga.
Aias apoĭ s'a izbit în Troenĭ şi-a ucis pe Doriclos,
Fiul din florĭ a luĭ Priam; răpus fu de el şi Pandocos,
Repede-apoĭ şi Lisandru precum şi Pilart şi Pirasos.
Tocmaĭ ca rîul ce creşte din sloiurĭ topite pe munte

Şi prididit de puhoiul furtuneĭ pe cîmp se coboară,
Mulţĭ laolaltă stejarĭ surpaţĭ şi molizĭ o grămadă
Duce răpind şi-un morman de nomol tăvăleşte la mare;
Astfel şi falnicul Aias din urmă gonia pe cîmpie,
Caĭ şi bărbaţĭ doborînd de-a valma, dar fără ca Ector
Incă să-ĭ prindă de ştire; lupta doar în aripa stîngă
Lîngă Scamandru pe mal. Acolo maĭ mult ca orĭ-unde,
Capete moarte cădeaŭ şi vuet grozav se stîrnise
Lîngă războinicul Idomeneŭ şi marele Nestor.
Ector în latur' aceast' alerga, şi cu carul şi lancea
El săvîrşia grozăviĭ rărind a Danailor cete.
Nu s'ar fi dat înapoĭ măriţiĭ Aheĭ, dacă Paris,
Soţul Eleneĭ cea mîndră la plete, ivindu-se 'n luptă
N'ar fi curmat vitejia păstoruluĭ oasteĭ Mahaon
Umăru 'n dreapta-ĭ chitind cu săgeata-ĭ în treĭ vîrfuită.
Frica-ĭ cuprinse pe-Aheĭ, oricît de cu suflet stătură,
Căcĭ se temeaŭ că de-or pierde bătaia, peri-va Mahaon.
Zise dar Idomeneŭ degrabă mărituluĭ Nestor:
„Neleiade tu Nestor, a neamuluĭ mare mîndrie,
Haide tu urcă-te 'n car şi sue-se-alăturĭ Mahaon,
Caiĭ sileşte şi cît maĭ curînd la corăbiĭ aleargă;
Preţue oamenĭ maĭ mulţĭ un om care vindecă oamenĭ,
Tae săgeata din rănĭ şi-alină cu leacurĭ durerea."
Zise, iar Nestor atuncĭ, voios auzindu-ĭ cuvîntul,
Repede 'n car se sui; şi-urcîndu-se-alăturĭ de dînsul
Ştete Mahaon, feciorul alesuluĭ doctor Asclepiŭ.
Deteră cailor biciŭ, iar caiĭ zburară ca vîntul
Cătră scobite corăbiĭ; acolo-ĭ fu ţinta s'ajungă.
Dar Kebrione, văzînd că Troeniĭ fugiaŭ în risipă,
Iute ducîndu-se-atuncĭ la Ector, aşa-ĭ cuvîntează:
„Ector, pe cînd amîndoĭ ne batem aicĭ cu Danaiĭ,
Tocmaĭ la capul celalt al lupteĭ cea plină de vaer
Fug în risipă Troeniĭ de-avalma şi oamenĭ şi care.
Aias Telamon îĭ vîntur' acum, ştiŭ bine că-ĭ dînsul:
Poartă pe umerĭ o pavăză mare; decĭ haĭ într'acolo
Caiĭ şi noĭ să pornim; acolo, maĭ mult ca ori-unde,

506. Despre Mahaon, meşterul vindecător al oştiriĭ Aheilor, v. cîntul IV, 200

Crîncenă harţă s'aprinse şi toţĭ, călăreţĭ şi pedeştri,
Tot se omoară 'ntre eĭ, şi larma-ĭ nespusă, cumplită."
  După ce ast' a grăit, cu biciŭ pocnitor îşĭ îndeamnă
Caiĭ cu părul frumos, care 'ndat' auzind pleznitura,
Repede carul purtaŭ dînd razna prin scuturĭ şi leşurĭ
Intre Danaĭ şi Troenĭ. In cale-ĭ roşit-a de sînge
Osia toată de jos şi pieptarul din faţa telegiĭ,
Căcĭ ale roatelor cercurĭ şi-a cailor repezĭ copite
Picurĭ de sînge stropiaŭ. Prin gloată rîvni să s'arunce
Ector, de rupse-a bărbaţilor rîndurĭ şi-aduse 'mbulzire
Straşnică printre Danaĭ, cu lancea mereŭ hărţuindu-ĭ,
Şi 'nainta iuruşind spre toate-a Danailor cete
Cu bolovaniĭ ceĭ marĭ, cu lancea şi sabia 'n mînă;
Numaĭ de Aias fugia în războiŭ, să nu-l bănue Zeus,
Dacă cu el s'ar fi prins, cu unul maĭ tare ca dînsul.
  Tatăl, în cer domnitorul, făcu să se sperie Aias:
Stete o clipă 'nlemnit, dar scutul zvîrlindu-şĭ în spate
Prinse să fugă spre oaste 'napoĭ pînditor ca o fiară,
Veşnic în preajmă-ĭ chitind şi păşind înainte pe 'ncetul.
Tocmaĭ cum roibuluĭ leŭ, departe de-ocolul de vite,
Tot îĭ daŭ zor şi-l alungă dulăĭ şi bărbaţĭ dela ţară,
Eĭ peste noapte veghind nu-l las'a gusta din grăsimea
Boilor strînşĭ în ocol; dar el îndrăgindu-le carnea
Tabără 'ntins; înzadar, căcĭ zdravene mînĭ îndrăzneţe
Des îl împroaşcă pe el cu suliţĭ şi torţĭ arzătoare,
Şi, cît e leul de-aprins, în urmă slăbeşte de teamă
Şi cu mîhnire se duce 'nsfîrşit cînd se crapă de ziuă —
Astfel şi Aias s'a dus cu silă şi multă mîhnire
Dintre duşmanĭ, căcĭ el tremura pentru vasele-ahee.
Cum cerbicosul asin silind pe copiiĭ ce-l mînă,
Intră 'n ogor, deşi multe ciomege i-aŭ spart pe spinare,
Intră şi strică bogatele grîne; deasurda copiiĭ
Daŭ cu ciomegile 'n el, căcĭ slabĭ eĭ fiind de vîrtute,
Nu-l pot urni fără numaĭ cu greŭ, cînd sătul e de hrană —
Astfel era în războiŭ şi trupeşul Aias Telamon,
Cînd inimoşiĭ Troenĭ şi nenumăraţiĭ tovarăşĭ,
Scutul izbindu-ĭ cu lăncĭ, îl tot alungaŭ dela dînşiĭ.
Aias la rîndu-ĭ, acu 'nsufleţit de puterea năvaleĭ,
Iute se 'ntoarnă iezind a Troenilor cete bărbate

Şi strunitoare de caĭ, acu o porneşte la fugă;
El îĭ opreşte po toţĭ de-a merge la repezĭ corăbiĭ,
Şi 'ntre Aheĭ şi Troenĭ s'avîntă mereŭ şi s'aţine;
Iar ascuţitele lăncĭ zvîrlite de mînĭ îndrăzneţe
Parte spre el năzuind, se 'nfipseră 'n pavăza-ĭ mare,
Cele maĭ multe, nainte ca trupul cel alb să-ĭ atingă,
Steteră ţapene 'n drum, dorind să se 'mbuibe din carne-ĭ.
Cînd strălucitul voinic Evripilos, fecior luĭ Evemon,
Pe-Aias văzu copleşit de ploaia zvîrlitelor arme,
Repede merse la el; dînd zbor uneĭ lăncĭ sclipitoare
El nemeri pe un domn, a luĭ Faŭsiŭ fecior Apisaon,
Tocmaĭ sub coastă 'n ficat şi-ĭ tăie într'o clipă genunchiĭ.
Sare pe loc Evripil din umăr să-ĭ zmulg' armătura.
Paris cu chipul de zeŭ văzîndu-l în faţă pe Aias
Armele luĭ Apisaon răpind, fără preget destinde
Arcul într'însul ochind şi 'n coapsă la stînga-l ajunge;
Trestia dată din arc se rupe şi-l usturā 'n coapsă,
Decĭ ca să scape de răŭ el dîndu-se 'n lăturĭ în oaste
Strigă, şi glasu-ĭ vîrtos răsună prin tabăr' ahee:
„Dragĭ căpeteniĭ şi craĭ şi sfetnicĭ aĭ oasteĭ din Argos,
Staţĭ şi vă 'ntoarceţĭ 'napoĭ s'apăraţĭ de primejdia morţiĭ
Pe-Aias acum cotropit de lovirĭ; anevoe să scape
Din vălmăşeala ce fierbe cumplit, ci puterea vă puneţĭ
Toţĭ împrejurul viteazuluĭ Aias, fecior luĭ Telamon."
Asta rănit Evripilos a zis, şi-aproape de dînsul
Stat-aŭ cu toţiĭ venind; cu scuturĭ plecate pe umerĭ
Lăncile lor ridicaŭ. Nainte eşindu-le Aias,
Iar la bătae s'a dus cu tovarăşiĭ săĭ împreună.
Astfel în chipul văpăiĭ de foc îşĭ daŭ harţă vitejiĭ;
Iată pe Nestor atuncĭ din luptă-l duceaŭ năduşite
Epele luĭ ce purtaŭ şi pe capul de oaste Mahaon.
L-a cunoscut de departe şoimanul Ahile văzîndu-l,
De-unde stetea pe podişul din coada pieptoaseĭ corăbiĭ
Şi căuta la năprazna şi fuga cea plină de vaet;
Repede dar a strigat de sus, din corabie, dînsul
Către Patroclu, prietenul săŭ, care 'n cort auzindu-l

600. Ahile privia spre luptă dela coada corăbieĭ („pupă"), căcĭ corăbiile eraŭ întoarse de partea asta spre uscat.

S'a repezit cași Ares — de unde 'i se trase și răul,
Și-a întrebat pe viteaz, voinicul născut din Menetiŭ:
„Ce mă poftești, o Ahile, ce strigĭ și mă cauțĭ pe mine?"
Iutele-Ahile voios fîrtatuluĭ săŭ îĭ răspunse:
„Inimeĭ mele prea scumpe, tu Menetiade mărite,
Cred că Danaiĭ acum rugătorĭ mi-or cădea la picioare,
Nesuferită nevoe, bag-seama, i-ajunse pe dînșiĭ.
Dute, tu dragul luĭ Zeus Patrocle, și 'ntreabă pe Nestor
Cine-ĭ acolo rănitul pe care-l aduce din luptă?
El după spate s'arată leit căpitanul Mahaon
Cel din Asclepiŭ născut, dar nu l-am văzut și la față,
Căcĭ telegariĭ ceĭ iuțĭ trecură 'nainte ca vîntul."
Asta grăi, și Patroclu, supus auzindu-ĭ porunca,
Fuga porni să se ducă la vase, la corturĭ ahee.
Cînd dup'aceea la cort sosit-aŭ Mahaon și Nestor,
S'aŭ coborît de pe car pe țărna cea mult roditoare,
Și-a deshămat Evrimedon, a lor vizitiŭ, telegariĭ
Ceĭ dela carul luĭ Nestor; iar eĭ îșĭ uscaŭ de sudoare
Hainele stînd lîngă mare pe țărm la suflarea de vînturĭ.
Dar se întoarseră 'n urmă la cort și pe scaun șezură,
Iar de băut le găti Ecamede, pletoasa femee,
Roaba ce-aduse bătrînul de mult din ostrovul Tenedos
Cel jăfuit de Ahile; a luĭ Arsinoos copilă
Dată de oaste luĭ Nestor, căcĭ el era 'ntîiul la sfaturĭ.
Dînsa le-așază 'nainte o masă cu negre picioare
Netedă, meșteșugită; pe masă ea puse panerul
Cel de aramă, și 'n el o ceapă dînd gust băuturiĭ,
Proaspătă miere și orz uluit să-l închine zeițeĭ.
Puse aproape și-o cupă, de Nestor adusă de-acasă;
Mîndră era și cu ținte de aur, cu torțĭ împătrite,

604. Prin jumătatea din urmă a acestuĭ vers se înțelege, că de aicĭ e începutul amesteculuĭ luĭ Patroclu la luptă, ceeace însfîrșit îĭ pricinuește peirea.

632. Forma acesteĭ cupe a luĭ Nestor, vestită în vechime, nu se poate hotărî bine după descrierea luĭ Omer. Se pare că cele patru torțĭ ale eĭ vor fi așezate una deasupra alteia păreche, dela pîntecele cupeĭ în sus, precum se arată la unele vase antice păstrate pînă astăzĭ. Cele opt porumbițe de aur — cîte două la fiecare toartă — eraŭ întoarse una cătră alta și păreaŭ că ciugulesc din semințe de pe pămînt.

Cărora 'n jur cîte doi porumbei, ca podoabă de aur,
Staŭ ciugulind, şi era sprijinită pe două picioare.
Altul abia de pe masă cu-o mînă putea s'o ridice
Plină fiind, dar Nestor acum o purta cu 'nlesnire.
Prinde să mestece 'ntr' însa femeea cu chipul de zînă
Vinul din părţile Pramneĭ cu brînza de capre, fărmată
Cu-o răzătoare de-aramă, şi presură albă făină;
Mestecătura gătind, pofteşte bărbaţiĭ să bee.
Dacă dintr'îns' aŭ băut alinîndu-şĭ a seteĭ arsură,
Dînşiĭ de vorbă steteaŭ şi aşa petreceaŭ împreună.
Iată Patroclos atuncĭ ca un zeŭ li se-arată la uşă;
Sare din scaunul cel netezit, dacă-l vede bătrînul,
Mîna-ĭ apucă şi 'n cort îl duce şi-ĭ spune să şadă.
Nu se 'nvoi să rămîe Patroclu, ci zise 'mpotrivă;
„Nu e de stat, luminate bătrîne, şi n'aĭ să mă 'nduplecĭ,
Căcĭ de temut şi cinstit e cel care-aicĭ mă trimise
S'aflu pe cine duceaĭ în teleagă rănit; dar şi însumĭ
Eŭ îl cunosc, doar văd pe Mahaon, păstorul de oaste.
Decĭ mă voiŭ duce 'napoĭ, de ştire să daŭ luĭ Ahile;
Bine tu ştiĭ, o slăvite, ce-amarnic de fire e dînsul,
Gata-ĭ să 'nvinue chiar şi pe cine-ĭ lipsit de vr'o vină."
Dar îĭ adaog' atuncĭ cumintele, nobilul Nestor:
„Oare de ce-ĭ tîngueşte Ahile 'ntr'atîta pe-Aheiĭ
Care-s lovițĭ de duşmanĭ? Nicĭ ştie ce mare-ĭ răstriştea
Ce-a copleşit ale noastre oştirĭ: luptaşiĭ de frunte
Zac la corăbiĭ rănițĭ cu toțiĭ din arcurĭ şi sulițĭ;
E săgetat şi viteazul născut din Tideŭ, Diomede,
E 'nsulițat şi-Odiseŭ, vestitu 'n bătăĭ, şi-Agamemnon
Şi din săgeată e 'mpuns în coapsă şi biet Evripilos;
Din bătălie-aduseĭ eŭ însumĭ acuma pe-acesta,
Răŭ nemerit de-o săgeată zvîrlită din arc. Dar Ahile
N'are, măcar că-ĭ viteaz, nicĭ grijă de-aĭ noştri, nicĭ milă.
Orĭ maĭ aşteaptă minutul, cînd flacărĭ de foc mistui-vor
Vasele noastre pe țărm, cu toată 'ndîrjita-ne luptă,
Pînă ce înşine fi-vom răpuşĭ cîte unul? Ah, unde-ĭ
Multa vîrtute ce-avură cîndva mlădioasele-mĭ brațe?

641. Mestecătura aceasta se numeşte la Omer *chichion*, **cuvînt** împrumutat de noĭ dela Greciĭ fanariotĭ cu înțelesul de încurcătură

Tînăr acum de-aş fi fost tot astfel, deplin în putere,
Cum într'o vreme de mult, cînd noĭ ne băteam cu Eleiĭ
Pentru răpire de boĭ şi eŭ răpuseĭ pe voinicul
Itimoneus, a luĭ Iperohos vlăstar din Elida.
Furtul am vrut a-mĭ răstoarce. Cînd stete să-şĭ apere boiĭ,
Eŭ dintr'odată-l izbiĭ cu suliţa 'n şirul din faţă;
El a căzut şi 'n risip' aŭ fugit a ţăranilor cete.
Pradă nespus de bogată făcurăm atuncĭ pe cîmpie:
Cinzecĭ de turme de boĭ răpit-am şi oĭ maĭ atîtea
Şi-altele-atîtea de porcĭ şi de capre răzleţe 'n păşune.
Din ergheliĭ am răpit laolaltă vre-o sută şi cinzecĭ
Iepe bălane, şi multe din ele de mînzĭ eraŭ supte.
Turmele-aceste din şes după asta pe loc le mînarăm
Noaptea 'n cetate, în Pilos. Şi tata Neleus fu vesel,
Căcĭ norocit aşa mult ca tînăr fuseĭ în bătae;
Crainiciĭ prinser'a douazi 'n zorĭ a crăini să s'adune
Oameniĭ cîţĭ păgubiseră 'n sfada cu ţara Elideĭ.
Strînsu-s'aŭ dară fruntaşiĭ Pilenĭ şi 'ncepură să 'mpartă
Prada — doar fost-aŭ la mulţĭ datorĭ cu averea Epeiĭ,
Şi rămăsesem puţinĭ de răul acestora 'n Pilos.
Mult ne stricase cu cîtă-va vreme 'nainte Eracle,
Cînd cu putere veni şi răpuse-a voinicilor floare.
Douăsprezece odrasle crescuse prea bunul Neleus,
Singur în viaţă eram; ceilalţĭ îĭ perise cu toţiĭ.
De-asta fălindu-se-atuncĭ şi-armaţĭ în aramă Epeiĭ
Nelègiuirĭ uneltiaŭ şi-aŭ prins să s'arate obraznicĭ.
Tata bătrînul o turmă de boĭ şi de oĭ îşĭ alese,
Sute de capete treĭ fiecare, luă şi păstoriĭ,
Căcĭ suferise grozav din partea Elideĭ ceĭ sfinte.
Biruitorĭ telegarĭ el patru la joc trimisese,
Dar îĭ opriră cu care cu tot, cînd era să se 'ncure
Pentru un singur triped; la curte-ĭ opri pentru sine,
Craiul Aŭgias gonind vizitiul cuprins de mîhnire.

671. Eleĭ sînt numiţĭ numaĭ aicĭ locuitoriĭ ţinutuluĭ Elida din partea apuseană a Peloponezuluĭ; maĭ jos eĭ poartă numele de Epeĭ.

702. Aŭgias e vestitul rege al Elideĭ, ale căruĭ grajdurĭ umplute de gunoiŭ timp de 30 de anĭ de 3000 de boĭ aĭ săĭ, fură curăţite de Eracle (Ercule) într'o singură zi cu apele rîuluĭ Alfeŭ.

Decĭ de ocară 'nciudat şi de faptele acestea, bătrînul
Mare mulţime de prăzĭ luă pentru sine, şi dete
Obştiĭ cealaltă s'o 'mpartă, ca parte să aibă tot insul
Astă 'mpărţire făcurăm întîĭ şi pe urmă 'n cetate
Jertfe 'nchinarăm la zeĭ. Dar în ziua a treia Epeiĭ
Toţĭ laolaltă spre noĭ cu năvală 'şĭ mînaŭ telegariĭ
Tarĭ de copită, glotiş; cu dînşiĭ eraŭ Molioniĭ
Incă copiĭ amîndoĭ şi puţin pricepuţĭ la bătae.
Trion e 'naltă cetate şi-ĭ sus pe un deal prăvălatec
Lîngă Alfeos pe mal, departe de Pilos prundosul;
Astă cetate 'ncingînd, Epeiĭ voiaŭ s'o dărîme.
Insă abia străbătură cîmpia, şi Palas Atene
Noaptea venind din Olimp grăbită ne 'ndeamnă şi spune
Armele noĭ s'apucăm, şi lesne fu oastea s'adune
Plină de rîvnă fiind spre luptă. Dar singur pe mine
Tata Neleŭ mă opri să iaŭ parte şi caiĭ mi-ascunse;
El socotise că eŭ nu-s încă făcut pe războae.
Totuş, măcar că pe jos m'am bătut, arătatu-m'am vrednic
Printre oşteniĭ călărĭ, ajutat de poveţele-Ateneĭ.
Este un rîŭ Minieĭos ce-şĭ varsă vîltorile 'n mare
Lîngă Arene; acolo sosind călăreţiĭ din Pilos
Aŭ aşteptat răsăritul, şi 'ncet aŭ venit şi pedeştriĭ.
Noĭ înarmaţĭ am pornit de-acolo cu toată puterea
Şi-am poposit spre amiazĭ la rîul cel limpede-Alfeos.
Jertfe frumoase făcut-am a-tot-ţiitoruluĭ Zeus,
Cîte un boŭ luĭ Alfeos jertfit-am, apoĭ luĭ Poseidon,
Iară Ateneĭ cu ochiĭ albaştri o juncă din turmă.
Dupăce 'n tabăr' apoĭ împărţindu-ne 'n cete cinarăm,
Noĭ ne culcarăm atuncĭ pe ambele-a rîuluĭ malurĭ,
Armele-asupră-ne-avînd. Epeiĭ 'ndrăzneţĭ naintară
Şi 'mpresurară Trionul şi gata eraŭ să-l dărîme;
Deteră însă dintîĭ de-o crîncenă, trudnică muncă.
Cînd luminoase spre cer se urcaŭ ale soareluĭ raze,
Ne 'ncăerarăm rugîndu-ne Ateneĭ şi tătăluĭ Zeus

709. *Molioniĭ* numiţĭ unul Cteatos, celalt Euritos eraŭ fiiĭ luĭ Actor, fratele luĭ Augias (la vers. 751, maĭ jos, eĭ sînt numiţĭ fiĭ aĭ luĭ Poseidon); numele lor de Molionĭ îl aveaŭ dela mama lor Molione.

728. S'a adus jertfă şi luĭ Alfeos, rîul socotit aicĭ ca zeitate.

Dacă la urmă 'ncepu 'ntre Epeĭ şi Pilenĭ bàtălia,
Eŭ maĭ întîĭ am ucis un voinic, pe războinicul Muliŭ
Şi-am găbuit a luĭ car. El ginere-a fost lui Aŭgias;
Cea maĭ în vîrstă din fete-ĭ ţinea — pe bălan' Agamede,
Care ştia buruene de leac cîte creşte pămîntul.
Cum l-am izbit de aproape cu lancea frumos ferecată,
Dînsul în colb a căzut, iar eŭ repezit la teleagă
Mers-am în şirul întîĭ. Şi-aŭ rupt-o la fugă Epeiĭ
Care 'ncotro îngroziţĭ cînd mort îl văzură pe Muliŭ,
Al călărimeĭ stăpîn, care 'n arme fusese de frunte.
Eŭ năvălit-am atuncĭ ca neagra furtună de iute:
Cinzecĭ de care prinseĭ, şi bărbaţiĭ deoparte şi alta
Doĭ la tot carul, de mine trîntiţĭ, muşcară din ţărnă.
Morţĭ ar fi fost şi-a luĭ Actor feciorĭ amîndoĭ, Molioniĭ,
Dac' al lor tată, stăpînul Poseidon ce mişcă pămîntul,
Nu-ĭ ridica din războiŭ învălindu-ĭ în negură deasă.
Datu-le-a Zeus atuncĭ Pilenilor mare izbîndă
Şi pe duşmanĭ alungarăm departe pe 'ntinsa cîmpie
Tot omorîndu-ĭ pe drum şi luîndu-le armele mîndre
Pînă ce 'n care-am ajuns la Buprasiu, mînosul în grîne,
Şi la Olenica stîncă, pe unde-ĭ, se zice, movila
Luĭ Alesion; pe loc fu oastea oprită de-Atene.
Colo culcat-am pe cel maĭ din urmă duşman, iar Aheiĭ
Dela Buprasiŭ mînară 'napoĭ telegariĭ ceĭ repezĭ,
Toţĭ mulţămit' aducînd părinteluĭ Zeus şi mie.
Iată cum eŭ între oamenĭ am fost, dacă fost-am vre-odată!
Numaĭ Ahile se bucură singur de-a luĭ vitejie.
Mult va maĭ plînge pe urmă, socot, de peri-vor Aheiĭ.
Bună povaţă Menetiu ţi-a dat, o prietene, 'n ziua
Cînd te trimise din Ftia la Troia 'nsoţind pe-Agamemnon.
Eŭ şi măritul meŭ soţ Odiseŭ auzit-le-am bine
Toate cuvintele luĭ, căcĭ fost-am în tindă la dînsul;
Oaste-adunînd colindam Ahaia cea mult roditoare
Pîn' am sosit la Peleŭ în curtea-ĭ cea bine-zidită,
Unde era şi viteazul Menetiu la el, şi Ahile

756. *Buprasiu,* o parte din Elida; *stînca Olenică* şi *Alesion* se înţeleg aicĭ locurĭ dela hotarele despre meazănoapte ale Elideĭ, pe cînd după cîntul II, 615 şi urm. ele se presupun a fi în laturea despre meazăzi a Elideĭ.

Sta împreună cu tine. Cinstitul Peleŭ, călărețul,
Singur în curte pe-altarul luĭ Zeus, străfulgerătorul,
Coapsele grase de boŭ închina şi din cupa-ĭ de aur
Paos de vin lucitor turna în aprinsele jertfe.
Voĭ împreună gătiațĭ friptura de boŭ, cînd deodată
Noĭ am intrat în pridvor. Ahile mirat se răpede,
Iute 'năuntru ne duce de mînă, să stăm ne pofteşte
Şi ca la oaspețĭ flămînzĭ, ne 'mbie cu darurĭ bogate.
Dupăce noĭ din belşug mîncarăm apoĭ, şi băurăm,
Eŭ începuĭ să vă 'ndemn cu noĭ să venițĭ la bătae;
Gata mi-ațĭ fost amîndoĭ, şi datu-v'aŭ sfaturĭ părințiĭ;
Povățuit-a Peleŭ pe fiul Ahile, zicîndu-ĭ .
Veşnic să fie viteaz şi 'n toate pe toțĭ să-ĭ întreacă.
Fiul luĭ Actor, Menetiŭ, așa te-a 'nvățat şi pe tine:
Fătul meŭ drag, după neam Ahile-ĭ maĭ mare ca tine,
Insă de vîrstă-l întrecĭ; iar dacă te bate 'n putere,
Ție cuvinte 'nțelepte se cade să-ĭ spuĭ şi cu sfaturĭ,
Blînd totdeauna să-l ducĭ, iar el o s'asculte spre bine.
Asta 'nvățatu-te-a el, dar tu aĭ uĭtat. Măcar spune
Cît maĭ e vreme şi-acum luĭ Ahile, de vrea să ne-asculte.
Ce ştiĭ, se poate ca zeiĭ s'ajute cumva să-l înduplecĭ,
De-l sfătueştĭ; de folos e sfatul rostit de-un prieten.
Dacă viteazul se teme cumva de vr'o rea prorocire,
Care din partea luĭ Zeus i-a spus-o cinstita luĭ mamă,
El să te lase pe tine, Patrocle, să viĭ cu poporul
Cel Mirmidon ca s'aducĭ într'aĭ noştri lumina nădejdiĭ.
Dee-țĭ şi armele-ĭ mîndre, cu ele să viĭ să te 'ncaerĭ;
Poate, cu el de te-asemenĭ, napoĭ se vor trage Troeniĭ
Şi-aŭ să răsufle de-amar voiniciĭ oştenĭ din Ahaia,
Orĭ-cît ar fi de puțină odihna de greul luptăriĭ.
Voĭ pe duşmaniĭ trudițĭ uşor cu puterĭ odihnite
Da-vețĭ înlăturĭ spre deal de-aicĭ, dela vase şi corturĭ."
Nestor aşa i-a vorbit; mişcat de cuvinte, Patroclu
Printre corăbiĭ dînd fuga s'a dus la viteazul Ahile.
Dar maĭ încolo, cînd el grăbindu-se-ajunse în dreptul
Vaselor luĭ Odiseŭ, unde Aheiĭ țineaŭ adunare
Şi chibzuiaŭ, şi pe unde 'nălțaseră altarele sfinte, —
Iată eşitu-i-a 'n drum măritul viteaz Evripilos
Cel din Evemon născut. Venia săgetat pe la coapsă

Şovăitor din războiŭ; îĭ curgeaŭ de pe cap, de pe umăr
Dese sudorĭ şi mereŭ pica din amarnica-ĭ rană
Sîngele negru, dar el sta rece şi tare de fire.
Milă-l cuprinse văzîndu-l aşa inimosul Patroclu
Şi-astfel, de ciudă oftînd, rosti zburătoare cuvinte:
„Vaĭ ticăloşĭ căpitanĭ şi sfetnicĭ aĭ oastei danae,
Scrisu-vi-ĭ dară departe de-aĭ voştri iubiţĭ şi de ţară
Sprintenii cînĭ să hrăniţĭ din alba-vă carne la Troia!
Spune-mĭ tu însă, viteze din sînge zeesc Evripile,
Oare ţinea-vor Aheiĭ la luptă cu aprigul Ector
Orĭ, biruiţĭ de Troenĭ, peri-vor curînd la corăbiĭ?"
Dete răspuns luĭ Patroclu rănitul voinic Evripilos:
„Nu maĭ e chip de-apărare de-acum, o mărite Patrocle,
Pentru Danaĭ; negreşit cădea-vor la negre corăbiĭ.
Iată prin tabără toţĭ maĭ-mariĭ din fruntea oştiriĭ
Zac de-a Troenilor mînĭ răniţĭ cu săgeţĭ şi cu suliţĭ,
Iară duşmaniĭ mereŭ se 'nalţă şi cresc în putere.
Dar mîntueşte-m' acum şi mă du la corabia neagră,
Tae-mĭ săgeata din şold şi spală cu apă 'ncropită
Sîngele negru şi-alină-mĭ durerea punîndu-mĭ pe rană
Leacurĭ uşoare precum te 'nvăţase să vindecĭ Ahile,
Care-a 'nvăţat dela Hiron, centaurul cel maĭ cu minte.
Vredniciĭ vracĭ Podalir şi Mahaon nu-ĭ chip să-mĭ ajute,
Unul îmĭ pare că zace în cort; rănit e şi dînsul
Şi-are nevoe acum el însuşĭ de-un doctor măestru,
Iară cellalt pe cîmpie maĭ sprijin' aprinsa bătae."
Luĭ Evripilos a zis îndată voinicul Patroclu:
„Cum e maĭ bine şi ce-ĭ de făcut, Evripile viteze?
Trebue doar să daŭ fuga să spun luĭ Ahile cuvîntul,
Care mi-ĭ dat ca povaţă de Nestor, a neamuluĭ strajă.
Totuş eŭ n'o să te las să te chinuĭ de-amarnica rană."
Zise şi-apoĭ de sub piept luînd pe rănitul tovarăş
Dusu-l-a 'n cort; un prieten văzîndu-l, o piele i-aşterne;
După ce-l culcă pe el, Patroclu tăindu-ĭ din carne
Scoate săgeata din şold şi-ĭ spală cu apă 'ncropită
Sîngele negru, şi-ĭ pune frecînd rădăcina'ĭ amară,
Mulcomitoare de chin, care numaĭ decît îĭ alină
Orice durerĭ, căcĭ rana-ĭ usucă şi sîngele-opreşte.

CÎNTUL AL DOUĂSPREZECELEA.

Cuprinsul: Troenii la zidul Aheilor; soartea acestui zid după căderea Troii. Troenii se gătesc de luptă. Polidamas iĭ sfătuește să se coboare din cale și să se bată pedeștri; eĭ ascultă și se împart în cinci trupe. Asiu singur cu ai lui încearcă să între cu carul pe poartă, dar e respins de Polipoite și Leonteu. Speriat de un semn Polidamas propune retragerea Troenilor; Ector îl ocărește și merge înainte. Aheiĭ se bat din răsputerĭ; ceĭ doĭ Aias maĭ mult decât toți. Sarpedon și Glaucos ajung la zid în capul Licilor; Menesteu chiamă pe ceĭ doĭ Aias să-i ajute în potriva lor; Sarpedon face o spărtură la zid. Ceĭ doĭ Aias înlătură pe Sarpedon, și lupta șovăe. Dar la urmă Ector izbind o poartă cu o piatră mare, o sparge și deschide drum Troenilor în tabără.

LUPTA DELA ZIDURI. (După o friză antică din [illegible]

XII.

Astfel atuncĭ Evripil a fost vindecat de viteazul
Cel din Menetiŭ născut, cînd tot se băteau pe cîmpie
Gloate de-Aheĭ şi Troenĭ. Dar n'aveaŭ de-apururĭ s'aţie
Drumul atîtor duşmanĭ Danaiĭ cu zidul năpraznic
Ce-l ridicară pe ţărm spre-a fi adăpost la corăbiĭ
Şi-l întăriră cu şanţ, căcĭ n'aŭ fost aduse de dînşiĭ
Jertfe măreţe la zeĭ să le mîntue vasele repezĭ
Şi bogăţia de prăzĭ; decĭ nu se zidise cu voia
Zeilor nemuritorĭ, şi de-asta-ĭ fu şubred temeiul.
Pînă ce 'n viaţă fu Ector şi-Ahile ferbea de mînie,
Iar a 'mpăratuluĭ Priam cetate stetea neclintită,
Stete şi marele zid al Aheilor drept, în picioare;
Cînd maĭ pe urmă căzură vitejiĭ de frunte din Troia,
Parte Danaiĭ pe cîmp se stinseră, parte scăpară,
Iar în al zecelea an luînd a luĭ Priam cetate,
Biruitorĭ pe corăbiĭ s'aŭ dus spre iubita-le ţară;
Iată, Poseidon atuncĭ şi-Apolon gîndiră să surpe
Zidul înalt, aducînd asupra-ĭ potopul de rîurĭ,
Care coboară din Ida, din munţĭ, şi se 'mprăştie 'n mare;
Resos alăturĭ cu Rodiŭ, Caresos, apoĭ Eptaporos,

Dumnezeescul Scamandru, Esepos, Granicos, Simois —
Pe-unde căzuseră 'n colb o groază de scuturĭ şi coifurĭ
Şi de bărbaţĭ jumătate-de-zeĭ. Dela apele aceste,
Gurile-Apolon a 'ntors şi făcut-a să curgă spre ţărmurĭ;
Nouă marĭ zile curgeaŭ spre zid şi ploua din văzduhurĭ
Zeus, degrabă dorind să prăbuşe zidul în mare.
Cel ce clăteşte pămîntul, Poseidon, cu furca-ĭ în mînă
Merge întîĭ şi 'n adînc scufundă zidirile toate,
Bîrne şi marĭ bolovanĭ ce-abia le-aşezaser' Aheiĭ;
Curăţă repede malul năvalniceĭ mărĭ Elespontul
Şi cu nisipurĭ acopere iarăşĭ întinderea-ĭ mare,
Dupăce zidul e spart; şi 'ntoarce-ale apelor cursurĭ
Iar pe cîmpie 'napoĭ, în albia lor de 'nainte.
Asta fusese menit să facă Poseidon şi Apolon
După războiŭ; dar acum e'n toiŭ vălmăşala şi lupta
Lîngă puternicul zid. Troznesc dup'olaltă izbite
Grinzile turnuluĭ nalt. Bătuţĭ dar de biciul luĭ Zeus
Staŭ îmbulzindu-se-Aheiĭ închişĭ la boltite corăbiĭ,
Căcĭ tremuraŭ de viteazul ce 'mprăştie spaima, de Ector,
Carele-acum ca şi 'ntîĭ lupta cu putere de vifor.
Cum uneorĭ un mistreţ orĭ leŭ ce se bizue 'n sine
Tot se roteşte 'ntre cînĭ şi bunĭ vînătorĭ, şi-ĭ înfruntă;
Geaba se 'nşiră cu toţiĭ făcîndu-se roată bărbaţiĭ
Şi 'mpotrivindu-se merg, şi-asupra-ĭ o ploae de suliţĭ
Zboară la el; nicidecum de spaimă şi frică nu ştie
Inima luĭ, dar curajul în urmă i-aduce peirea;
Tot se aruncă vîrtej cercînd a bărbaţilor rîndurĭ
Şi-orĭ încotro-ĭ năpădeşte, uşor le tot sparge şiragul—
Tocmaĭ şi Ector atuncĭ prin gloată s'avîntă şi 'ntartă
Armia luĭ peste şanţ să sară; dar caiĭ ceĭ repezĭ
Nu cutezaŭ, ci sfioşĭ steteaŭ pe-ale şanţuluĭ marginĭ
Şi 'ngrozitor nechezaŭ de fric' adîncimiĭ din faţă.

20--**21.** Afară de Scamandru, de Simois şi de Esepos, celelalte rîurĭ obîrşite din Ida sînt numaĭ aicĭ numite în Omer. Esepos (astăzĭ Gönenceai) se varsă lîngă Kyzicos în marea Propontideĭ; e amintit în çintul II., 825; IV, 91. Resos e un afluent a luĭ Granicos.

27. *Furca* (tridentul) era arma, cu care Poseidon răscolia valurile măriĭ şi făcea revărsărĭ de ape şi cutremure (v. şi p. XVIII).

Nicĭ să s'azvîrle de-odată puteaŭ, nicĭ lesne să treacă
Nu era chip, căcĭ rupte cădeaŭ pe de-oparte şi alta
Coastele luĭ şi de-asupra pe muche-ĭ steteaŭ împlîntate
Şirurĭ de parĭ ascuţiţĭ ce-Aheiĭ bătuseră 'n preajmă,
Marĭ şi îndesiţĭ 'eĭ fiind să le stee deapururĭ de pază ;
Foarte cu greŭ i-ar fi rupt teleaga cea bine 'nrotată
Trasă de caĭ; de-aceea gîndiaŭ să răzbată pedeştri.
Dar Polidamas s'a dus şi-a zis inimosuluĭ Ector:
„Ector şi voĭ căpeteniĭ maĭ marĭ la Troenĭ şi tovarăşĭ,
I-o nebunie pe şanţ să dăm telegariĭ ceĭ repezĭ;
Prea e cu greŭ de trecut, căcĭ iată, bătute-s pe dînsul
Şirurĭ de parĭ ascuţiţĭ şi-alăturĭ aŭ zidul Aheiĭ.
Nu-ĭ chip aicĭ coborînd să stăm să ne batem în care,
Locul e 'ngust şi mă tem să nu ne respingă duşmaniĭ:
Dacă pe-Aheĭ, cum se pare, voeşte cu totul să-ĭ sfarme
Zeus ce tună prin norĭ şi numaĭ pe noĭ să ne-ajute,
Vreaŭ doar în clipă şi eŭ, cu mare ruşine şi-ocară
Oastea duşmană pe-aicĭ să peară, departe de Argos.
Dar de va fi să se 'ntoarcă şi iară porni-se-va goana
Dinspre corăbiĭ şi 'n şanţ cădea-vom luînd-o la fugă,
N'o să se 'ntoarne din noĭ nici-unul în Troia 'n cetate
Veste să ducă măcar că perirăm de armele-ahee.
De-asta maĭ bine-ascultăm de o vorbă ce eŭ vă voiŭ spune:
Las' vizitiiĭ să 'nfrîne pe marginea şanţuluĭ caiĭ;
Noĭ împreună ceilalţĭ, luîndu-ne armele 'n mînă,
Mergem în urma luĭ Ector buluc; împotrivă-ne-Aheiĭ
N'o să maĭ stee, de-ĭ drept c'aproape li-ĭ ceasul peiriĭ."
Asta vorbi, şi luĭ Ector plăcu sănătoasa povaţă.
Repede dar a sărit din car înarmatul războinic,
Nu maĭ stătură 'n telegĭ Troeniĭ ceilalţĭ din oştire,
Ci s'aruncară cu toţĭ după pilda mărituluĭ Ector;
Ziseră dînşiĭ apoĭ vizitiuluĭ lor fie-care
Caiĭ să 'nfrîne la şanţ şi 'n rîndurĭ acolo să-ĭ ţie.
Eĭ împărţindu-se-atuncĭ şi gătindu-se pentru bătae,
Cincĭ înglotirĭ aŭ făcut şi-aŭ mers dup' a lor căpeteniĭ.
Uniĭ cu Ector s'aŭ dus şi cu bunul oştean Polidamas,
Armia cea maĭ vitează şi multă ce-ardea de dorinţa
Zidul a sparge şi-a bate pe-Aheĭ la boltite corăbiĭ.
Şi Kebrione venia după eĭ, căcĭ pe altul lăsase

Ector, pe unul maĭ slab, în urmă să-ĭ mîne teleaga.
Paris ducea înglotirea cealalt', Alcatoŭ şi Agenor;
Peste a treia sta domn Deifobos, om mare ca zeiĭ
Şi Priamidul Elen. Mergea împreună şi Asiŭ,
A luĭ Irtacos fecior, pe care l-aduseră roibiĭ
Aprigĭ şi marĭ din Arisbe, venind dela rîul Seleis.
Pîlcul al patrulea 'n frunte'ĭ avea pe Enea, viteazul
Cel din Anhise născut; îl urmaŭ Arhelohos şi-Acamas,
A luĭ Antenor feciorĭ dibacĭ în tot felul de luptă;
Iar pe vestiţiĭ tovarăşĭ de arme iĭ duse Sarpedon,
Glaŭcos i-a fost ajutor şi războinicul Asteropeos.
El şi-ĭ alese ca soţĭ; iĭ părură maĭ tarĭ decît alţiĭ,
Dar maĭ puţin decît el, căcĭ n'avea potrivă Sarpedon.
Dupăce şirurĭ s'aŭ strîns sub paza măestrelor scuturĭ,
Dînşiĭ purceser' aprinşĭ la luptă, cu gînd că duşmaniĭ
N'o să maĭ stee vîrtos, ci fi-vor înfrînţĭ la corăbiĭ.
Astfel oştenii Troenĭ şi vestiţiĭ tovarăşĭ de arme
Sfatul alesuluĭ domn Polidamas cu toţiĭ urmară;
Doar îndărăpnicul Asiŭ din capiĭ oştiriĭ el singur
N'a vrut acolo pe loc să-şĭ lase mînarul şi caiĭ,
Ci s'a grăbit să se 'ndrepte cu eĭ înspre repezĭ corăbiĭ,
Nesocotitul! Dar n'a fost să 'ncunjure sorţile grele
Şi de teleagă-ĭ purtat, dela vase 'napoĭ să se 'ntoarne
Vesel la Troia, bătuta de vînt; căcĭ el înainte
Fuse cu lancea străpuns de Idomeneŭ, strălucitul
Luĭ Deŭcalion vlăstar; aşa-ĭ fu ursita cea neagră.
S'a repezit spre corăbiĭ la stînga, pe unde Aheiĭ
Calea de 'ntoarcere-aveaŭ venind pe cîmpie călare.
El pe acolo cu carul trecu, şi-ale porţiĭ canaturĭ
N'aŭ fost în faţă-ĭ închise, nicĭ tras fu zăvorul cel mare.
Porţile Aheiĭ deschise ţineaŭ, ca să scape prin ele
Ceĭ ce fugiaŭ din războiŭ căutînd adăpost la corăbiĭ.
El ca un fulger deadreptul a mers, şi venia după dînsul
Oastea-ĭ puternic ţipînd, căcĭ eĭ socotiaŭ că Danaiĭ
N'o să maĭ stee vîrtos, ci fi-vor înfrînţĭ la corăbiĭ.
Nişte nebunĭ! Căcĭ la porţĭ găsiră doĭ oamenĭ de frunte,
Fiiĭ cu pieptul de-oţel aĭ Lapiţilor, oamenĭ războinicĭ;
Unul era Polipoĭte, fiŭ zdravăn a luĭ Piritoos,
Iară celalt Leonteu, aidoma crîncenul Ares.

Dînşiĭ stătură la porţĭ de straj' amîndoĭ înainte;
Astfel se 'nalţă pe munţĭ stejariĭ cu creştete 'nalte,
Care cu 'ntinse şi marĭ rădăcinĭ încleştetaţĭ în adîncurĭ,
Rabdă şi ploae şi vînt ce-ĭ zgudue zilele toate —
Tocmaĭ şi dînşiĭ atuncĭ, ştiindu-şĭ în mînă tăria,
Fără de spaim' adăstaŭ să s'apropie trupeşul Asiŭ.
Cînd a luĭ Asiŭ oştenĭ cu paveze tarĭ ridicate
Drept spre temeinicul zid cu chiote marĭ naintară
Pe-Asiŭ urmînd ca pe domn, pe Iamenos precum şi pe-Oreste
Şi pe-Asiades Acamas, pe Toon, apoĭ p' Enomaos;
Cîtăva vreme Lapiţiĭ năuntru sub zid azmuţară
Gloata de-Aheĭ, s'alerge spre-a taberiĭ lor apărare.
Cum aŭ văzut că Troeniĭ spre zid fără preget aleargă,
Iară Danaiĭ cu ţipăt de spaimă tot fug spre corăbiĭ,
Dînşiĭ atuncĭ năvălind, se 'ncaeră 'n faţa intrăriĭ.
Tocmaĭ ca nişte mistreţĭ ce-ades îĭ întîmpină 'n munte
Ceata de oamenĭ şi haita ce vine spre dînşiĭ cu zgomot;
Fiarele dîndu-se 'n lăturĭ dărapănă 'n preajmă pădurea,
Arboriĭ din rădăcină zmuncind daŭ scrîşnet sălbatec
Pînă ce unul străpuns de-o suliţă-şĭ pierde suflarea –
Sună tot astfel la pieptul oştenilor platca de-aramă
Cînd e pleznită de lăncĭ; din greŭ doar luptaŭ împotrivă
Ambiĭ Lapiţĭ cu încredere 'n sine şi 'n ceĭ de pe zidurĭ;
Pietre mereŭ răsturnaŭ de sus, din vîrtoasele turnurĭ
Şi-şĭ apăraŭ şi vieaţă şi corturĭ şi repezĭ corăbiĭ.
Cum cîte-odată din cer cad fulgiĭ de albă zăpadă,
Care, cînd silnicul vînt dă goană umbroşilor nourĭ,
Pururĭ grămadă s'aştern pe ţărna cea mult roditoare;
Tot aşa dese curgeaŭ loviturĭ dela uniĭ şi alţiĭ.
Şi nemerite fiind de marĭ bolovanĭ şi de pietre
Surd răsunaŭ zingănind şi coifurĭ şi scuturĭ rotunde.
Geme din suflet adînc şi 'n coapsă izbindu-se Asiŭ,
A luĭ Irtacos fecior, acest fel huleşte de ciudă:
„Prea iubitor de minciună şi tu eştĭ, o Zeus părinte!
Nicĭ îmĭ dăduse prin gînd c' Aheiĭ putea-vor să ţie
Piept înaintea vîrtuţiĭ şi braţelor noastre ne 'nvinse.
Tocmaĭ cum roiul de-albine saŭ viespĭ mişcătoare din mijloc,
Care sălaşul în cale şi-l fac în vr'o latur' a stînceĭ,
Nu-şĭ părăsesc locuinţa scobită, ci staŭ împotrivă.

Şi 'n vînătoriĭ vrăjmaşĭ se 'ndeasă şi-şĭ apără puiĭ;
Astfel, măcar că sînt doĭ, nicĭ eĭ dela porţĭ a se trage
Nu vor, nainte să fie ucişĭ orĭ să cadă 'n robie."
Zise; dar nu s'a putut să 'nduplece mintea luĭ Zeus,
Care luĭ Ector a vrut să dea biruinţă şi slavă.
Oastea cealaltă se 'ncaer' acum la o altă intrare.
Greŭ e să spun ca un zeŭ de-amăruntul isprăvile toate,
Căcĭ pretutindenĭ atuncĭ la zidul de piatră s'aprinse
Groaznic al harţelor foc; de silă, cu toată durerea,
Vasele-Aheiĭ păziaŭ. Pătrunşĭ deopotrivă de jale
Fură şi zeiĭ cîţĭ stat-aŭ de partea oştiriĭ danae.
Lupta Lapiţiĭ urmaŭ şi crîncenă fu 'ncăerarea.
Dar Polipoïte voinicul, a luĭ Piritoos odraslă,
Suliţa 'nfipse vîrtos luĭ Damasos în coiful de-aramă,
Ne 'mpedecată de coif a lănciĭ aram' ascuţită
Osul pe loc ĭ-a împuns şi 'n clipă zburîndu-ĭ din frunte
Creerul tot, îl turti la pămînt domolindu-ĭ avîntul.
El pe Ormenos apoĭ şi pe Pilon acolo-ĭ răpuse.
Şi Leonteŭ, o mlădiţ' a luĭ Ares, pe-a luĭ Antimahos
Fiŭ Ipomahos în brîŭ îl chiti şi-l ucise cu lancea.
Pala tăioasă grăbit pe urmă şi-o zmulse din teacă
Şi la duşmanĭ năvălind, se prinse la luptă pieptişă.
Pe Antifate întîĭ îl ajunge şi-l culcă pe spate,
Dar şi pe-Orestes, apoĭ pe Iamenos precum şi pe Menon
Jos pe mînosul pămînt îĭ răstoarnă pe toţĭ laolaltă.
Pînă să prade pe morţĭ de armele luciĭ Lapiţiĭ,
Iată, veniră voiniciĭ luĭ Ector şi-a luĭ Polidamas,
Armia cea maĭ aleasă şi multă ce-ardea de dorinţa
Zidul să surpe şi 'n foc să spulbere vasele-ahee.
Insă deodată s'opriră la şanţ şi stătură pe gîndurĭ;
Tocmaĭ cînd eĭ năzuiaŭ să-l sară, venit-a un vultur
Sus zburător şi la stîng' a lăsat a Troenilor rîndurĭ;
Vulturu 'n ghiare purta sîngerat un şarpe balaur,
Care zbătîndu-se viŭ sta încă cu pasărea 'n luptă
Pînă ce 'n urmă 'napoĭ spre piept îşĭ încovăe gîtul
Şi-l nemereşte 'n grumaz; iar vulturu 'nvins de durere
Iute-l azvîrle departe, de-alunecă 'n mijlocul oasteĭ
Şi după asta ţipînd, el zboară deodată cu vîntul.
Se 'nfiorară Troeniĭ cînd eĭ de năpraznă văzură

Şarpele cel sclipitor, semn rău ce trimisu-le-a Zeus.
Zise luĭ Ector atuncĭ aproape venind Polidamas:
„Tu 'n adunare mă tot ocăreştĭ şi mă 'nvinuĭ, o Ector,
Dacă frumos sfătuesc. E drept, nicĭdecum nu se cade
Cel ce-ĭ supus osebită părere să aibă la sfaturĭ
Şi 'n bătăliĭ, ci cuvine-se doar să-țĭ măriască tăria.
Iată, eŭ totuş îțĭ spun ce cuget că este maĭ bine:
Nu maĭ păşim înainte să batem pe-Aheĭ la corăbiĭ.
Asta mă tem că va fi şi cu noĭ, dacă drept e că semnul
Nouă din cer ne-a venit, cînd şanțul am vrut ca să trecem;
Vulturu 'n slăvĭ zburător la stînga lăsîndu-ne oastea,
Viŭ, sîngerat un balaur purta pe sub dînsul în ghiare,
Insă deodată-l zvîrli, înainte s'ajungă la cuibul
Puilor săĭ, unde el voia să-l aducă de hrană.
Astfel acuma şi noĭ, de rupem cu toată puterea
Zidul şi porțile-acestea şi-Aheiĭ respinşĭ o să fie,
Rău ne-om întoarce 'napoĭ de la vase pe drumul acesta,
Căcĭ părăsi-vom o groază de oamenĭ, pe care Danaiĭ
Aŭ să-ĭ doboare cu pizmă luptîndu-se pentru corăbiĭ.
Astfel ar fi tîlcuit prorocul ce ştie de rostul
Semnelor celor de sus, şi de care norodul ascultă."
Ector, din coif clătinînd, sălbatec privindu-l iĭ zise:
„Nicĭ o plăcere nu-mĭ fac, Polidama, cuvintele tale;
Ştiĭ tu maĭ bine să cugețĭ de cum cuvîntatu-mi-aĭ mie.
Dacă ți-e doar inadins să-mĭ țiĭ o aşa cuvîntare,
Zeiĭ atuncĭ negreşit cu totul orbitu-ți-aŭ mintea;
De-asta mă facĭ ca să uit izbînda ce-mĭ fu prevestită
Şi juruită prin semne de Zeus adînc-tunătorul
Şi să mă iaŭ după zborul de paserĭ cu aripĭ întinse?
Nicĭ cu privirea mă 'ntorc spre ele şi nicĭ le duc grijă
Orĭ îşĭ ia zborul la dreapta, de unde lumina răsare,
Orĭ se îndreaptă la stînga, pe unde-ĭ apusul de soare.
Noĭ s'ascultăm de porunca şi voia prea 'naltuluĭ Zeus,
Carele singur e domn, stăpîn peste zeĭ, peste oamenĭ.
Una-ĭ porunca maĭ sfîntă de sus: să-țĭ aperĭ pămîntul.
Ce staĭ tu dar tremurînd de harța şi valma cea cruntă?
Chiar dacă-ĭ scris să perim cu toțiĭ aicĭ la corăbiĭ
Noĭ războindu-ne-acum, tu n'aĭ să te temĭ că peri-veĭ;
Nu daĭ vrăjmaşuluĭ piept şi nu eştĭ doar aprig în luptă.

Dacă tu însă cumva la 'ncleştare păşi-veĭ în lăturĭ
Şi căuta-veĭ acum cu graiul s'abaţĭ pe-oarecine,
Suliţa 'n coaste-ţĭ împlînt şi 'ndată ţi-ĭ viaţa perdută."
Asta grăind înainte porni, şi-l urmară Troeniĭ
Ingrozitor chiotind. Dar Zeus ce fulgeră 'n nourĭ
Iute din Ida din munţĭ strîrni vijelie ce-aduse
Praf orbitor la corăbiĭ; de teamă 'nlemniră Danaiĭ,
Cum pricepură că Zeus luĭ Ector dă slava izbîndeĭ.
Decĭ bizuindu-se 'n eĭ şi 'n piaza cea bună, Troeniĭ
Tot se munciaŭ să dărîme-a Danailor ziduri înalte.
Grinzĭ dela turnurĭ trăgeaŭ, daŭ jos a lor tarĭ pălimare,
Stîlpiĭ ce staŭ răsăriţĭ şi pe care-ĭ puseser' Aheiĭ
Turnul afară 'ntărind, cu pîrghiĭ cătaŭ să răstoarne
Şi-ĭ zguduiaŭ, socotind că rupe-vor zidul ahaic.
Dar în zadar, căcĭ Aheiĭ de loc nu se deteră 'nlăturĭ,
Ci pălimarele lor îngrădind cu scuturĭ de piele
Daŭ de pe ele 'n duşmanĭ, cînd eĭ alergaŭ pe sub zidurĭ.
Aias atuncĭ, amîndoĭ, pretutindenĭ umblaŭ pela turnurĭ,
Tot porunciaŭ şi treziaŭ în Aheĭ bărbăţie la luptă:
Dînşiĭ acum cu blîndeţe, acum cuvîntaŭ cu asprime,
Cînd pe-oarecine vedeaŭ că-ĭ prea lăsător şi zăbavnic:
„Staţĭ, o prietinĭ Aheĭ, şi ceĭ maĭ de frunte în arme
Şi mijlociĭ şi codaşĭ – doar nu sînt tot una cu toţiĭ
Prin bătăliĭ — căcĭ acuma e dat tuturor să se lupte.
Inşi-vă bine o ştiţĭ, şi să nu mi se 'ntoarcă nicĭ-unul
Către corăbiĭ, ci glasul aceluĭ ce mînă s'asculte,
Şi vă siliţĭ înainte şi daţi-vă 'ndemn laolaltă,
Doar ajuta-ne-va Zeus olimpicul, fulgerătorul,
Să dovedim pe duşmanĭ şi să-ĭ dăm înapoĭ spre cetate."
Astfel cu strigăte tarĭ siliaŭ pe Aheĭ la bătae.
Cum se coboară din cer puzderiĭ de fulgĭ de zăpadă
Iarna cînd Zeus a-tot-înţeleptul începe să ningă,
Lumiĭ s'arate voind ce poate de sus să trimită;
Vîntul alină şi ninge deapururĭ, de-acopere 'ntruna
Crestele munţilor nalţĭ şi culmile lor răsărite,
Cîmpiĭ ceĭ verzĭ de trifoĭ precum şi mînoasele ţarinĭ;
Neaua s'aşterne 'n limanurĭ, pe marginea măriĭ cărunte,
Unde-ĭ topită de val, dar toate-a uscatuluĭ laturĭ
Sînt troenite de tot, cînd cerul mînia-şĭ revarsă —

De se tot astfel la porţĭ zburaŭ din o parte şi alta
Pietrele, cînd se loviaŭ între dînşiĭ Troeniĭ şi-Aheiĭ;
Surd răsunaŭ de trozniri şi de vuet izbitele ziduri.
N'ar fi fost vrednicĭ acum Troeniĭ şi falnicul Ector
Porţile marĭ dela zid şi zăvoarele lungĭ să le strice,
Dacă Sarpedon, zorit de Zeus, cumintele-ĭ tată,
N'ar fi sărit în Aheĭ ca leul la boiĭ ceĭ netezĭ.
Iute nainte-ĭ a 'ntins el scutul rotund şi puternic,
Bine 'n aramă bătut — lucrat era scutul de-un faur,
Care pieĭ multe şi dese de boĭ înăuntru-ĭ cususe
Şi-l ferecase frumos cu dungĭ lungăreţe de aur.
Scutul nainte ţinînd şi rotind o păreche de suliţĭ,
Tabără 'ntocmaĭ ca leul crescut în pădure prin munte,
Care de carne flămînd şi 'mpins de năstruşnica-ĭ fire,
Intră în staulul bine 'ngrădit şi în turmă s'aruncă;
Dînsul, măcar că de-aproape-l întîmpin' acolo păstoriĭ,
Care cu lăncĭ înarmaţĭ îşĭ apără turma cu cîniĭ,
Fără cercare nu pleacă de frică 'ndărăt dela staul
Pînă ce nu-se răpede s'apuce vre una din vite
Orĭ pînă nu e rănit cu o lance de-o mînă dibace —
Astfel atuncĭ ca un zeŭ a fost îndemnat şi Sarpedon
Zidul să sue grăbit şi-a ziduluĭ creste să rumpă.
Repede zise luĭ Glăucos, a luĭ Ipolohos odraslă:
„Glăucos, de ce în Likia pe noĭ ne cinstiră 'ntr'atîta,
Datu-ne-aŭ locul întĭ, friptură şi pline pahare
Şi ca la zeiĭ slăviţĭ la noĭ fiecare se uită?
Oare dece stăpînim la Xantos o 'ntinsă moşie,
Mîndră şi plină de pomĭ şi bogată 'n tot felul de roade?
Trebue dar fără teamă să stăm între Liciĭ din frunte
Şi 'n arzătorul războiŭ să mergem cu toată puterea.
Zice-vor Liciĭ atuncĭ aşa mulţumiţĭ între dînşiĭ:
„Ţara de-a crailor noştri domnie ni-ĭ plină de slavă;
Nu îndeşert ospătează oĭ grase şi gustă din vinul
Cel maĭ gustos şi maĭ bun, doar vrednicĭ în arme ni-s craiĭ;
Eĭ între Liciĭ din frunte se luptă mereŭ cu duşmaniĭ."
Dacă măcar, o iubite, scăpaţĭ de războiul acesta,
Dat ne-ar fi nouă să fim tot tinerĭ şi fără de moarte,
N'aş fi eşit a mă bate nicĭ eŭ în şiragul din faţă,
Nicĭ aş fi stat să te 'ndemn pe tine spre slava bătăiĭ;

Însă ştiind că 'n o mie de felurĭ ne paşte ursita
Morţiĭ, de care ferire şi fugă nu-ĭ scris nimănuia,
Haidem, orĭ noĭ vom da slavă orĭ da-ne-vor alţiĭ."
Zise, şi Glaŭcos voios îndemnuluĭ săŭ se supuse,
Şi 'naintar' amîndoĭ cu-a Licilor armie mare.
Dar îĭ văzu Menesteŭ şi 'ndată fiorul îl prinse:
Eĭ către turnu-ĭ veniaŭ primejdie mare-aducîndu-ĭ;
Deci căuta înspre-Aheĭ pela zid ca să vadă, nu-ĭ vr'unul
Din căpitanĭ, pe tovarăşiĭ luĭ de urgie să-ĭ scape.
Vede pe Aias, pe ceĭ fără saţ la răboiŭ, şi pe-alăturĭ
Vede pe Teŭcros, oşteanul ce-abia de la cortu-ĭ venise,
Dar anevoe strigarea-ĭ putea să strabată la dînşiĭ —
Mare 'ntr'atîta fu zvonul şi larma, că 'n cer ajunsese,
Cînd se ciocniaŭ laolaltă şi scuturĭ şi coifurĭ păroase
Şi se izbiaŭ zăvorîtele porţĭ; Troeniĭ daŭ zdravăn
Şi cu putere cercaŭ să le spargă şi 'n ele să intre.
Iute pe crainicul săŭ, pe Toote, la Aias trimise:
„Du-te degrabă, zeescule crainic, şi chiamă pe Aias.
Vie şi Aias celalt; în eĭ e nădejdea-ne toată.
Vezĭ, într'acoace curînd s'apropie straşnic omorul,
Tabăr' asupra-ne-acum aĭ Licilor domnĭ, care pururĭ
Iuţĭ şi năvalnicĭ aŭ fost în luptele cele grozave.
Dacă şi dînşiĭ acolo se 'ncinser' acum la bătae,
Aias să vie măcar, viteazul născut din Telamon,
Vie şi Teŭcros cu el, războinicul meşter în arcurĭ."
Zise, şi crainicul luĭ cu drag îl ascultă şi-aleargă
Iute sub zidul Aheilor ceĭ cu veşmîntul de-aramă.
Şi-apropiindu-se el de Aias, îndată le zise:
„Aias, voĭ doĭ căpitanĭ aĭ oasteĭ viteze din Argos,
Roagă-se craiul mărit Menesteŭ şi vă 'ndeamnă să mergeţĭ

128. Despre Lapiţĭ v. cîntul I, nota 263. Piritoŭ, fiul luĭ Zeus, rege al Lapiţilor şi prietenul cel maĭ bun al luĭ Teseŭ, regele Ateneĭ, e unul din personajele cele maĭ cunoscute ale miturilor eline: la nunta luĭ cu Ipodamia s'a întîmplat vestita luptă între Lapiţĭ şi Centaurĭ. Fiul săŭ Polipoite împreună cu Leonteŭ, domn în Gyrtone din Tesalia, unul din peţitoriĭ Eleneĭ, adusese la Troia 40 de corăbiĭ (v. cîntul II, 738 şi urm.)

319. Prin „craiĭ noştri" se înţelege Glaucos şi Sarpedon, ceea ce înseamnă că ţara Licia, străbătută de rîul Xantos, era în acelaş timp stăpînită de doĭ regĭ; se ştie de altfel că amîndoĭ se trăgeaŭ dela eroul Belerofonte (v. cîntul VI, 196.).

Colo la dînsul, să-ĭ daţĭ trudiriĭ puţin' alinare.
Numaĭ decît să veniţĭ: în voĭ e nădăjdea-ne toată,
Căcĭ pe acolo curînd s'apropie straşnic omorul,
Tabăr' asupra-ne-acum aĭ Licilor craĭ, care pururĭ
Iuţĭ şi năvalnicĭ aŭ fost în luptele cele grozave.
Dacă şi-aicĭ e 'nteţit războiul şi-ĭ crîncenă luptă,
Aias să vie măcar, viteazul născut din Telamon,
Vie şi Teŭcros cu el, războinicul meşter în arcurĭ."
Zise, şi marele Aias fu gata s'asculte chemarea
Şi spre tovarăşu-ĭ drag se 'ntoarse cu vorbe ce zboară:
„Aias Oïlide, voĭ staţĭ cu vrednicul domn Licomede
Şi pe Danaĭ sprijiniţĭ cu toată vîrtutea să lupte;
Eŭ mă voĭ duce pe-acolo să 'ntîmpin cu arma duşmaniĭ.
Cum voĭ fi dat ajutor, îndată 'napoĭ m'oĭ întoarce".
Asta zicîndu-le Aias Telamon se duse degrabă;
Merse şi fratele-ĭ Teŭcros acel din un tată cu dînsul.
Arcu-ĭ în spate purtînd porni după el şi Pandion.
Cînd pela turnul mărituluĭ craiŭ Menesteus sosiră,
Dînşiĭ intrară sub zid la vreme, cînd mare fu greul.
Dar spre a ziduluĭ zimţĭ zburaŭ ca şi viforul negru
Vajniciĭ domnĭ sub a căror poruncă staŭ Liciĭ la luptă.
Se 'ncăeraŭ laolaltă, şi urlet a prins să răsune.
Aias Telamon întîĭ trînti la pămînt pe bărbatul
Mare la suflet Epicle, ce-a fost luĭ Sarpedon tovarăş.
Dînsul o piatră cu muchĭ ascuţite-apucînd dela ziduri,
Unde stetea pe de-asupra de tot — bolovan aşa mare,
Cît luptătorul de azĭ, de-ar fi cît de zdravăn şi tînăr,
N'ar fi putut de pe jos să-l mişte; dar el ridicîndu-l
Sus, l-a izbit pe-a luĭ coif, cît oasele capuluĭ toate
I-a zdrumicat; iar Epicle, ca omul ce 'n mare s'aruncă,
Cade din turnul înalt, şi viaţa-ĭ se curmă din oase.
Teŭcros pe urmă ţintind din arc a rănit pe feciorul
Luĭ Ipolohos, pe Glaŭcos, în braţul eşit la iveală
Cînd năvălise la turn, şi-l făcu să 'nceteze bătaia.
Glaŭcos sărit-a napoĭ dela zid, să nu vază Danaiĭ
Că-ĭ săgetat şi din asta cumva să nu-şĭ facă mîndrie.
Sama deodată luînd Sarpedon, că Glaŭcos se duse,
Mare i-a fost supărarea, dar n' a dat uităriĭ războiul;
Dupăce lancea vîrî în Alcmeon, feciorul luĭ Testor,

Zmulse arama din el, şi tras de-al lui suliţi Alcmeon
Cade pe brîncĭ, şi pe trup îĭ zornăe mîndrele arme.
Dar cu vînjoasele mînĭ zmuncind pălimarul Sarpedon
Şi zguduindu-l, întreg îl răstoarnă, descopere zidul
Şi-astfel de-asupra pe zid deschide mulţimeĭ cărare.
Teŭcros şi Aias atuncĭ cu arma-l ajunseră; unul
Chiar îl împunse la piept în lucioasa podoab'a cureliĭ
Ocrotitoruluĭ scut; dar Zeus de moarte-şĭ păzeşte
Fiul Sarpedon, nevrînd să cadă 'n războĭ la corăbiĭ.
Aias la el repezit, îĭ însuliţă scutul, în care
Lancea-ĭ pătrunde 'n adînc şi-l împinge, cînd sare la dînsul.
Dete-se 'n lăturĭ puţin Sarpedon, dar, el dela zidurĭ
Nu vru să plece de tot, vrăjit de nădejdea izbîndeĭ.
Decĭ se întoarse chemînd a Licilor cete viteze:
„Liciilor, ce vă codiţĭ şi nu mergeţĭ năvală nainte?
Cît aş fi eu de bărbat cu toate că rupt este zidul,
Singur e greŭ să răzbesc şi cale să-mĭ fac spre corăbiĭ;
Haĭ după mine, nu poate doar unul ce poate mulţimea."
Zise, iar eĭ tremurînd de porunca ce dînsul le dete,
Se 'nghesuiră maĭ mult în preajma stăpînuluĭ sfetnic.
Dar şi Aheiĭ sub zid aŭ prins să 'ntăriască maĭ bine
Gloatele lor şi cumplită părea străduirea cea cruntă.
Nicĭ ale Licilor cete viteze puteaŭ să dărîme
Zidul ahaic şi drum să-şĭ facă pe ţărm la corăbiĭ,
Nicĭ luptătoriĭ Danaĭ dela zid să respingă pe Liciĭ
Nu izbutiaŭ nicĭdecum, odată ce eĭ se 'nnădiră.
Cum pe la ţară doĭ inşĭ se 'ncaeră pentru hotare
Şi cu măsurile 'n mînă pe-a lor de-o potrivă moşie
Staŭ într'o palmă de loc şi se bat pe dreptate s'o'mpartă—
Numaĭ de-a ziduluĭ creste, tot astfel, opriţĭ luptătoriĭ
Ambelor armiĭ de sus de pe vîrfurĭ lovindu-se 'n pepturĭ,
Sfarmă şi paveze 'n zbor şi scuturĭ rotunde de piele.
Ce de oştenĭ aŭ rănit pe trup nemiloasele-arămurĭ!
Uniĭ cînd spatele gol uitaŭ a păzi la dosire,
Alţiĭ cînd pavăza lor era străbătută de suliţĭ.
Şi pretutindenĭ atuncĭ, şi streşinĭ de zidurĭ şi turnurĭ
Ude de sînge eraŭ, ţîşnit din o parte şi alta.
Totuşĭ la fugă pe-Aheĭ să 'nduplece nu maĭ putură,
Ci după cum o femee de treabă, năimită la muncă,

Lîna 'ntr'un taler punînd, greutatea într'altul, ridică
Cumpăna drept, ca să-şĭ crească copiiĭ din plata-ĭ săracă,
Tocmaĭ aşa într'o cumpănă dreaptă stătu bătălia,
Pînă ce Zeus a dat mărire maĭ naltă luĭ Ector;
Zidul ahaic întîiul a spart, şi deodată viteazul
Tare cît el a putut strigat-a s'audă cu toţiĭ:
„Iureş nainte, Troenĭ; daţĭ jos, dărîmaţi-le zidul
Şi repezindu-vă puneţĭ tăciuniĭ aprinşĭ la corăbiĭ!"
Dînsul aşa îndemna pe Troenĭ; auzindu-ĭ cuvîntul
Toţĭ năzuiaŭ împreună spre zid, şi cu lăncile 'n mînă
Eĭ s'opintiaŭ şi grăpiş urcaŭ ale zidului streşinĭ.
Prinse şi Ector de jos o piatră maĭ groasă ce 'n dreptul
Porţiĭ stetea, ascuţită la vîrf — un pietroiŭ aşa mare,
Cît laolaltă doĭ inşĭ din gloată, chiar ceĭ maĭ puternicĭ
Din muritoriĭ de azĭ, anevoie puteaŭ să-l ridice,
Vrînd să-l aşeze pe car, dar el azvîrlitu-l-a singur:
Fiul vicleanuluĭ Cronos uşor îl făcu pentru dînsul.
Cum cîte-odată cu-o mînă luînd a berbecului piele,
Lesne o poartă păstorul şi-ĭ pare puţină povară,
Astfel şi Ector luînd purta bolovanul spre scîndurĭ,
Naltele a porţiĭ canaturĭ vîrtos îmbinate 'ntre ele,
Căcĭ amîndouă fuseseră 'nchise cu două zăvoare,
Care 'mpotrivă mergeaŭ şi c'un singur lăcat cu tărie.
Stete pe-aproape de tot şi 'ntinse picioarele zdravăn
Vrînd cu putere-a lovi, şi-l izbi pela mijlocul porţiĭ:
Sparge uşoriĭ de-oparte şi de-alta, şi greŭ bolovanul
Cade 'năuntru, iar poarta trozneşte grozav, şi zăvorul
Sfarmă-se atuncĭ; se 'mprăştie scîndurĭ încoace şi 'ncolo
Ţăndurĭ, cînd el a izbit. Se 'nviforă falnicul Ector
Tocmaĭ ca noaptea la chip, şi-ĭ fulgeră haina de-aramă
Straşnic de jur împrejur, şi părechea de suliţĭ ce poartă.
N'ar fi putut- -doar afară de-un zeŭ — să-l înfrunte nicĭ-unul,
Cînd cu privirea de foc pe poartă zvîrlitu-s'a dînsul.
Iute spre oaste s'a 'ntors şi chema pe Troenĭ ca să intre
Zidul sărind, şi Troeniĭ voios ascultaŭ de poruncă.
Zidul săriră grăbiţĭ, iar alţiĭ potop năvăliră
Chiar şi pe porţile tari. Spre vase cu spaimă Danaiĭ
Toţĭ apucaŭ şi huia 'ngrozitor, nesfîrşit vălmăşagul.

Greşeli de tipar:

Pag. 12, vers. 319 între „ei" şi „duşmănind" să se adaugă cuvîntul «tot». Pag. 81, vers. 446 în loc de «puteri şi războinici», ceteşte «puteri de războinici» Pag. 95, vers. 299 nu «birue», ci «bizue». Pag. 100, vers. 469 nu «oreştetul» ci «clcştetul». Pag. 129 vers. 428 se va adăuga „o" ,înaintea cuvîntului „răpuse"

